Stora Enso Oyj
Bokslut och verksamhetsberättelse
1.1. – 31.12.2019

Stora Enso
Kanalkajen 1
Box 309
FI-00101 Helsingfors, Finland
Tel: + 358 20 46 131
www.storaenso.com

Business ID 1039050-8
VAT No FI 10390508

Innehållsförteckning

Verksamhetsberättelse*

Koncernredovisning

- Koncernredovisning
- Koncernens totalresultat
- Koncernens rapport över finansiell ställning
- Koncernens kassaflödesanalys
- Förändringar i eget kapital
- Noter till koncernredovisningen

Moderbolagets bokslut

- Moderbolagets resultaträkning
- Moderbolagets balansräkning
- Moderbolagets kassaflödesanalys
- Noter till moderbolagets bokslut

Undertecknande av bokslut

Revisorernas yttrande

* Verksamhetsberättelsen är inte reviderad.

Alla siffror i verksamhetsberättelsen och koncernredovisningen har avrundats till närmsta miljontal om inget annat anges. Det kan därför hända att procenttal och siffror tillsammans inte blir exakt den total som visas och de kan också skilja sig från tidigare publicerad information.

Verksamhetsberättelse

Verksamhetsberättelsen och koncernredovisningen på svenska är inofficiella översättningar. I händelse av variationer i innehållet mellan versionerna äger den finska versionen företräde. Verksamhetsberättelsen är inte reviderad.

Stora Enso – presentation

Som en del i bioekonomin är Stora Enso en ledande global leverantör av förnybara lösningar inom förpackningar, biomaterial, träprodukter och papper. Bland våra kunder finns förpackningstillverkare, varumärkesägare, pappers- och kartongtillverkare, förlag och tidningar, detaljhandlare, tryckerier, konverteringsföretag, snickerier och byggföretag.

Våra fiberbaserade material är förnybara, återvinningsbara och fossilfria. Våra lösningar erbjuder koldioxidsnåla alternativ till produkter baserade på icke förnybara resurser. Vi menar att allt som tillverkas av fossilbaserade material i dag kan tillverkas av träd imorgon.

Stora Enso hade i genomsnitt 26 096 medarbetare under 2019. Omsättningen uppgick år 2019 till 10,1 miljarder EUR och det operativa rörelseresultatet till 1,0 miljarder EUR. Stora Ensos aktier är noterade på Nasdaq Helsinki Oy (STEAV, STERV) och Nasdaq Stockholm AB (STE A, STE R).

Marknadsläge och leveranser

Efterfrågan på kartong minskade med 2 % i Västeuropa medan den fortsatte att öka i måttlig takt i Östeuropa, vilket gav en tillväxt på 1 %. Efterfrågan på kartong i Nordamerika var oförändrad medan efterfrågan i Asien och Stillahavsområdet minskade ytterligare 2 %, på liknande sätt som 2018 då efterfrågan minskade med 5 % i Kina.

Efterfrågan på wellpappråvara globalt minskade något jämfört med föregående år, främst på grund av lägre tillverkningstakt som en effekt av handelstvisten. Efterfrågan på wellpappråvara i Europa fortsatte emellertid att öka något. Efterfrågan på wellpapp fortsatte att vara stor, och i genomsnitt ökade efterfrågan på de viktigaste europeiska marknaderna med nästan 3 %.

Efterfrågan på kemisk marknadsmassa i världen var oförändrad (+0,1 %) under de första 9 månaderna 2019. Leveranserna ökade dock under fjärde kvartalet vilket ledde till att den totala efterfrågan ökade med 1 % under 2019. Leveranserna av barrvedsmassa ökade med 4,5 % tack vare förändrad kvalitet, medan leveranserna av lövvedsmassa var oförändrade jämfört med 2018. Efterfrågan ökade i Asien, särskilt i Kina, och i Östeuropa 2019 medan den minskade i Europa, Nordamerika och Latinamerika. Den globala kapaciteten för kemisk marknadsmassa ökade med 1 %. Barrträvarorna ökade med 2,2 % medan lövvedsmassakapaciteten förblev oförändrad (+0,2 %) under 2019. Totalt sett låg balansen mellan efterfrågan och kapacitet på 89 %, en ökning med 1 procentenhet jämfört med 2018.

Större massalager, lägre efterfrågan, sjunkande priser och en övergripande ekonomisk osäkerhet präglade 2019. Den grundläggande efterfrågan inom pappers- och kartongsektorn var fortsatt begränsad under 2019. I slutet av året närmade sig varulagren normala nivåer genom nedskärningar i produktionen. I Västeuropa genomfördes ett antal nedläggningar 2019, särskilt inom den träfria papperssektorn. Den globala produktionen av mjukpapper ökade men mindre än förväntat eftersom nya marknader växer fram.

Den globala efterfrågan på barrträvaror var oförändrad 2019 jämfört med 2018 års nivåer. Leverantörerna har sedan 2018 minskat de stora varulagren, vilket har påverkat marknadspriserna negativt. Under 2019 har den kinesiska marknaden haft en bra tillväxt, men eftersom den europeiska marknadstillväxten var låg och den amerikanska marknaden minskade något bibehölls tillväxten på samma nivå som 2018. Under 2019 hade samtliga världsmarknader - USA, större delen av Europa, Japan, Kina och större delen av Asien - ett överskott av produkter. Dessutom har lagren minskat i Australien under året vilket påverkar marknadspriserna.

Den minskade efterfrågan på papper blev allt tydligare under 2019. Efterfrågan på papper i Europa var 8 % svagare än 2018. Detta har lett till att den europeiska marknadens balans mellan utbud och efterfrågan har blivit ofördelaktig för papperstillverkarna. I Nordamerika minskade efterfrågan med 11 % jämfört med 2018. I Asien föll efterfrågan med 5 %. Papperskonsumtionen i världen var 7 % lägre 2019 än 2018. Variationen mellan olika papperskvaliteter är dock stor. Den globala efterfrågan på obestruket finpapper minskade med 2 % och efterfrågan på tidningspapper med 12 %.

Produktion och externa leveranser

	2019	2018	Förändring % 2019–2018
Leveranser av konsumentkartong, 1 000 ton	2 811	2 914	-3,5 %
Produktion av konsumentkartong, 1 000 ton	2 775	2 922	-5,0 %
Leveranser av wellpappråvara, 1 000 ton	943	985	-4,3 %
Produktion av wellpappråvara, 1 000 ton	1 303	1 320	-1,3 %
Leveranser av wellpappförpackningar, milj. m^2	943	940	0,4 %
Produktion av wellpappförpackningar, milj. m^2	1 055	1 048	0,7 %
Leveranser av massa, 1 000 ton	2 362	2 017	17,1 %
Leveranser av träprodukter, 1 000 m^3	4 918	5 095	-3,5 %
Leveranser av papper, 1 000 ton	4 130	4 591	-10,0 %
Produktion av papper, 1 000 ton	4 065	4 633	-12,3 %

Uppskattad konsumtion av kartong, papper, massa och sågade barrträvaror 2019

Milj. ton	Europa	Nordamerika	Asien och Oceanien
Konsumentkartong	11,0	9,4	26,3
Wellpappråvara	33,6	31,5	79,1
Wellpapp (miljarder m^2)[1]	10,8	n/a	73,1
Kemisk marknadsmassa	17,3	7,5	34,0
Sågade barrträvaror (milj. m^3)	99,2	99,9	n/a
Tidningspapper	5,1	2,3	8,4
Obestruket journalpapper	2,8	1,2	0,2
Bestruket journalpapper	4,1	1,9	2,8
Bestruket finpapper	4,3	3,1	10,4
Obestruket finpapper	7,1	7,0	20,1

[1] Europeiska huvudmarknader (Baltikum, FI, PL, RU, SE) och Kina Källa: Pöyry, ICCA, RISI, Euro-Graph, PPPC, Stora Enso, UNECE

Koncernens externa leveranser inom konsumentkartong uppgick till totalt 2 811 000 ton, vilket är en minskning med 103 000 ton eller 3,5 % jämfört med föregående år. Detta berodde främst på minskade volymer i Europa. De externa leveranserna av wellpappråvara minskade med 42 000 ton eller 4,3 %, från 985 000 ton till 943 000 ton, främst på grund av färre leveranser av återvunnen wellpappråvara. De externa wellpappleveranserna ökade något till 943 miljoner m^2. Leveranserna av marknadsmassa ökade med 345 000 ton eller 17,1 % till rekordnivån 2 362 000 ton, vilket främst beror på större leveranser av blekt kraftmassa av eukalyptus (BEKP) från de latinamerikanska massabruken och utmaningarna med anskaffning av nordiskt trä i början av 2018. Externa leveranser av träprodukter minskade med 177 000 m^3 eller 3,5 % till 4 918 000 m^3. Leveranserna påverkades negativt av nedskärningar i de nordiska sågverken som genomfördes för att hantera varulagren. De externa pappersleveranserna uppgick till 4 130 000 ton, vilket är en minskning med 461 000 ton eller 3,5 % jämfört med 2018 som beror på färre leveranser för de flesta papperskvaliteterna och avyttringen av bruket Dawang i Kina.

Operativa nyckeltal, jämförelsestörande poster och andra icke IFRS-baserade nyckeltal

En lista med Stora Ensos icke IFRS-baserade nyckeltal och information om hur de olika nyckeltalen beräknas finns i slutet av verksamhetsberättelsen. Se även avsnittet Icke IFRS-baserade nyckeltal i slutet av verksamhetsberättelsen.

Ekonomiskt resultat – koncernen

Omsättningen minskade med 4,1 % till 10 055 (10 486) MEUR jämfört med föregående år, vilket främst beror på minskade pappersvolymer och väsentligt lägre försäljningspriser för alla massakvaliteter och wellpappråvara. Även priserna på träprodukter sjönk. Priserna på konsumentkartong och papper påverkade omsättningen positivt. Valutakursförändringar påverkade omsättningen positivt med 39 MEUR. Exklusive pappersverksamheten minskade omsättningen med 3,0 %.

I oktober slutförde Stora Enso avyttringen av sin 60% -andel i Dawang-bruket i Kina till sin joint venture-partner, Shandong Huatai Paper.

Det operativa rörelseresultatet minskade med 28,1 % eller 372 MEUR till 953 (1 325) MEUR, vilket motsvarar en marginal på 9,5 % (12,6 %).

Omsättning och operativt rörelseresultat

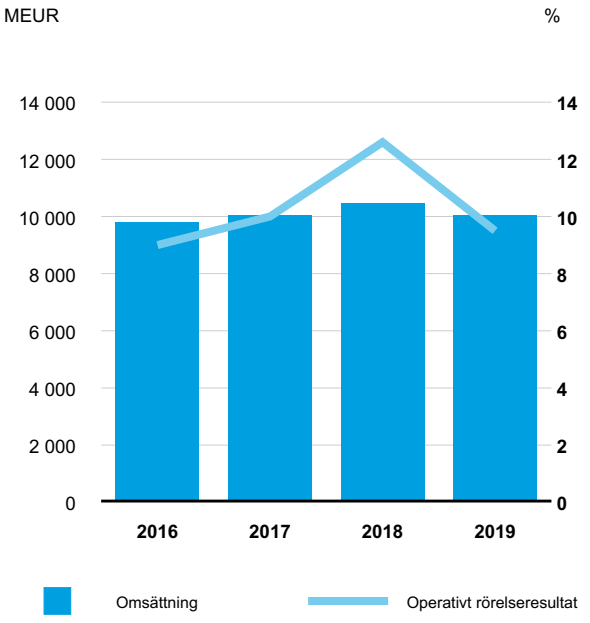

Det operativa rörelseresultatet minskade, vilket främst beror på att försäljningspriserna för samtliga massakvaliteter, wellpappråvara och träprodukter var lägre. Lägre pappersvolymer hade också en negativ effekt på rörelseresultatet. Priserna för konsumentkartong och papper påverkade rörelseresultatet positivt.

De rörliga kostnaderna var 26 MEUR högre, främst hänförligt till kostnader för skogsråvara och transporter. Fasta kostnader och avskrivningar minskade med 36 MEUR genom åtgärder i lönsamhetsprogrammet. Nettot av valutakurspåverkan förbättrade det operativa rörelseresultatet med 73 MEUR. Det operativa resultatet från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden minskade med 33 MEUR, främst på grund av Bergvik Skog-transaktionen under det andra kvartalet.

Rörelseresultatet enligt IFRS inkluderar en positiv nettoeffekt på 493 MEUR (negativ 2) från värdering av skog enligt IAS 41 från dotterbolag och samägda bolag. Den positiva effekten kommer främst från uppskrivningen av det verkliga värdet av Stora Ensos skogstillgångar i Sverige. Det finns även en positiv nettoeffekt på 52 (positiv 53) MEUR från Stora Ensos andel av finansnetto, skatter och värderingar av skog enligt IAS 41 för investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden. Den positiva effekten berodde främst på en ökning av det verkliga värdet av skogarna från investeringen i det nordiska intressebolaget Tornator.

Nedskrivningen av materiella och immateriella tillgångar uppgick till 78 (1) MEUR och återföringar av nedskrivningar uppgick till 21 (0) MEUR.

Koncernen redovisade jämförelsestörande poster som påverkar rörelseresultatet enligt IFRS negativt med 192 (positivt 20) MEUR och inkomstskatten positivt med 13 (negativt 27) MEUR. De jämförelsestörande posterna gäller främst omstruktureringen av Bergvik Skog (negativt 41 MEUR), konverteringen av Uleåborg bruk (negativt 22 MEUR), miljöavsättningar (negativt 13 MEUR), lönsamhetsprogrammet (negativt 47 MEUR) och nettoanläggningstillgångar (negativt 62 MEUR), främst på grund av nedskrivningar av tillgångar i divisionen Biomaterials.

Rörelseresultatet enligt IFRS var 1 305 (1 390) MEUR.

Segmentens andel av operativt rörelseresultat, jämförelsestörande poster, värdering till verkligt värde, icke operativa poster och rörelseresultat

	Räkenskapsår					
	Operativt rörelseresultat		**Jämförelsestörande poster, värdering till verkligt värde och icke operativa poster**		**Rörelseresultat**	
MEUR	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Consumer Board	250	231	-3	-1	247	230
Packaging Solutions	135	245	6	-1	141	244
Biomaterials	233	427	-53	-3	180	425
Wood Products	105	165	-13	-1	92	164
Paper	213	234	-59	0	154	234
Övriga	17	23	474	71	491	93
Totalt	**953**	**1 325**	**352**	**65**	**1 305**	**1 390**
Finansnetto					-168	-180
Vinst före skatt					**1 137**	**1 210**
Inkomstskatt					-281	-221
Nettovinst					**856**	**988**

Operativt rörelseresultat utgörs av segmentens rörelseresultat exklusive jämförelsestörande poster och värdering till verkligt värde i segmenten samt Stora Ensos andel av rörelseresultatet i investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden, också exklusive jämförelsestörande poster och värdering till verkligt värde.
Jämförelsestörande poster är extraordinära transaktioner som inte kan relateras till den löpande affärsverksamheten. De vanligaste jämförelsestörande posterna är reavinster och förlust, extra nedskrivningar eller återföring av nedskrivningar, avsättningar för planerad omstrukturering, miljöavsättningar, ändringar i avskrivningar på grund av omstrukturering samt vitesföreläggande. Jämförelsestörande poster som överstiger en eurocent per aktie redovisas vanligen för sig.
I värdering till verkligt värde och icke-operativa poster ingår utsläppsrätter för koldioxid, värdering av biologiska tillgångar och koncernens andel av inkomstskatter och finansnetto i investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden.

Jämförelsestörande poster, värdering till verkligt värde och icke-operativa poster

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Nedskrivningar och återföring av nedskrivningar	-62	0
Omstruktureringskostnader exklusive nedskrivningar	-52	0
Avyttringar	-59	20
Övriga	-19	0
Jämförelsestörande poster i rörelseresultatet, totalt	**-192**	**20**
Värdering till verkligt värde och icke operativa poster	544	45
Totalt	**353**	**65**

Segmentens andel av operativa tillgångar, operativa skulder och operativt kapital

	Räkenskapsår					
	Operativa tillgångar		**Operativa skulder**		**Operativt kapital**	
MEUR	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Consumer Board	2 644	2 486	544	535	2 100	1 951
Packaging Solutions	1 232	1 138	270	215	962	923
Biomaterials	2 748	2 722	252	260	2 496	2 462
Wood Products	868	866	221	245	647	621
Paper	1 484	1 588	827	792	657	796
Övriga och elimineringar	5 002	2 668	402	466	4 600	2 202
Totalt	**13 978**	**11 468**	**2 516**	**2 513**	**11 462**	**8 955**

Nyckeltal

	2019	2018	2017
Omsättning, MEUR	10 055	10 486	10 045
Operativt rörelseresultat, MEUR	953	1 325	1 004
Operativ rörelsemarginal	9,5 %	12,6 %	10,0 %
Rörelseresultat (IFRS), MEUR	1 305	1 390	904
Rörelsemarginal (IFRS)	13,0 %	13,3 %	9,0 %
Avkastning på eget kapital (ROE)	12,1 %	15,5 %	10,3 %
Avkastning på sysselsatt kapital (ROCE)	9,8 %	15,5 %	11,9 %
Skuldsättningsgrad	0,43	0,31	0,38
Resultat per aktie, EUR	1,12	1,28	0,79
Resultat per aktie exkl. jämförelsestörande poster, EUR	1,34	1,29	0,89
Utdelning per aktie[1], EUR	0,50	0,50	0,41
Utdelningsandel, exkl. jämförelsestörande poster	37,3 %	38,8 %	46,1 %
Utdelningsandel (IFRS)	44,6 %	39,1 %	51,9 %
Utdelning och direktavkastning (R-aktie)	3,9 %	5,0 %	3,1 %
Börskurs/resultat (R-aktie), exkl. jämförelsestörande poster	9,68	7,82	14,90
Eget kapital per aktie, EUR	9,42	8,51	7,62
Börsvärde 31 dec, MEUR	10 328	8 123	10 422
Slutkurs 31 dec, A/R-aktie, EUR	13,55/12,97	11,05/10,09	13,20/13,22
Snittkurs, A/R-aktie, EUR	12,88/11,05	16,36/14,61	11,93/11,54
Antal aktier 31 dec (1000-tal)	788 620	788 620	788 620
Omsatt antal A-aktier (1000-tal)	1 299	3 068	6 768
% av totala antalet A-aktier	0,7 %	1,7 %	3,8 %
Omsatt antal R-aktier (1000-tal)	679 475	610 300	571 717
% av totala antalet R-aktier	111,0 %	99,7 %	93,4 %
Genomsnittligt antal aktier, före utspädning (1000-tal)	788 620	788 620	788 620
Genomsnittligt antal aktier, efter utspädning (1000-tal)	789 533	789 883	790 024

[1] Se Styrelsens förslag om utdelning.

De finansiella nettokostnaderna på 168 (180) MEUR var 12 MEUR lägre än för ett år sedan. Räntekostnaderna netto på 147 MEUR ökade med 19 MEUR, främst på grund av högre skuldnivåer och införandet av IFRS 16 för leasingavtal, vilket delvis kompenserats av lägre genomsnittliga räntenivåer för lån. De finansiella nettokostnaderna på 15 MEUR var 3 MEUR lägre än för ett år sedan. Nettoeffekten av valutakursutvecklingen avseende banktillgodohavanden, räntebärande tillgångar och skulder samt tillhörande utländska säkringar uppgick till minus 6 (minus 33) MEUR, främst på grund av en uppskrivning av nettoskulden i utländsk valuta i dotterbolag och samägda bolag.

Nettoskattekostnaden uppgick till 281 (221) MEUR vilket motsvarar en effektiv skattesats på 24,7 % (18,3 %). Mer detaljerad information om detta finns i Not 9 Inkomstskatt, i koncernredovisningen.

Förlusten hänförlig till innehav utan bestämmande inflytande var 24 (24) MEUR vilket ger en vinst hänförlig till bolagets aktieägare på 880 (1 013) MEUR.

Resultat per aktie exklusive jämförelsestörande poster var 1,34 (1,29) EUR och resultat per aktie inklusive jämförelsestörande poster var 1,12 (1,28) EUR. Den operativa avkastningen på sysselsatt kapital var 9,8 % (15,5 %).

Operativ avkastning på sysselsatt kapital

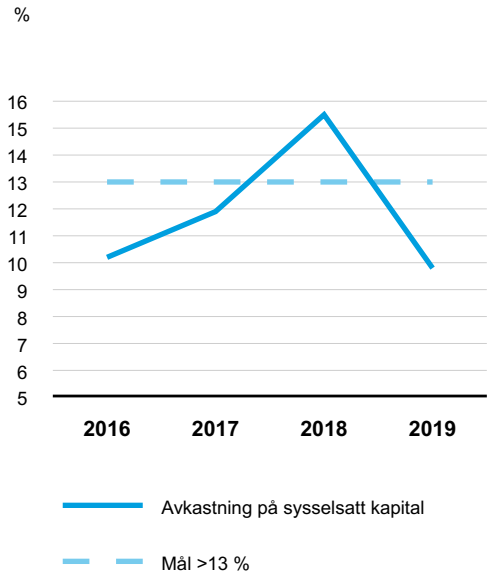

Den 31 december 2019 var koncernens sysselsatta kapital 10 632 MEUR, en ökning med 1 808 EUR som främst beror på införandet av IFRS 16 leasingavtal och Bergvik Skog-transaktionen.

Analys av förändring i sysselsatt kapital

MEUR	Sysselsatt kapital
31 dec 2018	**8 824**
Investeringar efter avdrag för avskrivningar	96
Right of use"-tillgangar – införande av IFRS 16 Leasingavtal	530
Nedskrivningar och återföring av nedskrivningar	-56
Värdering till verkligt värde av biologiska tillgångar	493
Kostnader för odling och skötsel av biologiska tillgångar	-50
Tillgängligt för försäljning: operativt (främst PVO)	103
Investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	-1 202
Nettoskuld i förmånsbestämda planer	-58
Operativt rörelsekapital och andra icke räntebärande poster, netto	-307
Skatteskuld, netto	-97
Förvärv av dotterbolag	2 362
Omräkningsdifferens	34
Övriga förändringar	-38
31 dec 2019	**10 632**

Finansiering

Kassaflödet från den löpande verksamheten var hela 1 980 (1 365) MEUR, kassaflödet efter investeringar var 1 386 (811) MEUR. Rörelsekapitalet minskade med 240 (ökning med 428) MEUR, lager minskade med 179 MEUR och de kortfristiga fordringarna minskade med 178 MEUR, vilket påverkade rörelsekapitalet positivt. Utbetalningar hänförliga till tidigare gjorda avsättningar uppgick till 24 MEUR.

Operativt kassaflöde

MEUR	2019	2018
Operativt EBITDA	1 542	1 878
Jämförelsestörande poster i operativt EBITDA	-128	20
Övriga justeringar	325	-104
Förändring i rörelsekapital	240	-428
Kassaflöde från verksamheten	**1 980**	**1 365**
Investeringar i anläggningar och biologiska tillgångar	-587	-525
Investeringar i intressebolag	-7	-29
Kassaflöde efter investeringar	**1 386**	**811**

Vid periodens slut var koncernens räntebärande nettoskuld 3 209 (2 092) MEUR. Ökningen av räntebärande nettoskulder berodde främst på omstruktureringen av Bergviks skogstillgångar och införandet av IFRS 16. Ett resultat av omstruktureringen var att Stora Ensos skogsinnehav placerades i ett helägt dotterbolag och konsoliderades post för post i Stora Ensos resultat med koncernens skogsinnehav i Sverige som ökar till 1,4 miljoner hektar. Kassa- och banktillgodohavanden, netto efter utnyttjade checkräkningskrediter uppgick till 863 (1 128) MEUR. Per den 31 december 2019 var skuldsättningsgraden 0,43 (0,31). Kvoten nettoskuld/operativt EBITDA för de senaste tolv månaderna var 2,1, att jämföra med 1,1 i slutet av föregående år. Ökningen berodde främst på omstruktureringen av Bergvik Skog (påverkan 0,6) och införandet av IFRS 16 leasingavtal (påverkan 0,2). Den genomsnittliga låneräntan 2019 minskade till 3,5 % (4,3 %).

Under första kvartalet 2019 emitterade Stora Enso sina första gröna obligationer till ett totalt nominellt värde på 6 000 MSEK. Obligationerna består av tre delar: 3 000 MSEK som förfaller i augusti 2021 med en rörlig ränta på STIBOR +0,85 %, 1 250 MSEK som förfaller i februari 2024 med en rörlig ränta på STIBOR +1,45 % och 1 750 MSEK som förfaller i februari 2024 med en fast ränta på 1,875 %.

Under andra kvartalet 2019 emitterade Stora Enso ett obligationslån på 1 000 MSEK i form av gröna obligationer under EMTN-programmet. Lånet förfaller 2026. Dessutom har Stora Enso även tagit ett nytt kreditinstitutslån med ett kapitalvärde på 1 500 MSEK. Lånet förfaller 2021.

Stora Enso har ett syndikerat lån på 600 MEUR som inte hade använts vid årets slut. Därutöver har Stora Enso tillgång till olika långfristiga finansieringskällor för upp till 950 (1 000) MEUR. Detta gäller främst tillgängliga finansieringskällor från finska pensionsfonder.

Skuldsättningsgrad

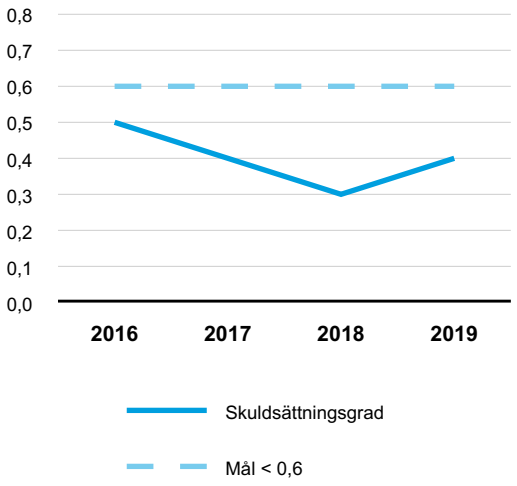

Värderingen till verkligt värde av kassaflödessäkringar och aktier till verkligt värde via övrigt totalresultat i enlighet med IFRS 9 ökade det egna kapitalet med 95 (ökning med 75) MEUR, främst mot bakgrund av en högre värdering till verkligt värde av koncernens ägande i Pohjolan Voima Oy (PVO) som delvis motverkades av nettoförlusten vid värdering till verkligt värde från utestående kassaflödessäkringar i övrigt totalresultat.

Kreditbetyg för Stora Ensos obligationer vid årsskiftet:

Kreditinstitut	Lång-/kortfristigt betyg	Giltigt fr.o.m.
Fitch Ratings	BBB- (stabilt)	8 augusti 2018
Moody's	Baa3 (stabilt) / P-3	1 november 2018

Ekonomiskt resultat – Segment

Consumer Board

Divisionen Consumer Board vill vara en global måttstock när det gäller nyfiberbaserad kartong av hög kvalitet. För kunder och varumärkesägare inom premiumsegmentet för förpackningar och grafisk kartong strävar vi efter att vara förstahandsvalet. Vårt breda urval av kartong och barriärskikt lämpar sig mycket väl för konsumentförpackningar för vätskor, livsmedel, läkemedel och lyxvaror.

MEUR	2019	2018
Omsättning	2 563	2 622
Operativt EBITDA	433	423
Operativ EBITDA-marginal	16,9 %	16,1 %
Operativt rörelseresultat	250	231
Operativ rörelsemarginal	9,7 %	8,8 %
Operativ avkastning på operativt kapital (ROOC)	12,3 %	11,9 %
Kassaflöde från den löpande verksamheten	476	339
Kassaflöde efter investeringar	328	177
Leveranser av kartong, 1 000 ton	2 812	2 916
Produktion av kartong, 1 000 ton	2 775	2 922

Omsättningen för divisionen Consumer Board var 2 563 (2 622) MEUR vilket är en minskning med 2,3 % på grund av lägre volymer som beror på styrning av ”värde framför volym”. Genomsnittspriset per ton förbättrades tack vare prisökningar.

Det operativa rörelseresultatet på 250 (231) MEUR ökade med 8,0 %, tack vare högre priser samt lägre rörliga och fasta kostnader. De rörliga kostnaderna påverkades mest av lägre massapriser.

Omsättning och operativ avkastning på operativt kapital (ROOC)

Consumer Board

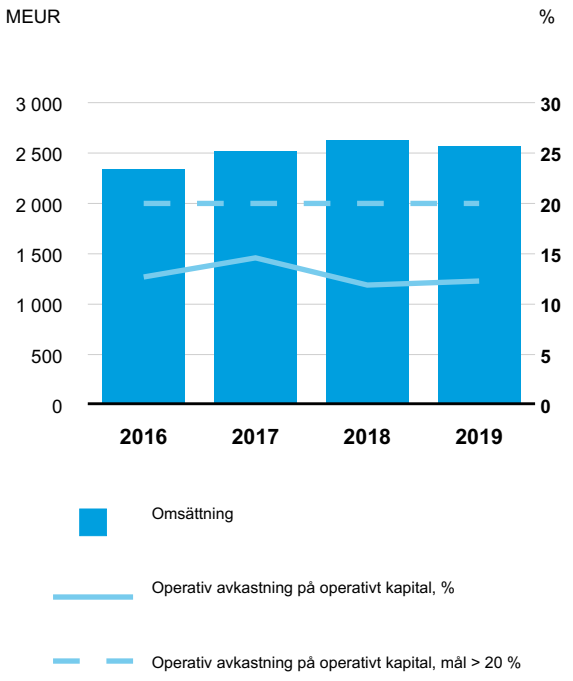

Packaging Solutions

Divisionen Packaging Solutions levererar fiberbaserade förpackningar i kartong och wellpapp samt tjänster för många olika användningsområden. Vi erbjuder förnybara premiumlösningar till ledande konverteringsföretag, varumärkesägare och detaljister - till exempel e-handelsföretag som vill optimera sina resultat, vara innovativa och förbättra sin hållbarhet.

MEUR	2019	2018
Omsättning	1 247	1 344
Operativt EBITDA	212	313
Operativ EBITDA-marginal	17,0 %	23,3 %
Operativt rörelseresultat	135	245
Operativ rörelsemarginal	10,8 %	18,2 %
Operativ avkastning på operativt kapital (ROOC)	14,4 %	27,2 %
Kassaflöde från den löpande verksamheten	248	272
Kassaflöde efter investeringar	135	172
Leveranser av kartong, 1 000 ton	1 299	1 308
Produktion av kartong, 1 000 ton	1 303	1 320
Leveranser av wellpappförpackningar, milj. m^2	1 055	1 059
Produktion av wellpappförpackningar, milj. m^2	1 055	1 048

Omsättningen för division Packaging Solutions sjönk 7 % till 1 247 (1 344) MEUR, vilket främst beror på avsevärt lägre priser på wellpappråvara. Wellpappvolymerna ökade och wellpappråvaruvolymerna minskade något.

Det operativa rörelseresultatet på 135 (245) MEUR minskade med 45 % från den rekordhöga nivån föregående år. Minskningen berodde främst på en betydande minskning av priserna på wellpappråvara. Priserna på trä och energi var högre, men wellpappverksamheten främjades av betydligt lägre rörliga kostnader på grund av låga priser på wellpappråvara. De fasta kostnaderna var lägre tack vare åtgärder i lönsamhetsprogrammet.

Omsättning och operativ avkastning på operativt kapital (ROOC)

Packaging Solutions

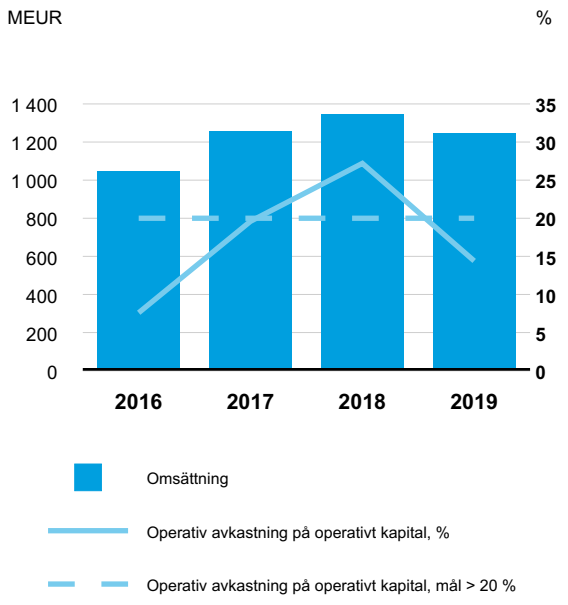

Biomaterials

Divisionen Biomaterials erbjuder olika massakvaliteter för att möta efterfrågan från tillverkare av papper, kartong, mjukpapper, textil och hygienprodukter. Vi maximerar affärsmöjligheterna för biprodukter från biomassa i våra tillverkningsprocesser, till exempel tallolja och terpentin. Med vår starka inriktning på innovation finns potential för alla fraktioner av biomassa, som sockerarter och lignin, för användning inom flera olika områden.

MEUR	2019	2018
Omsättning	1 464	1 635
Operativt EBITDA	356	550
Operativ EBITDA-marginal	24,3 %	33,6 %
Operativt rörelseresultat	233	427
Operativ rörelsemarginal	15,9 %	26,1 %
Operativ avkastning på operativt kapital (ROOC)	9,4 %	17,9 %
Kassaflöde från den löpande verksamheten	423	438
Kassaflöde efter investeringar	266	327
Leveranser av massa, 1 000 ton	2 520	2 432

Omsättningen för division Biomaterials minskade med 10,5 % till 1 464 (1 635) MEUR mot bakgrund av betydligt lägre försäljningspriser för alla massakvaliteter. De levererade volymerna var större och valutorna hade en positiv inverkan på försäljningen med 38 MEUR.

Det operativa rörelseresultatet minskade med 45,6 % till 233 (427) MEUR jämfört med föregående år, mot bakgrund av betydligt lägre försäljningspriser för alla kvaliteter. Det operativa rörelseresultatet påverkades även negativt av högre kostnader för massaved. De fasta kostnaderna var lägre tack vare åtgärder i lönsamhetsprogrammet. Valutakursutvecklingen hade en positiv inverkan på det operativa rörelseresultat.

Omsättning och operativ avkastning på operativt kapital (ROOC)

Biomaterials

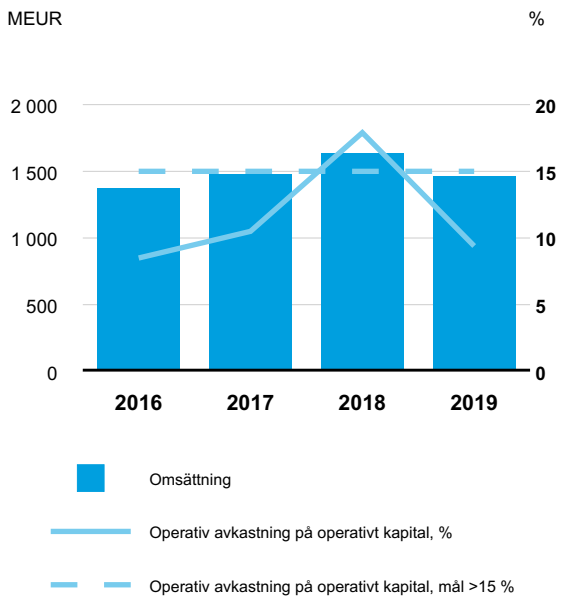

Wood Products

Divisionen Wood Products är en ledande leverantör av innovativa träbaserade lösningar. Vi erbjuder applikationer för bygg-, fönster- och dörrindustrin samt för förpacknings- och dekorationsindustrin. Biokompositer möjliggör plastersättning i t.ex. konsumentvaror, industrikomponenter, kosmetikaprodukter och förpackningar. Pellets tillhandahåller en hållbar lösning för uppvärmning. Erbjudandet inkluderar servicekoncept som Building Solutions och e-business. Våra lösningar uppfyller strikta krav gällande säkerhet, kvalitet, design och hållbarhet.

MEUR	2019	2018
Omsättning	1 569	1 622
Operativt EBITDA	153	199
Operativ EBITDA-marginal	9,8 %	12,3 %
Operativt rörelseresultat	105	165
Operativ rörelsemarginal	6,7 %	10,2 %
Operativ avkastning på operativt kapital (ROOC)	16,6 %	28,1 %
Kassaflöde från den löpande verksamheten	183	147
Kassaflöde efter investeringar	135	80
Leveranser, 1 000 m^3	4 753	4 932

Omsättningen för division Wood Products var 1 569 (1 622) MEUR, en minskning på 3,3 % vilket beror på lägre volymer och försäljningspriser.

Det operativa rörelseresultatet på 105 (165) MEUR minskade med 36 % jämfört med föregående års oväntat höga nivå. Efterfrågan sjönk och försäljningspriserna var lägre. Effekten kompenserades delvis av lägre kostnader för träråvara i Centraleuropa och lägre fasta kostnader genom åtgärder i lönsamhetsprogrammet.

Rekordhögt kassaflöde tack vare effektiv rörelsekapitalstyrning.

Omsättning och operativ avkastning på operativt kapital (ROOC)

Wood Products

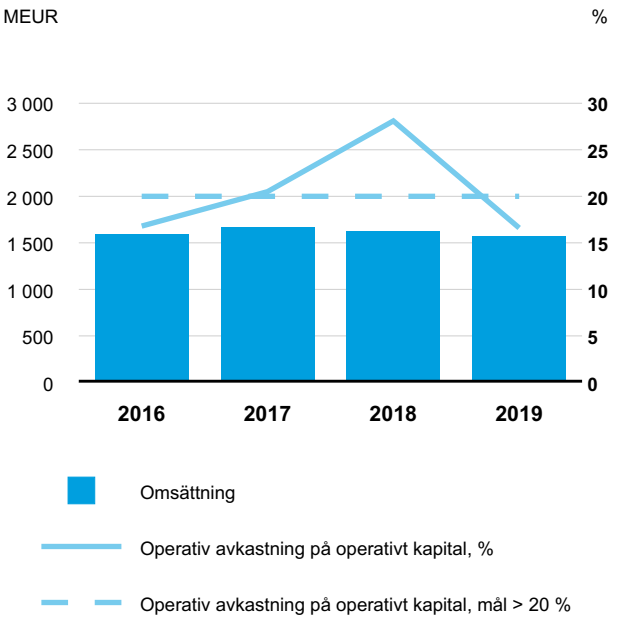

Paper

Stora Enso är den näst största papperstillverkaren i Europa och har en etablerad kundbas och en bred produktportfölj för tryck och kontor. Kunderna får tillgång till ett brett papperssortiment som tillverkas av återvunnen fiber och nyfiber, samt erbjuds värdefull branscherfarenhet, expertis och kundsupport.

MEUR	2019	2018
Omsättning	2 856	3 066
Operativt EBITDA	318	345
Operativ EBITDA-marginal	11,1 %	11,3 %
Operativt rörelseresultat	213	234
Operativ rörelsemarginal	7,4 %	7,6 %
Operativ avkastning på operativt kapital (ROOC)	29,3 %	30,2 %
Kassaflöde från den löpande verksamheten	344	222
Kassaflöde efter investeringar	264	175
Kassaflöde efter investeringar/omsättning	9,3 %	5,7 %
Leveranser av papper, 1 000 ton	4 130	4 591
Produktion av papper, 1 000 ton	4 065	4 633

Omsättningen för division Paper var 2 856 (3 066) MEUR, en minskning på 6,8 % på grund av sämre efterfrågan på marknaden som lett till lägre volymer. Trots överkapaciteten på marknaden var de lokala priserna högre i samtliga segment.

Det operativa rörelseresultatet på 213 (234) MEUR minskade med 9,1 % på grund av lägre volymer samt högre kostnader för trä och kemikalier. De fasta kostnaderna minskade med hjälp av lönsamhetsprogrammet.

Mycket starkt kassaflöde tack vare effektiv rörelsekapitalstyrning.

Omsättning och kassaflöde efter investeringar/omsättning[1]

Paper

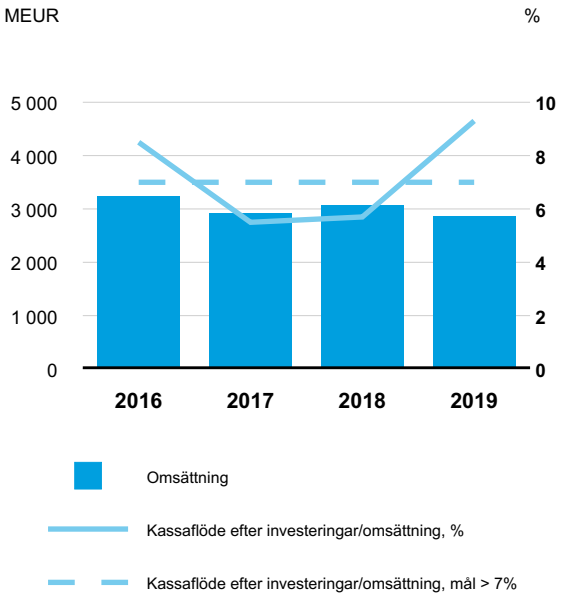

[1] Det finansiella målet för division Paper uttrycks i kassaflöde efter investeringar i förhållande till omsättning (icke IFRS), eftersom divisionens mål är att generera kassaflöde så att koncernens transformation till ett tillväxtföretag inom förnybara material kan fortsätta.

Segmentet Övriga

I segmentet Övriga ingår koncernens svenska skogsinnehav, det finska skogs- och intressebolaget Tornator, Stora Ensos aktieinnehav i energibolaget Pohjolan Voima (PVO), virkesförsörjning till de nordiska och baltiska bruken, plantager som inte är knutna till något bruk samt koncerninterna tjänster och administration.

MEUR	2019	2018
Omsättning	3 396	3 425
Operativt EBITDA	70	48
Operativ EBITDA-marginal	2,1 %	1,4 %
Operativt rörelseresultat	17	23
Operativ rörelsemarginal	0,5 %	0,7 %
Kassaflöde från den löpande verksamheten	305	-52
Kassaflöde efter investeringar	258	-119

Försäljningen i segmentet Övriga var 3 396 (3 425) MEUR vilket är en minskning från föregående år som främst beror på lägre försäljningsintäkter inom Wood Supply.

Det operativa rörelseresultatet på 17 (23) MEUR sjönk jämfört med föregående år, främst på grund av ett sämre resultat av investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden efter transaktionen gällande Bergvik Skog, samt högre kostnader för innovationer och strategiska initiativ. Under fjärde kvartalet 2019 mottogs 232 MEUR i utdelningar och återbetalning av kapital från intressebolaget Bergvik Skog.

Investeringar

Under 2019 ökade investeringar värdet på anläggningar och biologiska tillgångar inklusive interna kostnader till 656 (574) MEUR. Totalbeloppet inkluderar tillägg till biologiska tillgångar med 77 (83) MEUR.

Under första kvartalet 2019 färdigställdes investeringen på 42 MEUR i torkkapacitet för kemitermomekanisk massa (CTMP) vid Imatra bruk i Finland. Investeringen på 45 MEUR i en ny produktionsenhet för korslimmat trä (CLT) vid Gruvöns sågverk färdigställdes och de första kommersiella volymerna producerades under det första kvartalet 2019.

Investeringen på 52 MEUR för att öka produktionskapaciteten för dissolvingmassa vid Enocell bruket slutfördes under det tredje kvartalet. Den gradvisa inkörningen inleddes under fjärde kvartalet. Produktionen inleddes som planerat vid Launkalne sågverk i Lettland under det tredje kvartalet 2019 efter en investering på 13 MEUR för att öka sågverks- och hyvlingskapaciteten.

Under fjärde kvartalet 2019 slutfördes en investering på 9 MEUR i modernisering och utbyggnad av anläggningen för wellpappförpackning i Riga i Lettland.

I mars 2019 tillkännagav Stora Enso sin investering på 5 MEUR i en ny produktionslinje och relaterad infrastruktur för att tillverka produkter av formpressad fiber vid Hylte bruk. Tekniken med formpressad fiber gör det möjligt att tillverka cirkulära produkter, det vill säga produkter som är förnybara, återvinningsbara och biologiskt nedbrytbara och som inte innehåller någon plast.

I maj offentliggjorde Stora Enso en investering på cirka 350 MEUR för att konvertera pappersbruket i finska Uleåborg till produktion av förpackningskartong. Investeringen omfattar en ny produktionslinje i världsklass för nyfiberbaserad kraftliner (både brun och vit) med en årlig kapacitet på 450 000 ton, modifiering av massabruket och torkmaskinen för oblekt brun massa, samt investeringar för att öka brukets miljöresultat. Produktionen vid den konverterade maskinen beräknas vara igång i slutet av 2020.

I maj slutförde aktieägarna i det svenska skogsbolaget Bergvik Skog AB den tidigare meddelade omstruktureringen av sitt ägande. Stora Ensos skogsinnehav i Sverige ökade till 1,4 miljoner hektar, varav 1,15 miljoner hektar är produktiv skogsmark. Före transaktionen utgjorde Stora Ensos indirekta andel i Bergvik Skogs produktiva skogsmark 936 000 hektar.

I juli offentliggjorde Stora Enso en investering på 10 MEUR i uppförandet av en pilotanläggning för produktion av biobaserade kolmaterial baserade på lignin. Träbaserat kol kan utgöra en viktig komponent i den typ av batterier som ofta används i konsumentelektronik, fordonsindustri samt storskaliga energilagringssystem. Pilotanläggningen kommer att inrymmas i Stora Ensos bruk i finska Sunila.

I juli inledde Stora Enso förstudier om en eventuell enhet för korslimmat trä (CLT) kopplad till bruket i tjeckiska Ždírec, samt en ny enhet för byggbalkar vid Ybbs bruk i Österrike.

De främsta pågående projekten i slutet av 2019 var investeringen på 22 MEUR vid Skoghalls bruk för utbyggnad av den befintliga spillvattenanläggningen, investeringen på 25 MEUR för att främja grön energi vid Maxau bruk samt 350 MEUR för att omvandla Uleåborgs bruk till kraftlinerproduktion.

Forskning och utveckling

Stora Ensos kostnader för innovation, forskning och utveckling (F&U) under 2019 var 141 (149) MEUR, vilket motsvarade 1,4 % (1,4 %) av omsättningen.

Stora Enso är The renewable materials company - företaget för förnybara material. Vi är övertygade om att allt som tillverkas av fossila material i dag kan tillverkas av träd i morgon. Arbetet med att ersätta fossilbaserade produkter med nya biobaserade alternativ fortsätter.

Ökningen av produktionen av biokompositmaterialet DuraSense™ by Stora Enso i Wood Products i Hylte, framställning av lignin som fenolersättning i Sunila, Lineo™ by Stora Enso i Biomaterials och ECO RFID TAG™ by Stora Enso i Intelligent Packaging fortsatte under 2019. Kommersialiseringen har tagit längre tid än planerat. Företaget ökar nu produktionstakten.

Divisionen Consumer Board fortsatte arbetet med att utveckla den första generationens MFC-film vid bruket i Imatra. Det krävs fortfarande vissa justeringar av pappersmaskin 7 vid Imatra för att kunna genomföra Proof of Concept #2. De första testbeställningarna har skickats. Den andra generationens avvattningsutveckling fortsätter tillsammans med flera samarbetspartner.

Projektet för formpressad fiber som inleddes i februari 2019 har utvecklats mycket snabbt och smidigt. Installationen av de första två pressarna samt enheter för massahantering och infrastruktur slutfördes under den andra halvan av december 2019. De första produkterna, salladsskålar, tillverkades i slutet av året. Den kommersiella tillverkningen av PureFiber™ by Stora Enso påbörjades i januari. Kunderna är mycket intresserade av dessa produkter, som kan ersätta dagens plastprodukter.

Företaget fortsätter att fokusera på fem F&U-teman för förnybara material: Skogsbruk och biomassa, biobaserad kemi, materialdesign, processlösningar samt trä som byggnadsmaterial. Fokus på digitalisering har ökat där viktiga områden har varit robotstyrd processautomation (RPA), maskininlärning, smart produktion, transparens i leveranskedjan, digital kundupplevelsehantering och intelligenta förpackningar.

En stor efterfrågan på ersättning för fossilbaserad plast har ökat kundernas intresse för nyfiberbaserade produkter. Dessa omfattar bland annat material för nya kartongkvaliteter som är specifikt inriktade på att ersätta plast för engångsbruk och plastförpackningar. På lång sikt samarbetar Stora Enso med universiteten och olika forskningsinstitut; för snabba resultat samarbetar man med startupföretag. Goda exempel på det är Sulapac där samarbetet inleddes i Stora Ensos Accelerator-program, och 20tree.ai där samverkan med Combient Foundry Venture Client Program mynnade ut i samarbetet med startupbolaget. Sulapac har patent på biologiskt nedbrytbara material och 20tree.ai har utvecklat en teknik som används för att värdera skog utifrån satellitbilder.

För att få i gång innovationsprocesser behövs idéer - som kan komma från kunder, leverantörer, andra intressenter och från företagets anställda. WeNovate, det koncerntäckande verktyget för insamling och utvärdering av idéer från Stora Ensos olika divisioner och funktioner, har nu fått sitt genomslag. Det har förändrat kulturen för hur idéer och innovation hanteras genom att öka antalet medarbetare som är engagerade. Under 2019 genomfördes 25 kampanjer och vi hade 15 idékanaler öppna. Totalt samlades nära 1 200 idéer in. 2018 var antalet idéer 875. De intressantaste idéerna överförs till respektive division och funktion där de genomgår en stage-gate-baserad innovationsprocess.

Stora Enso har avsatt medel som på ett flexibelt sätt kan användas för investeringar i nya projekt som bedöms ha affärspotential. Innovationsfonden är medel avsatta för nya pilotprojekt och nya affärsmodeller. Digitaliseringsfonden är medel för utveckling av nya digitala verktyg och modeller. Ansökningar om dessa medel godkänns av Stora Ensos Investment Working Group. Företaget har avsatt en reserv för att täcka kostnader för samarbetsprojekt över divisionsgränserna under 2020, på samma sätt som under 2019.

Stora Enso definierar innovation som processen att skapa nytt värde av idéer. Forskning och utvecklingsarbete är ett grundelement i processen. Företaget har nästan 400 medarbetare i följande F&U-centrum:

- Forskningscentrum och Massakompetenscentrum i Imatra (Finland)
- Forskningscentrum och Massakompetenscentrum i Karlstad (Sverige)
- Innovationscentrum för biomaterial i Sickla i Stockholm (Sverige)
- Innovationscentrum för förpackningar i Helsingfors (Finland)
- Biokompositcentrum i Hylte (Sverige)
- Centrum för intelligenta förpackningar i Tammerfors (Finland)
- Virdias demonstrationsanläggning i Louisiana och forskningscentrum i Virginia (USA)

I linje med Stora Ensos innovationsstrategi pågår flera samarbetsprojekt med olika forskningsorganisationer och akademiska institutioner. Syftet är att skapa bättre förståelse för hur Stora Ensos behov och universitetens kunskaper kan mötas, först och främst i forskning kring Stora Ensos forskningsteman och divisionernas långsiktiga forskningsbehov. Det andra syftet är att vidga företagets nätverk. För det tredje ingår även att identifiera områden där Stora Enso har särskilda intressen vad gäller universitetens kandidat-, master- och doktorsutbildningar samt att rekrytera talanger till företagets anläggningar och forsknings- och utvecklingscentrum.

Bland Stora Ensos samarbetspartner finns Aalto-universitetet i Finland, Chalmers tekniska högskola i Göteborg, Kungliga tekniska högskolan i Stockholm, Statens tekniska forskningscentral VTT i Finland, SweTree Technologies Ltd, Sveriges Lantbruksuniversitet och Wallenberg Wood Science Forskningscenter. Stora Enso är medlem i nationella och europeiska handelsorganisationer med fokus på bioekonomi och skog, bland andra Confederation of European Paper Industries (CEPI), Forest Technology Platform (FTP) samt Skogsstyrelserna i Sverige och i Finland. Stora Enso är också medlem i EU:s Biobased Industries Consortium (BIC) och i Bio-Based Industries Initiative Joint Undertaking, ett samarbete inom EU:s ramprogram för forskning och innovation, Horisont 2020.

Immateriella tillgångar är ett verktyg som blir allt viktigare i Stora Ensos omvandling. I detta sammanhang omfattar immateriella rättigheter områden som patent, bruksmodeller, design, varumärken, domännamn, kunskaper och företagshemligheter. Analyser av de immateriella rättigheterna samt FTO är också viktiga. Under 2019 fortsatte Stora Enso att stärka sin patentportfölj med 65 prioriterade grundläggande patentansökningar och över 430 godkända patent världen över. Koncernens IP-avdelning ansvarar för frågor som rör immateriella rättigheter. Koncernens IP-strategi har godkänts av VD i samråd med koncernens IP-styrningsteam.

Icke-ekonomisk information

Den icke-ekonomiska information som krävs enligt den finska bokföringslagen redovisas nedan. Redovisningen omfattar de icke-ekonomiska områden som rör de stora riskerna för koncernen.

Risker och policyprinciper i samband med dessa områden beskrivs även på sidorna 15-23. Nedan behandlas dessutom, i detalj, respekten för mänskliga rättigheter utifrån ett riskperspektiv.

Affärsmodell

Att ersätta användningen av fossilbaserade resurser med förnybara råmaterial är grunden i en hållbar bioekonomi. Stora Ensos produkter bidrar till en cirkulär ekonomi med låga koldioxidutsläpp, där materialet återanvänds och återvinns och avfallet minimeras för att skapa ett så stort miljömässigt, socialt och ekonomiskt värde som möjligt. Som ett ledande företag för förnybara material med tillgång till koldioxidneutral biomassa har Stora Enso en unik position för att kunna bekämpa den globala uppvärmningen. En beskrivning av Stora Ensos affärsmodell presenteras i början av verksamhetsberättelsen och företagets modell för att skapa värde i Strategy 2019 på sidan 10.

Stora Enso bekräftar vikten av Förenta Nationernas globala mål för hållbar utveckling som en del av samarbetet för att avskaffa fattigdomen, skydda vår planet och förbättra människors liv och förutsättningar över hela världen. Läs mer på sidorna 10–11 i Sustainability 2019.

Hållbarhet

Hållbarhet är en viktig del av Stora Ensos bolagsstyrning som betonas av styrelse, VD och koncernledning. VD har yttersta ansvaret för en framgångsrik implementering av koncernens hållbarhetsstrategi. Hållbarhetsarbetet leds av hållbarhetschefen som rapporterar direkt till VD. Implementeringen av Stora Ensos hållbarhetsstrategi och etik- och efterlevnadsstrategi övervakas av Kommittén för hållbarhets- och etikfrågor. Kommittén hade fyra möten under 2019.

I Stora Ensos hållbarhetspolicy beskrivs förhållningssätt och styrmodell. Samtidigt som företaget i sin uppförandekod och andra policydokument, riktlinjer och uttalanden om specifika hållbarhetsfrågor utarbetar företagets hållning i frågan är dokumenten riktlinjer för de anställda i deras dagliga arbete. Ovan nämnda dokument finns på storaenso.com/sustainability.

Mer information om Stora Ensos förhållningssätt till hållbarhet redovisas separat i Sustainability 2019.

Miljöfrågor

Skog, plantager samt markanvändning

Huvudpolicy: Policy för inköp av virke och fibrer samt markskötsel

Framstegen inom hållbart skogsbruk följs upp med hjälp av nyckeltal som mäter hur stor andel av mark med skogsbruk och avverkning, som ägs och brukas av Stora Enso, som är certifierad. Målet är att ligga kvar på den höga nivån 96 %. För 2019 var den certifierade andelen 98 % (96 % 2018). Vid årsskiftet ägde eller brukade Stora Enso mark omfattande en yta på totalt 2,35 miljoner hektar.

Under 2019 levererades totalt 36,3 miljoner m^3 trä (inklusive rundvirke och flis) till koncernens anläggningar (fast under bark) (38,7 miljoner m^3 2018). Andelen certifierad tredjepartsskog av koncernens totala virkesförsörjning var 75 % (76 %).

Koldioxid

Huvudpolicy: Policy för energi och koldioxid

Stora Ensos vetenskapligt baserade klimatmål (KPI) är att minska utsläppen av växthusgaser från koncernens verksamhet med 31 % per ton massa, papper och kartong som produceras år 2030, jämfört med utgångsåret 2010. 2019 var våra koldioxidutsläpp per säljbart ton kartong, massa och papper 25 % lägre än riktvärdet från 2010 (18 % lägre än 2018). Resultaten förbättrades främst genom ett stort nytt kontrakt om köp av certifierad förnybar el från den nationella reserven i Polen samt att de finska bruken och Beihai-bruket i Kina köper mindre fossilintensiv el.

Vattenförbrukning

Huvudpolicy: Stora Ensos miljöriktlinjer

Målet med koncernens nyckeltal för total vattenförbrukning och processvattenutsläpp är att skapa en minskning av basvärdena från 2016 på 57 m^3 respektive 27 m^3 per säljbart ton. 2019 låg vår totala vattenförbrukning på 61 m^3 per säljbart ton (56 m^3 år 2018) och våra processvattenutsläpp var 29 m^3 per säljbart ton (26 m^3 år 2018). Trots ett ökat fokus på vatteneffektivitet påverkade en lägre produktion av kartong, massa och papper delvis den särskilda vattenprestandan per ton.

Sociala frågor och frågor om anställda

Anställda och andra som arbetar inom koncernen

Huvudpolicyer: Minimikrav för HR och Arbetsmiljöpolicy

Den 31 december 2019 hade koncernen 25 100 (26 100) anställda. Medelantalet anställda under 2019 var 26 096, vilket är ungefär detsamma som medelantalet 2018. Siffrorna inkluderar 50 % av de anställda på Veracel i Brasilien och Montes del Plata i Uruguay.

Personalkostnaderna uppgick till 1 331 (1 330) MEUR eller 13,2 % av omsättningen. Löner och ersättningar uppgick till 1 004 (1 000) MEUR, pensionskostnader till 166 (170) MEUR och övriga personalkostnader uppgick till 157 (153) MEUR.

Vid slutet av 2019 var de tre största länderna avseende antalet anställda Finland, Kina och Sverige. 26 % (26 %) av de anställda var kvinnor.

Personalomsättningen 2019 var 15,0 % (15,0 %). Frånvaro på grund av sjukdom uppgick till 3,2 % (3,0 %) av det totala teoretiska antalet arbetstimmar.

Vårt totala antal registrerade incidenter (TRI) 2019 ökade till 7,0 (6,1). Målet för 2019 var 5,3. Det inträffade en dödsolycka i mars vid en av Stora Ensos anläggningar i Polen när en underleverantör avled vid underhåll av utrustningen. I november omkom en av våra anställda i en arbetsplatsolycka på sågverket Ždírec i Tjeckien. Utredningen om olyckan pågår. Även på bruket i Skutskär inträffade en arbetsplatsolycka med dödlig utgång i november då en entreprenörsanställd man omkom. Myndigheternas utredning visade att dödsfallet orsakades av ett fall från tankbilen. Stora Enso kommer att ta med sig lärdomarna från dessa tragiska händelser och vidta åtgärder.

Stora Ensos nyckeltal för ledarskap, Ledarskapsindex, mäter hur de anställda uppfattar sina chefer. Indexet baseras på den årliga medarbetarundersökningen. Målet var att nå ett index på 85/100 före 2022. Under 2019 höll sig Ledarskapsindex stabilt på 83 (83).

Ersättningar till styrelse och nyckelpersoner beskrivs i Not 7 i koncernredovisningen.

Leverantörer

Huvudpolicy: Uppförandekod för leverantörer

Stora Ensos nyckeltal för ansvarsfull anskaffning av resurser mäter hur stor andel av totala leverantörsutgifter som omfattas av Stora Ensos uppförandekod för leverantörer, innefattande alla kategorier och regioner. I slutet av 2019 omfattades 96 % av Stora Ensos utgifter för material, varor och tjänster av koncernens uppförandekod för leverantörer (95 % i slutet av 2018), vilket uppfyller målet att ligga kvar på den höga nivån 95 %.

Samhälle

Huvudpolicyer: Riktlinjer för samhällsansvar och Policy för mänskliga rättigheter

Guangxi i Kina

Stora Enso arrenderar totalt 81 000 hektar mark i provinsen Guangxi i Kina, varav 27 000 hektar (29 000 hektar 2018), motsvarande 34 % (36 %), utgörs av samhällsägd mark som hyrs av bykollektiv, enskilda hushåll och lokala skogsägare.

Bahia i Brasilien

I Bahia i Brasilien har arbetet fortsatt med det Sustainable Settlement-initiativ som presenterades 2012 för att erbjuda jordbruksmark och stöd till utbildning för lokala familjer bland de jordlösa som ockuperar mark. Under 2018 tecknade Veracel ett nytt avtal med sociala rörelser för jordlösa som kompletterar det befintliga Sustainable Settlement-initiativet.

Sedan 2012 har Veracel frivilligt samtyckt till att överföra cirka 20 000 hektar mark till jordlösa. I slutet av 2019, var 469 hektar produktiv mark som ägs av Veracel fortfarande ockuperad av rörelser som inte ingår i Sustainable Settlement-initiativet eller i det nya avtalet. Veracel kommer att fortsätta att ansöka om återtagande av kvarvarande ockuperade områden via rättsprocesser.

I slutet av 2019 ägde Veracel totalt 213 000 hektar mark, varav 79 000 hektar upptas av eukalyptusplantager för massaproduktion.

Respekt för mänskliga rättigheter

Huvudpolicy: Policy för mänskliga rättigheter

Stora Ensos engagemang för mänskliga rättigheter omfattar hela vår verksamhet, inklusive våra medarbetare, leverantörer, underleverantörer och närliggande samhällen. Förutom att Stora Enso följer FN:s riktlinjer för företag och mänskliga rättigheter uppfyller företaget rapporteringskraven enligt den brittiska lagen Modern Slavery Act, och sedan 2019 även den australiska lagen med samma namn. Dessutom följer företaget utvecklingen av liknande lagstiftning i andra länder. Mänskliga rättigheter ingår i Stora Ensos hållbarhetsagenda som utgår från de tio principerna i FN-initiativet Global Compact.

Riskfaktorer och effekter avseende mänskliga rättigheter ska tas med i beräkningen i all verksamhet, även vid beslut om framtida investeringar i samband med sammanslagningar, förvärv och avyttringar. Riktlinjerna för investeringar föreskriver att miljömässiga och sociala risker och påverkansfaktorer, inklusive de som har med mänskliga rättigheter att göra, måste identifieras, bedömas och åtgärdas inför alla typer av investeringar i projekt som kan påverka verksamheten.

Även om vi respekterar och lägger stor vikt vid alla mänskliga rättigheter kommer vi i våra kommande satsningar att fokusera på våra prioriterade områden:

- Hälsa och säkerhet
- Rättvisa anställningsvillkor
- Tvångsarbete
- Föreningsfrihet
- Frihet från diskriminering och trakasserier
- Rätt att förvärva och hantera mark och naturresurser
- Rätt att framföra klagomål
- Barnkonventionen (del som berör skogssektorn).

Under 2019 fortsatte arbetet med att utveckla programmet för övervakning av mänskliga rättigheter. Första steget är att förstärka koncernens strategiska fokus och därför har koncernens funktionsprocesser kartlagts för att hitta utvecklingsområden som rör våra prioriterade mänskliga rättigheter. Åtgärder för sådana områden förväntas vara slutförda i slutet av 2020. Dessutom påbörjades arbetet med att uppdatera företagets interna riktlinjer för att de ska överensstämma med de åtta prioriterade mänskliga rättigheterna.

Antikorruptions- och mutfrågor

Huvudpolicyer: Affärssedspolicy och Stora Ensos uppförandekod

Vad gäller affärsetik identifierades under 2019 totalt 57 av de rapporter som mottogs via Stora Ensos olika kanaler för klagomål som potentiella regelbrott (68 under 2018). Baserat på de utredningar som var avslutade vid slutet av 2019 konstaterades bevisade förseelser som lett till disciplinära åtgärder, rättsliga åtgärder och/eller förbättringar i processer i 26 (20) av de genomförda utredningarna.

Baserat på våra bedömningar kan nio av de bevisade förseelserna anses röra korruption och/eller bedrägeri (2 under 2018). Sju av dessa fall ledde till avsked eller disciplinära åtgärder (2).

Med hjälp av företagets uppförandekodsindex följer man upp och utvärderar de anställdas uppfattning om Stora Ensos arbete inom de områden som täcks av uppförandekoden. Indexet baseras på resultatet av den årliga medarbetarundersökningen. Efter fem års stadig förbättring minskade index med en enhet till 84 under 2019 (85 under 2018). Målet är att utvecklingen ska fortsätta i positiv riktning och ytterligare åtgärder kommer därför att vidtas inom kommunikation och utbildning 2020.

Miljöinvesteringar och miljöskulder

Stora Ensos miljöinvesteringar uppgick 2019 till 54 (46) MEUR. Dessa investeringar bestod framförallt i att förbättra luft- och vattenkvaliteten, effektivisera resursanvändningen, bli mer självförsörjande på energi och minimera risken för oavsiktliga utsläpp.

Stora Ensos miljökostnader för 2019 exklusive ränta men inklusive avskrivningar uppgick till 172 (184) MEUR. Kostnaderna består av skatter, avgifter, återbetalningar, tillståndsrelaterade kostnader och reparations- och underhållskostnader samt kemikalier för spillvattenbehandling och vissa andra material.

Avsättningar för miljöåterställande åtgärder uppgick till 97 (99) MEUR per den 31 december 2019, för detaljer se Not 22, Övriga avsättningar, i koncernredovisningen. Det finns för närvarande inga aktiva eller oavslutade legala krav avseende miljöfrågor som skulle kunna väsentligt påverka koncernens finansiella ställning. Utbetalningar relaterade till miljöåterställande åtgärder uppgick till 12 (7) MEUR.

Risker och riskhantering

Företagets förhållningssätt till riskhantering

Risktagande är en stor del av affärsverksamheten och bolagsstyrningen, och det finns både risker och möjligheter som kan påverka Stora Ensos framtida verksamhet och ekonomiska resultat, samt företagets förmåga att uppfylla vissa sociala och miljömässiga mål. Stora Enso strävar efter att se till att risker och möjligheter hanteras på ett systematiskt, holistiskt och proaktivt sätt och att detta är en kärnkompetens inom organisationen. Man tar hänsyn till både risker och möjligheter vid alla företagsbeslut. Genom konsekvent tillämpning av en dynamisk riskanalys kan man öka möjligheterna och hantera riskerna och därmed få en konkurrensmässig fördel.

Riskhantering

Stora Enso definierar risk som den påverkan osäkerhet har på vår förmåga att uppnå värden och mål i organisationen. I koncernens Risk and Internal Control Policy, som godkänns av styrelsen, finns en beskrivning av grunden för styrning och hantering av risker som baseras på ramverket COSO (Committee of Sponsoring Organizations) och överensstämmer med ISO 31000-standarden. Styrelsen har det yttersta ansvaret för den övergripande riskhanteringsprocessen och för att besluta om en lämplig och acceptabel risknivå.

Styrelsen har inrättat en Finans- och revisionskommitté som stöd för styrelsen när det gäller att följa upp att riskhanteringsprocessen inom Stora Enso är adekvat, särskilt gällande hantering och rapportering av finansiella risker. Översikten inkluderar även klimatrelaterade risker som granskas varje år och som utgör ett särskilt fokusområde. Kommittén för hållbarhets- och etikfrågor är ansvarig för övervakning av att företaget följer riktlinjer gällande hållbarhet och affärsetik, företagets strävan att vara ett företag som tar samhällsansvar och att bidra till en hållbar utveckling.

Den ansvarige för Enterprise Risk Management rapporterar till finansdirektören och är ansvarig för utformning, utveckling och uppföljning av implementeringen av koncernens ramverk för riskhantering i hela organisationen. Alla divisionschefer är, tillsammans med sina respektive ledningsgrupper, ansvariga för genomförande och för att sprida ramverk och riktlinjer vidare ner i respektive organisation. Enheten för internrevision utvärderar riskhanteringsprocessens effektivitet och användbarhet. Under 2019 inrättade Stora Enso ett tvärfunktionellt samordningsteam för att underlätta tillämpningen av TCFD:s rekommendationer (Task Force on Climate-related Financial Disclosures).

Riskhanteringsprocess

Riskhantering ingår i samtliga beslutsprocesser, där en holistisk riskbedömning genomförs som en del av alla stora investeringsbeslut. I samband med den årliga strategiprocessen gör alla divisioner samt koncerntjänster och andra supportfunktioner en holistisk grundskattning av risk i förhållande till de viktigaste målen. Riktlinjer för riskhanteringsprocessen finns i företagets riskhanteringsinstruktioner.

Affärsenheter och funktioner identifierar riskkällor, dvs. händelser som innebär förändrade förhållanden och deras orsaker och möjliga konsekvenser. Stora Ensos riskmodell beskriver huvuddragen i den övergripande samling av risker som används som stöd för en holistisk identifiering och konsolidering av risker samtidigt som riskterminologin blir både systematisk och konsekvent. Risknivån bestäms utifrån huvudriskkategorier på divisionsnivå.

I riskanalysen ingår att utveckla en förståelse för risken för att kunna bidra med underlag för en riskvärdering. Syftet med riskvärderingen är att bestämma riskens storlek till stöd för beslut om vilka risker som behöver hanteras/åtgärdas. Riskerna bedöms sett till effekt och sannolikhet att de uppstår och baseras ofta på specifika riskscenarion. Den befintliga riskreduceringens funktion tas i beaktande för att fastställa den resterande risknivån. Med hjälp av fördefinierade mått beaktas effekter på ekonomi, säkerhet och företagets anseende, i både kvantitativa och kvalitativa termer.

Riskhantering innebär också att välja ett eller flera sätt att hantera risken, som att undvika, minska, dela eller behålla den. Det fastställs också hur risker som ligger utanför beslutad risknivå ska hanteras innefattande ansvarsfördelning och upprättande av tidsplan för riskbegränsande åtgärder.

Efter den årliga grundbedömningen granskas prioriterade och nyuppkomna risker samt vilka riskbegränsande åtgärder och planer för att undvika avbrott i verksamheten som finns i samband med dessa risker vid kvartalsvisa uppföljningsmöten i divisionerna.

Trots de åtgärder som vidtas för att hantera och begränsa effekten av olika risker och eftersom vissa risker ligger utanför ledningens direkta kontroll, går det aldrig att garantera att risker, om de materialiseras, inte har substantiell negativ påverkan på Stora Ensos verksamhet, finansiella ställning, rörelseresultat eller förmåga att fullfölja finansiella åtaganden.

Riskhanteringsprocess

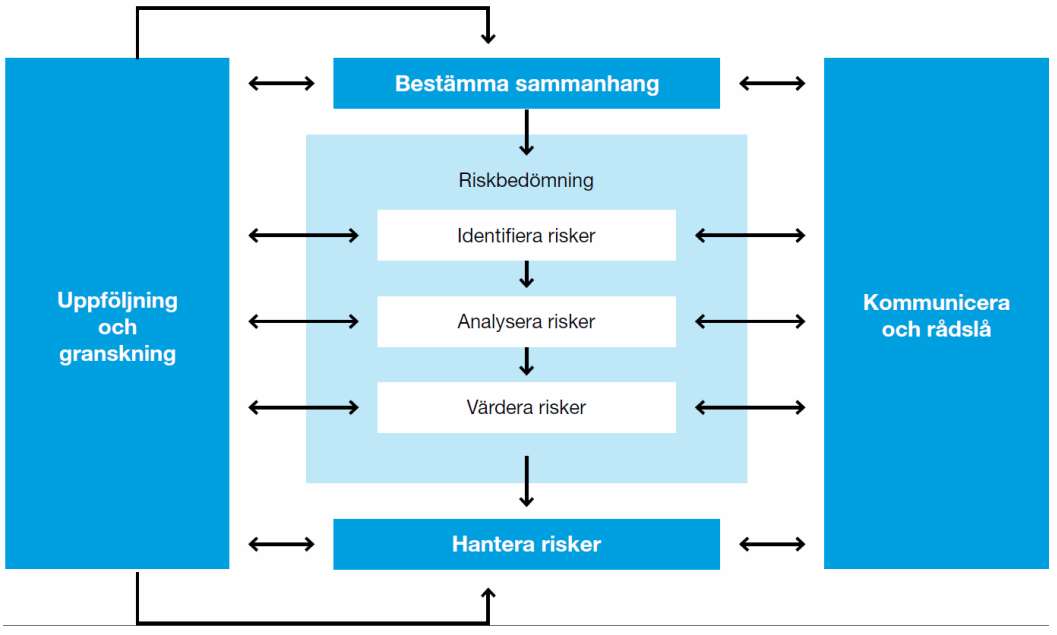

Huvudsakliga riskfaktorer

Riskkarta

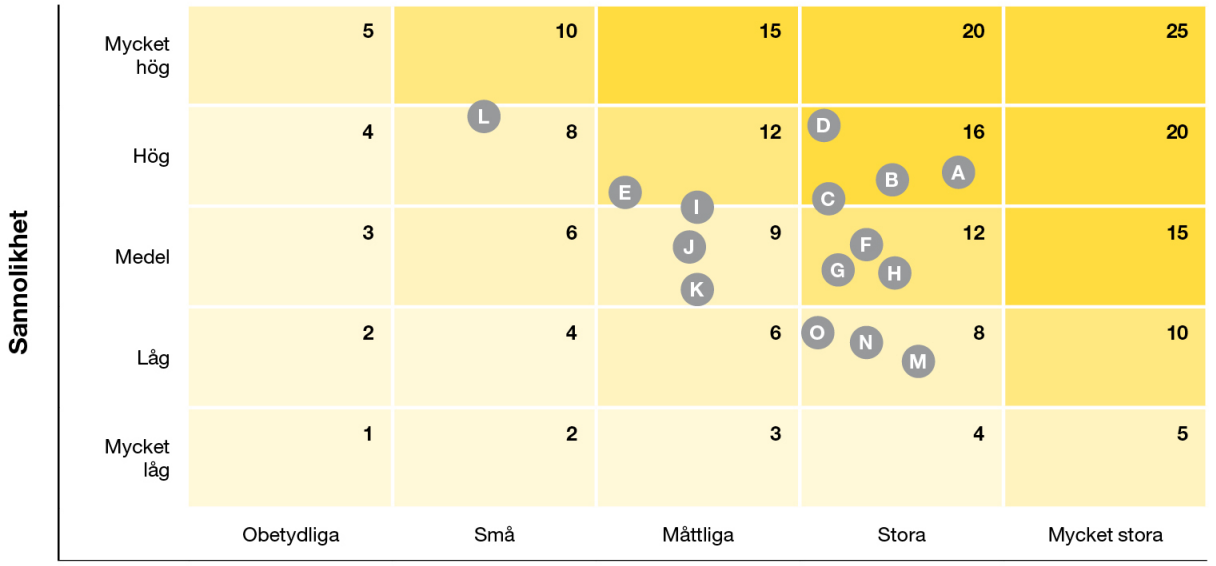

Effekter – årligt EBITDA / aktiepris / anseende

Huvudrisker 2019

Risk	Risk-klassificering	Tidsspann*	Jämförelse med 2018	Ledningens möjlighet att påverka
Stora effekter – hög sannolikhet*				
A. Makroekonomi, geopolitik och valutakurser	E/S/F	ST	Stabil	Låg
B. Global uppvärmning - fysiska risker	E/S	LT	Ökat	Låg
C. Anskaffning	I/S/O	MT	Stabil	Medel
D. Ändring i lagar och förordningar	E/S/C	MT	Ökat	Låg
Måttliga effekter – hög sannolikhet*				
E. IT och IT-säkerhet	I/O	MT	Minskat	Medel
Stora effekter – medelsannolikhet*				
F. Etik och efterlevnad	M/C	MT	Stabil	Medel
G. Personal och förmågor	I/O	MT	Stabil	Hög
H. Strategiska investeringar	M/C	MT	Ökat	Medel
Måttliga effekter – medelsannolikhet*				
I. Konkurrens och efterfrågan	E/S	MT	Stabil	Låg
J. Produktsäkerhet	M/O/C	MT	Stabil	Hög
K. Konkurrens och efterfrågan	I/O/C	MT	Stabil	Medel
Små effekter – hög sannolikhet*				
L. Hälsä och -säkerhet	I/O	ST	Stabil	Hög
Stora effekter – liten sannolikhet*				
M. Digitalisering	I/S	MT	Stabil	Hög
N. Skogsvård och markanvändning	I/O/C	MT	Stabil	Medel
O. Fusioner, förvärv och avyttringar	M/I/O/C	MT	Stabil	Hög

* Den mest relevanta tidsramen när underliggande riskfaktorer förväntas visa sig.

Förkortningar

M = tvingande förpliktelser
E = externa faktorer
I = interna förmågor

S = strategisk
O = operativ
C = efterlevnad
F = finansmarknad och rapportering

ST = Kortvarig (nästa 12 månader)
MT = Medellång sikt (1–5 år)
LT = Långvarig (upp till 25–30 år)

Strategiska risker

Makroekonomi, geopolitik och valutakurser

Stora Enso verkar i över 30 länder och påverkas av världsekonomin. Förändringar i det allmänna ekonomiska läget, kraftiga förändringar på marknaden, ökad oro på valutamarknaderna och bestående obalanser i skattesystemet kan ha en negativ och väsentlig effekt på koncernens resultat, kassaflöde och finansiella ställning. En utsträckt global recession kan ha negativ och väsentlig påverkan på Stora Ensos resultat och finansiella ställning. En recession kan också väsentligt påverka koncernens kunder, leverantörer och andra parter som man har handelsutbyte med. Förändringar i växelkurser kan ha väsentlig effekt på det redovisade resultatet både i form av transaktionsrisk och i form av omräkningsdifferenser.

En betydande och varaktig nedgång i ekonomin eller liknande händelse kan ha en väsentlig negativ effekt på koncernens operativa resultat och finansiella ställning.

Stora Enso är exponerat för flera finansmarknadsrisker som ska hanteras enligt de riktlinjer som beslutats av styrelsen. Målet är att uppnå kostnadseffektiv finansiering i koncernens bolag och hantera finansiella risker med hjälp av finansiella instrument för att minimera svängningar i resultatet. Vid sidan av valutakursrisken är de stora riskerna ränterisk, finansieringsrisk, råvaruprisrisk och kreditrisk.

Finansiella risker tas upp i detalj i Not 24, Hantering av finansiell risk, i koncernredovisningen.

Policyprinciper och riskbegränsande åtgärder

Koncernen har en diversifierad verksamhet vilket gör att exponeringen är begränsad för förändringar i ett särskilt land eller produktsegment. Omvärldsbevakning sker kontinuerligt och vid planering tas hänsyn till hur viktiga drivkrafter påverkas av makroekonomiska faktorer på kort, medel och lång sikt. Regelbundna uppföljningar görs av specifika finansiella mått så att den av styrelsen beslutade risknivån hålls och cash flow och likviditet hanteras aktivt. 50 % av prognostiserade större nettokassaflöden i de viktigaste valutaparen tolv månader framåt terminssäkras. Valutakursrisken minskas genom att, om ekonomiskt möjligt, finansiera tillgångar i tillgångens egen valuta. Divisionerna följer regelbundet upp orderflöden och, i förekommande fall, även andra viktiga indikatorer för att kunna agera snabbt om villkoren för verksamheten försämras. Vid omfattande försämringar i den generella ekonomiska situationen och i de huvudsakliga ledande ekonomiska indikatorerna ska koncernen identifiera och genomföra åtgärder för att sänka kostnaderna och därmed minska effekterna av lägre försäljningsintäkter.

Möjligheter

- Verksamhetsmässig och geografisk diversifiering, stark konkurrenskraft och en robust balansräkning minskar koncernens riskexponering.
- I en valutamässigt och makroekonomiskt föränderlig omvärld finns strategiska möjligheter.

Global uppvärmning - fysiska effekter

De fysiska riskerna med klimatförändringarna bedöms med utgångspunkt från ett stresscenario på lång sikt (25-30 år). Förändringar i nederbördsmängder, torrperioder, tyfoner och frostperioder i subtropiska områden kan orsaka allvarlig skada i verksamheten och på trädplantager. Höjda medeltemperaturer kan leda till förändringar i skogarnas artsammansättning. Torrperioder och höga temperaturer ökar risken för skogsbränder och insektsinvasioner, vilket i sin tur kan påverka skogarna och regionala träpriser. Mildare vintrar kommer att påverka avverkning och transporter i nordligt belägna skogar och därmed följande kostnader. Ökade risknivåer jämfört med 2018 beror på större ägande av skogstillgångar i Sverige, samt en ökad insyn i riskerna tack vare tillgång till aktuella vetenskapliga analyser. Se även Konkurrens och efterfrågan samt Inköp.

Policyprinciper och riskbegränsande åtgärder

De fysiska riskerna handlar till stor del om risköverföring och omfattas därmed även av företagets program för försäkring av egendom och avbrott i verksamheten. Med hänsyn till Stora Ensos tillgångar inom skog och skogsplantager, som utgör ungefär 25 % av koncernens balansräkning, har verksamheten en stabil och strategisk resiliens med en geografisk spridning av tillgångsportföljen. Dessutom begränsas riskerna med skador på grund av insekter som till exempel barkborren på skogstillgångarna i Norden genom att dessa skogar är tåligare mot sådana angrepp än t.ex. centraleuropeiska skogar. Vid planering av nya plantager ser man till att undvika frostkänsliga områden och använda vedertagna odlingsprogram utformade så att trädens möjligheter att tåla extrema temperaturer förbättras. Stora Enso brukar olika skogstyper och skogsstrukturer och arbetar för en breddad bas för virkes- och massavedförsörjning. För avverkning på mjuka marker finns riktlinjer för hur detta bäst ska göras.

Möjligheter

- De nordiska skogarna i Finland och Sverige främjas av den varmare temperaturen och längre växtsäsongen, vilket ger en ökad skogstillväxt med direkta positiva effekter på värdet av skogstillgångarna och indirekta effekter på marknadens tillgänglighet och pris för trä.

Strategiska investeringar

Stora Ensos strategi är att transformera företaget från en traditionell pappers- och kartongtillverkare till ett kundfokuserat företag inom förnybara material. Hur framgångsrik denna transformation blir beror på koncernens förmåga att rätt förstå kundernas behov och hitta bästa sättet att förse kunderna med rätt erbjudande och ha rätt produktionstillgångar för detta. Att inte fullfölja ett strategiskt projekt enligt beslutad tidsplan, budget eller specifikationer kan allvarligt påverka koncernens finansiella ställning. Betydande, oförutsedda kostnadsökningar eller oförmåga att sälja de volymer eller till det pris man räknat med kan hindra företaget från att nå sina affärsmål. Den ökade risknivån för strategiska investeringar jämfört med föregående år beror på riskerna vid genomförandet av konverteringsprojektet i Uleåborg.

Policyprinciper och riskbegränsande åtgärder

Risktagandet begränsas genom att göra djupgående och detaljerade förstudier och andra studier före varje större investering. I koncernens riktlinjer för investeringar finns föreskrifter om process, ledning, riskbedömning samt hanterings- och uppföljningsåtgärder av strategiska projekt, inklusive klimatrelaterade riskfaktorer. I riktlinjerna anges även beräkningen av möjliga kostnader och intäkter för koldioxidutsläpp som en del av investeringsförslaget.

Miljömässiga och sociala konsekvensanalyser, så kallade ESIAs (Environmental and Social Impact Assessments) genomförs för alla nya projekt som skulle kunna leda till betydande negativa effekter i lokalsamhället. Alla stora investeringsprojekt granskas efter slutförande.

Möjligheter

- Att ersätta fossilbaserade material genom att skapa och utveckla nya produkter och tjänster som bygger på trä och andra förnybara material.

Konkurrens och efterfrågan

Fortsatt konkurrens och bristande balans mellan utbud och efterfrågan på marknaderna för råvaror, energi och produkter, som drivs av megatrender som miljömedvetenhet och bekämpning av den globala uppvärmningen kan påverka lönsamheten. Branschen för papper, massa, förpackningar och träprodukter är mogen, kapitalintensiv och mycket konkurrensutsatt. Bland Stora Ensos viktigaste konkurrenter finns såväl ett antal stora internationella skogsföretag som många regionala och mer specialiserade företag. Faktorer som det allmänna ekonomiska läget och lagernivåer påverkar kundernas efterfrågan som i sin tur påverkar försäljningspriset. Försäljningspriset, som i branschen ofta varierar med konjunkturen, påverkas av kapacitetsutnyttjandet som sjunker i tider av ekonomisk nedgång. Prisförändringarna varierar mellan produkter och geografiska regioner.

I tabellen nedan visas hur rörelseresultatet påverkas av en förändring med +/- 10 % av pris eller volym för olika segment baserat på siffror för 2019.

Operativt rörelseresultat: Påverkan av förändring +/- 10 %, MEUR

Segment	Pris	Volym
Consumer Board	244	89
Packaging Solutions	120	51
Biomaterials	142	61
Wood Products	153	46
Paper	265	79

Dessutom kan extrema väderhändelser på grund av den globala uppvärmningen störa kundernas verksamhet vilket i sin tur kan leda till större variationer i produktefterfrågan.

Policyprinciper och riskbegränsande åtgärder

Förmågan att reagera på förändringar i efterfrågan på företagets produkter och på konsumenternas preferenser och utveckla nya produkter på ett konkurrenskraftigt och ekonomiskt sätt kräver innovation, kontinuerlig kapacitetsstyrning och strukturell utveckling. Risker i samband med faktorer som efterfrågan, pris, konkurrens och kunder följs regelbundet upp av varje division och enhet som en naturlig del av ledningsarbetet. Samma risker följs också kontinuerligt upp och utvärderas på koncernnivå för att få perspektiv på koncernens totala tillgångsmassa och den övergripande lönsamhetspotentialen på lång sikt.

Möjligheter

- Produkter baserade på förnybara material ger ett litet ekologiskt fotavtryck och hjälper våra kunder och samhället i stort att minska koldioxidutsläppen genom att erbjuda ett alternativ till fossila bränslen och andra icke förnybara material. Med stor kompetens inom trä och andra biomassaprodukter fokuserar Stora Enso på att möta behoven från kunder och konsumenter. Stora Enso kontrollerar som en av världens största privata skogsägare en strategisk förnybar resursbas.

Digitalisering

Digitaliseringen fortsätter att förändra organisationers sätt att arbeta. Digital förmåga genomsyrar alla aspekter av både verksamhet och arbetsmodeller och förändrar företags och funktioners sätt att generera värde. Därför omfattar digitaliseringen även potentiellt förstörande krafter. Dessutom förväntar sig kunder, myndigheter och andra intressenter att företag ska förstå vilken information de har eller skulle kunna ha, vilka risker det innebär och att planer för att hantera detta finns på plats.

Erodering av affärsprocesser, underlåtenhet att utnyttja de fördelar som tekniken erbjuder eller oförmåga att utnyttja synergieffekter skulle allvarligt kunna försämra Stora Ensos konkurrenskraft.

Policyprinciper och riskbegränsande åtgärder

Stora Enso har ett omfattande digitaliseringsprogram med målet att utveckla en konkurrensfördel genom att fullt ut utnyttja möjligheterna att få större intäkter och öka den interna effektiviteten. Stora Enso har inrättat ett program med externa partners för att söka efter tekniska utvecklingsinitiativ med tydligt affärsfokus. Det är projekt som med experimentell och snabb framtagning av prototyper kommer att bidra till identifiering och vidareutveckling av initiativ som kommer att snabba på Stora Ensos digitala utveckling genom att utforska nya teknologier och möjligheter.

Möjligheter

- De möjligheter som digitaliseringen ger överträffar klart därmed sammanhängande risker.
- Nya tekniker ger stor potential för processoptimering och automatisering på en högre nivå, nya affärsmodeller och bättre erbjudanden för kunder och konsumenter.

Fusioner, förvärv och avyttringar

Om förväntade fördelar eller förväntat värde av förvärv, befintliga tillgångar eller försäljning av rörelse uteblir kan det få allvarliga ekonomiska konsekvenser. Vid förvärv kan koncernen finna sig stå ersättningsskyldig för sådant som inträffat före förvärvet eller som har dolts, utan att ha rätt till gottgörelse. Koncernens finansiella ställning kan dessutom påverkas om förväntade intäkter från försäljning av tillgångar inte infrias eller om de levererade tillgångarna betingar ett högre värde än den förväntade betalningen. I samband med ett förvärv kan tidigare verksamhet när det gäller till exempel föroreningar, efterlevnad av konkurrenslagar eller korruption medföra extra kostnader för Stora Enso och orsaka skador på företagets anseende. Avyttringar kan medföra extra kostnader till följd av gamla ej bokförda skulder. Omstrukturering av verksamheten kan också påverka företagets anseende.

Policyprinciper och riskbegränsande åtgärder

Mycket noggranna riktlinjer vid fusioner och förvärv, bland annat med ett obligatoriskt due diligence-förfarande, för värdering och genomförande av alla förvärv som kräver styrelsens godkännande. Vid beslut om omstruktureringar finns en strukturerad styrmodell och policyer som till exempel policyn för ansvarsfulla nedskärningar att följa.

Möjligheter

- En stark balansräkning och ett starkt kassaflöde möjliggör värdeförbättrande fusioner och förvärv när möjligheter öppnar sig och tillfället är rätt.

Operativa risker

Inköp

Brott mot uppförandekoden för leverantörer kan leda till avtalsbrott, ekonomisk skada och att företagets anseende skadas och förlorad försäljning om Stora Enso skulle bli svartlistat av sina kunder. På samma sätt kan dåliga arbetsförhållanden hos våra underleverantörer skada vårt anseende. Ökade kostnader för insatsvaror eller tillgången på material, varor och tjänster kan på motsvarande sätt påverka Stora Ensos lönsamhet. Att säkra tillgång till pålitliga leveranser till låg kostnad och ha en proaktiv hantering av kostnader och produktivitet är av största vikt. Koncernen är beroende av externa leverantörer av naturgas, olja och kol, torv och nästan hälften av elkonsumtionen, vilket innebär sårbarhet vid förändringar i energipriser och störningar i leveranskedjan. Fysiska risker som rör den globala uppvärmningen, akuta problem med tillgänglighet eller kronisk vattenbrist kan på lång sikt påverka koncernens verksamhet i leveranskedjorna.

I tabellen nedan redovisas de viktigaste kostnadsposterna för Stora Enso.

Fördelning av kostnader 2019

Operativa kostnader	% av totala kostnader	% av omsättning
Frakter och kommissioner	11 %	10 %
Tillverkningskostnader		
Fiber	34 %	31 %
Kemikalier och fyllnadsmedel	10 %	9 %
Energi	6 %	6 %
Material	6 %	5 %
Personal	14 %	13 %
Övriga	13 %	12 %
Avskrivningar	6 %	5 %
Totala kostnader och omsättning	**100 %**	**91 %**
Totala operativa kostnader och omsättning, MEUR	**9 150**	**10 055**
Investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden, operativa		48
Operativt rörelseresultat		**953**

På många områden är Stora Enso beroende av leverantörer och deras förmåga att leverera en produkt eller tjänst vid rätt tidpunkt och av rätt kvalitet. De viktigaste produkterna är fibrer, kemikalier och energi samt maskiner och utrustning till investering i anläggningar. En ökad efterfrågan på koldioxidneutrala primära och sekundära biomassabränslen kan leda till ökade energikostnader. Torrperioder och förändrade nederbördsmönster kan påverka tillgången på vattenkraft och elpriserna för de europeiska anläggningarna. En högre havsnivå kommer på lång sikt att påverka hamnarnas tillgänglighet, och saltvattenintrång kan orsaka störningar i ingående och utgående verksamhet i leveranskedjan. Den viktigaste tjänsten är transporter och olika administrativa tjänster som läggs ut externt. För vissa av dessa insatsvaror utgör det begränsade antalet leverantörer en risk.

Policyprinciper och riskbegränsande åtgärder

Kostnadsläget för insatsvaror bevakas noga på enhets-, divisions- och koncernnivå. Koncernen hanterar energiförsörjningsrisken på lång sikt. Risker vad gäller pris och utbud begränsas med större egen energiproduktion, ägande i konkurrenskraftiga kraftbolag som PVO/TVO samt långsiktiga kontrakt och optionskontrakt. Koncernen terminssäkrar prisrisker på råmaterial- och slutproduktmarknader och stödjer utvecklingen av finansiella marknader för terminssäkring. Koncernen använder ett brett utbud av leverantörer och följer deras utveckling för att undvika situationer som skulle kunna äventyra kontinuerlig produktion, affärstransaktioner eller utvecklingsprojekt.

Leverantörer och underleverantörer måste också leva upp till Stora Ensos hållbarhetskrav eftersom de är en del av Stora Ensos värdekedja, och ett dåligt hållbarhetsarbete från deras sida kan skada Stora Enso och dess anseende. Stora Ensos hållbarhetskrav på leverantörer och därmed sammanhängande granskningsscheman täcker anskaffning av råmaterial och andra varor och tjänster. Leverantörerna får själva besvara enkäter och granskas också utifrån för bedömning av vilka risker som finns i deras miljömässiga,

sociala och affärsmässiga rutiner. Det som uppdagas i sådana bedömningar följs upp kontinuerligt och om nödvändigt kan leverantörer svartlistas.

Möjligheter

- Att skapa värde och innovationer i verksamheten globalt genom att bygga starka och mätbara förhållanden med de bästa leverantörerna.
- Att upprätthålla harmoniserade inköpsprocesser för att öka kunskapen, öka kvaliteten på anbudsförfarandet för att minska kostnaderna och utveckla hållbara leverantörer för att minska riskerna.

IT och IT-säkerhet

Koncernen är beroende av sina IT-system för både intern och extern kommunikation och för den dagliga hanteringen av verksamheten. Koncernens informationssystem, personal och utrustning är utsatta för risker i samband med internetanvändning. Bland övriga IT-relaterade risker kan nämnas avbrott på grund av den mänskliga faktorn, skadad hårdvara i datahallar och datacentraler, nätverksanslutningsproblem och att leverantör inte uppfyller sitt åtagande enligt serviceavtal.

Oavsiktligt avslöjande av konfidentiell information på grund av att riktlinjer för hantering av information inte har följts eller på grund av olycka eller kriminell handling kan leda till ekonomisk skada, vitesföreläggande, avbruten eller försenad lansering av ny produkt eller nytt samarbete, förlorat förtroende hos kunder och på marknaden, avslöjande av forskningshemligheter och annan för verksamheten avgörande information. Ytterligare risker är bland annat förlust av backupmedier och brott mot regler för behandling av personuppgifter.

Policyprinciper och riskbegränsande åtgärder

Riskhanteringen bedrivs aktivt med hjälp av ett system för hantering av informationsrisk och man använder de bästa metoderna för förändring och projekthantering. Ett antal säkerhetskontroller har införts för att stärka skyddet av konfidentiell information och underlätta efterlevnaden av internationella regler. Bland specifika åtgärder kan nämnas en noggrann upphandlingsprocess vid val av leverantör av tjänster med avgörande betydelse för verksamheten, granskning av leverantörer, årliga kontroller, förläggning av datacentraler till lågriskområden, backupuppkopplingar för tjänster av avgörande betydelse, katastrofplaner, riktade skanningar och utredningar, kryptering av kommunikation, information och enheter, fjärrstyrt skydd av tekniska enheter samt utbildning i informations- och säkerhetsmedvetande. Under 2019 förändrades den övergripande informations- och internetsäkerheten genom flera åtgärder för förbättrad riskhantering.

Möjligheter

Effektiv verksamhet, resultatoptimering, innovativa produkterbjudanden och nya kundtjänster med hjälp av digitalisering och sofistikerade IT-system.

Personal och förmågor

Att anställa, behålla och utveckla en kompetent personalstyrka och hjälpa nyckelmedarbetare att utvecklas i Stora Ensos globala organisation är avgörande för framgång. Konkurrensen om arbetskraften är stor och koncernen kan misslyckas med att attrahera eller behålla kvalificerad personal. En stor del av Stora Ensos anställda är medlemmar i fackföreningar och det finns en risk för att koncernen kan hamna i arbetsmarknadskonflikter, särskilt i samband med omstruktureringar och avskedanden på grund av avyttringar och nedläggningar, eller under omförhandlingar av arbetsmarknaden.

Förlust av nyckelmedarbetare, oförmåga att attrahera nya eller adekvat utbildade medarbetare eller förseningar vid rekrytering av nyckelmedarbetare skulle allvarligt kunna skada koncernens verksamhet och hindra koncernen och dess divisioner från att nå sina strategiska mål. Arbetsmarknadskonflikter och strejker skulle kunna ha allvarlig negativ effekt på verksamhet, finansiell ställning och lönsamhet.

Policyprinciper och riskbegränsande åtgärder

Stora Enso hanterar dessa risker och förlust av nyckelmedarbetare med en kombination av olika åtgärder. Bland annat genom att se till att ha överblick över hela koncernens personalstyrka, stärka Stora Ensos varumärke ur ett arbetsgivarperspektiv både externt och internt, delvis samordna lönepraxis globalt samt bli bättre på att upptäcka och utveckla talanger. Slutligen fokuserar koncernen aktivt på bedömning av talanger och ledarskap, inklusive planering för efterträdare på nyckelpositioner. Majoriteten av de anställda representeras av fackföreningar under flera kollektivavtal i olika länder där Stora Enso har verksamhet, varför relationerna med fackföreningarna är mycket viktiga för att hantera risken för arbetsmarknadskonflikter.

Möjligheter

- Kunniga och dedikerade medarbetare är avgörande för företagets framgång.
- Engagerade och högpresterande medarbetare möjliggör implementering av transformationsstrategin och affärsmässig framgång.

Produktsäkerhet

Vissa av Stora Ensos produkter används för att förpacka konsumentprodukter som dryck och livsmedel, där varje defekt kan påverka människors hälsa eller förpackningens funktion och leda till kostsamma reklamationer. Träprodukterna används i byggnader, vilket kan leda till skadeståndsansvar om produkten inte håller måttet när det gäller strukturell form, produktval eller installation. Ej säkerställd produktsäkerhet kan medföra reklamationer med betydande kostnader, som kompensation för kunders indirekta kostnader, samt skada på företagets anseende.

Policyprinciper och riskbegränsande åtgärder

Vid bruken som tillverkar produkter som kommer i kontakt med livsmedel har certifierade hygiensystem baserade på gjorda riskanalyser upprättats. För att säkerställa att företagets produkter är säkra deltar Stora Enso aktivt i de arbetsgrupper för säkerhet för produkter och kemikalier som finns inom CEPI (Confederation of European Paper Industry). Alla Stora Ensos bruk har också ISO-certifierade kvalitetssystem. Kontrakt med ansvarsbegränsningar och försäkringar är ytterligare sätt att begränsa Stora Ensos riskexponering.

Möjligheter

- Differentiering och värdeskapande genom att hålla en överlägsen produktkvalitet och en mycket hög grad av överensstämmelse.

Relation till lokalsamhället och samhällsansvar

Samhällsrisker kan skada nuvarande verksamhet och genomförandet av investeringar, särskilt i tillväxtländer. Oförmåga att hantera relationerna till lokalsamhället och till icke-statliga organisationer kan hindra produktionen och påverka koncernens anseende negativt. Koncernen har verksamhet i länder där äganderättsförhållandena kring land och resurser fortfarande är osäkra, vilket kan ge upphov till dispyter.

Möjlig påverkan innefattar påverkan på företagets anseende och negativ publicitet, skada för samhällen och rättighetsinnehavare, hindrad verksamhet och förlorade tillstånd.

Policyprinciper och riskbegränsande åtgärder

Stora Enso strävar efter att identifiera och minimera risker som har med sociala frågor att göra i god tid, för att rätt beslut ska fattas både vad gäller investeringsprocesser och den löpande verksamheten. Med verktyg som utvärdering av hållbarhetsrisk, due diligence-program för mänskliga rättigheter och Environmental and Social Impact Assessments (ESIA) säkerställs att inga projekt som inte är hållbara påbörjas och att alla inom företaget är införstådda med alla typer av risker och möjligheter. Med dessa verktyg kan projektplaner och verksamhetsmodeller också anpassas för att passa lokala förhållanden. Dessutom utgör dialog med icke-statliga organisationer en del av koncernens engagemang i sina olika intressenter. Mer information om samhällsengagemang finns i Stora Ensos Sustainability 2019 rapport på engelska.

Möjligheter

- Att se till att lokalsamhället kring våra anläggningar blomstrar både ekonomiskt, socialt och miljömässigt är av största vikt för Stora Ensos framgång och fortlevnad.
- Fokus på socialt ansvar utgör en klar affärsmässig fördel för Stora Enso eftersom kunder, affärspartner, investerare och potentiella medarbetare i allt högre grad dras till företag som tar ett socialt ansvar.

Hälsa och säkerhet

Bristande säkerhetsarbete kan leda till skada för koncernens anställda och leverantörer, för samhällen i närheten av våra anläggningar samt för miljön. Förutom fysiska följder för egendom, hälsa och miljö kan skador innebära skadeståndsansvar gentemot anställda eller tredje part, negativ påverkan på koncernens anseende samt försämrade möjligheter att anställa och behålla kunniga medarbetare. Dessutom kan myndigheter besluta om att tillfälligt stänga våra anläggningar.

Det går aldrig att kompromissa med personalens säkerhet och därför måste Stora Enso vara medveten om de säkerhetsrisker som finns och se till att det finns adekvata riktlinjer för att hantera risker vid till exempel resor, arbete och boende i länder med hög kriminalitet eller andra säkerhetsproblem. Säkerheten för nyckelpersoner är också viktig för att undvika avbrott i verksamheten.

Policyprinciper och riskbegränsande åtgärder

Stora Enso strävar efter att vara en arbetsplats utan olyckor. Vi uppmuntrar en koncernövergripande säkerhetskultur, vilket innebär att alla ansvarar för att göra varje arbetsdag hälsosam och säker - från högsta ledningen och genom hela företaget. Säkerhetsarbetet på Stora Enso bygger på internationella standarder som OHSAS 18001 och ISO 45001, men våra processer sträcker sig längre än de här kraven.

Stora Ensos säkerhetsarbete omfattar även leverantörer, underleverantörer och besökare på anläggningarna. Vi uppmuntrar alla att komma med feedback och idéer kring hur vi kan förbättra säkerheten ytterligare. Dessutom främjar företaget säkerhet bland leverantörer och underleverantörer med hjälp av en särskild e-utbildning, Safety Trail. Stora Enso betonar även vikten av säkerhet genom att begära information från leverantörerna om deras säkerhetsarbete vid upphandlingen.

Stora Ensos policy för hälsa och säkerhet utgör grunden för säkerhetsarbetet samt styrmodellen för hur företaget arbetar med frågor som rör hälsa och säkerhet i praktiken och hur dessa ämnen integreras i årsplaneringen och redovisningen.

Andra viktiga dokument som tillämpas i arbetet med säkerhet för medarbetare inkluderar följande:

- Stora Enso Code - uppförandekoden
- Uppförandekod för leverantörer
- Minimikrav för HR - arbetsförhållanden
- Globalt ramavtal
- Policy för mångfald

Mer information finns i Sustainability 2019: Anställda och andra som arbetar inom koncernen

Möjligheter

- Ett högklassigt arbetsmiljöarbete stärker företagets anseende som arbetsgivare.
- Engagemang, effektivitet och produktivitet förbättras.

Risker kopplade till lag- och regelefterlevnad

Ändringar i lagar och förordningar

Koncernens verksamhet kan påverkas av förändringar i politiska eller andra regelverk i alla länder och jurisdiktioner där koncernen har verksamhet, till exempel förändringar i skatte- och miljölagstiftning. Det kan till exempel gälla ökade löpande kostnader och investeringar för att motsvara nya miljökrav, expropriering av tillgångar eller påförande av licensavgifter eller andra skatter riktade mot branschen och nya regler för lokalt ägande eller förädlande. Särskilt EU:s energi- och kolpolitik skulle kunna påverka tillgången och priset på träfibrer. När det gäller EU:s system för handel med utsläppsrätter (ETS) och den fjärde handelsperioden kommer koldioxidläckaget att kvarstå, medan tilldelningen av gratis utsläppsrätter förväntas minska. Ett stresscenario för de kommande tio åren med ett koldioxidpris på 50 EUR/t, med utgångspunkt i det aktuella förslaget för den fjärde ETS-handelsperioden innebär ett finansiellt resultat per år som ligger under koncernens väsentlighetströskel, även om hänsyn tas till ökade kostnader för köpt elektricitet.

En ökad efterfrågan på koldioxidneutrala primära och sekundära biomassabränslen kan leda till ökade energikostnader. Den allmänna opinionen och det politiska samförståndet för att begränsa skogsavverkningen i syfte att förstärka skogarnas funktion som kolsänkor, samtidigt som man ignorerar skogsprodukternas nettopositiva klimatpåverkan, skulle kunna ge en begränsad tillgång på trä, öka kostnaderna och ge färre investeringsmöjligheter. Dessutom kan politisk instabilitet medföra social oro eller ogiltigförklarande av existerande avtal, avverkningstillstånd och arrenden. Oförutsedda förändringar i villkoren för de olika skogsbrukscertifieringarna kan begränsa tillgången på certifierad råvara.

Bestämmelserna som ingår i EU:s åtgärdsplan för hållbar ekonomi innebär nya klimatrelaterade krav på både investerare och företag, särskilt genom EU:s taxonomi för hållbara verksamheter och integreringen av ESG-riskerna i investeringsprocesserna. Det råder osäkerhet kring huruvida Stora Ensos andel kommer att klassificeras som ett investeringsobjekt enligt dessa bestämmelser, men en god hantering av det ekonomiska klimatet och andra hållbarhetsrelaterade risker och möjligheter, samt redovisningen av dessa, kommer att förbättra förutsättningarna för en gynnsam utveckling av kapitalmarknaderna och därmed kapitalkostnaden.

Policyprinciper och riskbegränsande åtgärder

- Aktiv uppföljning av den politiska och finansiella utvecklingen i alla länder där koncernen har verksamhet
- Delta i utvecklingen av policydokument, främst via branschorganisationer och andra samarbetsprogram

Möjligheter

- Ändring i lagar och förordningar kan innebära en tillväxtpotential för hållbara produkter. En effektiv resursanvändning, den cirkulära ekonomin med låga koldioxidutsläpp och förnybarhet är allt viktigare konkurrensfördelar.

Etik och efterlevnad

Stora Enso verkar inom ett mycket reglerat affärsområde och är därmed exponerat för risker i samband med brott mot lagar och förordningar (t.ex. reglering av kapitalmarknader, bolags- och skattelagar, tullregler och säkerhetsregler) och brott mot koncernpolicyer, som Stora Enso Code, uppförandekoden för leverantörer, Affärssedspolicy med avseende på bedrägeri, konkurrens, korruption, intressekonflikter och andra liknande områden. Stora Enso kan ställas inför höga kostnader för att inte ha följt miljölagar och förordningar eller för återställning av mark enligt dessa. Se även informationssystem och informationssäkerhet. Bland möjliga effekter märks åtal, böter, straffavgifter samt avtalsbrott, ekonomisk skada och skador på företagets anseende.

Policyprinciper och riskbegränsande åtgärder

Stora Ensos program för etik och lag- och regelefterlevnad som omfattar policybeslut, värdegrundsarbete, utbildning och kunskapsutbyte samt rutiner vid överklaganden uppdateras och utvecklas löpande. Andra efterlevandemekanismer har att göra med koncernens interna kontrollsystem och internrevision, uppförandekoden för leverantörer i leverantörsavtal, riskbedömning av leverantörer, utbildning och revision av leverantörer och rutiner vid svartlistning. I enlighet med regleringar av kapitalmarknaden betonar Stora Enso i sin informationspolicy vikten av transparens, trovärdighet, ansvar samt att vara proaktiv och interagera.

Miljörisker minimeras med hjälp av miljöstyrningssystem och due diligence-förfaranden även ur miljösynpunkt vid förvärv och avyttringar samt med avtal om skadeersättning och ett effektivt och skäligt återställande när så krävs. Särskilda återställandeprojekt i samband med verksamhetsnedläggningar genomförs utifrån de riskbedömningar som görs.

Möjligheter

- Att fokusera på etiska ämnen i ett vidare perspektiv i stället för att endast titta på regelefterlevnad leder till en framgångsrik verksamhet, främjar ansvarstagande och ger företaget ett gott anseende.

Skog och markanvändning

Trä är vår viktigaste råvara. Att inte kunna motsvara intressenternas förväntningar eller kunna säkerställa spårbarhet och ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar skötsel av skog och mark för koncernens ved- och virkesförsörjning kan också allvarligt skada både Stora Ensos ekonomi och anseende. Dessutom kräver globala utmaningar som befolkningsökning, global uppvärmning, ökande efterfrågan på jordbruksmark och bioenergi och det växande gapet mellan tillgång och efterfrågan på ved och virke att vi alla använder naturresurserna på ett ännu effektivare sätt. Se även Global uppvärmning - fysiska effekter, Ändringar i lagar och förordningar samt Relation till lokalsamhället och samhällsansvar.

Policyprinciper och riskbegränsande åtgärder

Koncernens policyer för anskaffning av ved och fibrer samt för markanvändning, stabila spårbarhetssystem och att aktivt arbeta för skogsbrukscertifiering är olika sätt att säkerställa att ved och fibrer från oacceptabla källor inte kan komma in i leveranskedjan. Vid anskaffning av skogsavfall och annan biomassa följer Stora Enso dessutom de särskilda riktlinjer som tagits fram för utvinning av skogsenergi med bland annat strikta miljöföreskrifter.

Möjligheter

Eftersom träd absorberar koldioxid från atmosfären och - tillsammans med träbaserade produkter - fungerar som så kallade kolsänkor är trä från skogar som brukats på ett hållbart sätt ett koldioxidneutralt, förnybart alternativ till många icke förnybara material. Med ett hållbart skogs- och plantagebruk kommer nya generationer träd att ersätta de som avverkas och ta upp ytterligare koldioxid från atmosfären. Skogar som brukas på ett hållbart sätt kan göra hela ekosystem mer motståndskraftiga mot negativ påverkan och mer mottagliga för positiv påverkan.

Rekommendationer från Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)

Financial Stability Boards (FSB) Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) rekommenderar ett mer omfattande ramverk för rapportering av klimatrelaterade risker och möjligheter. TCFD:s rekommendationer följer det ökande kravet på tydligare finansiell redovisning från företag gällande klimatrisker.

I tabellen nedan anges redovisning som rör TCDF:s rekommendationer samt var dessa frågor behandlas i årsredovisningen. Avsnittshänvisningarna kompletteras i tabellen med ytterligare information vid behov.

Förkortningar i tabellen: SR - Sustainability 2019 (på engelska), FR - Financials 2019, ST - Strategy 2019 (På engelska), CG - Governance 2019

Redovisningens fokusområden	Rekommenderad redovisning	Viktiga områden och kommentarer
I - STYRNING		
	a) Beskrivning av styrelsens överblick av klimatrelaterade risker och möjligheter	CG: Styrelsen, styrelsens och ledningens årliga arbetscykel FR: Risker och riskhantering SR: Strategy, governance and stakeholders - Sustainability governance
	b) Beskrivning av ledningens roll för att bedöma och hantera klimatrelaterade risker och möjligheter	CG: Hantering av företagets, styrelsens och ledningens årliga arbetscykel SR: Strategy, governance and stakeholders - Sustainability governance SR: Materials, water and energy - How we work SR: Carbon dioxide - How we work SR: Forest, plantations, and land use - How we work
II - STRATEGI		
	a) Beskrivning av de klimatrelaterade riskerna och möjligheterna som organisationen har identifierat på kort, medel och lång sikt	De fysiska riskerna och riskerna vid omställningen betraktas som en del av den övergripande riskbeskrivningen i Stora Ensos riskklassificering. Effekterna av fysiska risker och möjligheter förväntas öka med tiden beroende på hur den globala uppvärmningen utvecklar sig. Effekterna av riskerna och möjligheterna med omställningen gäller mer på kort och medellång sikt, beroende på de politiska åtgärderna och marknadsåtgärderna för att bekämpa global uppvärmning. FR: Verksamhetsberättelse - riskhantering: Huvudrisker 2019 - Global uppvärmning - fysiska risker - Strategiska investeringar och möjligheter - Konkurrens och efterfrågan - Inköp och transporter - Fysiska tillgångar - Ändringar i lagar och förordningar - Skogsvård och markanvändning En begränsad global uppvärmning skapar möjligheter för Stora Ensos verksamhet och för de förnybara, återvinningsbara och fossilfria produkterna och lösningarna. ST: Transformation
	b) Beskrivning av effekterna av de klimatrelaterade riskerna och möjligheterna för organisationens verksamhet, strategi och finansiella planering	FR: Riskhantering ST: Transformation SR: Environmental agenda, Economic agenda
	c) Beskrivning av motståndskraften i organisationens strategi, med beaktande av olika klimatrelaterade scenarion, inklusive en temperaturökning på 2 grader eller lägre	Stora Enso fortsätter arbetet 2020 för att motverka specifika scenarion som rör global uppvärmning. Genom att använda olika scenarion kan man underlätta beslutsfattande och strategisk planering. ST: Transformation FR: Risker och riskhantering SR: Environmental agenda, Stora Enso’s GHG performance and scenarios
III - RISKHANTERING		
	a) Beskrivning av organisationens processer för att identifiera och bedöma klimatrelaterade risker	FR: Risker och riskhantering SR: Strategy, governance and stakeholders
	b) Beskrivning av organisationens processer för att hantera klimatrelaterade risker	FR: Risker och riskhantering
	c) Beskrivning av hur processer för identifiering, bedömning och hantering av klimatrelaterade risker integreras i organisationens övergripande riskhantering	FR: Risker och riskhantering
IV - MÄTETAL OCH MÅL		
	a) Presentation av de mätetal som används i organisationen för att bedöma klimatrelaterade risker och möjligheter enligt företagets strategi och riskhanteringsprocess	SR: Our sustainability targets and key performance indicators, See also Progress sections under SR: Environmental agenda ST: Transformation - Substituting materials from finite resources is our key competitive advantage
	b) Rapporter avseende utsläpp av växthusgaser enligt område 1, 2 och, om det är lämpligt, även område 3 och de relaterade riskerna	SR: Carbon dioxide - Progress, Stora Enso’s GHG performance and scenarios, Stora Enso’s carbon footprint 2015–2019
	c) Beskrivning av mål som används i organisationen för att hantera klimatrelaterade risker och möjligheter samt resultat sett till målen	SR: Our sustainability targets and key performance indicators

Bolagsstyrning inom Stora Enso

Stora Enso följer den finska koden för bolagsstyrning som utfärdats av Värdepappersmarknadsföreningen i Finland (”Koden”). Koden finns på cgfinland.fi. Stora Enso följer också Svensk kod för bolagsstyrning (”Den svenska koden”) med de undantag som listats i Appendix 1 i Corporate Governance Report. Undantagen har gjorts på grund av skillnader i svensk och finsk lagstiftning och i regler och praxis inom bolagsstyrning. I dessa fall följer Stora Enso praxis där man har sitt säte. Den svenska koden är utfärdad av Kollegiet för svensk bolagsstyrning och finns på corporategovernanceboard.se.

Rättsprocesser

Ansvarsförbindelser

Stora Enso har de senaste åren genomfört omfattande omstruktureringar som bland annat inneburit avyttring av hela företag, försäljning av tillgångar och nedläggning av bruk. Dessa transaktioner innebär risker för miljömässiga eller andra förpliktelser som i dagsläget inte är kända men som kan visa sig i framtida händelser vilka inte helt kan kontrolleras av koncernen.

Stora Enso är part i rättsprocesser som uppkommer i den löpande verksamheten och som i första hand handlar om olika affärsrättsliga problem som kan uppstå. Företagsledningen anser inte att det är sannolikt att krav i samband med sådana processer före eventuella försäkringsersättningar kommer att påverka koncernens ekonomiska situation väsentligt eller verksamheten i stort.

Rättsprocesser i Latinamerika

Veracel

Den 11 juli 2008 meddelade Stora Enso att en federal domare i Brasilien i ett domslut hade yrkat att tillstånd som beviljats av delstaten Bahia avseende Stora Ensos gemensamma bolag Veracels verksamhet var ogiltiga. Veracel ådömdes även av domaren att vidta vissa åtgärder, däribland att omplantera ursprungliga trädarter på en del av Veracels plantager samt att betala ett eventuellt vite om 20 miljoner BRL (5 MEUR). Veracel bestrider domen och har överklagat den. Veracels verksamhet bedrivs helt i enlighet med brasiliansk lagstiftning och företaget har alla erforderliga miljö- och drifttillstånd från berörda myndigheter för sin industri- och skogsbruksverksamhet. I november 2008 beslutade en federal domstol att effekterna av domslutet skulle upphävas. Varken Veracel eller Stora Enso har gjort några avsättningar för omplanteringen eller för det möjliga vitet.

Rättsprocesser i Sverige

Försäkringsskada

I juli och augusti 2016 lämnade sex svenska försäkringsbolag in stämningar till Mark- och miljödomstolen och Falu tingsrätt mot Stora Enso på grund av skador orsakade av skogsbranden i Västmanland 2014. Stämningsbeloppet uppgår till cirka 300 MSEK (30 MEUR), exklusive ränta. Fallet i mark- och miljödomstolen har avslutats eftersom miljöbalken inte kunde tillämpas på skador som orsakats av bränder. Det andra fallet i Falu tingsrätt har nu avgjorts genom förlikning och hela beloppet täcks av försäkring och påverkar inte Stora Enso ekonomiskt. Därmed finns inte längre några skadeanspråk på grund av skogsbranden. Rapporteringen om dessa försäkringsskador avslutas därmed.

Företagsbot

I januari 2018 öppnade en svensk åklagare en process mot Stora Enso och företagets leverantör på grund av skogsbranden i Västmanland 2014 där man kräver en företagsbot om 5 MSEK var. I december 2019 frikände rätten Stora Enso från ansvar för att ha orsakat branden. Domen har överklagats till hovrätten av åklagaren och leverantören. Åklagaren har minskat företagsbotens belopp till 2,5 MSEK. Det kommer inte att bli någon mer rapportering om fallet.

Förändringar i organisationsstruktur och koncernledning

Stora Enso skapade en ny division, Forest, som kommer att redovisas separat från och med 2020. I den nya divisionen kommer koncernens svenska skogstillgångar och den 41-procentiga investeringen i intressebolaget Tornator med majoriteten av skogstillgångarna i Finland att ingå. Divisionen Forest omfattar även virkesförsörjningsverksamheten i Finland, Sverige, Ryssland och de baltiska länderna.

Stora Enso slog samman verksamheten för förpackningskartong från divisionen Packaging Solutions med divisionen Consumer Board, i den helt nya divisionen Packaging Materials. Den återstående verksamheten inom Packaging Solutions utgör tillsammans med Stora Ensos nya fiberenhet ett mer fokuserat Packaging Solutions. Förändringen träder i kraft den 1 januari 2020.

Den 25 september 2019 utsåg Stora Ensos styrelse Annica Bresky till ny VD och koncernchef från och med den 1 december 2019. Hon var tidigare EVP och Head of Consumer Board. Hon ersatte Karl-Henrik Sundström som i augusti 2019 meddelade att han skulle lämna sin post som VD.

Hannu Kasurinen utsågs till EVP, Head of Consumer Board samt medlem av koncernens ledningsgrupp den 4 december 2019 och är från och med den 1 januari 2020 EVP och Head of Packaging Materials.

Gilles van Nieuwenhuyzen lämnade arbetet som EVP Packaging Solutions den 6 december 2019 för nya karriärmöjligheter utanför företaget. David Ekberg, SVP och Head of Business Units Corrugated Nordics inom divisionen, tillträdde som tillförordnad Head of Packaging Solutions den 6 december 2019.

Jari Suominen utsågs till divisionschef för Forest från och med den 1 januari 2020. Han fortsätter även som medlem i koncernens ledningsgrupp. Han ledde tidigare divisionen Wood Products. Seppo Toikka, Head of Strategy and Business Controlling inom Wood Products, tillträder som tillförordnad divisionschef från och med den 1 januari 2020.

Aktiekapital

Stora Ensos Oy:s aktier är indelade i A- och R-aktier. Ägare till A- och R-aktier har rätt till samma utdelning men olika rösträtt. Varje A-aktie och varje post om tio R-aktier har en röst vid årsstämman. Dock har varje aktieägare minst en röst.

Under 2019 registrerades konvertering av totalt 55 838 A-aktier till R-aktier i det finska handelsregistret. Den 31 december 2019 hade Stora Enso 176 256 834 A-aktier och 612 363 153 R-aktier utestående i Stora Enso. Bolaget innehade inga egna aktier. Det totala antalet utestående Stora Enso-aktier var 788 619 987 och det totala antalet röster var minst 237 493 149.

Styrelsen är bemyndigad att fatta beslut om förvärv av bolagets egna aktier och emission av Stora Ensos R-aktier. Antalet aktier som kan emitteras med stöd av bemyndigandet kan uppga till högst 2 000 000 R-aktier, vilket motsvarar ungefär 0,25 procent av samtliga aktier i bolaget och ungefär 0,33 procent av samtliga R-aktier i bolaget.

De största aktieägarna per den 31 december 2019

Efter röststyrka	A-aktier	R-aktier	% av aktier	% av röster
1 Solidium Oy[1]	62 655 036	21 792 540	10,7 %	27,3 %
2 FAM AB[2]	63 123 386	17 000 000	10,2 %	27,3 %
3 Finska folkpensionsanstalten (FPA)	23 825 086	973 982	3,1 %	10,1 %
4 Ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolaget Varma	8 513 018	1 140 874	1,2 %	3,6 %
5 MP-Bolagen i Vetlanda AB	4 826 020	1 110 000	0,8 %	2,1 %
6 Ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen	3 055 000	16 570 000	2,1 %	2,0 %
7 Erik Johan Ljungberg Utbildningsfond	1 780 540	2 336 224	0,5 %	0,8 %
8 Swedbanks Robur-fonder	0	16 729 037	2,1 %	0,7 %
9 Ömsesidiga pensionsförsäkringsbolaget Elo	0	7 909 000	1,0 %	0,3 %
10 Stiftelsen Bergslagets sjuk- och hälsovårdskassa	626 269	1 609 483	0,3 %	0,3 %
11 AFA Insurance	0	7 072 505	0,9 %	0,3 %
12 Nordeas investeringsfonder	0	5 841 360	0,7 %	0,2 %
13 Statens Pensionsfond i Finland	0	5 813 755	0,7 %	0,2 %
14 SEB Investment Management	0	5 769 313	0,7 %	0,2 %
15 Keva (Kommunernas pensionsförsäkring)	0	4 793 208	0,6 %	0,2 %
Totalt	**168 404 355**	**116 461 281**	**35,6 %**	**75,6 %**
Förvaltarregistrerade aktier[3]	74 608 072	467 705 419	68,8 %	51,3 %

[1] Helägt av finska staten.
[2] Enligt vad som bekräftats till Stora Enso.
[3] Enligt Euroclear Finland.

Listan har sammanställts av Stora Enso och är baserad på aktieägarinformation från Euroclear Finland, Euroclear Sweden och en databas som hanteras av Citibank N.A (Citi). Informationen omfattar endast direktregistrerade innehav, vilket innebär att innehav (som kan vara stora) som är förvaltarregistrerade eller registrerade på mäklarkonton inte kan räknas med. Listan är därför inte komplett.

Fördelning av aktier, 31 december 2019

Efter innehavets storlek, A-aktier	Aktieägare	%	Aktier	%
1–100	5 394	52,70 %	240 338	0,10 %
101–1 000	4 216	41,20 %	1 513 068	0,90 %
1 001–10 000	587	5,70 %	1 352 742	0,80 %
10 001–100 000	29	0,30 %	563 513	0,30 %
100 001–1 000 000	0	0,00 %	0	0,00 %
1 000 001–	6	0,10 %	172 587 173	97,90 %
Totalt	**10 232**	**100,00 %**	**176 256 834**	**100,00 %**

Efter innehavets storlek, R-aktier	Aktieägare	%	Aktier	%
1–100	12 702	29,30 %	705 256	0,10 %
101–1 000	23 206	53,60 %	9 631 026	1,60 %
1 001–10 000	6 753	15,60 %	18 010 289	2,90 %
10 001–100 000	539	1,20 %	14 293 560	2,30 %
100 001–1 000 000	82	0,20 %	24 033 992	3,90 %
1 000 001–	24	0,10 %	545 689 030	89,10 %
Totalt	**43 306**	**100,00 %**	**612 363 153**	**100,00 %**

Enligt Euroclear Finland.

Fördelning av ägande, 31 december 2019

	% av aktier	% av röster
Solidium Oy[1]	10,7 %	27,3 %
FAM AB[2]	10,2 %	27,3 %
Finska folkpensionsanstalten (FPA)	3,1 %	10,1 %
Finska institutioner (exkl. Solidium och FPA)	12,5 %	8,8 %
Svenska institutioner (exkl. FAM)	9,3 %	6,1 %
Finska privata aktieägare	4,4 %	2,6 %
Svenska privata aktieägare	4,2 %	2,7 %
Innehavare av amerikanska depåbevis (ADR)	1,8 %	0,6 %
Förvaltarregistrerade aktier (ej finska/ej svenska aktieägare)	43,8 %	14,7 %
Totalt	**100,0 %**	**100,0 %**

[1] Helägt av finska staten
[2] Enligt vad som bekräftats till Stora Enso.

Utsikter och risker på kort sikt

Ett dämpat och varierande affärsklimat orsakat av geopolitisk osäkerhet förväntas fortsätta att påverka Stora Enso under 2020. Den minskade efterfrågan på papper i Europa kommer att hålla i sig och efterfrågan på koncernens övriga produkter förväntas vara fortsatt varierande. Mycket milda vintrar i Norden, med kortare tjälperioder, skulle kunna påverka avverkning och transport av virke vilket i sin tur kan inverka på tillgången av råmaterial och i så fall öka kostnaden för skogsråvara för de nordiska bruken.

Stora Enso kommer att fortsätta den aktiva kostnadsstyrningen genom implementering av lönsamhetsprogrammet under 2020-2021. Målet är att sänka fasta och rörliga kostnader med 275 MEUR till slutet av 2021. Flera fackförbund i Finland strejkar för närvarande vilket förväntas påverka resultatet negativt. (situationen den 29 januari 2020)

Stora Enso publicerar de kvartalsvisa prognos i sina delårsrapporter.

Ökande konkurrens och obalans mellan utbud och efterfrågan på marknaderna för papper, massa, förpackningskartong, sågade trävaror och rundvirke kan påverka marknadsandelar och lönsamhet. Förändringar i den globala ekonomin och politiken, skarpa marknadsjusteringar, ökad volatilitet på valutamarknaderna och försämrade ekonomiska villkor på de viktigaste marknaderna är faktorer som påverkar Stora Ensos resultat, kassaflöde och finansiella ställning.

När det gäller det geopolitiska läget har den omedelbara risken för ytterligare upptrappning av handelskriget mellan USA och Kina minskat, men chansen att det blir en varaktig nedtrappning i handelskonflikten är fortfarande liten.

För att dämpa effekterna av försämrade geopolitiska och makroekonomiska villkor och en ökad osäkerhet i den globala ekonomin har Stora Enso ett lönsamhetsprogram med målet att minska fasta och rörliga kostnader med 275 MEUR till slutet av 2021.

Mycket milda vintrar skulle kunna påverka avverkning och transport av timmer vilket kan påverka tillgången på råmaterial och i så fall också öka kostnaden för skogsråvara för de nordiska bruken.

De finska fackförbunden PRO, Industrifacket och Pappersarbetarförbundet har inlett en tre veckor lång strejk som drabbar den finska skogsindustrin. Strejkerna har lett till produktionsstopp vid alla Stora Ensos bruk i Finland. Om ingen uppgörelse med fackförbunden nås kan störningarna i Finland fortsätta.

Stora Enso har erhållit olika investeringssubventioner och har gjort vissa investeringsåtaganden i olika länder, till exempel i Finland, Kina och Sverige. Om villkoren för åtagandena inte fullföljs kan de olika lokala tjänstemännen vidta åtgärder för att återkräva delar av tidigare beviljade investeringssubventioner eller belägga Stora Enso med straffavgifter. Resultatet av en sådan process kan innebära negativa ekonomiska följder för Stora Enso.

Andra risker och osäkerheter innefattar, men är inte begränsade till: allmänna branschvillkor som förändringar i kostnader för och tillgång till råmaterial, energi och transporter; oförutsedda utgifter i samband med kostnader för att efterleva befintliga och nya lagar och regler vad gäller miljö och annat samt för påbörjade eller potentiella rättstvister; omfattande skada på någon av våra produktionsanläggningar; risker vid verksamhet som bedrivs i samägda bolag samt andra faktorer som beskrivs i Stora Ensos pressmeddelanden och rapporter.

Känslighetsanalys, energi: en ökning med 10 % av marknadspriset på el och fossila bränslen skulle påverka det operativa rörelseresultatet negativt med cirka 12 MEUR de kommande 12 månaderna.

Känslighetsanalys, virke: en ökning med 10 % av marknadspriset på virke skulle påverka det operativa rörelseresultatet negativt med cirka 170 MEUR de kommande 12 månaderna.

Känslighetsanalys, massa: en ökning med 10 % av marknadspriset på massa skulle påverka det operativa rörelseresultatet positivt med cirka 115 MEUR de kommande 12 månaderna.

Känslighetsanalys, kemikalier och fyllnadsmedel: en ökning med 10 % av priset på kemikalier och fyllnadsmedel skulle påverka det operativa rörelseresultatet negativt med cirka 33 MEUR de kommande 12 månaderna.

En prisminskning på energi, virke, massa eller kemikalier och fyllnadsmedel skulle ha motsatt effekt.

Känslighetsanalys avseende valutakursförändringar under de kommande tolv månaderna: en förstärkning med 10 % av US-dollarn, den svenska kronan och det brittiska pundet mot euron skulle påverka det operativa rörelseresultatet positivt med 114 MEUR, negativt med 89 MEUR respektive positivt med 30 MEUR per år. Vid motsvarande försvagning av valutorna skulle effekten bli den motsatta. Siffrorna är före valutarisksäkring och förutsatt att inga ändringar utöver valutakursförändringen förekommer.

Koncernen har årliga osäkrade kostnader motsvarande ungefär 158 MEUR i brasilianska real (BRL) i sin verksamhet i Brasilien och cirka 42 MEUR i kinesiska reminbin (CNY) i sin verksamhet i Kina. För dessa flöden skulle en förstärkning med 10 % av utländsk valuta påverka det operativa rörelseresultatet negativt med 16 MEUR respektive 4 MEUR.

Händelser efter balansdagen

Personaldirektör Malin Bendz slutade sin tjänst på Stora Enso den 15 januari 2020.

Styrelsens förslag om utdelning

Styrelsen föreslår för årsstämman att en utdelning om 0,50 EUR per aktie utbetalas för år 2019.

Moderbolagets fria egna kapital uppgick per 31 december 2019 till 1 309 630 306,42 EUR inklusive periodens resultat på 230 302 677,26 EUR. Styrelsen föreslår för årsstämman att de fria medlen används som följande:

Att 0,50 EUR per aktie betalas som utdelning från det fria egna kapitalet för 788 619 987 aktier, men ej överstigande	394 309 993,50 EUR
Kvar som fritt eget kapital	915 320 312,92 EUR
Fritt eget kapital per 31 december 2019, totalt	1 309 630 306,42 EUR

Utdelningen betalas ut till aktieägare som på avstämningsdagen för utdelning den 23 mars 2020 står med antingen i bolagets aktieägarförteckning som förs av Euroclear Finland Ltd eller i fråga om Euroclear Sweden-registrerade aktier i avstämningsregistret som förs av Euroclear Sweden AB. Euroclear Sweden AB ombesörjer utbetalningen till aktieägare som är registrerade i Euroclear Sweden AB:s avstämningsregister och utbetalningen sker i svenska kronor. Utdelning till innehavare av amerikanska depåbevis (ADR) förmedlas av Citibank N.A. och betalas i US-dollar. Styrelsen föreslår för årsstämman att utdelningen betalas ut runt den 30 mars 2020.

Årsstämma 2020

Stora Ensos årsstämma hålls kl. 16.00 (finsk tid) torsdagen den 19 mars 2020 i Marina Congress Center, Skatuddskajen 6, Helsingfors, Finland.

Icke IFRS-baserade nyckeltal

Koncernens viktigaste icke IFRS-baserade nyckeltal är det operativa rörelseresultatet som används för att utvärdera verksamheten i de rörelsedrivande segmenten och fördela resurserna mellan dem. Operativt rörelseresultat utgörs av segmentens rörelseresultat exklusive jämförelsestörande poster och värdering till verkligt värde i segmenten samt Stora Ensos andel av rörelseresultatet i investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden, också exklusive jämförelsestörande poster och värdering till verkligt värde.

Jämförelsestörande poster är extraordinära transaktioner som inte kan relateras till den löpande affärsverksamheten. De vanligaste jämförelsestörande posterna är reavinster och förlust, extra nedskrivningar eller återföring av nedskrivningar, avsättningar för planerad omstrukturering, miljöavsättningar, ändringar i avskrivningar på grund av omstrukturering samt vitesföreläggande. Jämförelsestörande poster som överstiger en eurocent per aktie redovisas vanligen för sig.

I värdering till verkligt värde och icke-operativa poster ingår utsläppsrätter för koldioxid, värdering av biologiska tillgångar och koncernens andel av inkomstskatter och finansnetto i investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden. Till och med 2018 ingick även aktierelaterade incitamentsprogram och därmed förenad risksäkring i värdering till verkligt värde och icke-operativa poster. Historiska värden har inte justerats eftersom posten är av ringa värde.

Kassaflöde från den löpande verksamheten (icke IFRS-baserat) är ett koncernspecifikt sätt att presentera operativt kassaflöde utgående från operativt EBITDA i stället för från rörelseresultatet.

Kassaflöde efter investeringar (icke IFRS-baserat) beräknas som följer: kassaflöde från den löpande verksamheten (icke IFRS-baserat) före investeringar i immateriella tillgångar, fastigheter, maskiner och inventarier och biologiska tillgångar samt förvärv av intressebolag.

En fullständig förteckning av de icke IFRS-baserade nyckeltalen finns i slutet av den här rapporten.

Uträkning av nyckeltal

Operativ avkastning på sysselsatt kapital, ROCE (%)	100 x Operativt rörelseresultat / Sysselsatt kapital [1 2]
Operativ avkastning på sysselsatt kapital, ROOC (%)	100 x Operativt rörelseresultat / Operativt kapital [2]
Avkastning på eget kapital, ROE (%)	100 x Periodens nettoresultat / Eget kapital, totalt [2]
Räntebärande nettoskuld	Räntebärande skulder - räntebärande tillgångar
Nettoskuldsättningsgrad	Räntebärande nettoskuld / Eget kapital [3]
Resultat per aktie	Periodens nettoresultat [3] / Genomsnittligt antal aktier
Utdelningsandel, exkl. jämförelsestörande poster, %	100 x Utdelning per aktie / Resultat per aktie exkl. jämförelsestörande poster
Utdelning och avkastning, %	100 x Utdelning per aktie / Aktiens slutkurs
Börskurs/resultat (P/E), exkl. jämförelsestörande poster	Aktiens slutkurs / Resultat per aktie exkl. jämförelsestörande poster
Operativt rörelseresultat	Segmentens rörelseresultat exklusive jämförelsestörande poster och värdering till verkligt värde samt Stora Ensos andel av rörelseresultat exklusive jämförelsestörande poster och värdering till verkligt värde i investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden
Operativt EBITDA	Rörelseresultat exklusive operativ minskning i värdet av biologiska tillgångar, av- och nedskrivningar av anläggningstillgångar, jämförelsestörande poster samt värdering till verkligt värde. I definitionen ingår dessa poster i dotterbolag och samarbetsarrangemang samt i investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden.
Nettoskuld/operativt EBITDA senaste 12 månaderna	Räntebärande nettoskuld / Operativt EBITDA för senaste 12 månaderna
Fasta kostnader	Underhåll, personal och andra administrativa kostnader, exklusive jämförelsestörande poster och värdering till verkligt värde
Senaste 12 månaderna	12 månader före balansdagen
TRI-frekvens (Total recordable incidents)	Antal registrerade incidenter per en miljon arbetade timmar

[1] Sysselsatt kapital = operativt kapital – nettoskatteskuld
[2] Periodens genomsnitt
[3] Hänförligt till moderbolagets aktieägare

Lista över icke IFRS-baserade nyckeltal

- Operativt EBITDA
- Operativ EBITDA-marginal
- Operativt rörelseresultat
- Operativ rörelsemarginal
- Investeringar
- Sysselsatt kapital
- Avkastning på sysselsatt kapital (ROCE)
- Resultat per aktie exkl. jämförelsestörande poster
- Operativ avkastning på operativt kapital (ROOC)
- Nettoskuld/operativt EBITDA senaste 12 månaderna
- Kassaflöde från den löpande verksamheten
- Kassaflöde efter investeringar

Koncernredovisning

Koncernredovisning

		Räkenskapsår	
MEUR	**Not**	**2019**	**2018**
Omsättning	3	**10 055**	**10 486**
Övriga rörelseintäkter	5	165	92
Förändringar i lager av färdiga varor och produkter under tillverkning		-102	125
Material och tjänster		-5 964	-6 157
Frakter och försäljningskommissioner		-904	-932
Personalkostnader	6	-1 331	-1 330
Övriga rörelsekostnader	5	-686	-526
Resultatandel i investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	13	229	181
Förändring i nettovärdet av biologiska tillgångar	12	442	-68
Avskrivningar och nedskrivningar	10	-597	-479
Rörelseresultat	3	**1 305**	**1 390**
Finansiella intäkter	8	8	27
Finansiella kostnader	8	-176	-207
Resultat före skatt		**1 137**	**1 210**
Inkomstskatt	9	-281	-221
Årets nettoresultat		**856**	**988**
Hänförligt till:			
Moderbolagets aktieägare	18	880	1 013
Innehav utan bestämmande inflytande	19	-24	-24
Årets nettoresultat		**856**	**988**
Resultat per aktie (EPS)			
Resultat per aktie före/efter full utspädning, EUR	32	1,12	1,28

Koncernens totalresultat

		Räkenskapsår	
MEUR	**Not**	**2019**	**2018**
Årets nettoresultat		**856**	**988**
Övrigt totalresultat (OCI)			
Poster som inte omklassificeras till resultatet			
Aktieinstrument till verkligt värde via övrigt totalresultat	14	109	97
Aktuariella förluster/vinster på förmånsbestämda planer	20	-78	-24
Inkomstskatt hänförlig till poster som inte omklassificeras	9	6	5
		37	**78**
Poster som kan omklassificeras till resultatet			
Andel av övrigt totalresultat av investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden som kan omklassificeras	27	11	4
Omräkningsdifferenser hänförliga till nettoinvesteringar i utlandsverksamhet (CTA)	28	206	-36
Omräkningsdifferenser hänförliga till innehav utan bestämmande inflytande	19	0	0
Säkring av nettoinvesteringar	28	-9	-14
Kassaflödessäkring	27	-17	-24
Säkringskostnader - tidsaspekten för valutaoptioner	27	3	-2
Andel av kassaflödessäkring i innehav utan bestämmande	19	0	-2
Inkomstskatt hänförlig till poster som kan omklassificeras	9	2	7
		196	**-68**
Totalresultat		**1 089**	**999**
Hänförligt till:			
Moderbolagets aktieägare		1 113	1 025
Innehav utan bestämmande inflytande	19	-24	-27
Totalresultat		**1 089**	**999**

Tillhörande noter är en integrerad del av koncernredovisningen.

Koncernens rapport över finansiell ställning

MEUR		Not	Per 31 december 2019	2018
Tillgångar				
Goodwill	O	11	302	243
Övriga immateriella tillgångar	O	11	169	254
Materiella anläggningstillgångar	O	11	5 610	5 234
Right-of-use tillgångar			508	0
		11	**6 590**	**5 731**
Biologiska tillgångar	O	12	3 627	457
Utsläppsrätter	O		37	26
Investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	O	13	483	1 729
Noterade värdepapper tillgängliga för försäljning	R	14	12	13
Operativa investeringar tillgängliga för försäljning	O	14	526	422
Långfristiga lånefordringar	R	25	72	54
Uppskjutna skattefordringar	S	9	81	120
Övriga långfristiga tillgångar	O	15	37	48
Anläggningstillgångar			**11 463**	**8 601**
Varulager	O	16	1 391	1 567
Skattefordringar	S		11	9
Rörelsefordringar	O	17	1 289	1 487
Räntebärande fordringar	R	25	23	55
Kassa- och banktillgodohavanden	R		876	1 130
Omsättningstillgångar			**3 590**	**4 248**
Tillgångar, totalt			**15 053**	**12 849**
Eget kapital och skulder				
Aktiekapital		18	1 342	1 342
Överkursfond			77	77
Verkligt värde-reserv			397	290
Ackumulerad omräkningsjustering		28	-136	-335
Fond för fritt eget kapital			633	633
Balanserade vinstmedel			4 236	3 694
Årets nettoresultat			880	1 013
Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare			**7 429**	**6 714**
Innehav utan bestämmande inflytande		19	-7	18
Eget kapital, totalt			**7 423**	**6 732**
Avsättningar för pensioner och övriga pensionsförmåner	O	20	458	401
Övriga avsättningar	O	22	110	101
Uppskjutna skatteskulder	S	9	875	168
Räntebärande långfristiga skulder	R	26	3 232	2 265
Övriga icke räntebärande rörelseskulder	O	23	40	34
Långfristiga skulder			**4 713**	**2 970**
Kortfristig del av långfristiga skulder	R	26	376	403
Räntebärande skulder	R	26	572	675
Checkräkningskrediter	R	26	13	1
Övriga avsättningar	O	22	55	16
Övriga icke räntebärande rörelseskulder	O	23	1 854	1 960
Skatteskulder	S	9	48	92
Kortfristiga skulder			**2 917**	**3 147**
Skulder, totalt			**7 630**	**6 117**
Eget kapital och skulder, totalt			**15 053**	**12 849**

Poster med beteckningen ”O” ingår i operativt kapital, poster med beteckningen ”R” ingår i räntebärande nettoskuld, poster med beteckningen ”S” ingår i nettoskatteskulder.
Tillhörande noter är en integrerad del av koncernredovisningen.

Koncernens kassaflödesanalys

MEUR	Not	Räkenskapsår 2019	2018
Kassaflöde från den löpande verksamheten			
Årets nettoresultat		856	988
Justering och återföring av icke kassaflödespåverkande poster			
Skatter	9	281	221
Avskrivningar och nedskrivningar	10	597	479
Förändring i värdet av biologiska tillgångar	12	-442	68
Förändring i verkligt värde av aktietilldelningar och TRS		0	2
Resultatandel i investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	13	-229	-181
Resultat vid försäljning av anläggningstillgångar och investeringar	5	172	20
Finansnetto	8	168	180
Övriga justeringar		-6	-9
Utdelning från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	13	343	24
Erhållen ränta		7	3
Betald ränta		-150	-116
Övriga finansiella poster, netto		-10	-9
Betald inkomstskatt	9	-178	-152
Förändring av rörelsekapital, netto efter förvärv/avyttringar		240	-428
Kassaflöde genererat från den löpande verksamheten		**1 649**	**1 092**
Kassaflöde från investeringsverksamhet			
Förvärv av dotterbolag och affärsverksamheter, netto efter avyttrade kassa- och banktillgodohavanden	4	-464	-4
Förvärv av andelar i investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	13	-7	-29
Förvärv av investeringar tillgängliga för försäljning	14	0	-3
Avyttring av andelar i dotterbolag och affärsverksamheter, netto efter avyttrade kassa- och banktillgodohavanden	4	-19	42
Avyttring av andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	13	0	3
Avyttring av investeringar tillgängliga för försäljning	14	6	1
Avyttring av immateriella tillgångar och materiella anläggningstillgångar	11	12	9
Investeringar i immateriella och materiella anläggningstillgångar	3, 11	-510	-442
Investeringar i biologiska tillgångar	12	-77	-83
Förändring i långfristiga fordringar, netto		-18	8
Nettokassaflöde från investeringsverksamhet		**-1 077**	**-497**
Kassaflöde från finansieringsverksamhet			
Intäkter från emission av nya långfristiga lån	26	870	578
Långfristiga låneskulder, betalningar	26	-1 284	-358
Förändring i kortfristiga låneskulder	26	-33	39
Betald utdelning		-394	-323
Uppköp av andelar i dotterbolag från innehav utan bestämmande inflytande	19	-8	-2
Kapitaltillskott från innehav utan bestämmande inflytande, netto efter utdelning	19	-4	-2
Återköp av egna aktier		-3	-5
Nettokassaflöde från finansieringsverksamhet		**-856**	**-73**
Nettoförändring av kassa- och banktillgodohavanden		**-285**	**521**
Omräkningsdifferens		19	4
Kassa- och banktillgodohavanden vid årets början, netto		1 128	603
Kassa- och banktillgodohavanden vid årets slut, netto		**863**	**1 128**
Kassa- och banktillgodohavanden vid årets slut[1]		**876**	**1 130**
Utnyttjade checkräkningskrediter vid årets slut		**-13**	**-1**
Kassa- och banktillgodohavanden vid årets slut, netto		**863**	**1 128**

[1] Kassa- och banktillgodohavanden omfattar kassabehållning, omedelbart tillgängliga banktillgodohavanden samt övriga likvida investeringar med ursprunglig löptid understigande tre månader. Utnyttjade checkräkningskrediter ingår i kortfristiga skulder.
Tillhörande noter är en integrerad del av koncernredovisningen.

Koncernens kassaflödesanalys

Kompletterande kassaflödesinformation

		Räkneskapsår	
MEUR	**Not**	**2019**	**2018**
Förändring i rörelsekapital består av:			
Förändring i varulager		161	-267
Förändring i icke räntebärande fordringar:			
Kortfristiga		205	-183
Långfristiga		13	-1
Förändring i icke räntebärande skulder:			
Kortfristiga		-127	36
Långfristiga		-12	-13
Förändring i rörelsekapital, netto efter förvärv/avyttringar		**240**	**-428**
Kassa- och banktillgodohavanden består av:			
Kassabehållning och banktillgodohavanden		676	801
Övriga likvida medel		199	328
Kassa- och banktillgodohavanden		**876**	**1 130**
Icke kassaflödespåverkande investeringsverksamhet			
Investeringar, totalt		550	491
Utbetalt belopp		-510	-442
Icke kassaflödespåverkande del av nyinvesteringar i immateriella och materiella		**40**	**49**
Kassaflöde från förvärv av dotterbolag och affärsverksamheter			
Kassaflödespåverkande del av köpeskilling vid förvärv	4	-527	5
Kassa- och banktillgodohavanden i förvärvade bolag, netto efter	4	64	-1
Nettokassaflöde från förvärv		**-464**	**4**
Kassaflöde från avyttring av dotterbolag och affärsverksamheter			
Kassaflödespåverkande del av köpeskillingen	4	-15	44
Kassa- och banktillgodohavanden i avyttrade bolag	4	-4	-2
Nettokassaflöde från avyttring		**-19**	**42**

Tillhörande noter är en integrerad del av koncernredovisningen.

Förändringar i eget kapital

					Verkligt värde-reserv									
MEUR	**Aktiekapital**	**Överkurs- & reservfond**	**Fond för fritt eget kapital**	**Egna aktier**	**Värde-ökning av successiva förvärv**	**Aktie-instrument via OCI**	**Investeringar tillgängliga för försäljning**	**Kassa-flödes-säkring**	**OCI i investeringar redovisade enligt kapital-andels-metoden**	**CTA och säkring av netto-investeringar**	**Balanserade vinstmedel**	**Hänförligt till moderbolagets aktieägare**	**Innehav utan bestämmande inflytande**	**Totalt**
Balans 31 december 2017	**1 342**	**77**	**633**	**—**	**4**	**—**	**205**	**15**	**-14**	**-288**	**4 034**	**6 008**	**47**	**6 055**
Införande av IFRS 2 och IFRS 9						205	-205				8	8		
Balans 1 januari 2018	**1 342**	**77**	**633**	**—**	**4**	**205**	**—**	**15**	**-14**	**-288**	**4 042**	**6 016**	**47**	**6 063**
Räkenskapsårets resultat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 013	1 013	-24	988
OCI före skatt	—	—	—	—	—	97	—	-26	4	-50	-24	—	-2	-2
Inkomstskatt hänförlig till komponenter i OCI	—	—	—	—	—	1	—	5	—	3	4	13	—	13
Totalresultat	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**98**	**—**	**-22**	**4**	**-47**	**993**	**1 026**	**-27**	**999**
Utdelning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-323	-323	-2	-326
Förvärv och avyttringar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-2	-2
NCI inköp	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-2	-2	2	—
Återköp av egna aktier	—	—	—	-5	—	—	—	—	—	—	—	-5	—	-5
Aktiebaserade ersättningar	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	-3	2	—	2
Balans 31 december 2018	**1 342**	**77**	**633**	**—**	**4**	**304**	**—**	**-7**	**-11**	**-335**	**4 706**	**6 714**	**18**	**6 732**
Räkenskasårets resultat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	880	880	-24	856
OCI före skatt	—	—	—	—	—	109	—	-14	11	197	-78	225	—	225
Inkomstskatt hänförlig till komponenter i OCI	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	6	9	—	9
Totalresultat	**—**	**—**	**—**	**—**	**—**	**109**	**—**	**-13**	**11**	**198**	**808**	**1 113**	**-24**	**1 089**
Utdelning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-394	-394	-1	-395
Förvärv och avyttringar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Återköp av egna aktier	—	—	—	-4	—	—	—	—	—	—	—	-4	—	-4
Aktiebaserade ersättningar	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	-3	—	—	—
Balans 31 december 2019	**1 342**	**77**	**633**	**—**	**4**	**413**	**—**	**-20**	**—**	**-136**	**5 116**	**7 429**	**-7**	**7 423**

CTA = Ackumulerad omräkningsjustering
OCI = Övrigt totalresultat, other comprehensive income

Noter till koncernredovisningen

Not 1 Redovisningsprinciper

Huvudverksamhet

Stora Enso Oyj (”företaget”) är ett finskt aktiebolag registrerat enligt finsk lag, med registrerat säte på Kanalkajen 1, 00160 Helsingfors. Företagets aktier är noterade på NASDAQ i Helsingfors och Stockholm. Verksamheten i Stora Enso Oyj och dess dotterbolag (gemensamt kallade ”Stora Enso” eller ”koncernen”) är organiserad i följande divisioner: Consumer Board, Packaging Solutions, Biomaterials, Wood Products, Paper och segmentet Övriga. I segmentet Övriga ingår de nordiska skogsägande intressebolagen, Stora Ensos aktieinnehav i Pohjolan Voima, virkesförsörjningsverksamhet till de nordiska och baltiska bruken, plantager som inte är knutna till något bruk samt koncerninterna tjänster och koncernadministration. Koncernens huvudsakliga marknad är Europa med en växande närvaro i Asien och Sydamerika.

Den finska versionen av detta bokslut har godkänts av styrelsen den 29 januari 2020. Bokslut på svenska är inofficiella översättningar. I händelse av variationer i innehållet mellan versionerna äger den finska versionen företräde.

Redovisningsprinciper

Stora Enso Oyj:s koncernredovisning har upprättats i enlighet med de av Europeiska Unionen antagna International Financial Reporting Standards (IFRS), inklusive International Accounting Standards (IAS) och tolkningar utgivna av International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC). Stora Enso Oyj:s koncernredovisning har upprättats i enlighet med anskaffningsvärdesprincipen, utom i de fall som redovisas under redovisningsprinciper. Redovisningsprinciperna förklaras i detalj i respektive not med undantag för några principer som behandlas i denna not. Koncernredovisningen är upprättad i euro som är moderbolagets funktionella valuta.

Alla siffror i årsredovisningen har avrundats till närmsta miljontal om inget annat anges. Siffrorna i den här rapporten kanske inte exakt överensstämmer med de totalbelopp som presenterats och kan skilja sig från tidigare publicerad ekonomisk information.

Nya och ändrade standarder och tolkningar som antagits 2019

Koncernen har tillämpat följande ändringar som gäller från och med den 1 januari 2019:

- IFRS 16 Leasingavtal. Den nya leasingstandarden ersatte riktlinjerna i IAS 17 och därtill hörande tolkningar och innebär en betydande förändring i framför allt leasetagarens redovisning. IFRS 16 föreskriver att leasetagaren ska redovisa en leasingskuld som återspeglar framtida betalningar samt en ”right of use-” eller ROU-tillgång för i princip alla leasingavtal. För leasetagare har skillnaden mellan operationell och finansiell leasing tagits bort. Före övergången till IFRS 16 hade koncernen främst kontrakt som klassificerades som operationell leasing, som inte kapitaliserades, och Stora Enso hade vid utgången av 2018 inga kontrakt för finansiell leasing av väsentligt värde. Stora Enso är främst en leasetagare och har inga väsentliga avtal där man är leasegivare.

När ett kontrakt tecknas ska koncernen enligt IFRS 16 bedöma om kontraktet är, eller delvis innebär, ett leasingavtal. Ett kontrakt är, eller innehåller, ett leasingavtal om kontraktet överför rätten att kontrollera användningen av en specifik tillgång för en viss tidsperiod i utbyte mot betalning. Förändringen av definitionen av leasingavtal påverkar främst kontrollaspekten och påverkar inte koncernen på något väsentligt sätt.

Stora Enso antog IFRS 16 från och med den 1 januari 2019 och tillämpar så kallad ”modified retrospective approach” vilket innebär att jämförelsetal inte kommer att justeras utan fortsätter att rapporteras under IAS 17 och IFRIC 4. Effekten av införandet av IFRS 16 kommer att synas i balansräkningen från och med den 1 januari 2019. Vid övergången kommer leasingskulder att värderas till det aktuella värdet av kvarvarande leasingavgifter som diskonterats till koncernens låneräntesats. ROU-tillgångar värderas till ett belopp som motsvarar leasingskulden justerad med eventuella förskotts- eller upplupna betalningar. Koncernen fördelar kontraktets ersättningsbelopp på de olika leasingdelarna och räknar av delar som inte avser leasing i den mån de går att identifiera.

ROU-tillgångar värderas först till anskaffningsvärde som omfattar leasingskuldens ursprungsvärde justerat främst för betalningar gjorda vid eller före första giltighetsdagen. ROU-tillgångarna skrivs av proportionerligt från första giltighetsdagen till det tidigaste av leasingtidens slut och slutet av ROU-tillgångens nyttjandeperiod. Dessutom justeras ROU-tillgången för vissa omvärderingar av leasingskulden. Eventuellt nedskrivningsbehov av ROU-tillgångar prövas i enlighet med IAS 36 Nedskrivningar.

Leasingskulder värderas initialt till det aktuella värdet av de leasingavgifter som inte betalats vid leasingperiodens början, diskonterade till koncernens låneräntesats. Tillämpad leasingperiod är lika med den period under vilken avtalet inte kan sägas upp utom i de fall då koncernen i princip vet att kontraktet kommer att förnyas. Leasingskulderna värderas till anskaffningsvärde enligt effektivräntemetoden. Leasingskulder omvärderas främst när framtida betalningar förändras på grund av ändringar i index eller räntesats eller om koncernens bedömning av huruvida man ska utnyttja en option för förlängning av avtalet förändras. När leasingskulden omvärderas görs vanligen en motsvarande justering av det bokförda värdet för ROU-tillgången.

Koncernen har valt att inte redovisa ROU-tillgångar och leasingskulder för leasingavtal omfattande 12 månader eller mindre, eller leasingavtal för tillgångar av mindre värde. Koncernen har också valt att inte redovisa kontrakt som slutar att gälla under 2019. Koncernen definierar tillgångar av mindre värde som ska undantas som leasingavtal där den underliggande tillgången inte har något väsentligt värde för Stora Enso. Bedömningen av om den underliggande tillgången är av väsentligt värde och på den grunden kan undantas från kraven på redovisning enligt IFRS 16 baseras på konceptet väsentlighet i begreppsramen och i IAS 1. Leasingavtal för lågt värderade tillgångar gäller huvudsakligen dator- och kontorsutrustning, vissa fordon och maskiner och annat av mindre värde. Koncernen redovisar leasingavgifter i anslutning till leasingavtalen som en kostnad som fördelas proportionerligt över leasingperioden. Dessutom har koncernen retroaktivt redovisat om kontraktet omfattar en option om förlängning av leasingperioden.

Övergången till IFRS 16 innebar att leasingavtal som tidigare klassificerats som operationell leasing enligt IAS 17 i stället redovisades som ROU-tillgångar och leasingskulder. Det innebar också en minskning av rörelsekostnaderna och en ökning av avskrivningar och räntekostnader. Enligt IFRS 16 redovisas betalning av räntedelen av en leasingskuld i den löpande verksamheten medan avbetalningar på leasingskulden redovisas bland finansiella poster. Införandet av IFRS 16 har ingen inverkan på det totala kassaflödet. Stora Ensos mest omfattande leasingavtal som kapitaliserades vid införandet består av arrenden (cirka 55 %), maskiner och utrustning som används i rörelsen (cirka 30 %) och fastigheter (cirka 15 %).

Ej diskonterade nu gällande operationella leasingavtal uppgick vid slutet av 2018 till 731 MEUR. Vid övergången till IFRS 16 redovisade koncernen extra leasingskulder på 525 MEUR. Inga justeringar av ingående balanser för balanserade vinstmedel har gjorts på grund av övergången till IFRS 16. Den vägda genomsnittliga diskonteringsräntan var 4,1 %.

MEUR	1 januari 2019
Operationella leasingavtal den 31 december 2018	**731**
Diskonterade till koncernens låneräntesats den 1 januari 2019	**544**
Finansiella leasingskulder den 31 december 2018	1
Kortfristiga leasingavtal	-9
Leasingavtal för tillgångar av mindre värde	-16
Övriga*	5
Leasingskulder den 1 januari 2019	**526**
Finansiella leasingskulder den 31 december 2018	-1
Tillkommande leasingskulder till följd av införandet av IFRS 16	**525**

* Anpassningar av leasingperioder (t.ex. förlängningsoptioner), uteslutning av komponenter som inte är leasing och diverse hyror som inte ingår i beräkningen av leasingskulder.

Per den 1 januari 2019 redovisade koncernen extra ROU-tillgångar till ett belopp av 530 MEUR. I beloppet ingår förutbetalda kostnader på 5 MEUR som före övergången redovisades som upplupna kostnader i balansräkningen och som vid införandet av IFRS 16 flyttades över till ROU-tillgångar. Före övergången till IFRS 16 klassificerades också vissa markanvändningsavtal, till ett värde av 80 MEUR, som tidigare redovisats som immateriella tillgångar, till leasingavtal. Alla skulder som har med detta att göra har redan betalats under tidigare perioder och varken leasingskulden eller resultaträkningen påverkas därför. Se not 11 immateriella tillgångar och materiella anläggningstillgångar för mer information om ROU-tillgångar och leasingavtal, not 26 räntebärande skulder för mer information om leasingskulder och not 5 övriga rörelseintäkter och kostnader för mer information om leasingkostnader.

- Övriga ändringar i och tolkningar av IFRS-standarder påverkar inte koncernen på något väsentligt sätt.

Konsolideringsprinciper

I koncernredovisningen ingår moderbolaget Stora Enso Oyj och alla bolag som kontrolleras av koncernen. Kontroll definieras som när koncernen

- har makt över det ägda bolaget
- är exponerat för, eller har rätt till, varierande intäkter från sitt engagemang i det ägda bolaget
- har möjlighet att använda sin makt för att påverka sina intäkter.

Om fakta och omständigheter indikerar att det kan finnas förändringar i de tre kontrollelement som listats ovan görs en ny bedömning om huruvida koncernen kontrollerar det ägda bolaget eller inte. Förvärvade företag redovisas enligt förvärvsmetoden och ingår i koncernredovisningen från det datum då kontrollen över dotterbolaget förvärvas. För avyttringar gäller omvänt förhållande: de ingår fram till det datum då kontrollen förloras. De största dotterbolagen och samägandeprojekten listas i Not 30 De största dotterbolagen och samägandeprojekten.

Alla koncerninterna transaktioner, fordringar, skulder och icke-realiserade vinster samt koncernbidrag elimineras. Där så varit nödvändigt har redovisningsprinciperna för dotterbolag, samägandeföretag och alla investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden justerats för att säkerställa att redovisningen följer de policyer som Stora Enso tillämpar. Innehav utan bestämmande inflytande redovisas separat under eget kapital.

Intressebolag i vilka Stora Enso har ett betydande inflytande redovisas enligt kapitalandelsmetoden, vilket innebär att koncernens andel av intressebolagens resultat redovisas i koncernens resultaträkning efter avdrag för eventuell goodwillnedskrivning. I dessa företag har koncernen ett betydande inflytande, men inte kontroll. Med betydande inflytande menas makten att delta i policybeslut om finansiering och verksamhet i företaget utan att ha kontroll eller delad kontroll över dessa policyer. De största av dessa bolag listas i Not 13 Intressebolag.

Koncernens innehav i ett intressebolag tas upp i koncernbalansräkningen till ett belopp som motsvarar koncernens andel av intressebolagens nettotillgångar tillsammans med eventuell återstående förvärvsgoodwill. När koncernens andel av eventuella ackumulerade förluster överstiger det bokförda värdet för en investering, sätts bokfört värde till noll och redovisningen av fortsatta förluster upphör, om inte koncernen är bunden av garantier eller andra åtaganden i förhållande till det bolag som avses.

Gemensam kontroll är den delade kontroll som avtalats i det samägda företaget och som endast existerar när beslut som ska fattas kräver enighet hos de parter som delar kontrollen över företaget.

Samägandeprojekt är gemensamma projekt där delägarna som har gemensam kontroll över projektet har rätt till de tillgångar, och ansvar för de skulder, som hör till projektet. Ett samägandeföretag, eller joint venture, är ett samägt företag där delägarna som har gemensam kontroll över företaget eller projektet har rätt till nettotillgångarna i den samägda verksamheten.

Koncernen har två samägandeprojekt: Veracel och Montes del Plata. I samband med koncernens intressen som delägare i samägandeprojekt redovisas tillgångar, skulder, intäkter och kostnader enligt rad för rad-principen.

- Veracel är ett bolag i Brasilien som samägs (50/50 %) av Stora Enso och Suzano i Brasilien. Massabruket producerar 1,2 miljoner ton blekt eukalyptusmassa per år och de båda ägarna har rätt till varsin hälft av brukets produktion. Eukalyptusråvaran kommer i första hand från företagets egna skogsplantager. Bruket började producera massa i maj 2005 och koncernens andel av massaleveranserna går i första hand till Stora Ensos bruk i Europa och Kina.
- Montes del Plata är ett bolag i Uruguay som samägs (50/50 %) av Stora Enso och Arauco i Uruguay. Montes del Plata-bruket producerar 1,4 miljoner ton blekt eukalyptusmassa per år och hela Stora Ensos andel, 700 000 ton, säljs som marknadsmassa. Eukalyptusråvaran kommer i första hand från företagets egna skogsplantager. Bruket inledde sin verksamhet i juni 2014.

Redovisning av intäkter

Försäljning innefattar produkter, råvaror och tjänster, exklusive indirekt skatt och lämnade rabatter, och justeras för växelkursdifferenser vid försäljning i utländsk valuta. Försäljning redovisas efter att koncernen har överfört kontrollen över varor och tjänster till en kund och ingen dispositionsrätt eller möjlighet till faktisk kontroll över överlåtet gods kvarstår. Vanligen innebär detta att försäljning redovisas vid leverans av produkter till kund i enlighet med överenskomna leveransvillkor.

Stora Ensos leveransvillkor är baserade på Incoterms 2010, som är den av Internationella Handelskammaren (ICC) utgivna samlingen med definitioner av leveransvillkor. De viktigaste villkorskategorierna för koncernens försäljning är:

- ”D”-villkor, enligt vilka säljaren är skyldig att leverera varan till köparen på överenskommen plats så som den specificeras i vald regel, där försäljningstidpunkten, ”point of sale”, är då leverans sker till köparen.

- ”C”-villkor, enligt vilka säljaren arrangerar och betalar externa transporter och vissa andra kostnader, men där koncernens ansvar för varan upphör när den lämnats över till fraktföraren i enlighet med tillämpliga villkor. Försäljningstidpunkten är således då varan lämnas över till den fraktförare som kontrakterats av säljaren för transport till överenskommen destination.
- ”F”-villkor, enligt vilka köparen arrangerar och betalar för transporten och försäljningstidpunkten är då varan överlämnas till den fraktförare som kontrakterats av köparen på avtalad plats.

Om lokala bestämmelser medför att fakturor upprättas i förväg, beräknas och justeras effekten av dessa förskottsintäkter. Stora Ensos omsättning omfattar främst försäljning av produkter och intäkterna redovisas som regel vid den tidpunkt då Stora Enso överlämnar kontrollen över produkterna till en kund. Intäkter från försäljning av tjänster redovisas allteftersom när tjänsten har utförts. Mer detaljerad information om de aktiviteter varifrån Stora Ensos huvudsakliga intäkter genereras och uppdelning av intäkterna finns i Not 3 Segmentinformation.

Transaktioner i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta redovisas till den valutakurs som rådde på transaktionsdagen, men vid slutet av månaden omräknas fordringar och skulder i utländsk valuta till den då gällande kursen. Valutakursdifferenser hänförliga till operativa poster redovisas på respektive resultaträkningsrad ingående i rörelseresultatet och differenser hänförliga till finansiella tillgångar och skulder redovisas bland finansiella poster i koncernens resultaträkning, utom när de gäller säkringar av valutarisker i investeringar som redovisas under kassaflödessäkringar, eget kapital eller nettoinvesteringslån. Omräkningsdifferenser avseende icke-monetära finansiella tillgångar, exempelvis aktier till verkligt värde via övrigt totalresultat, redovisas under eget kapital.

Omräkning av utländsk valuta

Koncernens verksamhet är internationell och är därför utsatt för valutakursrisker som uppkommer vid omräkningar av nettoinvesteringar i dotterbolag och intressebolag som inte har euro som funktionell valuta. Resultaträkningarna i dotterbolag som inte har euro som funktionell valuta eller redovisningsvaluta räknas om för att ingå i koncernredovisningen till den genomsnittliga växelkursen under året, medan dessa dotterbolags balansräkningar räknas om med utgångspunkt i den växelkurs som rådde på rapporteringsdagen. Växelkursdifferenser som härrör från omräkningar av nettoinvesteringar i utländska enheter, dvs. utländska dotter- och intressebolag och samägda bolag utanför euroländerna, samt av finansiella instrument som betecknas och risksäkras som sådana investeringar, redovisas direkt under eget kapital som omräkningsdifferenser (CTA) under koncernens totalresultat. Se även Not 28 Ackumulerade omräkningsdifferenser och säkring av eget kapital. Den ackumulerade omräkningsdifferensen vid avyttring och likvidation redovisas tillsammans med den vinst/förlust som transaktionen ger upphov till. Ackumulerad omräkningsdifferens används även i koncernens resultaträkning vid alla delavyttringar av en affärsenhet.

Framtida förändringar av standarder som godkänts av EU men som inte trätt i kraft under 2019

- Ändringar i IAS 1 och IAS 8: Definition av väsentlighet. Ändringarna kommer att förtydliga definitionen av väsentlighet och anpassa definitionen som används i Begreppsramen till själva standarderna. Ändringarna ska tillämpas från och med den 1 januari 2020. Koncernen arbetar med bedömningen av vilken effekt ändringarna kommer att ha.
- Ändringar i Referenser till begreppsramen i IFRS standarder. Den reviderade Begreppsramen omfattar bland annat: ett nytt kapitel om värdering, riktlinjer för rapportering av ekonomiskt resultat, bättre definitioner och riktlinjer - särskilt definitionen av skuld - samt förtydliganden på viktiga områden som förvaltningens roller, försiktighet och osäkerhet vid värdering i ekonomisk rapportering. Ändringarna ska tillämpas från och med den 1 januari 2020. Ändringarna förväntas inte påverka koncernen i väsentlig grad.

Framtida förändringar av standarder som ännu inte gäller och som inte har godkänts av EU under 2019

- Förändringar i IFRS 3 Rörelseförvärv. Ändringarna kommer att hjälpa företag att avgöra om ett genomfört förvärv är ett förvärv av rörelse eller av en grupp av tillgångar. Den ändrade definitionen betonar att en rörelse ska syfta till att erbjuda varor och tjänster till kunder medan den tidigare definitionen fokuserade på intäkter i form av utdelningar, lägre kostnader eller andra ekonomiska fördelar för investerare och andra. Ändringarna ska tillämpas för räkenskapsperioder som inleddes den 1 januari 2019. Ändringarna förväntas inte påverka koncernen i väsentlig grad.
- Ändringar i IFRS 9, IAS 39 och i IFRS 7. Ändringarna gäller räntesatsen vid ändring av riktvärdet och innebär ett krav på kvalitativa och kvantitativa rapporter för att användarna av boksluten ska kunna förstå hur en enhets säkringsförhållanden påverkas av osäkerheten som räntesatsen vid ändring av riktvärdet innebär. Ändringarna ska tillämpas från och med den 1 januari 2020. Ändringarna förväntas inte påverka koncernen i väsentlig grad.
- IFRS 17 Försäkringsavtal: Denna standard ersätter IFRS 4 som i dagsläget tillåter en rad olika sätt att redovisa försäkringsavtal. Ändringarna ska tillämpas från och med den 1 januari 2021. Denna standard saknar betydelse för koncernen.
- Övriga publicerade standarder eller tolkningar förväntas inte ha någon väsentlig påverkan på koncernens bokslut eller annan information.

Not 2 Betydelsefulla redovisningsmässiga bedömningar

Uppskattningar och bedömningar

För att kunna upprätta koncernredovisningen i enlighet med IFRS måste företagsledningen göra bedömningar och antaganden som påverkar de redovisade beloppen för tillgångar och skulder, liksom redovisningen av eventualtillgångar och eventualförpliktelser vid tidpunkten för årsredovisningen samt periodens redovisade intäkter och kostnader. Dessa bedömningar baseras på historisk erfarenhet och andra antaganden som anses vara rimliga, även om det faktiska utfallet och tidpunkten kan avvika från antagandena. Koncernledningen bedömer att nedanstående redovisningsprinciper representerar de delar där skillnader i antaganden kan resultera i de största differenserna i redovisat resultat.

Immateriella tillgångar och materiella anläggningstillgångar

De bokförda värdena på immateriella tillgångar och materiella anläggningstillgångar bedöms vid varje bokslutstillfälle för att fastställa om det finns indikationer på värdeminskning. Om det finns indikationer på värdeminskning fastställs tillgångens återvinningsvärde och jämförs sedan med dess redovisade belopp. En tillgångs återvinningsvärde uppskattas till det högre av det verkliga värdet minus kostnaderna för avyttring och bruksvärdet, varvid en nedskrivning redovisas så snart det bokförda värdet överstiger återvinningsvärdet. Bruksvärdet beräknas med en diskonterad kassaflödesanalys som är mest känslig för diskonteringsräntan samt de förväntade framtida kassaflödena. De viktigaste antagandena vid nedskrivningsprövningen, som känslighetsanalysen, förklaras vidare i Not 10 Avskrivningar och nedskrivningar.

Koncernledningen anser att de bedömda värdena och nyttjandeperioderna, liksom de antaganden de grundar sig på, är rimliga, även om andra antaganden och bedömda nyttjandeperioder skulle kunna få en betydande inverkan på de redovisade beloppen. Vid ett förvärv engageras en utomstående värderare för att göra en marknadsvärdering av förvärvade immateriella tillgångar och materiella anläggningstillgångar och för att hjälpa till att bedöma deras återstående nyttjandeperioder.

Goodwill

Goodwill prövas per kassaflödesgenererande enhet (KGE) eller per grupp av KGE:er minst en gång varje år. Eventuella nedskrivningar beräknas med en diskonterad kassaflödesanalys (nyttjandevärde). Denna metod bygger på projiceringar av kassaflöden från varje rapporterande enhet i en KGE eller grupp av enheter, inklusive bland annat projiceringar av framtida prissättning av produkter, produktionsnivåer, produktkostnader, relationen utbud/efterfrågan på marknaden, projicerade underhållsinvesteringar samt antaganden om den vägda genomsnittliga kapitalkostnaden. En diskonteringsränta exklusive skatt används för att beräkna nuvärdet av framtida kassaflöden, vilket återspeglar den vägda genomsnittliga kapitalkostnaden (WACC).

Koncernen har utvärderat vilka de mest känsliga antagandena är som kan få en betydande inverkan på det verkliga värdet på tillgångar eller goodwill, och därigenom medföra en nedskrivning. Dessa antaganden gäller förväntade försäljningspriser, förväntade rörelsekostnader och diskonteringsränta. De viktigaste antagandena vid nedskrivningsprövningen, som känslighetsanalysen, förklaras vidare i Not 10 Avskrivningar och nedskrivningar.

Biologiska tillgångar

Koncernen har biologiska tillgångar i dotterbolag, samägda bolag och intressebolag. Biologiska tillgångar, i form av skog på rot, redovisas enligt IAS 41, vilket kräver att tillgångarna värderas till verkligt värde minus försäljningskostnader. Verkligt värde fastställs med hjälp av diskonterade kassaflöden från kontinuerlig verksamhet baserad på planer för hållbart skogsbruk med hänsyn till tillväxtpotentialen i en cykel. För att metoden med diskonterade kassaflöden ska fungera krävs uppskattningar av tillväxt, skörd, försäljningspris, kostnader och diskonteringsränta. Förändringar i dessa premisser inkluderas i koncernens resultaträkning för direktägda intressen och för samägda bolag under Förändring i nettovärdet på biologiska tillgångar. Förändringar i Investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden under koncernens rapport över finansiell ställning ingår i Resultatandel i investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden. För att fastställa värdet på de biologiska tillgångarna behöver dotterbolagens, de samägda bolagens och intressebolagens respektive ledningar göra rimliga uppskattningar av framtida prisnivåer och trender för försäljning och kostnader. De ska även utföra regelbundna inspektioner av skogen för att fastställa volymen av träd som är redo att avverkas samt av den nuvarande tillväxttakten. Mer information finns i Not 12 Biologiska tillgångar.

Utvärdering av samägda bolag och intressebolag

Not 1 Redovisningsprinciper beskriver Veracel och Montes del Plata som samägda bolag. Stora Enso äger 50 % i båda bolagen. Samägandet regleras genom ett aktieägaravtal som ger Stora Enso rätt till en del av avkastningen och gör koncernen indirekt ansvarig för skulderna, eftersom Stora Ensos förmåga att betala för massan används för att finansiera skulderna. Samägda bolag konsolideras proportionerligt i enlighet med post för post-principen.

Intressebolag redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Stora Enso kontrollerar inte företagen, varken ensamt eller gemensamt med andra parter, och bibehåller därmed sitt betydande innehav utan bestämmande inflytande som intressebolag. Dessa bolag presenteras i Not 13 Intressebolag.

Verkligt värde på finansiella instrument

När det verkliga värdet på finansiella tillgångar och skulder inte kan härledas direkt från offentligt noterade marknadspriser används andra värderingstekniker, till exempel diskonterad kassaflödesanalys, transaktionsmultiplar, Black and Scholes-modellen och Gordon-modellen. De viktigaste bedömningarna omfattar framtida kassaflöden, kreditrisker, volatilitet samt förändringar i antaganden om dessa faktorer som kan påverka de finansiella instrumentens redovisade verkliga värde. Investeringar i fordringar och onoterade aktierelaterade instrument, till exempel Pohjolan Voima Oy (PVO), utgör en betydande del av koncernens tillgångar som kräver kompetent bedömning från ledningen. Detta förklaras utförligare i Noterna 14 Aktier och 24 Finansiell riskhantering.

Inkomstskatt

Skattefordringar och skatteskulder granskas regelbundet och saldon justeras vid behov. Med grund i aktuella fakta, omständigheter och aktuell skattelagstiftning anser koncernledningen att tillräcklig avsättning har gjorts för framtida skattekonsekvenser. Detta kan emellertid påverkas av eventuella förändringar i rådande skattepositioner som skulle kunna få en betydande inverkan på de belopp som redovisas i koncernredovisningen. Mer information finns i Not 9 Inkomstskatter.

Pensionsförmåner

Koncernens skuld och utgifter för pension fastställs med hjälp av vissa antaganden som används av aktuarier för att räkna ut beloppen. Några exempel är: diskonteringsränta, årlig ökningstakt i framtida ersättningsnivåer och beräknad livslängd. Beloppen i resultaträkningen fastställs av oberoende aktuarier. Eventuella skillnader mellan de faktiska resultaten och de ursprungliga uppskattningarna redovisas, tillsammans med effekten av eventuella förändringar i antaganden eller andra faktorer, direkt i eget kapital som det visas i koncernens sammanställning av totalresultat. Mer information om de antaganden som använts för att beräkna pensionsskulden finns i Not 20 Pensionsförmåner.

Miljöavsättningar

Koncernen har gjort avsättningar för kända miljöskulder, där rättsliga eller informella förpliktelser föreligger, utifrån ledningens bästa uppskattning av kostnaderna för korrigerande åtgärder. Eftersom det råder viss osäkerhet om tidpunkten för och storleken på dessa kostnader kan den slutliga skulden skilja sig avsevärt från den ursprungliga uppskattningen. Se Not 22 Övriga avsättningar för mer information om avsättningar.

Not 3 Segment information

Stora Ensos rapporteringssegment består av fem divisioner: Consumer Board, Packaging Solutions, Biomaterials, Wood Products, Paper och segmentet Övriga. De rörelsedrivande segmenten avspeglar koncernens ledningsstruktur och hur ekonomisk information regelbundet granskas av Stora Ensos vd, som ansvarar för resurstilldelning och utvärdering av de rörelsedrivande segmentens resultat. Kostnader, intäkter, tillgångar och skulder redovisas regelbundet för varje segment. Transaktioner mellan rörelsedrivande utgår från armlängdsprincipen och elimineras vid konsolidering.

Rapporteringssegmenten har följande verksamhet:

Consumer Board
Divisionen Consumer Board vill vara en global måttstock när det gäller nyfiberbaserad kartong av hög kvalitet. För kunder och varumärkesägare inom premiumsegmentet för förpackningar och grafisk kartong strävar vi efter att vara förstahandsvalet. Vårt breda urval av kartong och barriärskikt lämpar sig mycket väl för konsumentförpackningar för vätskor, livsmedel, läkemedel och lyxvaror.

Packaging Solutions
Divisionen Packaging Solutions levererar fiberbaserade förpackningar i kartong och wellpapp samt tjänster för många olika användningsområden. Vi erbjuder förnybara premiumlösningar till ledande konverteringsföretag, varumärkesägare och detaljister - till exempel e-handelsföretag som vill optimera sina resultat, vara innovativa och förbättra sin hållbarhet.

Biomaterials
Divisionen Biomaterials erbjuder olika massakvaliteter för att möta efterfrågan från tillverkare av papper, kartong, mjukpapper, textil och hygienprodukter. Vi maximerar affärsmöjligheterna för biprodukter från biomassa i våra tillverkningsprocesser, till exempel tallolja och terpentin. Med vår starka inriktning på innovation finns potential för alla fraktioner av biomassa, som sockerarter och lignin, för användning inom flera olika områden.

Wood Products
Divisionen Wood Products är en ledande leverantör av innovativa träbaserade produkter. Sortimentet täcker alla områden inom byggnation som byggelement i massivt trä och träkomponenter. Där finns också ett urval av sågade trävaror samt pellets för hållbar uppvärmning. Det växande urvalet av biokompositprodukter ger möjlighet att minska plastanvändningen i ett brett urval av industri- och konsumentvaror och kan också bli ett alternativ i olika produkter för utomhusbruk som är extra krävande.

Paper
Stora Enso är den näst största papperstillverkaren i Europa och har en etablerad kundbas och en bred produktportfölj för tryck och kontor. Kunderna får tillgång till ett brett papperssortiment som tillverkas av återvunnen fiber och nyfiber, samt erbjuds värdefull branscherfarenhet, expertis och kundsupport.

Övriga
I segmentet Övriga ingår koncernens svenska skogsinnehav, det finska skogs- och intressebolaget Tornator, Stora Ensos aktieinnehav i energibolaget Pohjolan Voima (PVO), virkesförsörjning till de nordiska och baltiska bruken, plantager som inte är knutna till något bruk samt koncerninterna tjänster och administration.

Omsättning per segment

	Räkenskapsår					
	Externt	**Internt**	**Totalt**	**Externt**	**Internt**	**Totalt**
MEUR	**2019**			**2018**		
Consumer Board	2 547	16	2 563	2 608	14	2 622
Packaging Solutions	1 223	24	1 247	1 318	26	1 344
Biomaterials	1 193	271	1 464	1 233	402	1 635
Wood Products	1 457	112	1 569	1 497	125	1 622
Paper	2 800	56	2 856	3 004	62	3 066
Övriga	835	2 561	3 396	826	2 599	3 425
Eliminering av internförsäljning		-3 040	-3 040		-3 228	-3 228
Totalt	**10 055**	**0**	**10 055**	**10 486**	**0**	**10 486**

Uppdelning av omsättning

MEUR	**2019**	**2018**
Produkter	9 935	10 346
Tjänster	120	140
Totalt	**10 055**	**10 486**

Försäljning av produkter och tjänster per segment

MEUR		2019	2018
Consumer Board	Produkter	2 551	2 611
	Tjänster	12	11
Packaging Solutions	Produkter	1 244	1 340
	Tjänster	3	4
Biomaterials	Produkter	1 436	1 610
	Tjänster	28	25
Wood Products	Produkter	1 550	1 619
	Tjänster	19	3
Paper	Produkter	2 842	3 043
	Tjänster	14	23
Övrigt	Product sales	2 459	2 430
	Service sales	937	995
Segmentintern försäljning	Produkter	-2 146	-2 307
	Tjänster	-894	-922
Totalt		**10 055**	**10 486**

Andel av rörelseresultat per segment

	Räkenskapsår	
	Rörelseresultat	
MEUR	**2019**	**2018**
Consumer Board	247	230
Packaging Solutions	141	244
Biomaterials	180	425
Wood Products	92	164
Paper	154	234
Övriga	491	93
Totalt	**1 305**	**1 390**
Finansnetto	-168	-180
Resultat före skatt	1 137	1 210
Inkomstskatt	-281	-221
Nettoresultat	**856**	**988**

Immateriella tillgångar, materiella anläggningstillgångar och ROU-tillgångar (right-of-use assets), avskrivningar, nedskrivningar och återföringar av nedskrivningar, vinst och förlust vid avyttring och investeringar per segment

	Räkenskapsår					
	Immateriella tillgångar, materiella anläggningstillgångar och ROU-tillgångar		**Avskrivningar/nedskrivningar/ Återföringar av nedskrivningar/ Vinst och förlust vid avyttring**		**Investeringar**	
MEUR	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Consumer Board	1 765	1 557	164	154	128	128
Packaging Solutions	924	799	59	67	155	102
Biomaterials	1 929	1 857	144	94	114	89
Wood Products	517	454	55	34	54	65
Paper	888	901	125	111	87	68
Övriga	567	163	49	19	41	39
Totalt	**6 590**	**5 731**	**597**	**479**	**579**	**491**

Goodwill per segment

	Räkenskapsår			
	Goodwill		**Nedskrivning**	
MEUR	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Consumer Board	18	0	0	0
Packaging Solutions	19	19	0	0
Biomaterials	49	34	0	0
Wood Products	117	107	0	0
Paper	100	83	0	0
Övriga	0	0	0	0
Totalt	**302**	**243**	**0**	**0**

Medelantal anställda

	Räkenskapsår	
Segment	**2019**	**2018**
Consumer Board	4 129	4 156
Packaging Solutions	7 617	7 750
Biomaterials	1 752	1 731
Wood Products	4 106	4 038
Paper	4 861	4 957
Övriga	3 631	3 435
Totalt	**26 096**	**26 067**

	Per 31 december	
	2019	**2018**
Antal anställda vid årets slut	**25 141**	**26 129**

	Räkenskapsår	
Land	**2019**	**2018**
Österrike	999	970
Baltikum	1 362	1 270
Belgien	529	525
Tjeckien	941	929
Finland	6 615	6 596
Frankrike	33	34
Tyskland	975	990
Polen	2 136	2 103
Ryssland	1 125	1 108
Spanien	14	15
Sverige	5 215	5 168
Övriga Europa	230	222
Europa totalt	**20 175**	**19 930**
Brasilien	418	431
Kina (inkl. Hongkong)	4 890	5 092
Indien	0	0
USA	95	89
Uruguay	314	317
Övriga länder	205	208
Totalt	**26 096**	**26 067**

Extern försäljning per destination och ursprung

	Räkenskapsår					
	Försäljning per destination		**Försäljning per ursprungsland**		**Handelsbalans**	
MEUR	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Österrike	276	295	393	408	117	113
Baltikum	256	258	274	316	18	58
Belgien	120	140	256	259	136	119
Tjeckien	159	149	241	262	82	113
Danmark	105	133	19	21	-86	-112
Finland	580	583	3 357	3 511	2 776	2 928
Frankrike	460	506	15	16	-445	-490
Tyskland	1 317	1 385	439	461	-878	-924
Italien	418	400	0	0	-418	-400
Nederländerna	276	282	0	0	-276	-282
Polen	504	552	510	579	6	27
Ryssland	305	300	230	222	-75	-78
Spanien	239	282	0	0	-239	-282
Sverige	956	1 003	2 987	3 037	2 030	2 034
Storbritannien	458	491	16	15	-442	-476
Övriga Europa	876	903	99	83	-777	-820
Europa totalt	**7 308**	**7 662**	**8 835**	**9 190**	**1 527**	**1 528**
Australien/Nya Zeeland	168	192	36	2	-132	-190
Brasilien	70	70	300	360	230	290
Kina (inkl. Hongkong)	904	932	483	498	-421	-434
Japan	290	285	0	0	-290	-285
Mellanöstern	241	261	0	0	-241	-261
Uruguay	25	23	371	424	346	401
USA	281	236	27	12	-254	-224
Övriga länder	768	825	3	0	-765	-825
Totalt	**10 055**	**10 486**	**10 055**	**10 486**	**0**	**0**

Summa tillgångar, sysselsatt kapital samt eget kapital per land

	Per 31 december			
	Summa tillgångar		Sysselsatt kapital	
MEUR	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Österrike	174	169	102	96
Baltikum	136	121	113	108
Belgien	223	235	130	143
Tjeckien	151	148	126	121
Finland	4 378	4 347	2 715	2 623
Tyskland	337	362	(15)	15
Polen	573	585	436	435
Ryssland	192	161	126	104
Sverige	5 129	2 958	3 546	1 992
Övriga Europa	98	111	51	77
Europa totalt	**11 390**	**9 197**	**7 330**	**5 714**
Brasilien	387	377	357	353
Kina (inkl. Hongkong)	1 359	1 433	1 212	1 082
Uruguay	1 735	1 609	1 624	1 543
USA	109	147	62	115
Övriga länder	73	86	48	17
Totalt	**15 053**	**12 849**	**10 632**	**8 824**

Totalt sysselsatt kapital utgörs av operativt kapital minus nettoskatteskulder.

Avstämning av operativt kapital mot totala tillgångar

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Operativt kapital	11 462	8 955
Rörelseskulder	2 516	2 512
Räntebärande fordringar	982	1 252
Skattefordringar	92	129
Tillgångar, totalt	**15 053**	**12 849**

Operativt kapital (med beteckningen ”O” i koncernens balansräkning) är summan av immateriella tillgångar och fastigheter, maskiner och inventarier, biologiska tillgångar, utsläppsrätter, onoterade aktier, övriga långfristiga tillgångar, varulager, kortfristiga rörelsefordringar och -skulder, avsättningar och övriga långfristiga rörelseskulder.

Immateriella tillgångar, materiella anläggningstillgångar och ROU-tillgångar, avskrivningar, nedskrivningar och återföringar av nedskrivningar, vinst och förlust vid avyttring och investeringar per land

	Immateriella tillgångar och materiella anläggningstillgångar		Avskrivningar/nedskrivningar/ Återföringar av nedskrivningar/Vinst och förlust vid avryttning		Investeringar	
MEUR	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Österrike	121	104	8	6	9	5
Baltikum	67	47	7	6	24	11
Belgien	172	183	27	25	8	6
Tjeckien	119	111	6	4	4	2
Finland	1 492	1 364	179	183	278	230
Tyskland	280	273	27	26	25	9
Polen	415	406	31	28	25	24
Ryssland	80	64	8	6	13	13
Sverige	1 292	815	120	88	136	142
Övriga Europa	10	3	0	2	0	0
Europa totalt	**4 048**	**3 370**	**414**	**374**	**523**	**442**
Brasilien	179	185	19	20	11	6
Kina (inkl. Hongkong)	953	790	70	49	15	23
Uruguay	1 324	1 268	44	33	27	19
USA	77	117	47	3	3	1
Övriga länder	9	1	3	0	0	0
Totalt	**6 590**	**5 731**	**597**	**479**	**579**	**491**

Not 4 Förvärv och avyttringar

Redovisningsprinciper

Förvärvade företag redovisas enligt förvärvsmetoden och ingår i koncernredovisningen från det datum då kontrollen över dotterbolaget förvärvas. För avyttringar gäller omvänt förhållande, då de ingår fram till det datum då kontrollen förloras.

Förvärv av koncernbolag

MEUR	2019	2018
Förvärvade nettotillgångar		
Kassa- och banktillgodohavanden	64	1
Immateriella tillgångar och materiella anläggningstillgångar	332	0
Biologiska tillgångar	2 598	0
Rörelsekapital	-28	0
Skattefordringar och skatteskulder	-598	1
Räntebärande tillgångar och skulder	-793	0
Verkligt värde av förvärvade nettotillgångar	**1 575**	**2**
Köpeskilling, kassaflödespåverkande del	527	5
Köpeskilling, icke kassaflödespåverkande del	1 106	0
Köpeskilling, totalt	**1 633**	**5**
Verkligt värde av förvärvade nettotillgångar	-1 575	-2
Verkligt värde av tidigare aktieinnehav	0	2
Goodwill	**57**	**5**
Kassautflöde från köpeskilling vid förvärv	-527	-5
Kassa- och banktillgodohavanden i förvärvade dotterbolag	64	1
Kassaflöde vid förvärv, netto efter förvärvade kassa- och banktillgodohavanden	**-464**	**-4**

Förvärv – omstrukturering av Bergvik Skog AB

Den 31 maj 2019 överläts Bergvik Väst AB, ett dotterbolag till Bergvik Skog AB, som utdelning till aktieägarna i Bergvik Skog AB. Samma dag förvärvade koncernen ytterligare 20 % av aktierna i Bergvik Väst AB från andra aktieägare vilket ledde till ett totalt innehav i Bergvik Väst AB på 69,8 %. Samtidigt avknoppades Bergvik Väst AB och Stora Enso blev ensam ägare till ett nytt dotterbolag som ägde 69,8 % av före detta Bergvik Väst AB:s tillgångar och skulder. Förvärvsdatum för det nya dotterbolaget var den 31 maj 2019. Som ett resultat av transaktionen kommer Stora Ensos direkta skogsinnehav i Sverige att öka till 1,4 miljoner hektar varav 1,15 miljoner hektar är produktiv skogsmark.

Det verkliga värdet av förvärvade tillgångar och skulder per förvärvsdagen visas i uppställningen nedan:

MEUR	Förvärv av 69,8 % av Bergvik Väst AB
Kassa- och banktillgodohavanden	64
Mark	305
Övriga materiella anläggningstillgångar	8
Biologiska tillgångar	2 598
Rörelsekapital	-35
Skatteskulder	-598
Räntebärande skulder	-793
Verkligt värde av förvärvade nettotillgångar	**1 550**
Köpeskilling vid förvärv, kassaflödespåverkande del	500
Verkligt värde av 49,8 % av aktierna i Bergvik Väst AB, icke kassaflödespåverkande del	1 106
Köpeskilling, totalt	**1 605**
Verkligt värde av förvärvade nettotillgångar	-1 550
Goodwill	**56**
Kassautflöde från köpeskilling vid förvärv	-500
Kassa- och banktillgodohavanden, netto efter utnyttjade checkräkningskrediter för förvärvade dotterbolag	64
Kassaflöde från förvärv av andelar i dotterbolag och affärsverksamheter, netto efter förvärvade kassa- och banktillgodohavanden	**-436**

Det verkliga värdet på aktierna som erhölls som utdelning bestämdes utifrån värdet på de förvärvade nettotillgångarna i Bergvik Väst AB, där det verkliga värdet på de biologiska tillgångarna och marken uppskattades genom en diskonterad kassaflödesanalys. Även en uppskjuten skatteskuld inräknades i beloppet för förvärvade tillgångar.

Det verkliga värdet av förvärvade tillgångar, skulder och goodwill per den 31 december 2019 har fastställts preliminärt i avvaktan på en slutlig genomgång för fastställande av det verkliga värdet för de förvärvade tillgångarna, främst avseende värdering av biologiska tillgångar och därtill hörande uppskjuten skatteskuld. Det preliminära goodwillvärdet representerar värdet av att säkerställa långsiktig tillgång till konkurrenskraftigt råmaterial i Sverige. Med direkt ägande får Stora Enso bättre överblick över sin tillgång till skogsråvara och förvärvet ger också bättre möjligheter att ytterligare utveckla det hållbara skogsbruket och stärka koncernens konkurrenskraft. Goodwillvärdet redovisas i de divisioner som drar fördel av förvärvet. Justeringar för redovisningsperioden 2019 omfattar en ökning på 75 MEUR i biologiska tillgångar, en ökning på 8 MEUR i skatteskulder, en minskning på 21 MEUR i goodwill, en ökning på 48 MEUR i icke kassaflödespåverkande köpeskilling samt en minskning på 1 MEUR i kassaflödespåverkande köpeskilling. Justeringarna i redovisningsperioden är främst hänförliga till uppdateringar av värdet av de biologiska tillgångarna för att bättre spegla förhållandena på förvärvsdagen.

Nästan alla intäkter i den förvärvade enheten är interna ur koncernens synvinkel. Den förvärvade enhetens nettoresultat har för de första fem månaderna redovisats i koncernens resultat under Resultatandel i investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden. Även om förvärvet ägt rum den 1 januari 2019 skulle det därför inte ha haft någon väsentlig effekt på koncernens omsättning och nettoresultat för 2019. Transaktionskostnader i samband med förvärvet uppgick till 3 MEUR under 2019 och har redovisats under Övriga rörelsekostnader. I samband med omstruktureringen överfördes en ackumulerad omräkningsjustering på -171 MEUR från eget kapital till resultaträkningen. Dessutom redovisades en till transaktionen hörande nettovinst på 129 MEUR under Resultatandel i investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden.

Koncernen äger 49,8 % av aktierna i Bergvik Skog AB som även i fortsättningen kommer att redovisas som ett intressebolag. Se Not 13 Intressebolag för mer information.

Förvärv – Övrigt

I september 2019 köpte Stora Enso ut innehav utan bestämmande inflytande i Stora Enso China Packaging. Stora Enso ägde tidigare 90 % av moderbolaget i China Packaging, och i och med det här förvärvet utökades koncernens ägande till 100 %. China Packaging ingår i division Packaging Solutions. Transaktionen hade inte någon betydande inverkan på koncernen.

I maj 2019, skilt från omstruktureringen av Bergvik Skog AB, förvärvade Stora Enso också 100 % av plantskoleverksamheten Bergvik Skog Plantor AB från Bergvik Skog AB, tre vindkraftprojekt och ett fastighetsbolag. Dessa förvärv ingår i segment Övriga. Transaktionerna hade inte någon betydande inverkan på koncernen.

I december 2018 köpte Stora Enso ut innehav utan bestämmande inflytande i VLAR Papier NV. Stora Enso ägde tidigare 65 % av bolaget, och i och med det här förvärvet utökades koncernens ägande till 100 %. Transaktionen hade inte någon betydande inverkan på koncernen.

I oktober 2018 utökade Stora Enso sitt ägande i det Sverigebaserade bolaget Cellutech AB till 100 %. Företaget specialiserar sig på utveckling av nya material och applikationer baserade på cellulosa, mikrofibrillär cellulosa och andra träbaserade komponenter. Stora Enso ägde tidigare 22 % av aktierna. Cellutech ingår i division Biomaterials. Affären hade ingen större ekonomisk påverkan på koncernen.

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Avyttrade nettotillgångar		
Kassa- och banktillgodohavanden	4	2
Immateriella tillgångar och materiella anläggningstillgångar	8	38
Rörelsekapital	3	-2
Räntebärande tillgångar och skulder	-43	0
Innehav utan bestämmande inflytande	11	-1
Nettotillgångar i avyttrade bolag och verksamheter	**-16**	**38**
Avyttringsbelopp, totalt	**-15**	**44**
Ackumulerad omräkningsjustering	3	-27
Transaktionskostnader	0	-1
Total nettovinst/nettoförlust	**4**	**-22**
Hänförligt till moderbolagets aktieägare	**4**	**-22**
Hänförligt till aktieägare med innehav utan bestämmande inflytande	**0**	**0**

25 juli 2019 undertecknade Stora Enso ett avtal om att avyttra sitt ägande på 60 % i pappersbruket i Dawang i Kina till sin partner i samriskföretaget Shandong Huatai Paper. Stora Enso Huatai (Shandong) Paper Co Ltd drev pappersbruket i Dawang i Kina sedan 2008. Avyttringen slutfördes i oktober 2019. Under det tredje kvartalet 2019 redovisade koncernen en nedskrivning av anläggningstillgångar till ett värde av 5 MEUR för att minska värdet på de nettotillgångar som avyttrats till återvinningsvärdet. Den slutgiltiga köpeskillingen som Stora Enso betalade för avyttringen av aktierna uppgick till 17 MEUR. Dessutom överfördes en ackumulerad omräkningsvinst på 3 MEUR från eget kapital till resultaträkningen när affären avslutades. Stora Enso Huatai Paper ingick i division Paper.

I oktober 2019 avyttrade Stora Enso 100 % av aktierna i det svenska dotterbolaget Skaftåsen Vindkraft AB. Företaget förvärvades i maj 2019 i samband med omstruktureringen av Bergvik Skog AB. Skaftåsen Vindkraft AB ingick i segmentet Övriga. Transaktionen hade inte någon betydande inverkan på koncernen.

I december 2018 avyttrade Stora Enso 100 % av aktierna i det svenska dotterbolaget June Emballage AB till dess nuvarande ledning. June Emballage är en producent som är specialiserad på skräddarsydda transportförpackningar i wellpapp i små partier. Bolaget ingick i division Packaging Solutions. Transaktionen hade inte någon betydande inverkan på koncernen.

Den 8 augusti 2018 avyttrade Stora Enso aktierna i Dongguan E-creative Industrial Co. Ltd till Dongguan An Shen Investment Co. Ltd. Stora Enso ägde tidigare 51 % av företaget. Transaktionen hade inte någon betydande inverkan på koncernen.

Den 28 mars 2018 undertecknade Stora Enso ett avtal om att avyttra sitt ägande på 100 % i virkesanskaffningsföretaget i brasilianska Rio Grande do Sul till Copa Florestal III FIP Multiestrategia. Den slutgiltiga köpeskillingen för aktierna uppgick till 30 MEUR. År 2017 redovisade koncernen en nedskrivning av anläggningstillgångar till ett värde av 5 MEUR för att minska värdet på de

nettotillgångar som avyttrats till återvinningsvärdet. Avyttringen slutfördes under det andra kvartalet 2018. Transaktionen medförde en förlust på 28 MEUR på grund av att ackumulerade omräkningsjusteringar (CTA) överfördes från eget kapital till resultaträkningen när affären avslutades. Rio Grande do Sul ingick i segmentet Övriga.

Not 5 Övriga rörelseintäkter och rörelsekostnader

Redovisningsprinciper

Forskning och utveckling

Forskningskostnader kostnadsförs när de uppstår under övriga rörelsekostnader i koncernens resultaträkning. Även utvecklingskostnader kostnadsförs när de uppstår, såvida det inte är troligt att de kommer att generera framtida intäkter. I så fall kapitaliseras de som immateriella tillgångar och skrivs av under den tid de genererar kassaflöde.

Statsbidrag

Statsbidrag som hänför sig till inköp av materiella anläggningstillgångar dras av från tillgångens bokförda värde och nettokostnaden kapitaliseras. Övriga statsbidrag redovisas systematiskt som löpande intäkter under den period som krävs för att uppväga dem mot de kostnader de är avsedda att kompensera.

Utsläppsrätter och handel

Koncernens deltagande i det europeiska systemet för handel med utsläppsrätter, enligt vilket koncernen har fått tillstånd att släppa ut ett visst antal ton koldioxid under en viss tidsperiod, ger upphov till immateriella tillgångar i form av utsläppsrätter, ett statsbidrag och en förbindelse att lämna in utsläppsrätter motsvarande de utsläpp som gjorts under den tid begränsningen gäller. Koncernen redovisar utsläppsrätterna som immateriella tillgångar och värderar dem till verkligt värde på nivå 1 den dag de blir tillgängliga. Om marknadsvärdet på utsläppsrätter sjunker betydligt under det bokförda värdet bedöms nedgången som permanent. Då redovisas en nedskrivning för de utsläppsrätter som koncernen inte kommer att utnyttja internt. Förpliktelsen att lämna in utsläppsrätter redovisas på basis av de faktiska utsläppen. Denna förpliktelse tillgodoses främst med innehavda rättigheter, värderade till bokfört värde, och eventuella outnyttjade utsläppsrätter värderade till marknadsvärde vid periodens slut.

Koncernen kostnadsför i resultaträkningen, under rubriken material och tjänster, utnyttjade utsläppsrätter som antingen tilldelats koncernen eller förvärvats, värderade till verkligt värde vid tilldelningstidpunkten respektive till anskaffningspris. Sådana kostnader kvittas under rubriken övriga rörelseintäkter mot intäkterna från den ursprungliga tilldelningen av utsläppsrätter, värderade till verkligt värde vid tilldelningstidpunkten, tillsammans med intäkter från överlåtelse eller försäljning av outnyttjade utsläppsrätter. Resultaträkningen påverkas således inte av konsumtionen av ursprungligen tilldelade utsläppsrätter. En eventuell nettoeffekt uppstår antingen i form av en kostnad för förvärv av ytterligare utsläppsrätter för att täcka utsläpp utöver de tillåtna eller i form av en intäkt från försäljning av outnyttjade utsläppsrätter, alternativt i form av nedskrivning av utsläppsrätter som inte behövs till eget bruk.

Gröna certifikat

Stora Enso är en del av det lokala gröna energiproduktionssystemet, där utvalda anläggningar i Sverige, Belgien och Polen är berättigade till gröna certifikat utifrån hur många megawattimmar grön energi de producerar. Gröna certifikat representerar det miljömässiga värdet i den genererade förnybara energin. Certifikaten kan säljas och köpas oberoende av energin som produceras. Flera länder använder gröna certifikat för att föra grön energiproduktion närmare en marknadsekonomi istället för ett mer byråkratiskt investeringsstöd och inmatningspriser. Certifikaten delas vanligen ut utan kostnad och kan säljas på den lokala marknaden för att väga upp en del av produktionskostnaden. Gröna certifikat säljs ofta till kvotpliktiga elleverantörer som förbundit sig att en viss procent av energin de köper ska komma från förnybara källor. Gröna certifikat är ett bevis för att energin kommer från förnybara källor.

Alla mottagna certifikat redovisas endast till marknadsvärdet vid tilldelningstidpunkten i balansräkningen. Certifikat redovisas som förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, medan en motsvarande skuld redovisas i upplupna kostnader och förutbetalda intäkter. Fluktuationer i marknadspriser påverkar inte resultaträkningen. Intäkten redovisas endast när certifikatet säljs.

Övriga rörelseintäkter och kostnader

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Övriga rörelseintäkter		
Tilldelade utsläppsrätter och vinst vid avyttring	50	32
Försäljning av gröna certifikat	26	32
Reavinster vid försäljning av immateriella tillgångar och materiella anläggningstillgångar	2	4
Utdelning och vinst vid försäljning av onoterade aktier	2	0
Försäkringsersättningar	7	4
Hyra och övrigt	68	14
Statsbidrag	9	6
Totalt	**165**	**92**
Övriga rörelsekostnader omfattar		
Betalda hyror	34	96
Forskning och utveckling	100	104
Kreditförluster, netto efter återföring	9	8
Ackumulerad omräkningsjustering	185	28
Material och tjänster omfattar		
Utsläppsrätter som ska lämnas in och förluster vid avyttring	33	23

Koncernen redovisar 50 (32) MEUR hänförliga till utsläpp under övriga rörelseintäkter. En kostnad på 33 (23) MEUR hänförliga till koldioxidutsläpp från produktion redovisas under material och tjänster. Den faktiska vinsten uppgick till 17 (8) MEUR från avyttring av outnyttjade utsläppsrätter. 4 (3) MEUR är värdet för outnyttjade utsläppsrätter vid årets slut.
Koncernen har även andra intäkter från sin produktion av förnybar el i Belgien, Sverige och Polen. Som ett resultat av detta är koncernen berättigad till gröna certifikat för våra investeringar i grön energiproduktion i de här länderna. Gröna certifikat säljs vidare till kvotpliktiga elleverantörer. Intäkterna från försäljning av gröna certifikat uppgick till 26 (32) MEUR.

Leasingkostnader omfattar från och med den 1 januari 2019 kostnader hänförliga till kortfristiga leasingavtal på 13 MEUR, tillgångar av mindre värde på 19 MEUR och variabla leasingavgifter som inte ingår i beräkningen av leasingskulder på 3 MEUR. I leasingkostnader ingår även betalningar för tjänster som omfattas av leasingavtalen, som inte ingår i beräkningen av leasingskulder. Se Not 4 Förvärv och avyttringar för mer information om ackumulerad omräkningsjustering.

Revisorers arvoden och tjänster

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Revisionsarvoden	4	4
Revisionsrelaterade arvoden	0	0
Skattearvoden	0	0
Övriga arvoden	0	1
Totalt	**4**	**5**

Totala arvoden för professionella tjänster till koncernens huvudrevisor PwC uppgick till 4 (5) MEUR. Revisionsarvoden avser revision av årsbokslut eller anknutna tjänster som normalt utförs i samband med lagstadgad eller föreskriven inlämning av handlingar.
Revisionsrelaterade arvoden utgår för olika typer av försäkran och liknande tjänster som skäligen kan anses vara relaterade till revision eller granskning av bokslut.

Not 6 Personalkostnader

Personalkostnader

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Löner	1 004	1 000
Pensioner (se nedan)	166	170
Aktierelaterad ersättning (Not 21)	3	7
Övriga lagstadgade kostnader för arbetsgivaren	136	134
Övriga frivilliga kostnader	21	19
Totalt	**1 331**	**1 330**

Pensioner

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Förmånsbestämda planer	10	10
Premiebestämda planer	156	160
Totalt	**166**	**170**

Medelantalet anställda under 2019 var 26 096, jämfört med 26 067 år 2018. Pensionskostnader redovisas utförligare i Not 20 Pensionsförmåner.

2019 var kostnaden för den aktierelaterade ersättningen 3 (7) MEUR. Mer information om aktierelaterad ersättning som omfattar aktietilldelningar och relaterade säkringar finns i Not 21 Anställdas rörliga ersättning och aktierelaterade incitamentsprogram. Koncernledningens och styrelsens ersättning beskrivs i Not 7 Ersättning till styrelse och koncernledning.

Not 7 Ersättning till styrelse och koncernledning

	Räkenskapsår				
	2019			2018	
Tusen euro (före skatt)	Kontant	Värdet av aktier[1]	Totalt[4]	Totalt	Styrelsekommitté
Styrelseledamöter per 31 december 2019					
Jorma Eloranta, styrelseordförande	140	77	217	200	Ersättning, Nominering[2,3], Finans och revision
Hans Stråberg, vice styrelseordförande	71	44	115	109	Ersättning, Nominering[2,3]
Elisabeth Fleuriot	58	30	88	78	Finans och revision
Hock Goh	50	30	80	78	Hållbarhet och etik
Mikko Helander	44	30	74	0	
Christiane Kuehne	54	30	84	86	Hållbarhet och etik
Antti Mäkinen	50	30	80	86	Ersättning
Richard Nilsson	65	30	95	93	Finans och revision
Göran Sandberg	50	30	80	78	Hållbarhet och etik
Före detta styrelseledamöter					
Anne Brunila (till 14 mars 2019)	0	0	0	82	
Ersättning till ledande befattningshavare, totalt [1]	**582**	**331**	**913**	**891**	

[1] 40 % av styrelsens ersättning 2019 , exkl. ersättning till kommittéer, betalades ut i Stora Enso R-aktier som köpts via marknaden och fördelats enligt följande: till styrelseordförande 6 695 R-aktier, vice styrelseordförande 3 801 R-aktier och ledamöter 2 580 R-aktier var. Koncernen ställer inga formella policykrav på styrelseledamöterna att behålla aktier som erhållits som ersättning
[2] Stora Ensos aktieägares nomineringsråd har utsetts av årsstämman 2016 att verka till dess att annat beslutas. Aktieägarnas nomineringsråd består enligt de av årsstämman godkända stadgarna av fyra ledamöter: styrelsens ordförande, styrelsens vice ordförande och två ledamöter utsedda av de två största aktieägarna (en vardera) per den 31 augusti varje år. Det betalas inte ut någon separat ersättning till ledamöterna i aktieägarnas nomineringsråd
[3] Marcus Wallenberg, utsedd av FAM AB, är ordförande i nomineringsrådet. Harri Sailas är utsedd till ledamot i aktieägarnas nomineringsråd av Solidium Oy. Jorma Eloranta och Hans Stråberg utsågs till ledamöter i aktieägarnas nomineringsråd i egenskap av sina roller som styrelsens ordförande och vice ordförande.
[4] Bolaget erlägger därtill i enlighet med årsstämmans beslut överlåtelseskatt som hänför sig till var medlems aktieköp och som räknas som beskattningsbar inkomst.

Aktieägarna etablerade vid årsstämman aktieägarnas nomineringsråd, som ska verka till dess att annat beslutas. Nomineringsrådet ska årligen förbereda förslag till årsstämman angående antal styrelseledamöter, val av styrelsens ordförande, vice ordförande och övriga ledamöter samt ersättning till ordförande, vice ordförande och ledamöter i styrelsen och dess kommittéer.

Styrelsens aktieinnehav per 31 december 2019

	Innehav[1]	
	A	R
Styrelseledamöter per 31 december 2019		
Jorma Eloranta, styrelseordförande	1 150	27 076
Hans Stråberg, vice styrelseordförande		41 291
Elisabeth Fleuriot		23 731
Hock Goh		28 484
Mikko Helander		4 298
Christiane Kuehne		8 292
Antti Mäkinen		4 717
Richard Nilsson		20 834
Göran Sandberg		6 792
Totalt	**1 150**	**165 515**

[1] Styrelseledamöters närstående innehar inga aktier i Stora Enso.

Följande styrelseledamöter var också verksamma 2019

	Aktieinnehav när uppdraget som styrelseledamot upphörde	Datum då uppdraget som styrelseledamot upphörde
Anne Brunila	20 121	14 mars 2019

Koncernledningens ersättning och aktieinnehav

Tabellen nedan omfattar den ersättning som betalats ut till koncernledningen under året, inklusive tilldelade aktier. Företaget rekommenderar och förväntar sig att vd och medlemmar i koncernledningen innehar Stora Enso-aktier till ett värde som motsvarar minst en årlig baslön. Stora Enso-aktier som erhållits som ersättning bör därför inte säljas förrän detta har uppnåtts.
Den totala kostnaden för koncernledningens ersättning uppgick till 11,7 (12,2) MEUR år 2019. Koncernledningen bestod av totalt elva (tolv) medlemmar vid årsslutet 2019.

Koncernledningens medlemmar kan i enlighet med sina respektive pensionslösningar pensionera sig vid 65 års ålder med pensioner enligt lokal praxis i sina respektive hemländer. Uppsägningstiden är på sex månader enligt anställningskontrakten, med avgångsvederlag på tolv månaders baslön om det är bolaget som säger upp den anställde.

Utfallet av de finansiella målen för de kortsiktiga incitamentsprogrammen för verksamhetsåret 2018, och de långsiktiga incitamentsprogrammen för verksamhetsåren 2016 till 2018 granskades och godkändes av ersättningskommittén vid det ordinarie mötet i februari, och godkändes av styrelsen i februari.

Mer information om incitamentsprogram och aktierelaterad ersättning för Stora Ensos ledning och anställda finns i Not 21 Anställdas rörliga ersättning och aktierelaterade incitamentsprogram.

Ersättning till koncernledningen

	Räkenskapsår						
	2019				2018		
1 000 EUR (före skatt)	VD[1]	Före detta VD[2,4]	Övriga[3]	Koncern-ledningen totalt	VD	Övriga	Koncern-ledningen totalt
Ersättning[7]							
Årslön	75	887	3 756	4 717	905	3 589	4 494
Lokalt boende (faktiska kostnader)	0	0	0	0	0	22	22
Övriga förmåner	2	19	373	394	20	385	405
Förmåner vid uppsägning	0	0	0	0	0	0	0
Kortfristiga incitamentsprogram[6]	0	571	1 467	2 039	611	1 089	1 700
Långfristiga incitamentsprogram[6]	0	566	1 508	2 073	845	2 431	3 276
	77	**2 043**	**7 104**	**9 224**	**2 381**	**7 516**	**9 897**
Pensionskostnader							
Obligatoriska planer	23	62	1 396	1 481	66	1 296	1 362
Frivilliga planer Stora Enso[5]	0	464	539	1 003	478	447	925
	23	**526**	**1 934**	**2 484**	**544**	**1 743**	**2 287**
Ersättning, totalt	**100**	**2 569**	**9 038**	**11 708**	**2 925**	**9 259**	**12 184**

[1] VD:s ersättning består av ersättning som Annica Bresky erhållit från och med att hon utnämndes till vd och koncernchef den 1 december 2019.
[2]Före detta vd:s ersättning består av ersättning som Karl-Henrik Sundström erhållit för perioden fram till hans sista dag som vd (30 november 2019).
[3]Beloppen omfattar utbetalningar hänförliga till Annica Bresky fram till den 30 november 2019 och Gilles van Nieuwenhuyzen fram till den 6 december 2019. Utbetalningar hänförliga till den nya medlemmen i koncernledningen, Hannu Kasurinen, ingår från den 4 december 2019.
[4]Kortfristiga incitament för räkenskapsåret 2019 hänförliga till före detta vd kommer att betalas ut på det vanliga utbetalningsdatumet i mars 2020. Före detta vd har inte erhållit några andra förmåner vid uppsägning, t.ex. avgångsvederlag.
[5]Före detta vd deltar i den svenska pensionsplanen för ledningen där pensionstillväxten är ofonderad för samtliga deltagare. Skulden beräknas och försäkras enligt svensk lagstiftning. Skulden för före detta vd uppgår till 3 052 000 EUR.
[6]Utbetalningarna i mars 2019 för kortsiktiga incitamentsprogram baserades på resultatet för 2018, och utbetalningarna för långsiktiga incitamentsprogram baserades på resultatet för 2016–2018. Redovisade belopp omfattar belopp för de ledande befattningshavare som var medlemmar i koncernledningen vid tiden för utbetalningen.
[7]Ersättning till koncernledningen anges endast för den period under vilken de var GLT-medlemmar.

Ledande befattningshavare förutom VD

Kortsiktiga incitamentsprogram för ledande befattningshavare

2019 har medlemmar i koncernledningen kortsiktiga incitamentsprogram, där upp till maximalt 50 % eller 60 % av den fasta årslönen kan betalas ut under året efter prestationsperioden. 70 % av de kortsiktiga incitamentsprogrammen för 2018 och 2019 baserades på finansiella mål och 30 % på individuella huvudmål.

Långsiktiga incitamentsprogram för ledande befattningshavare

Sedan 2014 har de långsiktiga incitamentsprogrammen haft treåriga mål och tjänas in efter tre år. Den maximala intjäningsnivån är 100 % av antalet tilldelade aktier. Tre fjärdedelar (75 %) av ersättningarna enligt programmen 2016–2017 utgörs av prestationsbaserad aktietilldelning, där aktierna tjänas in i enlighet med prestationskriterier som föreslagits av ersättningskommittén och godkänts av styrelsen. En fjärdedel (25 %) av ersättningarna enligt programmen 2016–2017 utgörs av spärrade aktier, som endast tjänas in vid fortsatt anställning.

Det långsiktiga incitamentsprogrammet för 2018 ändrades så att medlemmarna i koncernledningen endast kommer att få prestationsbaserad aktietilldelning, och inga spärrade aktier.

Inom ramen för 2019 års långsiktiga incitamentsprogram kan medlemmar i koncernledningen (som sitter i koncernledningen vid årsslutet) potentiellt erhålla ett värde som motsvarar 196 273 aktier före skatt, förutsatt att den maximala intjäningsnivån uppnås under treårsperioden (2019–2021). Det totala antalet aktier som faktiskt överförs kommer att vara lägre, då en andel av aktierna som motsvarar den skatt de är skyldiga att betala kommer att dras av för att täcka inkomstskatten.

Det verkliga värdet på de tjänster som de anställda utför i utbyte mot aktierelaterad ersättning redovisas på ett sätt som överensstämmer med regleringsmetoden. Regleringen sker antingen med kontanta medel eller med egetkapitalinstrument. Mer information om detta finns i Not 21. Vad gäller den del som regleras med egetkapitalinstrument är det möjligt att den faktiska kostnaden inte överensstämmer med bokföringskostnaderna eftersom aktiekursen inte uppdateras vid tilldelningstidpunkten. Siffrorna i tabellen över koncernledningens ersättning avser individer som var ledande befattningshavare vid regleringstidpunkten.

Under året blev 2016 års program intjänat efter tre år i förhållande till Stora Enso-koncernens ekonomiska mervärde (EVA). Antalet aktier som erhållits av ledningen (medlemmar i koncernledningen vid regleringsdatum) från tidigare villkorade program och prestationsbaserade aktieprogram uppgick till 128 076, med ett kontantvärde på 1 560 947 EUR före skatt, baserat på aktiekursen 12,19 EUR på likviddagen den 1 mars 2019.

Vd och koncernchef – Annica Bresky

Vd har varit anställd av Stora Enso sedan den 1 maj 2017 och tillträdde som vd den 1 december 2019. Hon har en uppsägningsperiod på sex månader med ett avgångsvederlag på tolv månadslöner vid uppsägning från företaget, men inga avtalade utbetalningar vid eventuell förändring av kontroll. I vd:s förmåner ingår pensionsavsättningar. Vd:s pensionsplan har avsättningar som motsvarar den

kollektivavtalade pensionsplanen i Sverige (ITP1), med en pensionsgrundande inkomst som består av årlig grundlön, semesterersättning och utbetald ersättning från kortsiktiga incitamentsprogram. Pensionsåldern är 65 år.

Kortsiktigt incitamentsprogram för vd

2019 är vd berättigad till ett kortsiktigt incitamentsprogram som fastställs av styrelsen årligen och som kan ge maximalt 75 % av den fasta årslönen. 70 % av de kortsiktiga incitamentsprogrammen för 2018 och 2019 baserades på finansiella mål och 30 % på individuella huvudmål.

Långsiktigt incitamentsprogram för vd

Vd deltar i 2017, 2018 och 2019 års aktierelaterade långsiktiga incitamentsprogram. Programmen har treåriga mål och blir intjänade efter tre år. 2017 års program är hänförligt till prestationsperioderna 2017–2019, 2018 års program är hänförligt till prestationsperioderna 2018-2020 och 2019 års program är hänförligt till prestationsperioderna 2019–2021.Tre fjärdedelar (75 %) av ersättningarna i 2017 års program utgörs av prestationsbaserad aktietilldelning, där aktier kan tjänas in i enlighet med de prestationskriterier som föreslagits av ersättningskommittén och godkänts av styrelsen. En fjärdedel (25 %) av ersättningarna utgörs av spärrade aktier, som endast tjänas in vid fortsatt anställning. Under 2018 och 2019 års program bestod 100 % av vd:s ersättning av prestationsbaserad aktietilldelning.

Vd har potential att få ett värde som motsvarar maximalt 27 160 aktier före skatt i enlighet med 2019 års långsiktiga program. Tilldelningens värde på 331 018 EUR är baserat på aktiekursen vid tilldelningstidpunkten, under förutsättning att den maximala intjäningsnivån uppnås under treårsperioden. Under året blev 2016 års program intjänat efter tre år i förhållande till Stora Enso-koncernens ekonomiska mervärde (EVA). Vd har inte erhållit några aktier under året. Det faktiska bruttoantalet aktier före skatt som erhölls av före detta vd uppgick till 46 649, med ett kontantvärde på 568 544 EUR före skatt baserat på aktiekursen 12,19 EUR på likviddagen den 1 mars 2019. Det totala antalet aktier som faktiskt överfördes var lägre, då en andel av aktierna som motsvarar den skatt före detta vd är skyldig att betala drogs av för att täcka inkomstskatten.

Koncernledningens aktieinnehav

Koncernledningens medlemmar vid årsslutet	Innehav av R-aktier[1]	Prestations-baserad aktietilldelning[2]	Villkorad aktietilldelning[2]
Annica Bresky	0	76 561	8 397
Seppo Parvi	32 202	63 149	6 454
Malin Bendz	19 162	44 776	4 539
Johanna Hagelberg	16 039	48 164	5 091
Kati ter Horst	38 772	81 011	8 043
Hannu Kasurinen	31 486	17 903	5 967
Ulrika Lilja	25 732	42 304	4 471
Per Lyrvall[3]	59 362	60 516	6 450
Markus Mannström	18 392	52 084	3 601
Noel Morrin	33 756	49 256	5 382
Jari Suominen	37 985	59 337	6 121
Verksamma ledande befattningshavare, totalt[4]	**312 888**	**595 061**	**64 516**

[1] Ingen av medlemmarna i koncernledningen innehar A-aktier.
[2] Potentiella aktier till medlemmar av ledningsgruppen listas här i bruttovärde innan skatt för de långsiktiga incitamentsprogrammen som inletts 2017, 2018, och 2019 och omfattar treårsperioden 2017–2021 och som tilldelas 2020, 2021 och 2022.
[3] Av dessa innehar hans maka 1 257 aktier.
[4] Bolaget rekommenderar och förväntar sig att medlemmar i koncernledningen innehar Stora Enso-aktier till ett värde som motsvarar minst en årlig baslön. Stora Enso-aktier som erhållits som ersättning bör därför inte säljas förrän detta har uppnåtts.

Delvis verksamma ledande befattningshavare 2019	Innehav av R-aktier när uppdraget som medlem i koncernledningen upphörde	Prestationsbaserad aktietilldelning när uppdraget som medlem i koncernledningen upphörde[2]	Villkorad aktietilldelning när uppdraget som medlem i koncernledningen upphörde[2]	Datum då uppdraget som medlem i koncernledningen upphörde
Karl-Henrik Sundström[1]	166 011	204 343	20 350	30 november 2019
Gilles van Nieuwenhuyzen	19 610	82 042	8 797	6 december 2019

[1] 41 700 av aktierna innehas av ett närstående bolag (Alma Patria AB).
[2] Dessa aktier förfaller när anställningen upphör. Enda undantaget är aktierna i 2017 års långsiktiga incitamentsprogram som har tjänats in när anställningen upphör, och erhålls som vanligt i mars 2020.

Not 8 Finansnetto

Redovisningsprinciper

Finansnetto omfattar räntenetto, valutakursvinster och valutakursförluster och övriga finansiella intäkter och kostnader som huvudsakligen härrör från räntebärande tillgångar och skulder.

Finansiella intäkter och kostnader

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Finansiella nettokostnader i resultaträkningen		
Finansiella intäkter	8	27
Finansiella kostnader	-176	-207
Totalt	**-168**	**-180**
Bestående av		
Räntekostnader		
Räntekostnader från lån värderade till upplupet anskaffningsvärde	-121	-126
Räntenetto från räntederivat värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	-13	-6
Räntekostnader från leasing (IFRS 16)	-20	0
Räntekostnader från finansiell leasing (IAS 17)	0	-1
Ränteintäkter från lån och fordringar värderade till upplupet anskaffningsvärde	7	4
Räntekostnader, netto	**-147**	**-129**
Kursvinst/-förlust		
Valutaderivat	0	22
Lån, insättningar och leasingskulder	-6	-55
Kursvinster/-förluster, netto	**-6**	**-33**
Övriga finansiella intäkter	0	1
Övriga finansiella kostnader		
Finansiella avgifter	-8	-10
Förluster avseende verkligt värde	0	-3
Räntenetto på förmånsbestämda åtaganden	-7	-6
Övriga finansiella kostnader, netto	**-15**	**-19**
Totalt	**-168**	**-180**

Vinst/förlust på finansiella derivatinstrument framgår av Not 27 Derivat

2019 ökade räntenettot främst på grund av högre skuldnivåer och införandet av IFRS 16, vilket delvis kompenserats av lägre genomsnittliga räntenivåer för lån. Den kapitaliserade lånekostnaden var 0 (0) MEUR 2019. Kostnader för långfristiga obligationsemissioner redovisade under långfristig skuld, uppgick till 12 (14) MEUR i koncernens balansräkning. Under året amorterades 5 (5) MEUR genom räntekostnader med hjälp av effektivräntemetoden.

Valutakursvinster och valutakursförluster på valutaderivat hänför sig huvudsakligen till icke-säkringsredovisade finansiella instrument som är värderade till verkligt värde i resultaträkningen. Beloppet som redovisas under finansiella avgifter i tabellen ovan avser huvudsakligen finansiella nettoavgifter för outnyttjade kreditlimiter, garantier och kreditvärderingsinstitut.

Not 9 Inkomstskatt

Redovisningsprinciper

I koncernens inkomstskatt/skatteförmåner ingår skatt relaterat till koncernbolag baserat på periodens skattepliktiga resultat, tillsammans med skattejusteringar för tidigare perioder och förändring i uppskjuten inkomstskatt. Skattefordringar och skatteskulder återger en osäkerhet relaterad till eventuell inkomstskatt.

Uppskjuten inkomstskatt redovisas, värderad med beslutade, eller väsentligen beslutade skattesatser, för att återspegla nettoskatteeffekterna av alla temporära skillnader mellan skattebaserna och redovisningsbaserna för tillgångar och skulder. Ingen uppskjuten skatt redovisas för initial redovisning av goodwill och initial redovisning av en tillgång eller skuld i en transaktion som inte är ett rörelseförvärv. Vid transaktionstidpunkten påverkar detta varken redovisat eller beskattningsbart resultat. Uppskjutna skattefordringar sänker inkomstskatten på beskattningsbar inkomst under kommande år. Uppskjutna skattefordringar redovisas endast i den omfattning det är sannolikt att de kommer att motsvaras av framtida beskattningsbara vinster, oavsett om de härrör från temporära skillnader eller skattemässiga underskottsavdrag.

Skattekostnad

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Aktuell skatt	-132	-166
Uppskjuten skatt	-149	-55
Skatt, totalt	**-281**	**-221**

Avstämning av effektiv skattesats

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Resultat före skatt	1 137	1 210
Skatt enligt lagstadgade skattesatser i respektive land[1]	-235	-247
Icke avdragsgilla kostnader och skattefria intäkter[2]	-41	13
Värdering av uppskjutna skattefordringar	-53	-17
Skatt från tidigare år	2	-23
Förändringar i skattesatser och skattelagstiftning	-2	9
Resultat från intressebolag	48	39
Övrigt	0	3
Skatt, totalt	**-281**	**-221**
Effektiv skattesats	**24,7 %**	**18,3 %**
Lagstadgad skattesats (blandad)	**20,7 %**	**20,4 %**

[1] Omfattar effekten av 17 MEUR från länder med skattelättnader och skatteförmåner 2019, och effekten av 21 MEUR från skattelättnader och övriga skatteförmåner år 2018.
[2] Taxeringsvärdet för icke avdragsgilla kostnader på 50 MEUR har nettats mot skattefri inkomst på 9 MEUR år 2019, och taxeringsvärdet för icke avdragsgilla kostnader på 26 MEUR har nettats mot skattefri inkomst på 39 MEUR år 2018.

Den lagstadgade skattesatsen är ett vägt genomsnittsvärde av de lagstadgade skattesatserna som gäller i de jurisdiktioner där Stora Enso är verksamt.

Förändring i uppskjuten skatt 2019

MEUR	Per 1 januari 2019	Resultat-räkning	Övrigt totalresultat (OCI)	Förvärv/ Avyttringar	Omräknings-differens	Per 31 december 2019
Anläggningstillgångar	-175	-158	0	-605	-1	-939
Finansiella instrument	-1	0	2	0	0	1
Obeskattade reserver	-19	16	0	-1	2	-2
Pensioner och avsättningar	62	2	6	0	-1	69
Skattemässiga underskottsavdrag och skattetillgodohavanden som överförts från tidigare år	90	-5	0	0	-1	84
Övrig uppskjuten skatt	-5	-2	0	0	0	-7
Totalt	**-48**	**-147**	**8**	**-606**	**-1**	**-794**
Säkring av eget kapital (CTA)		-1	1			
Förändring i uppskjuten skatt	**-48**	**-148**	**9**	**-606**	**-1**	**-794**
Tillgångar[1]	120					81
Skulder[1]	-168					-875

[1] Uppskjutna skattefordringar och skulder har kvittats i enlighet med IAS 12.

Förändring i uppskjuten skatt år 2018

MEUR	Per 1 januari 2018	Resultat-räkning	Övrigt totalresultat (OCI)	Förvärv/ Avyttringar	Omräknings-differens	Per 31 december 2018
Anläggningstillgångar	-163	-14	0	0	2	-175
Finansiella instrument	-7	0	6	0	0	-1
Obeskattade reserver	-15	-6	0	0	2	-19
Pensioner och avsättningar	46	13	4	0	-1	62
Skattemässiga underskottsavdrag och skattetillgodohavande som överförts från tidigare år	127	-39	0	1	1	90
Övrig uppskjuten skatt	0	-6	0	0	1	-5
Totalt	**-12**	**-52**	**10**	**1**	**5**	**-48**
Säkring av eget kapital (CTA)		-3	3			
Förändring i uppskjuten skatt	**-12**	**-55**	**13**	**1**	**5**	**-48**
Tillgångar[1]	154					120
Skulder[1]	-166					-168

[1] Uppskjutna skattefordringar och skulder har kvittats i enlighet med IAS 12.

Redovisningen av uppskjutna skattefordringar baseras på koncernens uppskattningar av framtida beskattningsbara vinster, mot vilka koncernen kan utnyttja förmånerna.

Skattemässiga underskottsavdrag

	Per 31 december					
	Skattemässiga underskottsavdrag som överförts från tidigare år		Redovisat skattemässigt värde		Oredovisat skattemässigt värde	
MEUR	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Förfaller inom fem år	786	703	63	71	79	58
Förfaller efter fem år	20	131	4	5	0	27
Förfaller ej	1 212	1 030	11	13	242	202
Totalt	**2 018**	**1 864**	**78**	**89**	**321**	**287**

Skattemässiga underskottsavdrag på 328 (332) MEUR hänförliga till Finland. En uppskjuten skattefordring på 66 (66) MEUR har redovisats i samband med dessa skattemässiga underskottsavdrag, eftersom det är uppenbart att hela beloppet för skattemässiga underskottsavdrag i Finland kommer att användas innan dess utgång, mot bakgrund av landets tidigare vinster, framtidsutsikter och möjligheter till skatteplanering.

Icke redovisade uppskjutna skattefordringar på avdragsgilla temporära skillnader uppgick till 50 (39) MEUR. Dessa skillnader har inget förfallodatum. Beskattningsbara temporära skillnader avseende investeringar i dotterbolag, filialer och intressebolag, samt andelar i samäganden för vilka uppskjutna skatteskulder inte har redovisats uppgick till 330 (224) MEUR.

Osäkra skattepositioner

På balansdagen pågick skatterevisioner i flera jurisdiktioner. Några betydande tilläggsskatter, utöver de som redan har redovisats, förväntas inte uppstå till följd av dessa revisioner.

Skatteskulderna på 48 (92) MEUR omfattar ett belopp på 33 (32) MEUR för en osäker skattesituation i Sverige till följd av en tvist angående avdrag för räntekostnader.

Not 10 Avskrivningar och nedskrivningar

Redovisningsprinciper

Avskrivningar och nedskrivningar

Avskrivning av en tillgång inleds när den är tillgänglig för användning på den plats och i det skick som krävs för att den ska kunna användas på det sätt som ledningen avser. Avskrivning upphör när tillgången tas bort ur redovisningen eller är tillgänglig för försäljning i enlighet med IFRS 5. Avskrivning upphör inte när tillgången inte längre utnyttjas. Materiella och immateriella tillgångar skrivs av linjärt under tillgångarnas nyttjandeperioder. Nyttjandeperioder granskas regelbundet. Om en tillgång avyttras nettas intäkter som överstiger tillgångens bokförda värde upp till dess historiska kostnad mot avskrivningar och nedskrivningar. Endast de intäkter från avyttring som överstiger den historiska kostnaden för en tillgång redovisas under övriga rörelseintäkter (Not 5). Om tillgångens bokförda värde är högre än intäkterna från avyttringen redovisas skillnaden som en nedskrivning under den period då ett bindande försäljningskontrakt undertecknas. Right-of-use (ROU) -tillgångarna skrivs av proportionerligt från kontraktets första giltighetsdag till det tidigaste av leasingtidens slut och slutet av ROU-tillgångens nyttjandeperiod.

De bokförda värdena på immateriella tillgångar, materiella anläggningstillgångar och ROU-tillgångar granskas vid varje bokslutstillfälle för att fastställa om det finns indikationer på värdeminskning. Goodwill prövas årligen för samma sak. Om det finns sådana indikationer uppskattas återvinningsvärdet till det högre av det verkliga värdet minus kostnaderna för avyttring, och bruksvärdet, varvid en nedskrivning redovisas så snart det bokförda värdet överstiger återvinningsvärdet.

En tidigare redovisad nedskrivning återförs om uppskattningarna som använts för att fastställa återvinningsvärdet förändras. Värdet på den återförda tillgången får dock inte överstiga det bokförda värde som tillgången skulle haft om det inte hade redovisats en nedskrivning under föregående år. När det gäller goodwill kan en redovisad nedskrivning däremot inte återföras.

Immateriella tillgångar, materiella anläggningstillgångar och ROU-tillgångar är föremål för nedskrivningsprövning på nivån för kassagenererande enheter. Goodwill prövas för nedskrivning på nivån för kassagenererande enheter för grupper av kassagenererande enheter, vilket motsvarar koncernens lägsta nivå där goodwill övervakas för intern verksamhet.

Avskrivningar och nedskrivningar

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Avskrivningar		
Immateriella tillgångar	27	23
Byggnader och konstruktioner	83	78
Maskiner och inventarier	356	368
ROU-tillgångar	70	0
Övriga materiella tillgångar	10	10
Totalt	**546**	**479**
Nedskrivningar		
Goodwill	0	0
Immateriella tillgångar	4	0
Byggnader och konstruktioner	5	0
Maskiner och inventarier	66	1
ROU-tillgångar	3	0
Övriga materiella tillgångar	0	0
Totalt	**78**	**1**
Återföring av nedskrivning		
Immateriella tillgångar	0	0
Byggnader och konstruktioner	-21	0
Maskiner och inventarier	0	0
Totalt	**-21**	**0**
Vinst och förlust vid avyttring		
Vinst från försäljning av tillgångar	-7	-4
Förlust från försäljning av tillgångar	**2**	**4**
Totalt	**-5**	**-1**
Avskrivningar och nedskrivningar	**597**	**479**

Avskrivningar

De totala avskrivningarna uppgick till 546 MEUR, vilket var 67 MEUR mer än år 2018 på grund av avskrivning av ROU-tillgångar. I Not 3 Segmentinformation finns en tabell över avskrivningar och nedskrivningar per division.

Vinst och förlust vid avyttring

2018 och 2019 fanns inga väsentliga vinster eller förluster vid avyttring hänförliga till anläggningstillgångar.

Nedskrivningsprövning

Återvinningsvärdet för de kassagenererande enheterna har fastställts utifrån en beräkning av bruksvärdet genom användning av kassaflödesprognoser från finansiella bedömningar som godkänts av styrelsen och ledningen. Diskonteringsräntorna före skatt är beräknade för varje kassagenererande enhet med beaktande av affärsklimatet för den kassagenererande enheten samt skatte- och riskprofilen för det land där kassaflödet genereras. Tabellen i avsnittet om nedskrivningsprövning av goodwill nedan redovisar de diskonteringsräntor före skatt som används för nedskrivningsprövning av goodwill. De liknar dem som används vid nedskrivningsprövning av övriga immateriella tillgångar, materiella anläggningstillgångar och ROU-tillgångar.
Nedskrivningarna prövades enligt bruksvärdemetoden för respektive kassagenererande enhet utifrån följande huvudantaganden:

- Uppskattningar av försäljningspris i enlighet med intern och extern specialistanalys.
- Kassaflöden och diskonteringsräntor beräknades i reala termer.
- Nuvarande kostnadsstruktur förblir oförändrad.
- För prövning av goodwill användes en framtida femårsperiod, varefter terminalvärdet var baserat på nolltillväxt, medan perioden för prövningen av immateriella tillgångar, materiella anläggningstillgångar och ROU-tillgångar var tillgångarnas återstående förväntade ekonomiska livslängd.

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar, övriga immateriella tillgångar och ROU-tillgångar

Under 2019 uppgick de totala nedskrivningarna på materiella anläggningstillgångar, övriga immateriella tillgångar och ROU-tillgångar till 78 (1) MEUR och härrörde från omstrukturering av verksamheter, avyttringar av koncernbolag och nedskrivningsprövning. Återföringar av nedskrivningar uppgick till 21 (0) MEUR. 2019, i samband med konverteringen av Uleåborgs bruk, prövades division Packaging Solutions kassagenererande enhet wellpappråvara för återföring av nedskrivning av anläggningstillgång. Prövningen ledde till en återföring på 21 MEUR. 2019 prövades vissa tillgångar i division Biomaterials kassagenererande enheter innovation och verksamhet i Norden för nedskrivning av anläggningstillgång. Prövningen ledde till en nedskrivning på 43 MEUR.

Nedskrivningsprövning av goodwill

Varken 2019 eller 2018 ledde prövningen av goodwill till nedskrivning.

Grupper av kassagenererande enheter som omfattar goodwill

	Räkenskapsår									
	2019					2018				
MEUR	Goodwill vid årsslutet	Immateriella tillgångar och materiella anläggningstillgångar vid årsslutet	Återvinningsvärde vid årsslutet	Nedskrivningar	Diskonteringsränta före skatt	Goodwill vid årsslutet	Immateriella tillgångar och materiella anläggningstillgångar vid årsslutet	Återvinningsvärde vid årsslutet	Nedskrivningar	Diskonteringsränta före skatt
Wood Products - Centraleuropa	108	163	1 182	0	5,4 %	107	155	1 155	0	5,7 %
Paper - tidnings- och bokpapper	52	235	769	0	5,7 %	43	238	492	0	5,7 %
Paper - obestruket journalpapper	40	231	667	0	5,7 %	40	242	477	0	5,7 %
Biomaterials - innovation och verksamhet i Norden	49	376	2 888	0	5,9 %	34	369	2 927	0	6,2 %
Övriga kassagenererande enheter[1]	54			0		19			0	
Totalt	**302**	**1 005**	**5 506**	**0**		**243**	**1 004**	**5 051**	**0**	

[1] Linjen Övriga inkluderar Packaging Solutions - Europa, Consumer Board verksamhet i Sverige, Wood Products - Nordeuropa och Office Paper kassagenererande enheter.

Nedskrivningar och återföringar av nedskrivningar per division

	Räkenskapsår	
MEUR	2019	2018
Consumer Board	7	0
Packaging Solutions	-17	0
Biomaterials	43	0
Wood Products	8	0
Paper	11	1
Övriga	4	0
Totalt (nedskrivning +) / (återföring av nedskrivning -)	**56**	**1**

Beräkning av bruksvärde är mycket känsligt i förhållande till diskonteringsräntor, försäljningspriser och kostnader. Tabellen över känslighetsanalys nedan sammanfattar vilka effekter en förändring på 1 % i diskonteringsräntan, en minskning av försäljningspriser på

1 % och en kostnadsökning på 1 % skulle ha fått på återvinningsvärdena för de grupper av kassagenererande enheter som innehar majoriteten av koncernens totala goodwill.

Känslighetsanalys för prövning av goodwill, effekt på återvinningsvärdet

MEUR	Wood Products – Centraleuropa	Paper – tidnings- och bokpapper	Paper – Obestruket journalpapper	Biomaterials - verksamhet i Norden och innovation	
Ökning av diskonteringsräntan på 1 %	-272	-157	-128		-687
Årlig minskning av försäljningspris på 1 %	-211	-189	-111		-221
Årlig ökning av kostnaderna på 1 %	-188	-174	-100		-171

Not 11 Immateriella tillgångar,materiella anläggningstillgångar, right-of-use tillgångar och biologiska tillgångar

Redovisningsprinciper

Kostnader för programvaruutveckling

Kostnaden för utveckling eller inköp av ny programvara som klart kan hänföras till en identifierbar och unik produkt som kommer att kontrolleras av koncernen och har ett framtida värde som troligen överstiger kostnaden efter mer än ett år, redovisas som en immateriell tillgång och kommer att skrivas av över en förväntad ekonomisk livslängd på 3 till 10 år. Kostnader för webbplatser kostnadsförs när de uppkommer.

Goodwill

Goodwill utgörs av framtida ekonomiska fördelar från tillgångar som inte kan identifieras individuellt och redovisas separat av koncernen vid ett förvärv. Goodwill beräknas som den del av köpeskillingen som vid förvärvet överstiger det verkliga värdet på den andel av det förvärvade bolagets tillgångar som koncernen förvärvar räknat på förvärvsdagen, och fördelas vid prövning av nedskrivningsbehov på de grupper av kassagenererande enheter som väntas ha nytta av förvärvet. Enligt IFRS 3 är anskaffningsvärdet lika med summan av den köpeskilling som betalats, värdet av innehav utan bestämmande inflytande i förvärvet samt det verkliga värdet av tidigare innehav i det förvärvade dotterbolaget. Goodwill som uppkommer vid förvärv av utländska enheter utanför euroområdet behandlas som den utländska enhetens tillgång denominerad i den lokala valutan och omräknas till den kurs som råder på balansdagen.

Goodwill avskrivs inte men nedskrivningsbehovet prövas en gång per år, eller oftare om det finns indikationer på värdeminskning. I vinster och förluster vid avyttring av ett dotterbolag ingår den goodwill som är hänförlig till den sålda enheten.

Goodwill som uppkommer vid förvärv av ett intressebolag eller samarbetsarrangemang ingår i investeringens bokförda värde och eventuellt nedskrivningsbehov prövas som en del i den investeringen. Om koncernens andel av investeringens verkliga nettovärde överskrider anskaffningsvärdet, efter omvärdering, redovisas skillnaden direkt i resultaträkningen.

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde och skrivs av proportionerligt under den förväntade ekonomiska livslängden, vilken brukar variera från 3 till 10 år och upp till 20 år för patent. Alla värdeminskningar innebär att värdet justeras. Förvärvade immateriella tillgångar måste redovisas separerade från goodwill om de uppfyller definitionen för en tillgång, om de är antingen avskiljbara eller härrör från kontrakt eller andra legala rättigheter och om deras verkliga värde kan mätas på ett tillförlitligt sätt.

Immateriella tillgångar som redovisas separerade från goodwill i förvärv består av marknadsförings- och kundrelaterade eller kontrakts- och teknikbaserade immateriella tillgångar. Typiska marknadsförings- och kundrelaterade tillgångar är varumärken och handelsnamn, servicemärken, kollektiva märken, certifieringsmärken, kundregister, order- eller produktionsstockar, kundkontrakt och därmed sammanhängande kundrelationer. Kontrakts- och teknikbaserade immateriella tillgångar utgörs normalt av licens- och royaltyavtal eller patenterad teknik och affärshemligheter, som till exempel konfidentiella formler, processer eller recept. Värderingen av kundkontrakt och relaterade kundrelationer till verkligt värde bygger på hur stor andel av dessa som förväntas behållas och det förväntade återstående kassaflödet från kunden. Varumärken värderas med hjälp av en diskonterad kassaflödesanalys enligt den så kallade royaltykassaflödesmetoden (relief from royalty method).

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar förvärvade av koncernbolag redovisas till anskaffningsvärde, i förekommande fall med tillägg för nedmonteringskostnader. Tillgångar som kommer in i koncernen i samband med förvärv av nya dotterbolag redovisas till verkligt värde på förvärvsdagen. Avskrivning sker proportionerligt, justerad för eventuell värdeminskning och avyttringskostnader. Värdet i koncernens rapport över finansiell ställning representerar kostnader minus mottagna bidrag och subventioner samt minus ackumulerade planmässiga avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Räntekostnader på lån för finansiering av uppförande av sådana tillgångar kapitaliseras som en del av anskaffningskostnaden när anläggningen är färdig.

Mark- och vattentillgångar avskrivs inte eftersom dessa bedöms ha oändlig livslängd. För övriga tillgångar baseras avskrivningar på följande förväntade livslängd:

Tillgångsslag	Avskrivning, antal år
Byggnader, industri	10–50
Byggnader, kontor och bostäder	20–50
Slipmassafabriker	15–20
Vattenkraftanläggningar	40
Pappersbruks-, massabruks- och kartongbruksmaskiner	20–30
Tyngre maskiner	10–20
Konverteringsanläggningar	10–15
Sågverk	10–15
Datorer	3–5
Fordon	5
Kontorsutrustning	3–5
Järnvägar, hamnanläggningar	20–25
Skogsvägar	10–15
Vägar, markanläggningar, broar	15–20

Ordinarie underhålls- och reparationskostnader kostnadsförs när de uppkommer, men mer omfattande renoverings- och uppgraderingskostnader kapitaliseras och skrivs av under respektive tillgångs återstående ekonomiska livslängd. Utrangering, försäljning eller avyttring av materiella anläggningstillgångar redovisas genom att redovisad anskaffningskostnad och ackumulerade

avskrivningar dras av och eventuellt kvarvarande värde redovisas som nedskrivningar i koncernens resultaträkning. Realisationsvinster redovisas under övriga rörelseintäkter.

Reservdelar redovisas som materiella anläggningstillgångar om de är av större omfattning och används över ett år eller om de endast används till en specifik anläggningstillgång. I alla andra fall bokförs reservdelar som lager och redovisas i resultaträkningen som förbrukning.

ROU-tillgångar

När ett kontrakt tecknas ska koncernen från och med den 1 januari 2019, i enlighet med IFRS 16, bedöma om kontraktet är, eller delvis innebär, ett leasingavtal. Ett kontrakt är, eller innehåller, ett leasingavtal om kontraktet överför rätten att kontrollera användningen av en specifik tillgång för en viss tidsperiod i utbyte mot betalning. ROU-tillgångar värderas först till anskaffningsvärde som omfattar leasingskuldens ursprungsvärde justerat främst för betalningar gjorda vid eller före första giltighetsdagen. Koncernen fördelar kontraktets ersättningsbelopp på de olika leasingdelarna och räknar av delar som inte avser leasing i den mån de går att identifiera. Leasingvillkor förhandlas utifrån individuella bedömningar och omfattar en mängd olika villkor.

ROU-tillgångarna skrivs av proportionerligt från första giltighetsdagen till det tidigaste av leasingtidens slut och slutet av ROU-tillgångens nyttjandeperiod. Dessutom justeras ROU-tillgången för vissa omvärderingar av leasingskulden. Eventuellt nedskrivningsbehov av ROU-tillgångar prövas i enlighet med IAS 36.

Koncernen har valt att inte redovisa ROU-tillgångar för leasingavtal omfattande 12 månader eller mindre, eller leasingavtal för tillgångar av mindre värde. Leasingavtal för lågt värderade tillgångar gäller huvudsakligen dator- och kontorsutrustning, vissa fordon och maskiner och annat av mindre värde. Koncernen redovisar leasingavgifter i anslutning till leasingavtalen som en kostnad som fördelas proportionerligt över leasingperioden (Not 5).

Immateriella tillgångar

	Per 31 december				
MEUR	**Program-vara**	**Övriga immateriella tillgångar**	**Tillgångar i arbete**	**Goodwill**	**Totalt**
Anskaffningsvärde					
Per 1 januari 2018	249	176	39	1 190	1 654
Omräkningsdifferens	-1	0	0	-1	-2
Omklassificeringar	26	-1	-28	0	-3
Tillägg[2]	13	21	16	5	55
Avyttringar[1]	-62	-19	0	0	-81
Per 31 december 2018	**225**	**177**	**27**	**1 194**	**1 623**
Omräkningsdifferens	0	4	0	3	7
Omklassificeringar	6	-75	-10	0	-78
Tillägg[2]	8	3	11	57	78
Avyttringar[1]	-4	-6	0	0	-10
Per 31 dececmber 2019	**236**	**102**	**29**	**1 253**	**1 620**
Ackumulerade av- och nedskrivningar					
Per 1 januari 2018	209	26	0	953	1 188
Omräkningsdifferens	-1	-1	0	-2	-4
Avyttringar[1]	-62	-19	0	0	-81
Avskrivningar	12	11	0	0	23
Per 31 december 2018	**158**	**17**	**0**	**951**	**1 126**
Omräkningsdifferens	0	0	0	0	1
Avyttringar[1]	-4	-6	0	0	-10
Avskrivningar	16	12	0	0	27
Nedskrivningar	0	4	0	0	4
Per 31 dececmber 2019	**170**	**27**	**0**	**951**	**1 148**
Bokfört värde 31 december 2019	**65**	**75**	**29**	**302**	**471**
Bokfört värde 31 december 2018	**67**	**160**	**27**	**243**	**497**

[1] Avyttringar av bolag ingår i avyttringar. Avyttringar av bolag behandlas närmare i Not 4 Förvärv och avyttringar.
[2] Förvärv av bolag ingår i tillägg. Förvärv av bolag behandlas närmare i Not 4 Förvärv och avyttringar.

Materiella anläggningstillgångar

MEUR	Mark och vatten	Byggnader och konstruktioner	Maskiner och inventarier	Övriga materiella tillgångar	Anläggningar under arbete	Totalt
	Per 31 december					
Anskaffningsvärde						
1 januari 2018	361	3 349	13 346	428	441	17 925
Omräkningsdifferens	-1	-29	-201	-8	-1	-240
Omklassificeringar	0	43	207	2	-249	3
Omklassificeringar till biologiska	0	-1	-2	0	0	-3
Tillägg[2]	0	19	171	2	249	441
Avyttringar[1]	-31	-46	-108	-4	0	-189
Per 31 december 2018	**329**	**3 335**	**13 413**	**420**	**440**	**17 937**
Omräkningsdifferens	6	11	-49	1	9	-22
Omklassificeringar	-1	61	322	17	-403	-3
Omklassificeringar av biologiska	0	-1	-2	0	0	-2
Tillägg[2]	306	42	228	28	299	904
Avyttringar[1]	-2	-73	-476	-6	-1	-558
Per 31 december 2019	**638**	**3 376**	**13 438**	**459**	**345**	**18 256**
Ackumulerade av- och nedskrivningar						
1 januari 2018	10	2 040	10 196	360	9	12 615
Omräkningsdifferens	-1	-32	-177	-6	0	-216
Avyttringar[1]	-5	-41	-103	-4	0	-153
Avskrivningar	0	77	368	11	0	456
Nedskrivningar	0	0	1	0	0	1
Per 31 december 2018	**4**	**2 044**	**10 285**	**361**	**9**	**12 703**
Omräkningsdifferens	0	-3	-54	0	2	-55
Tillägg[2]	0	7	17	19	0	43
Avyttringar[1]	-1	-68	-469	-6	0	-543
Nedskrivningar	0	81	356	11	0	448
Nedskrivningar och återföringar	0	-16	66	0	0	50
Per 31 december 2019	**4**	**2 044**	**10 201**	**386**	**11**	**12 646**
Bokfört värde 31 december 2019	**634**	**1 332**	**3 237**	**73**	**334**	**5 610**
Bokfört värde 31 december 2018	**325**	**1 291**	**3 128**	**59**	**431**	**5 234**

[1] Avyttringar av bolag ingår i avyttringar. Avyttringar av bolag behandlas närmare i Not 4 Förvärv och avyttringar.
[2] Förvärv av bolag ingår i tillägg. Förvärv av bolag behandlas närmare i Not 4 Förvärv och avyttringar.

ROU-tillgångar

MEUR	Mark och vatten	Byggnader och konstruktioner	Maskiner och inventarier och övrigt	Totalt
	Per 31 december			
Anskaffningsvärde				
Per 1 januari 2019	292	80	158	530
Omräkningsdifferens	3	2	0	5
Omklassificeringar	80	2	0	81
Omklassificeringar till biologiska tillgångar	-12	0	0	-12
Tillägg	7	6	15	29
Avyttringar	0	0	-2	-2
Övriga förändringar	-19	0	-34	-53
Per 31 december 2019	**352**	**89**	**138**	**579**
Ackumulerade av- och nedskrivningar				
Per 1 januari 2019	0	0	0	0
Avyttringar	0	0	-2	-2
Avskrivningar	10	20	40	70
Nedskrivningar	3	0	0	3
Övriga förändringar	0	0	0	1
Per 31 december 2019	**13**	**20**	**38**	**71**
Bokfört värde 31 december 2019	**340**	**69**	**99**	**508**

Stora Ensos viktigaste kapitaliserade ROU-tillgångar består av landområden som används i skogsbruk och industriell verksamhet, leasing av olika maskiner och utrustning, inklusive maskiner som används i verksamheten, fartyg och annan logistisk utrustning, samt egendom, inklusive kontor, lagerlokaler och övrig egendom som används i verksamheten. Vissa av leasingavtalen innehåller förnyelsealternativ och förlängningsalternativ som beaktas under leasingperioden om koncernen i princip vet att dessa kommer att utnyttjas.

Per den 1 januari 2019 omklassificerades vissa markanvändningsavtal, till ett värde av 80 MEUR, till leasingavtal. Före övergången till IFRS 16 redovisades dessa som immateriella tillgångar.

Tillägg till immateriella tillgångar, materiella anläggningstillgångar och ROU-tillgångar

Totalt uppgick investeringarna under året i Stora Enso Oyj med dotterbolag till 579 (491) MEUR. Detaljer kring pågående projekt och framtidsplaner tas upp närmare i verksamhetsberättelsen.

Not 12 Biologiska tillgångar

Redovisningsprinciper

Stora Ensos biologiska tillgångar består av skog på rot som ska användas som råvara vid produktion av massa och träprodukter samt som biobränsle.

IAS 41 Jord- och skogsbruk föreskriver att biologiska tillgångar tas upp till verkligt värde i koncernens rapport över finansiell ställning. Koncernens skogsinnehav redovisas därför på nivå 3 i den så kallade verkligt värde-hierarkin med avdrag för uppskattade försäljningskostnader vid avverkning, då det antas att det går att uppskatta ett verkligt värde för dessa tillgångar.

Värderingen av skogstillgångar baseras på diskonterade kassaflödesmodeller där de biologiska tillgångarnas verkliga värde beräknas med hjälp av kassaflöden från den löpande verksamheten, dvs. baserat på tillväxtpotentialen med ett hållbart skogsbruk. Årets avverkning av den prognosticerade årliga tillväxten multipliceras med virkespriset och kostnader för skogsbruk och avverkning dras av. De biologiska tillgångarnas verkliga värde mäts som nuvärdet av det som avverkas efter en tillväxtperiod baserat på produktiv skogsmark och med hänsyn tagen till miljömässiga begränsningar och andra förbehåll. Skog på rot som är mindre än två år gammal (mindre än tre år i Montes del Plata) anses vara en outvecklad tillgång och redovisas till anskaffningsvärde. Vid avverkning överförs de biologiska tillgångarna till lager.

Det verkliga värdet bedöms vara nära anskaffningsvärdet när den biologiska transformationen varit ringa eller när priseffekten av transformationen inte förväntas vara väsentlig, vilket varierar med växtplats och växtart.

Stora Enso ser också till att värderingen av koncernens andel av värdet på skogsinnehav i intressebolag och samägda bolag överensstämmer med koncernens redovisningsprinciper.

Koncernen har biologiska tillgångar i sina egna dotterbolag i Sverige, Kina och Laos, i sina samägda bolag i Brasilien och Uruguay och i intressebolag i Finland och Brasilien.

Värdet av biologiska tillgångar i dotterbolag och samägda bolag som redovisas i koncernens rapport över finansiell ställning uppgår till 3 627 (457) MEUR enligt specifikation nedan. Koncernens indirekta andel av biologiska tillgångar i intressebolag uppgår till 753 (2 871) MEUR.

Biologiska tillgångar

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Dotterbolag och samägda bolag		
Verkligt värde per 1 januari	**457**	**448**
Omräkningsdifferenser [2]	40	-2
Orealiserad förändring i verkligt värde[1] [2]	546	17
Tillägg[3]	2 675	83
Förändring på grund av avverkning[1]	-98	-79
Övriga operativa förändringar[1]	-6	-7
Övriga förändringar	-1	-7
Omklassificering från materiella anläggningstillgångar	14	2
Biologiska tillgångars verkliga värde per 31 december	**3 627**	**457**
Investeringar i intressebolag		
Bergvik Skog AB (49,79 %)[2]	0	2 262
Tornator Oyj (41 %)	740	595
Arauco Florestal Arapoti S.A. (20 %)	14	14
Biologiska tillgångars verkliga värde i intressebolag per 31 december	**753**	**2 871**

[1] Poster redovisas i resultaträkningen.

[2] Effekten under 2019 orsakades huvudsakligen av uppskrivningen av det verkliga värdet på svenska skogstillgångar, som främst berodde på lägre diskonteringsräntor.

[3] Tillgångarna förvärvades främst genom omstruktureringen av Bergvik Skog AB 2019.

Värdering av och skog på rot i huvudsakliga dotterbolags, samägda bolags och intressebolags skogstillgångar

			Per 31 december 2019					
			Guangxi	Svenska skogs-innehav	Veracel (50%)	MdP (50%)	Tornator (41%)	Totalt[4]
Markareal	Total areal	ha	81 000	1 408 000	112 000	131 000	286 000	2 019 000
	- varav ägd		0	1 408 000	107 000	95 000	286 000	1 897 000
	- varav arrenderad		81 000	0	5 000	36 000	0	123 000
	Produktiv areal	ha	76 000	1 140 000	50 000	85 000	262 000	1 614 000
Total areal	Skog på rot[6]	miljoner m^3 sk[1]	4,3	146,3	3,8	10,0	31,5	195,8
	Skog på rot[6]	miljoner m^3 fub[2]	3,5	121,5	3,1	8,2	25,4	161,8
Produktiv	Skog på rot	miljoner m^3 sk[1]	4,2	143,2	3,8	10,0	31,0	192,1
	Skog på rot	miljoner m^3 fub[2]	3,1	120,3	3,1	8,2	25,1	159,8
	Uppskattad tillväxt[3]	miljoner m^3 fub.[2]/p.a.	0,7	4,7	0,8	1,6	1,1	8,9
	Avverkning[3]	miljoner m^3 fub.[2]/p.a.	1,0	3,4	0,9	1,4	1,0	7,8
Verkligt värde[5]		MEUR	181	3 133	86	222	740	4 362
	Produktiv markareal	EUR/hektar	2 385	2 749	1 716	2 608	2 824	2 703

[1] Skogskubikmeter

[2] Kubikmeter fast mått under bark

[3] Avverkningsvolymen av de svenska skogsinnehaven omräknas till årsbasis utifrån resultatet juni-december. Uppskattad tillväxt är en helårsberäkning.

[4] Mindre innehav av skog i Laos och intressebolaget Arauco Florestal Arapoti S.A. i Brasilien ingår inte i totalvärdet.

[5] Verkligt värde av biologiska tillgångar, exklusive markvärde. Det motsvarande värdet för skogsmark var 548 miljoner vid slutet av året 2019.

[6] Areal med icke-produktiv naturskog ingår inte i Veracels totala areal skog på rot.

Dotterbolag och samägda bolag:

Den 31 maj 2019 överläts Bergvik Skog AB:s dotterbolag Bergvik Väst AB som utdelning till aktieägarna i Bergvik Skog AB. Samma dag förvärvade koncernen ytterligare 20 % av aktierna i Bergvik Väst AB från andra aktieägare vilket ledde till ett totalt innehav i Bergvik Väst AB på 69,8 %. Samtidigt avknoppades Bergvik Väst AB och Stora Enso blev ensam ägare till ett nytt dotterbolag som ägde 69,8 % av före detta Bergvik Väst AB:s tillgångar och skulder. Förvärvsdatum för de nya svenska skogsinnehaven var den 31 maj 2019. Som ett resultat av transaktionen kommer Stora Ensos direkta skogsinnehav i Sverige att öka till 1 408 tusen hektar varav 1 140 tusen hektar är produktiv skogsmark. Mer information om omstruktureringen av Bergvik Skog AB finns i Not 4 Förvärv och avyttringar.

Den 31 december 2019 var värdemässigt 86 % (0 %) av de biologiska tillgångarna belägna i Sverige, 5 % (36 %) i Kina, 2 % (16 %) i Brasilien, 6 % (44 %) i Uruguay och mindre än 1 % (4 %) i andra länder. Markarealen uppgår till 1 732 (325) tusen hektar varav 7 % (37 %) är arrenderad och mindre än 1 % (2 %) är begränsad. Av Stora Ensos totala skogsinnehav är 1 344 tusen hektar produktiv skogsmark. Totalt avverkades 7 (4) miljoner m^3 virke. De här förändringarna beror främst på förvärv av de svenska skogsinnehaven. Siffrorna för Montes del Plata och Veracel tas med i beräkningen av ägarandel och antal hektar.

I slutet av 2019 uppgick det verkliga värdet av de biologiska tillgångarna i Swedish Forests till 3 133 (0) MEUR. Den diskonteringsränta på 4,2 % som används i den diskonterade kassaflödesvärderingen (DCF) bestäms med hjälp av ett vägt genomsnittsvärde för kostnaden för kapital (WACC-metoden). Den produktiva marken i de svenska skogsinnehaven uppgår till 1 140 tusen hektar med skog på rot på 120,3 miljoner m^3 fast mått under bark (fub). Den årliga avverkningen uppgår i genomsnitt till 3,4 miljoner m^3 fub.

I slutet av 2019 uppgick det verkliga värdet av de biologiska tillgångarna i kinesiska Guangxi till 181 (166) MEUR. I detta ingick ung skog på rot motsvarande 34 (29) MEUR. Den här ökningen beror på högre försäljningspriser och volymer. Den något ökade diskonteringsräntan på 8,9 % (8,7 %), som används i den diskonterade kassaflödesvärderingen, bestäms med hjälp av ett vägt genomsnittsvärde för kostnaden för kapital (WACC-metoden). Den produktiva marken i Guangxi, Kina, uppgår till 76 (77) tusen hektar med skog på rot på 3,1 (6,4) miljoner m^3 fast mått under bark (fub). Den årliga avverkningen uppgår i genomsnitt till 1,0 (1,1) miljoner m^3 fub.

Veracel Celulose S.A. (Veracel), ett samägt (50 %) företag i Brasilien, hade biologiska tillgångar till ett verkligt värde av 172 (150) MEUR av vilka Stora Ensos andel var 86 (75) MEUR. Den här ökningen beror på högre försäljningspriser och volymer. I de biologiska tillgångarna ingick ung skog på rot motsvarande 33 (33) MEUR. Den diskonteringsränta på 9,0 % (8,3 %) som används i den diskonterade kassaflödesvärderingen bestäms med hjälp av ett vägt genomsnittsvärde för kostnaden för kapital (WACC-metoden). Stora Ensos andel (50 %) av markarealen är 112 (113) tusen hektar.

Stora Ensos andel på 50 % av den produktiva marken i Veracel, Brasilien, uppgår till 50 (44) tusen hektar med en andel skog på rot på 3,1 (2,9) miljoner m^3 fub. Ägarandelen av den årliga avverkningen är i genomsnitt 0,9 (1,7) miljoner m^3 fub.

Montes del Plata (MdP), ett samägt (50 %) företag i Uruguay, hade biologiska tillgångar till ett verkligt värde av 445 (398) MEUR av vilka Stora Ensos andel var 222 (199) MEUR. I de biologiska tillgångarna ingick ung skog på rot motsvarande 55 (55) MEUR. Den diskonteringsränta på 8,0 % (8,0 %) som används i den diskonterade kassaflödesvärderingen bestäms med hjälp av ett vägt genomsnittsvärde för kostnaden för kapital (WACC-metoden). Stora Ensos andel (50 %) av markarealen är 131 (126) tusen hektar.

Stora Ensos andel på 50 % av den produktiva marken i Montes del Plata, Uruguay, uppgår till 85 (81) tusen hektar med en andel skog på rot på 8,2 (8,1) miljoner m^3 fub. Ägarandelen av den årliga avverkningen är i genomsnitt 1,4 (1,4) miljoner m^3 fub.

Intressebolag:

Koncernen har två intressebolag med biologiska tillgångar:

- Tornator Oyj (Tornator), ett finskt intressebolag som ägs till 41 %, hade biologiska tillgångar till ett verkligt värde av 1 805 (1 451) MEUR av vilka Stora Ensos andel var 740 (595) MEUR. Ökningen i verkligt värde beror främst på ökade avverkningsvolymer och långsiktiga försäljningspriser. Ökande kostnader hade en något minskande effekt på det verkliga värdet. Stora Ensos andel på 41 % av produktiv skogsmark i Tornator uppgår till 262 (223) tusen hektar, varav andelen skog på rot uppgår till 25,1 (24,6) miljoner m^3 fub. Ägarandelen av den årliga avverkningen är i genomsnitt 1,0 (1,2) miljoner m^3 fub.
- Arauco Florestal Arapoti S.A., ett sydbrasilianskt intressebolag som ägs till 20 %, hade biologiska tillgångar till ett verkligt värde av 67 (73) MEUR, av vilka Stora Ensos andel var 14 (14) MEUR.
- Koncernen äger 49,79 % av aktierna i Bergvik Skog AB, som även i fortsättningen kommer att redovisas som ett intressebolag, men i slutet av 2019 finns det inte längre några biologiska tillgångar att redovisa där.

Känslighetsanalys för viktiga förutsättningar om rörelse med +/-10 %

	Marknadspris på virke	Tillväxttakt	Diskonteringsränta
Guangxi	+/-35	+/-19	+/-3
Svenska skogsinnehav	+/-502	+/-116	+381/-320
Veracel	+/-7	+/-9	+/-2
Montes del Plata	+/-21	+/-21	+/-6

Not 13 Intressebolag

Redovisningsprinciper

Konsolideringsprinciper

Intressebolag i vilka Stora Enso har ett betydande inflytande redovisas enligt kapitalandelsmetoden, vilket innebär att koncernens andel av resultatet i intressebolagen redovisas i koncernens resultaträkning. Koncernens innehav i ett intressebolag tas upp i koncernens rapport över finansiell ställning till ett belopp som motsvarar koncernens andel av intressebolagets nettotillgångar.

Koncernens andel av resultaten i intressebolag redovisas under rörelseresultat för att återspegla investeringarnas rörelseinriktade natur, särskilt när det gäller de bolag som förser koncernen med virkesråvara. I intressebolagens balansräkningar finns ingen goodwill av större omfattning.

Viktigare intressebolag

			Per 31 december			
			Ägarandel/rösträttsandel i %		MEUR	
Bolag	**Rapporteras i segment**	**Säte och viktigaste verksamhetsplats**	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Bergvik Skog AB: skog[1]	Övriga	Sverige	49.79/36.70	49.79/36.70	54	1 400
Tornator Oyj: skog	Övriga	Finland	41	41	381	288
Arauco Florestal Arapoti S.A.: plantager	Övriga	Brasilien	20	20	19	19
Övriga					29	23
Redovisat värde per 31 december					**483**	**1 729**

[1] Koncernens ägande i Bergvik Skog AB är 49,79 %, med rösträtten begränsad till 36,7 %.

Koncernens andel av intressebolags resultaträkningar

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Omsättning	170	249
Rörelsekostnader	-121	-119
Övriga rörelseintäkter[1]	129	0
Värdering enligt IAS 41	127	90
Rörelseresultat	**305**	**220**
Finansnetto	-55	-37
Resultat före skatt	**249**	**183**
Skatt	-21	-2
Årets nettoresultat	**229**	**181**

[1] Övriga rörelseintäkter är hänförliga till omstruktureringen av Bergvik Skog AB. Se Not 4 Förvärv och avyttringar.

I koncernredovisningen är alla ovan angivna intressebolag redovisade enligt kapitalandelsmetoden.

Medelantalet anställda i intressebolagen var 1 637 under 2019, jämfört med 1 727 under 2018.

Nedan visas en sammanfattning av ekonomisk information för koncernens viktigaste intressebolag, Bergvik Skog AB och Tornator Oyj. Koncernens andel i dessa intressebolag redovisas under segmentet Övriga och utgör huvuddelen av koncernens totala resultatandelar i intressebolag. Den sammanfattande informationen nedan visar de belopp som redovisas i intressebolagens bokslut upprättade enligt IFRS.

Bergvik Skog AB

MEUR	2019	2018
Omsättningstillgångar	478	152
Anläggningstillgångar	0	4 705
Kortfristiga skulder	0	157
Långfristiga skulder	369	971
Skatteskulder	0	955
Omsättning	92	245
Årets nettoresultat	243	295
Övrigt totalresultat	27	7
Totalresultat	270	302
Utdelningar från intressebolag under räkenskapsåret[1]	1 434	11
Intressebolagets nettotillgångar	109	2 774
Koncernens ägarandel i Bergvik Skog AB	49,79 %	49,79 %
Goodwill	0	19
Bokfört värde för koncernens ägarandel i Bergvik Skog AB	**54**	**1 400**

[1] Beloppet är hänförligt till omstruktureringen av Bergvik Skog AB, i vilken 331 MEUR betalades i pengar.

Den 31 maj 2019 överläts Bergvik Väst AB, ett dotterbolag till Bergvik Skog AB, som utdelning till aktieägarna i Bergvik Skog AB. Samma dag förvärvade koncernen ytterligare 20 % av aktierna i Bergvik Väst AB från andra aktieägare vilket ledde till ett totalt innehav i Bergvik Väst AB på 69,8 %. Samtidigt avknoppades Bergvik Väst AB och Stora Enso blev ensam ägare till ett nytt dotterbolag som ägde 69,8 % av före detta Bergvik Väst AB:s tillgångar och skulder. Koncernen äger 49,79 % av aktierna i Bergvik Skog AB som även i fortsättningen kommer att redovisas som ett intressebolag. Mer information om omstruktureringen av Bergvik Skog AB finns i Not 4 Förvärv och avyttringar.

Stora Ensos ägande i bolaget värderades den 31 december 2019 till 54 (1 400) MEUR. 2019 uppgick koncernens andel av Bergvik Skogs nettoresultat till 121 (147) MEUR.

Tornator Oyj

MEUR	2019	2018
Omsättningstillgångar	43	34
Anläggningstillgångar	1 918	1 557
Kortfristiga skulder	672	376
Långfristiga skulder	144	351
Skatteskulder	216	161
Omsättning	112	113
Årets nettoresultat	262	79
Övrigt totalresultat	-1	0
Totalresultat	261	79
Utdelningar från intressebolag under räkenskapsåret	14	12
Intressebolagets nettotillgångar	929	702
Koncernens ägarandel i Tornator Oyj	41,00 %	41,00 %
Bokfört värde för koncernens ägarandel i Tornator Oyj	**381**	**288**

Stora Ensos finska skogsinnehav avyttrades 2002 till intressebolaget Tornator. Koncernens aktuella ägande på 41 % värderas till 381 (288) MEUR den 31 december 2019. 2018 var koncernens andel av Tornators nettoresultat 107 (32) MEUR, vilket inkluderar en vinst vid värderingen av skogen på 128 (13) MEUR.

Sammanslagen information om intressebolag av mindre omfattning

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Materiella anläggningstillgångar, goodwill och övriga immateriella tillgångar	26	21
Biologiska tillgångar	13	14
Rörelsefordringar:		
Långfristiga	0	0
Kortfristiga	21	16
Varulager	1	1
Kassa	5	8
Tillgångar, totalt	**66**	**61**
Operativa skulder:		
Långfristiga	1	2
Kortfristiga	12	11
Låneskulder:		
Långfristiga	1	1
Kortfristiga	1	0
Skatteskulder	4	4
Skulder, totalt	**18**	**19**
Eget kapital i koncernens balansräkning, netto	48	42
Bestående av		
Eget kapital och reserver	48	42
Övrigt totalresultat (OCI)	0	0
Värde enligt kapitalandelsmetoden	**48**	**42**
Värde enligt kapitalandelsmetoden för Bergvik Skog AB	54	1 400
Värde enligt kapitalandelsmetoden för Tornator Oyj	381	288
Värde enligt kapitalandelsmetoden, totalt	**483**	**1 729**

Mellanhavanden med intressebolag

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Fordringar på intressebolag		
Långfristiga lånefordringar	2	2
Kundfordringar	0	6
Skulder till intressebolag		
Leverantörsskulder	**38**	**39**

Transaktioner med intressebolag

	31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Försäljning till intressebolag	28	53
Inköp från intressebolag	109	219

Koncernen genomför transaktioner med intressebolag, till exempel försäljning och inköp av virkesråvara. Alla avtal förhandlas enligt armlängdsprincipen med villkor som koncernen anser normala i branschen och som i allmänhet inte är mindre förmånliga än vad som skulle gälla för en oberoende tredje part. Kundfordringar i intressebolagen, samt både försäljning till intressebolag och inköp från intressebolag, minskade på grund av omstruktureringen av Bergvik Skog AB.

Lån till intressebolag inklusive räntefordran uppgick vid utgången av 2019 till sammanlagt 2 (2) MEUR.

Not 14 Aktieinstrument

Redovisningsprinciper

Koncernen har valt att redovisa sitt aktieinnehav i Pohjolan Voima och vissa noterade aktier som ägs av koncernen till verkligt värde via övrigt totalresultat (FVTOCI) enligt IFRS 9 genom att tillämpa standarden för aktieinstrument. Tillämpningen grundar sig på ägandets långsiktiga karaktär. Vinster och förluster till följd av förändringar i investeringarnas verkliga värde under verkligt värde via övrigt totalresultat återförs inte till resultaträkningen vid nedskrivning eller avyttring, och endast intäkt av utdelning redovisas i resultaträkningen. Dessutom har koncernen vissa investeringar i onoterade aktier som klassificeras som verkligt värde via resultaträkningen.

Värderingar i sammandrag

	31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Anskaffningsvärde per 1 januari		
Noterade aktier	4	4
Operativa aktier	125	126
Investeringar klassificerade som aktieinstrument (tidigare tillgängliga för försäljning)	**129**	**130**
Ingående balans (OCI)	306	209
Aktieinstrument per 1 januari	**435**	**339**
Omräkningsdifferens	0	-1
Tillägg	1	3
Förändring i verkligt värde redovisad som övrigt totalresultat	109	97
Avyttringar	-6	-1
Resultaträkning – vinst/förlust	0	-2
Redovisat värde 31 december	**538**	**435**

Orealiserade vinster och förluster på noterade och onoterade aktier

	31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Orealiserad värdestegring, netto (OCI)	**415**	**306**
Kostnad	123	129
Verkligt värde	**538**	**435**
Orealiserad värdestegring, netto (OCI)	415	306
Uppskjuten skattskuld	-2	-2
Orealiserad värdestegring redovisad som övrigt totalresultat (OCI) i eget kapital	**413**	**304**
Förändring i orealiserad värdestegring redovisad som övrigt totalresultat (OCI) i eget kapital	**109**	**98**

Aktier i PVO

Koncernen har en andel på 15,6 % (15,6 %) i Pohjolan Voima Oy (PVO) som är en privatägd företagsgrupp i energisektorn som producerar el och värme åt sina ägare i Finland. Alla dotterbolag i PVO-koncernen har sitt eget aktieslag som ger aktieägaren rätt till del av energiproduktionen i proportion till innehavet av det aktieslaget. Aktieägarna är sedan skyldiga att täcka produktionskostnaderna som i allmänhet är lägre än marknadspriserna. Stora Enso har inte erhållit faktisk utdelning från PVO under 2019. Innehavet värderas till verkligt värde varje kvartal och man tillämpar då ett genomsnittsvärde av två metoder: diskonterad kassaflödesanalys och handelsmultiplar. Värderingen kategoriseras som nivå 3 i verkligt värde-hierarkin i enlighet med IFRS 13. Mer information om nivåerna finns i Not 25 Verkligt värde.

Elpriserna i modellen baseras på Nordpools priser. I modellen används priset på flytande futuresderivat för tillgängliga år, vilka sedan räknas upp med en inflationsfaktor. Basen för varje kraftanläggnings kostnadsstruktur tas från tidigare bokslut och justeras med inflationsfaktorn för kommande år. Den diskonteringsränta på 3,18 % som används i den diskonterade kassaflödesvärderingen bestäms med hjälp av ett vägt genomsnittsvärde för kostnaden för kapital (WACC-metoden). Multiplarna från tidigare handel erhålls från en grupp av europeiska företag som driver kraftanläggningar liknande PVO:s. En förändring på +/- 5 % i elpriset i den diskonterade kassaflödesvärderingen skulle ändra värderingen med +98 MEUR respektive -77 MEUR. En absolut förändring på +/- 1 % i diskonteringsräntan skulle ändra värderingen med -75 MEUR respektive +185 MEUR.

2018 ledde skiljedomsförfarandet till att anläggningsägaren Teollisuuden Voima Oyj (TVO) och anläggningsleverantören AREVA-Siemens Consortium undertecknade en uppgörelse angående de kostnader och förluster som förseningen av Olkiluoto 3-projektet medfört. I och med detta gick anläggningsleverantören med på att kompensera anläggningsägaren TVO med 450 MEUR. I december 2019 tillkännagav TVO att projektet har försenats ytterligare, och att den regelbundna elproduktionen förväntas starta i mars 2021. Vid värderingen av det fjärde kvartalet 2019 har hänsyn tagits till den uppdaterade tidsplanen och skiljedomsförfarandets utfall. Stora Ensos indirekta andel av kapaciteten vid Olkiluoto 3, via sina B2-aktier i PVO, är ungefär 8,9 %.

Ägande i PVO 31 december 2019

MEUR	Aktieserie	Innehav %	Tillgångskategori	Verkligt värde 2019	Verkligt värde 2018
PVO-Vesivoima Oy	A	20,6	Vattenkraft	221	166
Teollisuuden Voima Oyj	B	15,7	Kärnkraft	275	243
Teollisuuden Voima Oyj	B2	14,8	Kärnkraft under byggnad	22	0
Övriga	C,C2,V,M	Diverse	Diverse	4	6
Totalt				**522**	**415**

Värdet 2019 uppgick till 522 (415) MEUR, att jämföra med det bokförda värdet på 117 (118) MEUR där uppräkningen på 405 (297) MEUR tas upp under övrigt totalresultat. Förändringen av PVO:s värde är främst ett resultat av högre marknadspriser på el och en lägre diskonteringsränta. Ingen uppskjuten skatt beräknas på detta belopp eftersom innehav över 10 % är undantagna från realisationsvinstskatt enligt finska skatteregler.

Viktigare aktieinstrument

	31 december 2019			
MEUR	Innehav %	Antal aktier	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Packages Ltd, Pakistan – noterade aktier	6,4	5 396 650	3	12
Noterade värdepapper, totalt			3	12
Pohjolan Voima Oy – onoterade aktier	15,6	5 073 972	117	522
Övriga – onoterade aktier			3	3
Operativa värdepapper, totalt			**120**	**526**
Investeringar tillgängliga för försäljning, totalt, 31 december 2019			**123**	**538**
Investeringar tillgängliga för försäljning, totalt, 31 december 2018			**129**	**435**

Not 15 Övriga långfristiga tillgångar

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17	19
Skattetillgodohavande	5	16
Övriga långfristiga rörelsetillgångar	15	13
Totalt	**37**	**48**

Not 16 Varulager

Redovisningsprinciper

Varulager redovisas till det lägre av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet där anskaffningsvärdet bestäms genom först in-först ut-principen (FIFO) eller genom ett vägt genomsnittsvärde om det kan antas ligga nära FIFO-värdet. Kostnaden för färdiga varor och varor under tillverkning består av råmaterial, direkta arbetskostnader, avskrivningar, övriga direkta kostnader samt till varorna hänförliga overheadkostnader men ej räntekostnader. Nettoförsäljningsvärdet är det beräknade försäljningspriset i den löpande verksamheten med avdrag för färdigställande- och försäljningskostnader.

Om marknadsläget gör att tillverkningskostnaderna för en produkt överstiger produktens nettoförsäljningsvärde görs avdrag för värdeminskning. Värdeminskningsavdrag görs också för färdiga varor och reservdelar som är gamla, inkuranta eller har låg omsättningshastighet. Sådant värdeminskningsavdrag görs från lagrets bokförda värde i koncernens rapport över finansiell ställning.

	31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Råvaror och förnödenheter	372	438
Varor under tillverkning	84	98
Färdiga varor	672	752
Reservdelar och förbrukningsvaror	317	298
Övriga varulager	17	17
Förskottsbetalningar och avverkningsrätter	53	83
Avsättning för inkurans – reservdelar och förbrukningsvaror	-101	-98
Avsättning för inkurans – färdiga varor	-16	-15
Avsättning för värdeminskning	-6	-5
Totalt	**1 391**	**1 567**

Under året har varulager till ett värde av 4 693 (4 872) MEUR kostnadsförts. Detta ingår i råvaror och förnödenheter och är hänförligt till råvaror. 14 (16) MEUR av lagernedskrivningarna har kostnadsförts. 8 (3) MEUR utgörs av återföring av tidigare nedskrivningar.

Not 17 Rörelsefordringar

Redovisningsprinciper

Kundfordringar

Kundfordringar redovisas först till verkligt värde och justeras sedan till det värde som förväntas inflyta efter en värdering av avsättning för förväntade kreditförluster baserat på en framåtblickande och objektiv genomgång av alla utestående belopp vid periodens slut. I enlighet med IFRS 9 har ett förenklat förfarande införts för kundfordringar, där de avsättningar som redovisas under övriga rörelsekostnader i koncernens resultaträkning baseras på förväntade kreditförluster under fordringarnas återstående löptid. För förvärvade fordringar värderas förväntade kreditförluster utifrån externt genererad information om sannolikheten för kunders betalningsunderlåtelse, som används i den framåtblickande beräkningsmodellen för avsättning. Beräkningsmodellen tillämpar det motbevisbara antagandet att betalningsunderlåtelse inte sker senare än 90 dagar efter en finansiell tillgångs förfallodatum. Betalningsunderlåtelse uppskattas vanligtvis inträffa när kundfordringar förfallit med minst 90 dagar eller då det finns andra objektiva bevis för betalningsunderlåtelse. Kundfordringar redovisas i omsättningstillgångar under rörelsefordringar i koncernens rapport över finansiell ställning.

Kundfordringar och factoring

Stora Enso använder factoring som ett verktyg för rörelsekapitalstyrning. Sålda kundfordringar tas bort från balansräkningen när väsentliga risker och nytta förknippade med äganderätten till fordringarna har överförts till köparen. Utestående saldon för kundfordringar som ännu inte blivit sålda vid periodens slut, men som kvalificerar sig för försäljning under factoringprogram nästa period, klassificeras som kundfordringar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat, utifrån tester med affärsmodell och avtalsenliga kassaflöden enligt IFRS 9. Se Not 25 Verkligt värde för mer information.

Kortfristiga rörelsefordringar

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Kundfordringar - redovisade bruttovärden	**1 006**	**1 172**
Avsättning för förväntade kreditförluster	-38	-36
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	96	96
Övriga fordringar	224	254
Totalt	**1 289**	**1 487**

Åldersanalys av kundfordringar

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Ej förfallna	865	1 027
Förfallna sedan mindre än 30 dagar	65	77
Förfallna sedan 31–60 dagar	9	7
Förfallna sedan 61–90 dagar	2	2
Förfallna sedan 91–180 dagar	3	4
Förfallna sedan mer än 180 dagar	63	55
Totalt	**1 006**	**1 172**

Per 31 december 2019 uppgick bruttobeloppet för förfallna kundfordringar till 142 (145) MEUR. De är hänförliga till ett antal olika länder och kunder där tidigare erfarenhet av dåliga betalningar är obefintlig eller ligger långt tillbaka i tiden. Per 31 december 2019 uppgick den förväntade kreditförlusten för kundfordringars livstid till 38 (36) MEUR. Avsättningar för förväntade kreditförluster för kundfordringar värderas utifrån individuella bedömningar som grundar sig på en framåtblickande modell, där den uppskattade sannolikheten för kunders betalningsunderlåtelse används. Från kunder med osäker finansiell ställning krävs förskottsbetalning eller oåterkallelig remburs från kundens bank. Vid årsskiftet uppgick värdet på ej förfallna remburser till 33 (62) MEUR. Mer information om hantering av kundkreditrisk finns i Not 24 Hantering av finansiell risk.

Åldersanalys av avsättning för förväntade kreditförluster

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Ej förfallna och förfallna sedan mindre än 90 dagar	1	3
Förfallna sedan mer än 90 dagar	37	33
Totalt	**38**	**36**

Avstämning av avsättning för förväntade kreditförluster

	31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Ingående balans per 1 januari	36	28
Införande av IFRS 9	0	3
Förändring i avsättning för förväntade kreditförluster redovisas via resultaträkningen	9	8
Nedskrivningar	-6	-3
Övriga	0	0
Utgående balans per 31 december	**38**	**36**

De faktiska kreditförlusterna under 2019 uppgick till 6 (3) MEUR för kundfordringar som togs bort från koncernens balansräkning.

Stora Enso har tecknat factoringavtal som innebär att kundfordringar säljs för att kontanter ska komma in snabbare. Dessa avtal har resulterat i att kundfordringar till ett nominellt värde av 255 (240) MEUR helt tagits bort från balansräkningen per årsskiftet. Stora Ensos engagemang i de sålda fordringarna bedöms vara obetydligt eftersom factoring utan regress har tillämpats.

Not 18 Eget kapital

Redovisningsprinciper

Utdelning och återbetalningar

Varje form av utdelning och återbetalning som föreslås av styrelsen måste godkännas av aktieägarna på årsstämman innan den kan tas från det fria egna kapitalet.

Den 31 december 2019 uppgick det egna kapitalet till 7 429 (6 714) MEUR, att jämföra med börsvärdet på Nasdaq Helsingfors på 10 328 (8 123) MEUR. Marknadsvärdet för aktierna var 13,55 (11,05) EUR för A-aktien och 12,97 (10,09) EUR för R-aktien.

A-aktierna ger innehavaren en röst per aktie, medan R-aktierna ger innehavaren en röst per tio aktier men minst en röst, även om båda aktieslagen har samma nominella värde. A-aktier kan när som helst på aktieägares begäran omvandlas till R-aktier. Den 31 december 2019 uppgick aktiekapitalet enligt det finska handelsregistret till 1 342 (1 342) MEUR. Aktiens nominella värde är 1,70 (1,70) EUR.

Per den 31 december 2019 ägde styrelseledamöter och medlemmar i koncernledningen 1 150 (1 150) A-aktier och 478 403 (558 028) R-aktier, vilket motsvarar 0,02 % av rösterna i bolaget. En fullständig beskrivning av styrelseledamöters och ledande befattningshavares innehav finns i Not 7 Ersättningar till styrelse och ledningsgrupp. En fullständig beskrivning av bolagets aktieoptionsprogram finns i Not 21 Anställdas bonusprogram och aktierelaterade incitamentsprogram. Dessa har dock ingen påverkan på aktiekapitalets storlek.

Förändringar i aktiekapital och antal aktier

	A-aktier	R-aktier	Totalt
Per 1 januari 2018	**176 392 320**	**612 227 667**	**788 619 987**
Konvertering av A-aktier till R-aktier	-79 648	79 648	—
Per 31 december 2018	**176 312 672**	**612 307 315**	**788 619 987**
Konvertering av A-aktier till R-aktier	-55 838	55 838	—
Per 31 december 2019	**176 256 834**	**612 363 153**	**788 619 987**
Antal röster per 31 december 2019[1]	**176 256 834**	**61 236 315**	**237 493 149**
Aktiekapital per 31 december 2019, MEUR	**300**	**1 042**	**1 342**
Aktiekapital per 31 december 2018, MEUR	**300**	**1 042**	**1 342**

[1] R-aktiernas röster räknas fram genom att dela antalet R-aktier med 10.

De aktier som är berättigade att rösta på den kommande årsstämman är utgivna aktier per den 9 mars 2020

Not 19 Innehav utan bestämmande inflytande

Redovisningsprinciper
Innehav utan bestämmande inflytande redovisas under koncernens egna kapital i koncernens rapport över finansiell ställning. De respektive andelarna av resultatet för innehav utan bestämmande inflytande och för moderbolagets aktieägare redovisas i koncernens resultaträkning efter periodens resultat. Transaktioner mellan innehav utan bestämmande inflytande och koncernens aktieägare är transaktioner inom det egna kapitalet och visas därför under förändringar i eget kapital. Mätmetoden för innehav utan bestämmande inflytande beslutas separat för varje förvärv.

Innehav utan bestämmande inflytande

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Per 1 januari	18	47
Förvärv	-7	-2
Avyttringar	8	-1
Uppköp av innehav utan bestämmande inflytande	0	2
Andel av periodens resultat	-24	-24
Andel av övrigt totalresultat (OCI)	0	-2
Utdelning	-1	-2
Per 31 december	**-7**	**18**

Viktigare innehav utan bestämmande inflytande

		Per 31 december		
		2019	**2019**	**2018**
Bolag	**Huvudsakligt verksamhetsställe**	**Ägarandel som utgörs av innehav utan bestämmande inflytande, %**	**MEUR**	
Stora Enso Pulp och Paper Asia AB Group[1]	Sverige och Kina	Se separat uppställning nedan	-9	11
Stora Enso Inpac Packaging Group[2]	Kina	0,00	0	8
Stora Enso Huatai Paper Co Ltd[3]	Kina	0,00	0	-7
Övriga	-		2	5
			-7	**18**

[1] Består av innehav utan bestämmande inflytande i Guangxi Integrated Project and Operations
[2] I september 2019 köpte Stora Enso ut innehav utan bestämmande inflytande i Stora Enso China Packaging. Stora Enso ägde tidigare 90 % av moderbolaget i China Packaging, och i och med det här förvärvet utökades koncernens ägande till 100 %.
[3] I oktober 2019 avyttrade Stora Enso sitt ägande på 60 % i Stora Enso Huatai Paper Co Ltd, som drev pappersbruket i Dawang i Kina.

Innehav utan bestämmande inflytande i Stora Enso Pulp and Paper Asia Group

		31 december 2019			31 december 2018		
Bolag	**Huvudsakligt verksam-hetsställe**	**Direkt - % av innehav utan bestäm-mande inflytande**	**Indirekt - % av innehav utan bestäm-mande inflytande**	**Totalt - % av innehav utan bestäm-mande inflytande**	**Direkt - % av innehav utan bestäm-mande inflytande**	**Indirekt - % av innehav utan bestäm-mande inflytande**	**Totalt - % av innehav utan bestämmande inflytande**
Stora Enso Pulp and Paper Asia AB	Sverige och Kina	5,79	0,00	5,79	5,79	0,00	5,79
Guangxi Stora Enso Forestry Co Ltd	Kina	5,00	5,50	10,50	5,00	5,50	10,50
Stora Enso (Guangxi) Packaging Company Ltd	Kina	15,00	4,92	19,92	15,00	4,92	19,92
Stora Enso (Guangxi) Forestry Company Ltd	Kina	15,00	4,92	19,92	15,00	4,92	19,92

Under 2019 minskade innehav utan bestämmande inflytande i Stora Enso med 24 MEUR, främst på grund av negativt resultat i Stora Enso Pulp and Paper Asia AB Group. Nettoförlusten i Stora Enso Pulp and Paper Asia AB Group var 111 (128) MEUR.

Sammanfattad ekonomisk information vad gäller dotterbolag med väsentlig andel innehav utan bestämmande inflytande visas nedan.

Stora Enso Pulp and Paper Asia AB Group

MEUR	2019	2018
Tillgångar	1 268	1 127
Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare	-74	18
Innehav utan bestämmande inflytande[1]	-9	11
Eget kapital, totalt	**-82**	**29**
Skulder	1 350	1 097
Årets nettoresultat	-111	-128
Hänförligt till:		
Moderbolagets aktieägare	-91	-104
Innehav utan bestämmande inflytande	-20	-24
Årets nettoresultat	**-111**	**-128**
Nettokassautflöde från den löpande verksamheten	-15	-28
Nettokassautflöde från investeringsverksamheten	-32	-61
Nettokassainflöde från finansieringsverksamheten	13	62
Nettokassaflöde	**-34**	**-27**

[1] 2018 och 2019 betalades inga utdelningar till innehav utan bestämmande inflytande.

Not 20 Pensionsförmåner

Redovisningsprinciper

Ersättningar till anställda

Koncernen har ett antal förmåns- och premiebestämda pensionsplaner runtom i världen, vilkas tillgångar i allmänhet ligger hos fristående kapitalförvaltare. Sådana pensionsplaner finansieras i allmänhet av betalningar från anställda och av berörda bolag inom koncernen med hänsyn tagen till rekommendationer från oberoende professionella aktuarier. Arbetsgivarens betalningar till de avgiftsbestämda pensionsplanerna tas upp som kostnad i koncernens resultaträkning för det år de hänför sig till.

För förmånsbestämda planer uppskattas det bokförda värdet enligt PUC-metoden (Projected Unit Credit method). Enligt denna metod redovisas kostnaden för pensionsförpliktelser i koncernens resultaträkning för att kostnaden ska spridas över medarbetarnas anställningstid enligt den värdering som varje år utförs av erfarna aktuarier i alla länder med större pensionsbetalningar. Pensionsförpliktelsen värderas till nuvärdet av beräknade framtida utbetalningar varvid räntesatser motsvarande det mest skäliga av högt rankade företagsobligationer eller statspapper som matchar valutan och förväntad varaktighet för förpliktelsen i fråga används.

Alla aktuariella vinster och förluster som uppkommer i samband med förmånsbestämda planer redovisas direkt i eget kapital i koncernens totalresultat. Kostnader för anställda som slutat som uppkommer vid eventuella ändringar i planerna redovisas direkt i koncernens resultaträkning oavsett om kraven för intjäning är uppfyllda. I koncernens rapport över finansiell ställning redovisas hela pensionsskulden inklusive alla underskott i pensionsplanerna.

Koncernen har upprättat ett antal pensions- och andra förmånsplaner för sina anställda runtom i världen. Kostnaden för dessa uppgick 2019 till 166 (170) MEUR, enligt specifikation i Not 6 Personalkostnader. Huvuddelen av planerna är avgiftsbestämda. Kostnaden för dessa uppgick till 156 (160) MEUR.

Medlemmar i koncernledningen kan enligt individuella pensionsavtal pensionera sig vid 65 års ålder enligt lokal praxis i sina respektive hemländer. Pensionsåldern för övriga medlemmar i ledningsgrupperna i Stora Ensos olika koncernbolag följer nationella lagar och regler, även om vissa medlemmar i ledningsgrupper har äldre avtal med rätt att pensionera sig tidigare, mellan 60 och 65 år. Pensionsåldern för övrig personal följer antingen nationella bestämmelser eller lokala arbetsmarknadsavtal. I det senare fallet kan företaget ha vissa upplupna förpliktelser avseende förtidspensionerade medarbetare som har slutat arbeta men som ännu inte uppnått den nationella pensionsåldern.

Stora Ensos totala förpliktelser gällande förmånsbestämda planer för både nuvarande och tidigare medarbetare uppgår till 1 219 (1 115) MEUR, även om tillgångar till ett värde av 761 (714) MEUR finns avsatta i olika pensionsplaner för att täcka dessa förpliktelser. Nettofinansieringspositionen för de förmånsbestämda planerna redovisas i sin helhet i balansräkningen och uppgick för 2019 till 458 MEUR, en ökning med 57 MEUR jämfört med föregående års skuld på 401 MEUR. Ökningen beror främst på de aktuariella förlusterna som uppstått på grund av ändrade finansiella antaganden om de förmånsbestämda åtagandenas nuvärde. Räntekostnader redovisas under finansiella kostnader. Den för 2019 definierade kostnaden för förmånsbestämda planer i resultaträkningen uppgår till 17 MEUR och de aktuariella förlusterna redovisade i övrigt totalresultat uppgår till 77 MEUR. Den för 2018 definierade kostnaden för förmånsbestämda planer i resultaträkningen uppgick till 16 MEUR och de aktuariella vinsterna redovisade i övrigt totalresultat uppgick till 24 MEUR.

Aktuariella vinster/förluster redovisade direkt mot eget kapital

	31 december	
	Samtliga verksamheter	
MEUR	**2019**	**2018**
Aktuariella vinster/förluster	-77	-24
Därtill hörande uppskjuten skatt	6	4
Totalt	**-71**	**-20**

Koncernens policy i fråga om finansiering av underskott i förmånsbestämda planer är att uppfylla kraven i den lokala lagstiftningen för skattemässigt avdragsgilla betalningar, samt att anpassa diskonteringsräntan vid aktuarieberäkningar till marknadsräntan. Koncernen inriktar sig dock på att i första hand använda sig av avgiftsbestämda planer för sina pensionsåtaganden, varför alla aspekter av avsättningarna till och redovisningen av förmånsbestämda planer ses över. Nettoskulden som redovisas i balansräkningen speglar aktuella underskott i de förmånsbestämda planerna. Pensionsavtal, tillgångar och investeringspolicyer i de länder där huvuddelen av koncernens verksamhet bedrivs visas nedan.

Finland

Koncernens finska pensionsåtaganden täcks främst genom premiebestämda planer och kostnaderna i resultaträkningen uppgår till 69 (73) MEUR. För de förmånsbestämda åtaganden som finns kvar var kostnaden 0 (1) MEUR exklusive finansiella kostnader. Sedan 2001 täcks pensionsåtagandena helt via lokala försäkringsbolag. Eftersom den statliga pensionen i Finland utgör den största andelen av pensionerna är koncernens förpliktelser proportionellt mycket lägre än i jämförbara länder.

Plantillgångarna i Finland förvaltas av försäkringsbolag. Arbetsgivarna har inte tillgång till detaljinformation om vilken investeringsstrategi som tillämpas för pensionskapitalet eftersom tillgångarna tillhör försäkringsbolagen. Tillgångarna förvaltas i enlighet med EU:s och nationell lagstiftning, vilket innebär att garantibelopp ska utbetalas oavsett rådande marknadsförhållanden.

Tyskland

De tyska pensionskostnaderna uppgick till 9 (8) MEUR, varav 8 (7) MEUR hänförde sig till avgiftsbestämda planer och 1 (1) MEUR till förmånsbestämda planer exklusive finansiella kostnader. Den ofonderade förpliktelsen ökade från 238 MEUR till 259 MEUR. Nettoskulden ökade främst på grund av en lägre diskonteringsränta och aktuariella förändringar. De förmånsbestämda pensionsplanerna täcks huvudsakligen genom avsättningar i balansräkningen och i mindre omfattning via försäkringsbolag eller fristående förvaltare. Pensionsförmånerna bygger på antalet arbetade år och inkomster under den pensionsgrundande arbetsperioden och utbetalningen av pensionen samordnas med pensionsåldern i det nationella pensionssystemet. Pensionerna betalas direkt av

företagen till deras tidigare anställda. Utbetalningarna till pensionerade anställda garanteras genom lagkrav på att avsättningarna i balansräkningen är försäkrade upp till ett visst belopp.

Sverige

I Sverige täcks pensioner till arbetare av avgiftsbestämda planer för vilka kostnaderna i resultaträkningen uppgår till 55 (56) MEUR. Förmånsbestämda planer täcker främst tjänstemän och medförde en kostnad på 8 (7) MEUR exklusive finansiella kostnader.

De totala förmånsbestämda förpliktelserna uppgick till 411 (370) MEUR och tillgångarna till 284 (278) MEUR, vilket innebär att den ofonderade förpliktelsen vid årsskiftet uppgick till 127 MEUR, jämfört med 92 MEUR året innan. Nettoskulden ökade främst på grund av en lägre diskonteringsränta, och förändringar i andra finansiella aktuariella antaganden. Stora Enso har åtagit sig att betala alla lagstadgade lokala förpliktelser enligt huvudplanen ITP till stiftelsen, vilket innebär att den återstående pensionsskulden hänför sig till planer av mindre omfattning.

Det långsiktiga avkastningsmålet för stiftelsen är 3 % verklig avkastning efter skatt. Stora Ensos svenska pensionsstiftelse genomför en årlig utvärdering av förhållandet tillgångar/åtagande för att optimera riskparametrarna.

Övriga länder

Endast i Storbritannien var förpliktelser och tillgångar i övriga länder av betydande omfattning och uppgick till 146 (132) MEUR respektive 136 (121) MEUR, vilket ger en nettoskuld på 10 (11) MEUR vid slutet av 2019. Nettoskulden minskade på grund av aktuariella antaganden

Koncernen

Avstämning av förmånsbestämda åtaganden

	31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Nuvärde av förmånsbestämda åtaganden		
Förmånsbestämda åtaganden per 1 januari	1 115	1 139
Omräkningsdifferens	0	-15
Skuldränta	20	21
Aktuella avgifter	11	11
Tidigare avgifter	-1	-2
Aktuariella vinster och förluster på förmånsbestämda åtaganden på grund av ändrade demografiska antaganden	-22	-3
Aktuariella vinster och förluster på förmånsbestämda åtaganden på grund av ändrade finansiella antaganden	118	27
Aktuariella vinster och förluster på förmånsbestämda åtaganden på grund av realiserade justeringar	38	2
Utbetalningar	-58	-61
Avyttringar/förvärv, netto	-6	-1
Övrigt	3	-2
Förmånsbestämda åtaganden per 31 december	**1 219**	**1 115**

Verkligt värde på plantillgång		
Verkligt värde på plantillgång per 1 januari	-714	-762
Omräkningsdifferens	-1	13
Förväntad avkastning på plantillgångar	-13	-15
Aktuariell vinst/förlust på plantillgångar	-57	-1
Bidrag från arbetsgivare	-23	3
Utbetalningar	48	45
Avyttringar/förvärv, netto	2	0
Övrigt	-3	3
Verkligt värde på plantillgång per 31 december	**-761**	**-714**
Förmånsbestämda åtaganden, netto	**458**	**401**

Belopp redovisade i balansräkningen – förmånsbestämda planer

	31 december					
	Förmånsbestämda planer, totalt		Förmånsbestämda pensionsplaner		Övriga pensionsförmåner	
MEUR	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Nuvärde på fonderade åtaganden	922	841	922	841	0	0
Nuvärde på ofonderade åtaganden	298	274	271	249	27	25
Förmånsbestämda åtaganden	**1 219**	**1 115**	**1 193**	**1 090**	**27**	**25**
Verkligt värde på plantillgångar	761	714	761	714	0	0
Nettoskuld förmånsbestämda planer	**458**	**401**	**432**	**376**	**27**	**25**

Belopp redovisade i resultaträkningen

	31 december					
	Förmånsbestämda planer, totalt		Förmånsbestämda pensionsplaner		Övriga pensionsförmåner	
MEUR	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Rörelsekostnader						
Aktuella avgifter	11	11	10	10	1	1
Tidigare avgifter	-1	-1	2	-1	-3	0
Räntekostnad						
Räntenetto på förmånsbestämda åtaganden	7	6	6	6	1	0
Kostnader redovisade i resultaträkningen	**17**	**16**	**18**	**15**	**-1**	**1**

Aktuariella vinster och förluster

	31 december	
MEUR	2019	2018
Vinst/förlust på pensionsplantillgångar	57	1
Vinst/förlust på pensionsplanskulder	-134	-25
Vinst/förlust, totalt	**-77**	**-24**

Förmånsbestämda planer: Antaganden vid värdering av pensionsåtaganden

	31 december					
	Finland		Tyskland		Sverige	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Diskonteringsränta, %	0,4	1,2	0,8	1,6	1,5	2,3
Framtida löneökningar, %	2,2	2,7	2,5	2,5	2,9	2,9
Framtida pensionshöjningar, %	1,3	1,8	1,8	1,8	2,0	2,0
Aktuell genomsnittlig pensionsålder	64,0	64,0	65,0	63,0	65,0	65,0
Vikta genomsnittlig livslängd	87,0	87,0	85,0	87,0	88,4	89,3
Varaktighet för pensionsplaner	10,0	10,0	13,8	12,6	17,4	16,0

Känslighetsanalys för förmånsbestämda pensionsåtaganden

	Påverkan på förmånsbestämda åtaganden		
	Förändring i antaget värde	Ökning i antaget värde	Minskning i antaget värde
Diskonteringsränta	0,50 %	Minskning med 7,3 %	Ökning med 8,0 %
Löneökningstakt	0,50 %	Ökning med 1,9 %	Minskning med 1,8 %
Pensionsökningstakt	0,50 %	Ökning med 5,8 %	Minskning med 5,3 %

	Antaget värde ökas med 1 år	Antaget värde minskas med 1 år
Livslängd	Ökning med 4,7 %	Minskning med 4,6 %

Ränterisk: Vid värdering av förpliktelserna används marknadsräntor för högt rankade företagsobligationer eller statsobligationer som diskonteringsränta och värdet på förpliktelserna varierar därför med marknadsräntan. Den nettoräntekostnad eller intäkt som redovisas i resultaträkningen beräknas också utifrån gällande marknadsränta.

Dödlighet: Om anställda lever längre än i antagandena kan förpliktelserna vara underskattade redan från början och om den längre livslängden inte tagits med i beräkningen av fonderingen kan ett underskott uppkomma.

Förmånsbestämda planer, sammandrag per land per 31 december 2019

	31 December 2019				
MEUR	**Finland**	**Tyskland**	**Sverige**	**Övriga**	**Totalt**
Nuvärde på fonderade åtaganden	286	16	389	230	922
Nuvärde på ofonderade åtaganden	0	246	22	29	298
Förmånsbestämda åtaganden	**286**	**263**	**411**	**259**	**1 219**
Verkligt värde på plantillgångar	-264	-4	-284	-209	-761
Nettoskuld, förmånsbestämda planer	22	259	127	50	458
Nettoskuld i balansräkningen	**22**	**259**	**127**	**50**	**458**
Varav:					
Förmånsbestämda pensionsplaner	22	259	127	24	432
Övriga pensionsförmåner	0	0	0	27	27
Nettoskuld i balansräkningen	**22**	**259**	**127**	**50**	**458**

Förmånsbestämda planer, sammandrag per land per 31 december 2018

	31 December 2018				
MEUR	**Finland**	**Tyskland**	**Sverige**	**Övriga**	**Totalt**
Nuvärde på fonderade åtaganden	302	20	349	170	841
Nuvärde på ofonderade åtaganden	0	225	21	28	274
Förmånsbestämda åtaganden	**302**	**245**	**370**	**198**	**1 115**
Verkligt värde på plantillgångar	278	7	278	151	714
Nettoskuld, förmånsbestämda planer	25	238	92	46	401
Nettoskuld i balansräkningen	**25**	**238**	**92**	**46**	**401**
Varav:					
Förmånsbestämda pensionsplaner	25	238	92	21	376
Övriga pensionsförmåner				25	25
Nettoskuld i balansräkningen	**25**	**238**	**92**	**46**	**401**

Plantillgångar

	31 december			
	2019		**2018**	
MEUR	**Värde**	**%**	**Värde**	**%**
Eget kapital	255	33,5	237	33,2
Statsobligationer	21	2,7	49	6,8
Företagsobligationer	163	21,5	199	27,9
Skulder	184	24,2	248	34,7
Fastigheter	64	8,5	71	10,0
Kassa	50	6,6	39	5,4
Övrigt	207	27,3	119	16,7
Tillgångar i pensionsfonder, totalt	**761**	**100,0**	**714**	**100,0**

I tillgångar i pensionsplaner ingår inte fastigheter eller andra tillgångar som innehas av koncernen eller som ingår i företagets egna finansiella instrument. Fördelningen av de finska pensionstillgångarna på 264 (278) MEUR visas inte separat eftersom fördelningen på olika tillgångsslag bara kan beräknas utifrån målvärden hos respektive försäkringsbolag.

Av de faktorer som påverkar storleken på koncernens pensionsskuld är de två viktigaste ränteutvecklingen och inflationsförväntningarna, varför målet för investeringarna är att neutralisera effekten av dessa och maximera avkastningen.
Under 2020 förväntas 22 MEUR betalas ut.
Under 2019 betalades 23 (3) MEUR.

Not 21 Anställdas bonusprogram och aktierelaterade incitamentsprogram

Redovisningsprinciper

Aktietilldelningar

Kostnader för alla aktierelaterade ersättningar hänförliga till anställda redovisas som personalkostnader över intjäningsperioden. Aktieprogrammen kan säkras med totalavkastningsswappar (TRS) som avräknas kontant och möjliggör för företaget att få kontant kompensation för att delvis täcka förändringar i aktiekursen mellan tidpunkten för tilldelning och den för avräkning. Koncernens innehav av totalavkastningsswappar (TRS) får inte redovisas som säkringstransaktioner, varför de periodvisa förändringarna i marknadsvärdet redovisas i resultaträkningen under rörelsekostnader som kostnader för de aktiebaserade program de hänför sig till.

Som ett resultat av ändringen i IFRS 2 om aktierelaterade ersättningar, som gäller från 1 januari 2018, ska alla aktierelaterade betalningstransaktioner redovisas som aktietilldelningar som regleras med eget kapital. Se Not 1 Redovisningsprinciper för mer information. De aktietilldelningar som regleras med eget kapital (efter skatt) värderas till verkligt värde av egetkapitalinstrumenten vid tilldelningen och justeras med nuvärdet av förväntade utdelningar. Det verkliga värdet av de aktierelaterade ersättningar som regleras med eget kapital, som bestämts vid tilldelningen, kostnadsförs linjärt över intjänandeperioden baserat på de egetkapitalinstrument som förväntas tjänas in med motsvarande ökning av det egna kapitalet.

Kortsiktiga incitamentsprogram (STI)

Löner och ersättningar för ledande befattningshavare förhandlas individuellt. I Stora Ensos incitamentsprogram beaktas både affärsenheters och enskilda anställdas prestationer, utveckling och resultat. De prestationsbaserade ersättningarna baseras både på lönsamhetsmått och mål för olika nyckeltal.

För koncernledning och ledande befattningshavare i divisioner och andra enheter finns kortfristiga incitamentsprogram där ersättningen beräknas i procent på årets grundlön och varierar mellan 8 % och 75 %. Anställda som inte är i ledande ställning ingår i ett kortfristigt incitamentsprogram som maximalt kan ge en extra ersättning på 7 %. Alla incitament är diskretionära. De prestationsbaserade programmen omfattar de flesta anställda i koncernen förutsatt att de är möjliga enligt lokal lag och praxis. För verksamhetsåren 2018 och 2019 baserades incitamentsprogrammen på såväl finansiella som individuellt uppsatta mål. De finansiella målen i kortfristiga incitamentsprogram mäts som: Operativt EBITDA och operativt rörelsekapital i förhållande till omsättningen.

Långsiktiga incitamentsprogram (LTI)

Sedan 2005 har nya aktierelaterade program för ledande befattningshavare introducerats varje år. Programmet från 2016 som tjänades in 2019 samt det nuvarande utestående program som lanserades under 2019 har treårsmål och tjänas in under hela treårsperioden.

Tre fjärdedelar (75 %) av ersättningarna enligt programmen 2016-2017 utgörs av prestationsbaserad aktietilldelning där aktier kan tjänas in i enlighet med de prestationskriterier som föreslagits av ersättningskommittén och godkänts av styrelsen. Det finansiella målet är det treåriga måttet för ekonomiskt mervärde (EVA) för Stora Enso-koncernen. En fjärdedel (25 %) av ersättningarna enligt programmen utgörs av spärrade aktier för vilka intjänande endast förutsätter att man fortfarande är anställd i koncernen.

Sedan 2018 har hela ersättningen (100 %) för medlemmar i koncernledningen utgjorts av prestationsaktier. De finansiella målen i 2019 års prestationsbaserade aktieprogram är det treåriga måttet för ekonomiskt mervärde (EVA) och resultat per aktie (EPS) för Stora Enso-koncernen. För övriga utgjordes tre fjärdedelar (75 %) av ersättningen av prestationsaktier och en fjärdedel (25 %) av spärrade aktier, precis som tidigare år.

Utestående spärrade och prestationsbaserade aktieersättningar före skatt visas i tabellen nedan. Det totala antalet aktier som faktiskt överförs kommer att vara mindre än det som visas nedan, då en andel av aktierna som motsvarar den skatt som medarbetarna är skyldiga att betala kommer att dras av för att täcka inkomstskatten.

Aktietilldelningar per 31 december 2019

	Beräknad utdelning av utestående villkorade och prestationsbaserade aktietilldelningar vid årets slut			
Antal aktier	**2020**	**2021**	**2022**	**Totalt**
2017 års program	1 050 559			1 050 559
2018 års program		816 745		816 745
2019 års program			978 543	978 543
Totalt	**1 050 559**	**816 745**	**978 543**	**2 845 847**

Kostnaderna för Stora Ensos aktierelaterade program redovisas som kostnader över intjänandeperioden som är perioden mellan tilldelning och utdelning. I resultaträkningen uppgick den totala kostnaden för aktierelaterade program till 3 (7) MEUR, där allt var hänförligt till tilldelning av spärrade och prestationsbaserade aktier. Inga totalavkastningsswappar (TRS) fanns vid årsskiftet 2019.

Not 22 Övriga avsättningar

Redovisningsprinciper

Avsättningar

Avsättningar redovisas när koncernen har en rättslig eller informell förpliktelse till följd av tidigare händelser och när det är troligt att det för att reglera detta krävs någon form av utflöde av resurser och det går att göra en rimlig beräkning av ett belopp som motsvarar förpliktelsen. Storleken på avsättningar för avveckling, flytt eller återställning av anläggning grundas på företagsledningens bästa bedömning. Kostnader för att uppfylla förpliktelsen läggs till det bokförda värdet av tillgångarna på anskaffningsdagen och skrivs av över tillgångens förväntade ekonomiska livslängd. Om effekten av pengars tidsvärde bedöms som väsentlig räknas värdet av avsättningarna om till sitt nuvärde. Eftersom avsättningar grundas på företagsledningens bästa bedömning råder det viss osäkerhet om tidpunkten för och storleken på dessa kostnader.

Miljömässiga förpliktelser

Miljömässiga kostnader för åtgärdande av tillstånd som orsakats av tidigare verksamhet, och som inte bidrar till aktuella eller framtida intäkter, kostnadsförs när de uppstår. Miljömässiga avsättningar redovisas när det, baserat på nuvarande tolkning av miljölagstiftning och miljöbestämmelser, är troligt att en förpliktelse har uppstått och värdet på en sådan kan bedömas på ett rimligt sätt.

Förpliktelser vid omstrukturering

En avsättning för omstrukturering redovisas i den period när koncernen enligt lag eller sed förbundit sig till omstruktureringsplanen. Relevanta kostnader är extra kostnader för, eller kostnader som uppkommit som en direkt följd av, avvecklingsplanen eller som resultat av en löpande avtalad förpliktelse utan tillhörande ekonomisk nytta eller som utgörs av ett vitesföreläggande för att annullera förpliktelsen.

Övriga förpliktelser

Övriga avsättningar kan gälla olika rättsliga eller andra förpliktelser som kundgarantier, pågående rättsfall, krav på ersättning eller liknande.

Övriga avsättningar

MEUR	Miljömässiga	Omstruktu-rering	Övriga obligatoriska	Avsättningar, totalt
Bokfört värde per 1 januari 2018	**108**	**17**	**9**	**134**
Omräkningsdifferens	-3	0	-1	-3
Kostnad i resultaträkningen				
Nya avsättningar	3	2	1	6
Ökning av tidigare avsättningar	1	0	3	4
Återföring av tidigare avsättningar	-3	-1	-1	-5
Betalningar	-7	-10	-2	-19
Bokfört värde 31 december 2018	**99**	**8**	**10**	**117**
Omräkningsdifferens	-1	0	0	-1
Förvärv	0	0	18	18
Kostnad i resultaträkningen				
Nya avsättningar	7	40	5	51
Ökning av tidigare avsättningar	6	0	1	8
Återföring av tidigare avsättningar	-1	-2	-1	-4
Betalningar	-12	-5	-7	-24
31 december 2019	**97**	**41**	**26**	**165**
Fördelning mellan kortfristiga och långfristiga skulder				
Kortfristiga skulder: Betalas inom 12 månader	6	33	16	55
Långfristiga skulder: Betalas efter 12 månader	91	8	10	110
Totalt 31 december 2019	**97**	**41**	**26**	**165**

Miljömässig förpliktelse

Avsättningar för miljömässiga åtgärder uppgick den 31 december 2019 till 97 MEUR, vilket var en nettominskning med 2 MEUR jämfört med den 31 december 2018.
Information om de största avsättningarna:

- Enligt en överenskommelse mellan Stora Enso och Falu kommun är koncernen skyldig att rena avrinning från Kopparbergs bruk innan vattnet släpps ut i omgivningen. Avsättningen uppgick den 31 december till 37 (39) MEUR.
- Den totala miljömässiga avsättningen i Finland uppgick till 21 (24) MEUR. Den största avsättningen där är 16 (13) MEUR för avveckling av nedlagd verksamhet vid ´Uleåborg (Oulu) bruk.
- Marken vid Skoghalls bruk innehåller föroreningar som måste avlägsnas. Avsättningen för detta uppgickvid årets slut till 15 (15) MEUR.
- Hylte Bruk och Hylte kommun har ett avtal om återställande och hantering av vattenläckage. Avsättningen för detta uppgick till 5 (6) MEUR.
- Det finns en återstående förpliktelse som gäller avfallsdeponier som inte togs om hand vid avyttringen av Baienfurt-brukets fastigheter i Tyskland 2010. Avsättningen för denna miljöförpliktelse uppgick till 4 (5) MEUR.

Avsättningar för omstrukturering

Koncernen har de senaste åren genomgått omfattande omstruktureringar, från avyttringar till bruksnedläggningar samt besparingsprogram för administrativa kostnader. I slutet av 2019 uppgick avsättningarna för omstrukturering till 41 (8) MEUR och täckte kostnaderna för verksamhetsnedläggningar, rivning, sanering och avgångsvederlag vid personalnedskärningar. Nettoökningen av avsättningarna beror på nya omstruktureringsprogram, främst inom divisionen Paper som en del av koncernens lönsamhetsprogram. Totala utbetalningar under året avseende fastställda omstruktureringsavsättningar uppgick till 5 (10) MEUR.

I maj 2019 offentliggjorde Stora Enso planen att konvertera pappersbruket i Uleåborg till produktion av förpackningskartong. I planen ingår att konvertera pappersmaskin 7 till produktion av kraftliner och att stänga pappersmaskin 6 och arkningsanläggningen. Avsättning för omstruktureringskostnader i samband med konverteringen uppgår till 19 MEUR.

Övriga obligatoriska avsättningar

Övriga obligatoriska avsättningar uppgick den 31 december 2019 till 26 MEUR, vilket är en ökning med 16 MEUR jämfört med den 31 december 2018. Nettoökningen beror framförallt på avsättning för omplantering i de förvärvade skogstillgångar som ingick i omstruktureringen av Bergvik Skog.

Stora Enso är enligt lag skyldigt att svara för omplantering för att skydda återväxten i svenska skogar efter slutavverkning. Avsättningar för omplantering uppgick till 15 MEUR. Avsättningarna avser omplantering av redan avverkade arealer och ingår inte i värderingen till verkligt värde av biologiska tillgångar.

Not 23 Rörelseskulder

Långfristiga rörelseskulder

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Avsättningar för pensioner och övriga pensionsförmåner	458	401
Övriga avsättningar	110	101
Aktiebaserade ersättningar	2	2
Övriga skulder	37	32
Totalt	**607**	**536**

Kortfristiga rörelseskulder

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Leverantörsskulder	1 332	1 382
Upplupna personalkostnader	242	245
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	194	217
Kortfristig del av avsättningar	55	16
Erhållna förskott	20	22
Övriga skulder	67	94
Totalt	**1 909**	**1 976**

Not 24 Hantering av finansiell risk

Principer och rutiner för riskhantering

Stora Enso är exponerat för flera finansmarknadsrisker som företaget hanterar enligt de riktlinjer som beslutats av styrelsen. Målet är att ha en kostnadseffektiv finansiering i koncernens bolag och att hantera finansiella risker på ett effektivt sätt. Stora Ensos policy för finansiell risk i koncernen styr alla finansiella transaktioner i Stora Enso. Policyn och alla framtida ändringar av den gäller så fort de har godkänts av styrelsen och alla policyer som styr användning av finansiella instrument måste överensstämma med den. Koncernens samägda bolag har sina egna policyer för finansiell risk som inte alltid helt överensstämmer med koncernens policyer.
De stora finansmarknadsriskerna beskrivs nedan. De huvudsakliga riskerna för koncernen är ränterisk, valutakursrisk, likviditets- och refinansieringsrisk samt råvaruprisrisk, särskilt vad gäller fibrer, massa och energi.

Ränterisk

Koncernen är exponerad för ränterisk i och med att fluktuationer i räntesatserna kan påverka koncernens räntekostnader och värdet på dess tillgångar och skulder. Stora Enso är exponerat för ränterisk hänförlig till räntebärande tillgångar och skulder som lån, finansiella instrument och leasingåtaganden, men också för risk hänförlig till kommersiella avtal och operativa tillgångar och skulder som biologiska tillgångar. Koncernen strävar efter att hålla räntekostnaderna på en stabil nivå. Koncernens samlade löptid bör inte överstiga den genomsnittliga kredittiden men målet bör vara en längre löptid. En löptid som är längre än den genomsnittliga kredittiden ska godkänns av styrelsen.

Koncernen kan använda ränte- och valutaswappar och med hjälp av olika derivat hantera ränterisken genom att konvertera lån med rörlig ränta till lån med fast ränta. Koncernens lån med rörlig respektive fast ränta vid årsskiftet visas i tabellen nedan:

Lån med rörlig respektive fast ränta

	31 december 2019		31 december 2018	
MEUR	**Rörlig ränta**	**Fast ränta**	**Rörlig ränta**	**Fast ränta**
Långfristiga räntebärande fordringar	0	74	1	54
Kortfristiga räntebärande fordringar	0	0	1	0
Kassa- och banktillgodohavanden	876	0	1 130	0
Räntebärande skulder[1]	-1 509	-2 603	-1 118	-2 118
Räntebärande tillgångar och skulder exklusive derivat	**-633**	**-2 530**	**14**	**-2 065**
Ränte- och valutaswappar	810	-810	384	-384
Räntebärande tillgångar och skulder, netto efter derivat	**177**	**-3 339**	**398**	**-2 449**

[1] Exklusive derivatskulder och räntekostnader

Den genomsnittliga omsättningsperioden för koncernens räntebärande skulder, inklusive alla räntederivat men exklusive likvida medel, är ungefär 4,2 (4,9) år.

Den 31 december 2019 skulle en procentenhets parallell ändring upp eller ner av räntesatsen påverka den årliga nettoräntekostnaden med 5 (4) MEUR under förutsättning att koncernens löptids- och lånestruktur förblir densamma över hela året. I simuleringen beräknas ränteeffekten vid ett parallellskifte i marknadsräntorna om 100 baspunkter för alla instrument, exklusive kassa- och banktillgångar, med rörlig ränta från deras nästa justeringsdag till årets slut. Dessutom antas alla kortfristiga lån som förfaller under året förlängas till årsskiftet med den nya högre eller lägre räntesatsen.

En parallell förändring med en procentenhet upp eller ner i räntesatserna skulle också resultera i vinster eller förluster vid värdering till verkligt värde på 31 (20) MEUR före skatt i reserven för kassaflödessäkring i övrigt totalresultat för ränte- och valutaswappar som redovisas som kassaflödessäkring. I Not 27 Derivatinstrument sammanfattas de nominella och verkliga värdena av utestående räntederivatskontrakt.

Valutaomräkningsrisk - transaktionsrisk

Koncernen har en global verksamhet och är exponerad för valutakursrisk som uppkommer vid ändringar i växelkursen mot rapporteringsvalutan euro. Valutakursexponeringen hänför sig främst till Stora Ensos produktionsenheters geografiska placering runtom i världen, inköp av råvaror samt försäljning av företagets produkter utanför euroområdet, huvudsakligen i svenska kronor, amerikanska dollar och brittiska pund.

Den största valutatransaktionsrisken är effekten av växelkursfluktuationer i koncernens resultaträkning, alltså valutakurseffekten på förväntade framtida kassaflöden och därmed följande kundfordringar och leverantörsskulder. Koncernens vanligaste policy för att hantera risken är att säkra 45-55 % av mycket sannolika prognostiserade större kassaflöden för de kommande 12 månaderna genom att använda finansiella derivatinstrument som valutaterminskontrakt och valutaoptioner. Koncernen kan också säkra perioder på mellan 12 och 36 månader eller ändra den ovan nämnda säkringsgraden för kommande 12 månader på koncernledningens begäran.

För rörelsefordringar och rörelseskulder i utländska valutor är koncernens mål att säkra 50-100 % av utestående nettofordran i de största valutaparen.

I tabellen nedan visas beräknad operativ nettoexponering i de viktigaste valutorna för de närmaste 12 månaderna och tillhörande valutasäkringar per 31 december omräknade till kurserna på balansdagen. I nettoexponeringen avseende operativa fordringar och skulder i balansräkningen den 31 december ingår valutakursexponering genererad av transaktioner både inom och utom koncernen enligt kraven i IFRS 7. I praktiken har dock huvudsakligen extern exponering säkrats genom valutasäkringar. Ett positivt exponeringsbelopp i tabellen nedan representerar ett beräknat framtida inflöde eller fordran i utländsk valuta.

Operativ valutaexponering

	Per 31 december 2019						Per 31 december 2018					
MEUR	**SEK**	**USD**	**GBP**	**BRL**	**CZK**	**CNY**	**SEK**	**USD**	**GBP**	**BRL**	**CZK**	**CNY**
Beräknad nettokassaflödesexponering per år[1]	-894	1 141	300	0	-168	0	-990	1 840	380	0	-190	0
Kassaflödessäkringar 12 månader framåt[2]	557	-600	-136	0	78	0	630	-930	-190	0	90	0
Beräknad nettokassaflödesexponering per år, efter säkringar	**-337**	**541**	**164**	**0**	**-90**	**0**	**-360**	**910**	**190**	**0**	**-100**	**0**
Säkrad procentandel per 31 december för 12 månader framåt	**62 %**	**53 %**	**45 %**	**0 %**	**46 %**	**0 %**	**64 %**	**51 %**	**50 %**	**0 %**	**47 %**	**0 %**
Viktad genomsnittlig säkrad kurs[3]	10,55	1,17	0,91	0,00	26,19	0,00	10,26	1,22	0,91	0,00	25,92	0,00
Omräkningsexponering i resultaträkningen[4]	**162**	**-202**	**6**	**-158**	**24**	**-42**	**-160**	**-180**	**10**	**-120**	**30**	**-110**
Exponering i operativa fordringar och skulder	1	170	31	-28	-18	-1	40	250	33	-24	-24	-13
Valutasäkringar	24	-110	-43	0	4	0	93	-209	-60	0	0	0
Exponering i balansräkningen, efter säkringar	25	59	-13	-28	-14	-1	133	41	-27	-24	-24	-13
Beräknad rörelseexponering per år, efter säkringar	**-150**	**399**	**158**	**-187**	**-80**	**-43**	**-387**	**771**	**173**	**-144**	**-94**	**-123**

[1] I SEK utgörs den underliggande exponeringen i nettokassaflödet av transaktionsrisk i EUR i svenska dotterbolag. I CZK utgörs den underliggande exponeringen i nettokassaflödet av transaktionsrisk i EUR, USD, GBP och AUD i tjeckiska dotterbolag.

[2] För 2018 tillkom ytterligare kassaflödessäkringar i SEK för månaderna 13-18 (19 % av den beräknade exponeringen säkrades för dessa månader) som inte ingår i tabellen ovan.

[3] Den viktade genomsnittliga valutakursen mot EUR beräknas utifrån köpoption av valutakorridor och terminskursen och utgör därmed den säkrade genomsnittskursen baserad på den säkrade kurs som ur koncernens perspektiv är den minst fördelaktiga.

[4] Inklusive osäkrad försäljning, kostnader och avskrivningar, som fakturerats eller kostnadsförts i lokal valuta av enheter utanför euroområdet och omräknats till balansdagens kurs.

I följande tabell visas den förväntade effekten på årets rörelseresultat av en förstärkning av euron mot SEK, USD, GBP, CZK och CNY med 5 % och mot BRL med 10 %, jämfört med balansdagens kurser. En motsvarande försvagning av euron skulle ha en ungefär lika stor motsatt effekt. Ett negativt belopp i tabellen återspeglar en möjlig nettoförlust i resultaträkningen eller det egna kapitalet medan ett positivt belopp återspeglar en möjlig nettovinst. I praktiken kan de faktiska resultaten av valutaomräkningar skilja sig från den känslighetsanalys som visas nedan, eftersom resultaträkningarna i dotterbolag som inte har euro som funktionell valuta räknas om för att ingå i koncernredovisningen till den genomsnittliga växelkursen under året, medan balansräkningarna i dessa dotterbolag räknas om till balansdagens växelkurs.

I beräkningen ingår valutasäkringar och det förutsätts att inga andra ändringar utöver kursförändring för den enskilda valutan har förekommit i den underliggande riskexponeringen. Valutakurseffekterna baseras på uppskattade operativa flöden i utländska valutor för de kommande tolv månaderna, säkringsnivåer på balansdagen och antagandet att säkringsnivåerna för kassaflöde i valutor, omräkningsexponeringen i resultaträkningen och alla andra variabler kommer att vara konstanta under de kommande tolv månaderna. Säkringsinstrument är bland andra valutaterminskontrakt och valutaoptioner. Indirekta valutaeffekter med påverkan på priser och produktflöden, som att en vara blir billigare att producera någon annanstans, har inte beaktats i beräkningen.

Uppskattad valutaeffekt vid en förstärkning av euron

	Per 31 december 2019						Per 31 december 2018					
MEUR	**SEK**	**USD**	**GBP**	**BRL**	**CZK**	**CNY**	**SEK**	**USD**	**GBP**	**BRL**	**CZK**	**CNY**
Valutakursförändring mot EUR	-5 %	-5 %	-5 %	-10 %	-5 %	-5 %	-5 %	-5 %	-5 %	-10 %	-5 %	-5 %
Effekt på uppskattat årligt nettokassaflöde och omräkningsexponering	37	-47	-15	16	7	2	58	-83	-20	12	8	6
Effekt på säkringsreserven före skatt på balansdagen[1]	-28	30	7	0	-4	0	-32	47	10	0	-5	0
Effekt på rörelseresultatet på balansdagen[2]	-1	-3	1	3	1	0	-7	-2	1	2	1	1
Uppskattad årlig effekt på rörelseresultatet[3]	**8**	**-20**	**-7**	**19**	**4**	**2**	**19**	**-38**	**-9**	**14**	**4**	**7**

[1] Effekten på säkringsreserven (i övrig totalinkomst) före skatt på balansdagen är hänförlig till förändringen i verkligt värde på derivatkontrakt som räknas som kassaflödessäkringar av mycket sannolika prognostiserade transaktioner.
[2] Effekten på rörelseresultatet på balansdagen utgörs av den uppskattade valutakurseffekten på operativa nettofordringar eller skulder och därtill hänförliga säkringar.
[3] I den uppskattade årliga effekten på rörelseresultatet ingår valutakurseffekter avseende operativ exponering i balansräkningen, prognostiserade kassaflöden och därtill hänförliga säkringar liksom omräkningsexponering i resultaträkningen.

I följande tabell visas valutakursexponeringen och därtill hänförliga säkringar den 31 december för de viktigaste valutorna. Nettoskulden är inklusive externa och interna skulder i utländsk valuta, nettot av lånefordringar, kassa- och banktillgodohavanden och lån som definierats som nettoinvesteringslån enligt IAS 21. Valutakursderivaten säkrar främst finansiella exponeringar i balansräkningen. Då och då ingår även säkring av prognostiserade kassaflöden som inte får redovisas som säkringar i enlighet med IFRS 9. Dessa prognostiserade kassaflöden ingår inte i tabellen nedan. Ett negativt exponerat belopp i tabellen betecknar en nettoskuld i utländsk valuta.

I tabellen visas också den förväntade effekten i resultaträkningen av en förstärkning av euron mot SEK, USD, CNY och PLN med 5 % jämfört med balansdagens kurser. En motsvarande försvagning av euron skulle ha en ungefär lika stor motsatt effekt. Ett negativt belopp i tabellen återspeglar en möjlig nettoförlust i resultaträkningen och ett positivt belopp återspeglar en möjlig nettovinst. I praktiken kan det faktiska valutaresultatet skilja sig från känslighetsanalysen nedan eftersom de exponerade beloppen kan ändras under året.

Finansiell valutaexponering och uppskattade valutaeffekter i resultaträkningen

	Per 31 december 2019				Per 31 december 2018			
MEUR	**SEK**	**USD**	**CNY**	**PLN**	**SEK**	**USD**	**CNY**	**PLN**
Nettoskuld exklusive säkringar[1]	-36	-142	472	100	130	-213	602	112
Valutasäkringar	0	-24	-249	-4	-187	-47	-283	-4
Finansiell nettoexponering	**-36**	**-166**	**223**	**96**	**-57**	**-260**	**319**	**108**
Valutakursförändring mot EUR	-5 %	-5 %	-5 %	-5 %	-5 %	-5 %	-5 %	-5 %
Effekt i resultaträkningen	**2**	**8**	**-11**	**-5**	**3**	**13**	**-16**	**-5**

[1] Koncernen har definierat vissa interna lån till kinesiska dotterbolag som nettoinvesteringslån enligt IAS 21. Lånen är i EUR, USD och CNY. Den underliggande valutakursvinsten eller -förlusten kommer att redovisas som del i ackumulerad omräkningsjustering i eget kapital.

Valutakursrisk - omräkningsrisk

Omräkningsrisken är följden av att valutafluktuationer påverkar nettovärdet av koncernens tillgångar och skulder i utländsk valuta. Omräkningsrisken minskas genom att tillgångarna, när så är möjligt, finansieras i tillgångens egen valuta. Koncernen kan också teckna valutaterminskontrakt, valutaoptioner eller lån i utländsk valuta för att säkra sina nettoinvesteringar i utländska enheter. Balansräkningarna i utländska dotterbolag, intressebolag och egetkapitalinstrument i utländsk valuta som omfattas av IFRS 9 räknas om till euro enligt den kurs som råder på bokslutsdagen, vilket exponerar koncernens eget kapital för valutakursrörelser. Omräkningsdifferenserna, liksom övriga rörelser som omräkningsdifferensen i resultaträkningen, redovisas direkt i det egna kapitalet. Dessa ackumulerade omräkningsdifferenser redovisas vid avyttring över resultaträkningen, helt eller delvis, av den utländska enheten. Nästa tabell visar omräkningsexponeringen för de geografiska områden där koncernen har använt olika säkringstekniker för nettoinvesteringar för att minska exponeringen för omräkningsdifferenser i koncernens eget kapital. I praktiken är koncernen också exponerad för osäkrad omräkningsrisk i andra geografiska områden som Sverige och Kina. Exponeringarna som använts vid beräkningarna baseras på det egna kapitalet i utländsk valuta och säkringsnivåerna den 31 december.

Fullständig information om faktiska rörelser i den ackumulerade omräkningsreserven och säkringsresultat finns i Not 28 Ackumulerad omräkningsjustering och säkring av eget kapital.

Omräkningsrisk och säkringar

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Omräkningsexponering på eget kapital i USD-området[1]	**1 425**	**1 345**
EUR/USD-säkringar[2]	-267	-306
Omräkningsexponering efter säkringar	**1 157**	**1 039**
Känslighetsanalys före säkringar - EUR stärks med 5 %	-71	-67
Känslighetsanalys efter säkringar - EUR stärks med 5 %	-58	-52

[1] Inklusive det samägda bolaget Montes del Plata i Uruguay som har USD som funktionell valuta.
[2] Obligationer denominerade i USD är klassificerade som säkringar av nettoinvesteringar i utländska tillgångar.

I känslighetsanalysen ovan ingår effekterna av valutasäkringar av nettoinvesteringar i utländska enheter och det förutsätts att inga andra ändringar utöver kursförändring för en enda valuta har förekommit per den 31 december varje år.

Likviditet och refinansieringsrisk

Finansieringsrisk är risken för svårigheter att vid en given tidpunkt erhålla finansiering för verksamheten. Enligt Stora Ensos finansieringspolicy ska den genomsnittliga löptiden på utestående lån och kreditlöften som täcker kortfristiga låneskulder vara minst fyra år. I policyn anges också att koncernen måste ha tillräckliga kassa- och banktillgodohavanden och outnyttjade kreditlimiter för att täcka alla skulder som förfaller de kommande 12 månaderna, inklusive finansiering av leveranskedjan och factoring. Den 31 december 2019 uppgick outnyttjade kreditlimiter till 600 (600) MEUR. Det syndikerade avtalet om en kreditlimit på 600 MEUR med 13 banker förfaller i januari 2023. Kreditlimiten utgör en reserv för allmänna finansieringsbehov inom företaget. Därutöver har Stora Enso tillgång till olika långfristiga finansieringskällor för upp till 950 MEUR (1 000 MEUR). De kommer främst från finska pensionsfonder.

Refinansieringsrisken, d.v.s. risken att lån som förfaller inte kan ersättas av nya lån på marknaden, dämpas genom Stora Ensos mål att hålla en jämn förfallostruktur för utestående skulder. I tabellen nedan visas löptiderna för koncernens avtalade lån ordnade efter hur lång tid det på bokslutsdagen är kvar till avtalad förfallodag. För att uppskatta avtalade kreditkostnader har terminsräntesatserna på bokslutsdagen använts.

Återbetalningsplan för finansiella skulder på förfallodagen, inklusive ränta: 2019

MEUR	2020	2021	2022	2023	2024	2025+	Totalt
Obligationslån	0	287	0	299	287	1 106	1 978
Lån från kreditinstitut	295	214	194	401	37	20	1 162
Leasingskulder	80	67	51	42	34	167	440
Övriga långfristiga skulder	0	5	0	0	0	0	5
Långfristiga skulder inklusive kortfristig del	**375**	**573**	**245**	**742**	**358**	**1 292**	**3 584**
Minus verkligt värde-justering av bokfört värde	0	0	0	1	1	7	9
Uppskattade kreditkostnader enligt avtal	109	96	85	71	57	355	773
Återbetalningsplan för långfristiga skulder	**483**	**670**	**330**	**814**	**416**	**1 654**	**4 366**
Kortfristiga låneskulder, bokfört värde	516	0	0	0	0	0	516
Bruttoreglerade derivat - inflöde	1 618	0	0	0	0	0	1 618
Bruttoreglerade derivat - utflöde	-1 621	0	0	0	0	0	-1 621
Nettoreglerade derivatskulder	-20	-15	-14	-10	-2	-1	-62
Leverantörsskulder	1 331	0	0	0	0	0	1 331
Checkräkningskrediter	13	0	0	0	0	0	13
Uppskattade kreditkostnader enligt avtal	12	0	0	0	0	0	12
Totalt att återbetala per 31 december 2019	**2 333**	**655**	**316**	**804**	**414**	**1 653**	**6 174**

Återbetalningsplan för finansiella skulder på förfallodagen, inklusive ränta: 2018

MEUR	2019	2020	2021	2022	2023	2024+	Totalt
Obligationslån	220	0	0	0	298	1 005	1 523
Lån från kreditinstitut	181	213	167	142	399	38	1 140
Leasingskulder	0	0	0	0	0	0	0
Finansiella leasingskulder	0	0	0	0	0	1	1
Övriga långfristiga skulder	0	4	0	0	0	0	4
Långfristiga skulder inklusive kortfristig del	**401**	**217**	**167**	**142**	**697**	**1 044**	**2 668**
Minus verkligt värde-justering av bokfört värde	-2	0	0	0	1	7	6
Uppskattade kreditkostnader enligt avtal	121	81	72	64	52	318	708
Återbetalningsplan för långfristiga skulder	**520**	**298**	**239**	**206**	**750**	**1 369**	**3 382**
Kortfristiga låneskulder, bokfört värde	566	0	0	0	0	0	566
Bruttoreglerade derivat - inflöde	2 411	71	0	0	0	0	2 482
Bruttoreglerade derivat - utflöde	-2 444	-70	0	0	0	0	-2 514
Nettoreglerade derivatskulder	-22	-13	-11	-10	-7	0	-63
Leverantörsskulder	1 383	0	0	0	0	0	1 383
Checkräkningskrediter	1	0	0	0	0	0	1
Uppskattade kreditkostnader enligt avtal	14	0	0	0	0	0	14
Totalt att återbetala per 31 december 2018	**2 429**	**286**	**228**	**196**	**743**	**1 369**	**5 251**

Motpartsrisker

En motpartsrisk är risken att värdet av koncernens tillgångar fluktuerar som ett resultat av att motparterna inte kan uppfylla sina förpliktelser enligt finansiella kontrakt. Exponeringen för en motpartsrisk är den uppskattade maximala direkta förlust som Stora Enso kan lida i händelse att en enskild motparts underlåtenhet att uppfylla sina förpliktelser. Risken minimeras genom att:

- kontrakt endast ingås med ledande finansiella institutioner och industriföretag med god kreditvärdighet
- investeringar och placeringar endast görs hos finansiella institutioner eller bolag som har minst kreditbetyg BBB-
- minst 50 % av kassa- och banktillgodohavanden eller 150 MEUR hålls hos motparter som har minst kreditbetyg A- eller motsvarande från något av de större kreditvärderingsinstituten
- minst 75 MEUR av koncernens kassa- och banktillgodohavanden investeras hos andra motparter än den motpart hos vilken merparten av Stora Ensos kassa- och banktillgodohavanden hålls
- kräva garanti från moderbolaget vid transaktioner med dotterbolag till ett kreditvärderat bolag

I koncernens policy för finansiell risk anges limiter för accepterad motpartsrisk baserade på det finansiella kontraktets löptid och motpartens kreditbetyg.

Den 31 december 2019 fanns ingen väsentlig koncentration av risk vad gäller motparter för derivatinstrument, där den högsta ”mark-to-market”-exponeringen för en motpart var 5 (8) MEUR och kreditbetyget A- (A+) enligt Standard and Poor’s kreditvärderingssystem.

Kundkreditrisk

Kundkreditrisk är den risk Stora Enso löper om den finansiella ställningen hos de kunder man har kontrakt med försämras. Koncernen använder olika metoder för att minska kundkreditrisken, som till exempel remburser, förskottsbetalningar och bankgarantier. Koncernen har även erhållit exportgarantier som täcker både politiska och kommersiella risker och som används vid försäljning till kunder utanför OECD-området. Koncernledningen har uppfattningen att det inte föreligger någon betydande kreditriskkoncentration för koncernen i förhållande till viss kund, motpart eller geografisk region. En åldersanalys av kundfordringarna och därtill hänförliga avsättningar finns i Not 17 Fordringar.

Råvaruprisrisk

Utestående råvarusäkringar

	31 December 2019				31 December 2018			
	Underliggande mängd säkrad råvara	**Genomsnittligt säkrat råvarupris**	**Säkrat nominellt värde i MEUR**	**Verkligt värde MEUR**	**Underliggande mängd säkrad råvara**	**Genomsnittligt säkrat råvarupris**	**Säkrat nominellt värde i MEUR**	**Verkligt värde MEUR**
Kolkomponent av naturgasinköp	54 000 ton	USD 58.00	3	—	58 500 ton	USD 89.41	5	—
Elektricitetsinköp								
- Norden	1 361 040 MWh	EUR 36.99	50	-5	1 588 555 MWh	EUR 31.06	49	27
- Centraleuropa	315 840 MWh	EUR 40.04	13	1	499 752 MWh	EUR 36.16	18	8
Oljekomponent av naturgasinköp	59 400 fat	USD 62.60	3	—	65 700 fat	USD 69.33	4	-1
Oljeinköp	203 504 fat	USD 58.92	11	1	204 249 fat	USD 56.92	10	-1

Koncernen är exponerad för svängningar i råvaru- och energipriser som kommer att påverka koncernens lönsamhet. Säkringsinstrument för elektricitet är en del av koncernens hantering av energiprisrisken, medan storleken på andra råvaruprisrisker uppskattas och säkras om det är ekonomiskt möjligt. För närvarande använder sig koncernen av olje- och kolkomponentsäkring för inköp av naturgas vilket visas i tabellen nedan. Förutom med säkringsinstrument för elektricitet hanterar koncernen elprisrisken genom att ingå långsiktiga inköpsavtal med fasta priser och genom att äga 15,6 % av aktierna i Pohjolan Voima Oy (PVO) som är en privatägd grupp av företag i den finska energisektorn. I slutet av 2019 uppgick det verkliga värdet av aktierna till 522 (415) MEUR. Det verkliga värdet på dessa aktier är beroende av elpriserna och behandlas mer i detalj i Not 14 Aktierelaterade instrument.

En ändring med 10 % av priserna för energi och råvaror skulle innebära en ändring motsvarande 9 (13) MEUR i det verkliga värdet av de risksäkringsinstrument för energi och råvaror som beskrivs i tabellen ovan. Huvuddelen av värdeförändringarna, efter skatt, redovisas direkt i eget kapital som säkringsreserver till dess att kontrakten förfaller och resultatet redovisas i resultaträkningen. De uppskattade värdena återspeglar bara hur känsliga finansiella instrument avseende råvaror är för marknadsrisken, inte koncernens hela exponering för råvaru- och energiprisrisker i stort, eftersom de underliggande inköpen inte är finansiella instrument som omfattas av IFRS 7. De energi- och råvarukontrakt som gällde vid årsskiftet 2019 förfaller mellan 2020 och 2024. De kontrakt som gällde 2018 skulle förfalla mellan 2019 och 2024.

I ett försök att minska exponeringen för övriga råvaruprisrisker hänförliga till skogsråvara är koncernen också en stor aktieägare i större skogsbolag i Norden. Under 2019 slutförde Stora Enso omstruktureringen av Bergvik Skogs skogstillgångar i Sverige och utökade koncernens skogstillgångar i Sverige till 1,4 miljoner hektar. Skogstillgångarna placerades i ett helägt dotterbolag och konsoliderades enligt post för post-principen i Stora Ensos bokslut. Koncernens biologiska tillgångar behandlas mer i detalj i Not 12 Biologiska tillgångar. Dessutom äger Stora Enso 41,00 % av aktierna i Tornator Oyj som är en stor skogsägare i Finland. Koncernens ägarandel i Tornator redovisas som ett intressebolag och behandlas mer i detalj i Not 13 Intressebolag.

Aktiekursrisk

Koncernen har vissa investeringar i börsnoterade värdepapper. För närvarande gäller detta aktier i Packages Ltd i Pakistan. Marknadsvärdet på dessa aktieinvesteringar var vid årsskiftet 12 (13) MEUR. Förändringar i marknadsvärdet för dessa investeringar redovisas, efter skatt, direkt i eget kapital som egetkapitalinstrument via övrigt totalresultatreserv. Mer detaljerad information om börsnoterade värdepapper finns i Not 14 Aktierelaterade instrument.

Kapitalhanteringsrisk

Stora Ensos skuldstruktur är inriktad mot kapitalmarknader och banker. Koncernens mål för kapitalhanteringen är både att säkerställa företagets förmåga att fortsätta verksamheten för att ge vinst till aktieägare och fördelar för andra intressenter och att behålla en optimal kapitalstruktur för att minska kapitalkostnaden. För att behålla eller justera kapitalstrukturen kan koncernen, förutsatt att aktieägarna godkänner det, variera utdelningarna till aktieägarna, återköpa egna aktier på finansmarknaderna, återbetala kapital till aktieägarna, emittera nya aktier eller sälja tillgångar för att minska skulderna. Koncernens mål är att hålla en jämn utdelningsnivå i linje med den långsiktiga resultatutvecklingen med målet att dela ut 50 % av nettoresultatet över en konjunkturcykel.

Koncernen följer upp sitt kapital utifrån ett mål för nettoskuldsättningsgraden på 0,60 eller mindre och ser till att kvoten av nettoskuld/operativt EBITDA ligger kvar under 2,0, vilket indikerar en stabil finansiell ställning och finansiell flexibilitet.

Kapitalstruktur

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Räntebärande skulder	4 192	3 344
Räntebärande tillgångar	983	1 252
Nettoskuld	**3 209**	**2 092**
Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare	**7 429**	**6 714**
Operativt EBITDA1	**1 542**	**1 878**
Skuldsättningsgrad	**0,43**	**0,31**
Nettoskuld/operativt EBITDA	**2,08**	**1,10**

[1] Definitionen för operativt EBITDA finns i avsnittet om icke IFRS-baserade mått i verksamhetsberättelsen.

Stora Ensos samägda bolag Montes del Plata och koncernens dotterbolag Stora Enso (Guangxi) Packaging Company Ltd har uppfyllt kovenanterna för förhållandet mellan skulder och tillgångar under de rapporterade perioderna.

Not 25 Verkligt värde

Redovisningsprinciper

Finansiella tillgångar

Koncernen delar in sina finansiella tillgångar i tre kategorier: upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via övrigt totalresultat och verkligt värde via resultaträkningen. Klassificeringen görs enligt IFRS 9 och ledningen beslutar om hur investeringar ska klassificeras vid förvärvstidpunkten.

Klassificering av investeringar i skuldinstrument baseras på affärsmodell och hur de avtalsenliga kassaflödena för skuldinstrumenten ser ut. Investeringar i skuldinstrument som har en affärsmodell där målet är att inneha finansiella instrument för att inkassera avtalsenliga kassaflöden i form av kapitalbelopp och ränta, klassificeras som upplupet anskaffningsvärde och redovisas som omsättnings- och anläggningstillgångar. Investeringar i skuldinstrument som har en affärsmodell där målet är att inneha de finansiella instrumenten både för att inkassera avtalsenliga kassaflöden och för att sälja finansiella instrument, där kassaflödena endast utgör betalning av kapitalbelopp och ränta, klassificeras som verkligt värde via övrig totalinkomst och redovisas som omsättnings- och anläggningstillgångar.

Koncernens investeringar i aktierelaterade värdepapper, som noterade och onoterade värdepapper, klassificeras som verkligt värde via resultaträkningen såvida inte koncernen vid investeringen har valt att i enlighet med IFRS 9 klassificera investeringarna som verkligt värde via övrigt totalresultat, där endast intäkt av utdelningar redovisas i resultaträkningen.

Investeringar som inte värderas till upplupet anskaffningsvärde eller till verkligt värde via övrigt totalresultat klassificeras som verkligt värde via resultaträkningen och är därför värderade till verkligt värde i koncernens resultaträkning och redovisas som omsättnings- och anläggningstillgångar.

Finansiella skulder

Koncernens finansiella skulder klassificeras som upplupet anskaffningsvärde eller verkligt värde via resultaträkningen. Finansiella skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde om inte koncernen har beslutat att använda alternativet verklig värde för att beteckna en finansiell skuld som värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

Derivat

Derivata finansiella tillgångar och skulder värderas till verkligt värde och klassificeras som verkligt värde via resultaträkningen om koncernen har använt säkringsredovisning till verkligt värde via övrig totalinkomst enligt IFRS 9. Finansiella derivatinstrument och säkringsredovisning behandlas mer i detalj i Not 27 Derivat.

Lånefordringar

Lånefordringar är skuldinstrument med fastställda eller fastställbara återbetalningar som inte noteras på en aktiv marknad. De redovisas först till verkligt värde och därefter till upplupet anskaffningsvärde. Avsättning för förväntade kreditförluster beräknas enligt anvisningarna i IFRS 9, där avsättningen baseras på förväntade kreditförluster under kommande tolvmånadersperiod såvida inte kreditrisken har ökat väsentligt sedan den först redovisades. En väsentlig ökning av kreditrisken bedöms genom att jämföra risken för betalningsunderlåtelse av det finansiella instrumentet på balansdagen med motsvarande risk för betalningsunderlåtelse när den först redovisades. Koncernen kan till exempel utgå från finansmarknadens pris på kreditswappar (CDS) för att göra riskbedömningar. Ränteinkomster på lånefordringar redovisas som finansiella intäkter och kostnader. Lånefordringar som förfaller till betalning inom 12 månader redovisas som omsättningstillgång under räntebärande fordringar och de som förfaller efter 12 månader som anläggningstillgångar under långfristiga räntebärande lånefordringar.

Verkligt värde på finansiella instrument

De verkliga värdena på börsnoterade derivat och noterade värdepapper baseras på balansdagens noterade marknadspriser. De verkliga värdena på ränteswappar beräknas som nuvärdet av uppskattade framtida kassaflöden. Verkligt värde på valutaterminskontrakt fastställs utifrån balansdagens valutaterminskurs. Mer information om värderingsprinciperna för finansiella derivatinstrument finns i Not 27 Derivat.

Vid bedömning av verkligt värde på onoterade derivat och andra finansiella instrument använder koncernen flera olika metoder och gör antaganden utifrån marknadsförhållandena varje balansdag. Noterade marknadspriser eller återförsäljningspriser för identiska eller liknande instrument används för långfristiga skulder. Andra tekniker, till exempel optionsvärderingsmodeller och uppskattat diskonterat värde på framtida kassaflöden, används för att fastställa verkliga värden på övriga finansiella instrument. För finansiella tillgångar och skulder med en löptid på mindre än ett år antas de nominella värdena, minus eventuella uppskattade kreditjusteringar, ligga nära de verkliga värdena. Finansiella skulders verkliga värde uppskattas för upplysningsändamål genom diskontering av de framtida avtalsmässiga kassaflödena till de aktuella marknadsräntor som koncernen har tillgång till för liknande finansiella instrument.

Inköp och försäljning av finansiella instrument redovisas på affärsdagen, vilket är det datum då koncernen förbinder sig att köpa eller sälja det finansiella instrumentet. Finansiella instrument tas bort från balansen när rättigheterna att erhålla kassaflöden från de finansiella instrumenten har löpt ut eller överförts, och då koncernen väsentligen har överfört risker, skyldigheter och nytta förenade med äganderätten till den finansiella tillgången eller skulden.

Verkligt värde-hierarkin

Koncernen använder följande hierarki för att bestämma och ge upplysningar om verkligt värde på finansiella instrument utifrån värderingsteknik:

- Nivå 1: noterade (ojusterade) priser på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder
- Nivå 2: andra tekniker genom vilka alla indata som har en väsentlig inverkan på det redovisade värdet går att observera, direkt eller indirekt
- Nivå 3: metoder som använder indata som har en väsentlig inverkan på de redovisade verkliga värden som inte är baserade på observerbara marknadsdata

Koncernen utvärderar kategoriseringen av sina värderingar till verkligt värde i förhållande till verkligt värde-hierarkin på regelbunden basis i slutet av redovisningsperioden. Varken under 2018 eller 2019 har det varit några förflyttningar mellan Nivå 1 och 2 i verkligt värde-hierarkin och inga förflyttningar till eller från Nivå 3. Se Not 14 Aktierelaterade instrument för mer information om avstämning av verkliga värden på noterade och onoterade värdepapper på nivå 3.

Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder enligt kategori: 2019

MEUR	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde via övrigt totalresultat	Verkligt värde via resultaträkningen	Säkringsredovisade derivat	Redovisade värden, totalt	Verkligt värde	Not
Finansiella tillgångar							
Noterade värdepapper	-	12	-	-	12	12	14
Onoterade värdepapper	-	522	3	-	526	526	14
Långfristiga lånefordringar	71	-	-	1	72	72	25
Kundfordringar och övriga rörelsefordringar	930	38	-	-	968	968	17
Räntebärande fordringar	3	-	3	17	23	23	25
Kassa- och banktillgodohavanden	876	-	-	-	876	876	
Totalt	**1 879**	**573**	**7**	**18**	**2 477**	**2 477**	

MEUR	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde via resultaträkningen	Säkringsredovisade derivat	Redovisade värden, totalt	Verkligt värde	Not
Finansiella skulder						
Långfristiga skulder	3 207	4	21	3 232	3 549	26
Kortfristig del av långfristiga skulder	376	-	-	376	376	26
Räntebärande skulder	546	1	24	572	572	26
Leverantörsskulder och övriga operativa skulder	1 574	25	-	1 598	1 598	23
Checkräkningskrediter	13	-	-	13	13	
Totalt	**5 716**	**30**	**45**	**5 790**	**6 107**	

Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder enligt kategori: 2018

MEUR	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde via övrigt totalresultat	Verkligt värde via resultaträkningen	Säkringsredovisade derivat	Redovisade värden, totalt	Verkligt värde	Not
Finansiella tillgångar							
Noterade värdepapper	-	13	-	-	13	13	14
Onoterade värdepapper	-	415	8	-	422	422	14
Långfristiga lånefordringar	54	-	-	-	54	54	25
Kundfordringar och övriga rörelsefordringar	1 092	44	-	-	1 136	1 136	17
Räntebärande fordringar	1	-	5	49	55	55	25
Kassa- och banktillgodohavanden	1 130	-	-	-	1 130	1 130	
Totalt	**2 277**	**472**	**13**	**49**	**2 811**	**2 811**	

MEUR	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde via resultaträkningen	Säkringsredovisade derivat	Redovisade värden, totalt	Verkligt värde	Not
Finansiella skulder						
Långfristiga skulder	2 265	-	-	2 265	2 541	26
Kortfristig del av långfristiga skulder	403	-	-	403	403	26
Räntebärande skulder	604	7	63	675	675	26
Leverantörsskulder och övriga operativa skulder	1 627	21	-	1 648	1 648	23
Checkräkningskrediter	1	-	-	1	1	
Totalt	**4 901**	**28**	**63**	**4 992**	**5 268**	

I tabellerna ovan uppskattas det verkliga värdet till samma belopp som det redovisade värdet för kortfristiga finansiella tillgångar och skulder, t.ex. kundfordringar och leverantörsskulder, på grund av deras korta löptid och begränsade kreditrisk. Det verkliga värdet på långfristiga räntebärande skulder, betraktat som en värdering till verkligt värde på nivå 2, beräknas utifrån en diskonterad kassaflödesanalys där avkastningskurvorna som är observerbara i normalt angivna intervall används som en diskonteringsfaktor i modellen.

År 2014 förvärvade Stora Enso 100 % av aktierna i det amerikanska företaget Virdia Inc. Transaktionen omfattade potentiella utbetalningar efter utvärdering av specifika tekniska och kommersiella mål. De beräknade utbetalningarnas nuvärde, betraktat som en värdering av verkligt värde på nivå 3, beräknas utifrån vissa sannolikhetskriterier. Vid årsskiftet uppgick det verkliga värdet till 25 (21) MEUR och redovisas i tabellen ovan under leverantörsskulder och övriga operativa skulder. I januari 2020 reglerades utbetalningar kopplade till dessa mål med ett belopp på cirka 25 MEUR.

Verkliga värden redovisade i koncernens rapport över finansiell ställning: 2019

	Per 31 december			
MEUR	**Nivå 1**	**Nivå 2**	**Nivå 3**	**Totalt**
Noterade värdepapper				
Noterade värdepapper via övrigt totalresultat	12	-	-	12
Onoterade värdepapper				
Onoterade värdepapper via övrigt totalresultat	-	-	522	522
Onoterade värdepapper via resultaträkningen	-	-	3	3
Kundfordringar och övriga operativa tillgångar				
Rörelsefordringar via övrigt totalresultat	-	38	-	38
Derivata finansiella tillgångar				
Säkringsredovisade derivat	-	18	-	18
Derivat till verkligt värde via resultaträkningen	-	3	-	3
Finansiella tillgångar, totalt	**12**	**59**	**526**	**597**
Leverantörsskulder och övriga operativa skulder				
Operativa skulder via resultaträkningen	-	-	25	25
Derivata finansiella skulder				
Säkringsredovisade derivat	-	45	-	45
Derivat till verkligt värde via resultaträkningen	-	5	-	5
Finansiella skulder, totalt	**-**	**50**	**25**	**75**

Verkliga värden redovisade i koncernens rapport över finansiell ställning: 2018

	Per 31 december			
MEUR	**Nivå 1**	**Nivå 2**	**Nivå 3**	**Totalt**
Noterade värdepapper				
Noterade värdepapper via övrigt totalresultat	13	-	-	13
Onoterade värdepapper				
Onoterade värdepapper via övrigt totalresultat	-	-	415	415
Onoterade värdepapper via resultaträkningen	-	-	8	8
Kundfordringar och övriga operativa tillgångar				
Rörelsefordringar via övrigt totalresultat	-	44	-	44
Derivata finansiella tillgångar				
Säkringsredovisade derivat	-	49	-	49
Derivat till verkligt värde via resultaträkningen	-	5	-	5
Finansiella tillgångar, totalt	**13**	**98**	**422**	**533**
Leverantörsskulder och övriga operativa skulder				
Operativa skulder via resultaträkningen	-	-	21	21
Derivata finansiella skulder				
Säkringsredovisade derivat	-	63	-	63
Derivat till verkligt värde via resultaträkningen	-	7	-	7
Finansiella skulder, totalt	**-**	**70**	**21**	**91**

Räntebärande fordringar

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Långfristiga derivattillgångar	1	0
Långfristiga insättningar	68	50
Långfristiga lån till intressebolag	2	2
Övriga långfristiga lånefordringar	1	2
Långfristiga räntebärande fordringar, totalt	**72**	**54**
Kortfristiga derivattillgångar	20	54
Kortfristiga insättningar	3	0
Övriga kortfristiga lånefordringar	0	1
Kortfristiga räntebärande fordringar, totalt	**23**	**55**
Räntebärande fordringar, totalt	**95**	**110**

Den genomsnittliga årsräntan för insättningar och lånefordringar den 31 december 2019 var cirka 0,6 % (0,4 %). I kortfristiga räntebärande fordringar den 31 december 2019 ingick ingen upplupen ränta. Koncernen bedömer att det inte har skett någon väsentlig ökning av kreditrisken med hänsyn till räntebärande fordringar sedan de redovisades första gången. De bedöms därmed ha låg kreditrisk och avsättningen för kreditförlust baseras på förväntade kreditförluster under kommande tolvmånadersperiod.

Avstämning av verkliga värden på finansiella tillgångar och skulder på nivå 3

MEUR	**2019**	**2018**
Finansiella tillgångar		
Ingående balans per 1 januari	422	318
Vinster/förluster redovisade i resultaträkningen	0	-2
Vinster/förluster redovisade i övrigt totalresultat	109	104
Tillägg	0	3
Avyttringar	-5	-1
Utgående balans per 31 december	**526**	**422**

MEUR	**2019**	**2018**
Finansiella skulder		
Ingående balans per 1 januari	-21	-20
Vinster/förluster redovisade i resultaträkningen	-4	0
Omräkningsdifferens	0	-1
Utgående balans per 31 december	**-25**	**-21**

Not 26 Räntebärande skulder

Redovisningsprinciper

Räntebärande skulder

Räntebärande skulder redovisas först till verkligt värde, netto efter avdrag för transaktionskostnader. I följande perioder värderas de räntebärande skulderna till upplupet anskaffningsvärde enligt effektivräntemetoden. Eventuella skillnader mellan intäkter efter avdrag för transaktionskostnader och återbetalningsvärde redovisas löpande i koncernens resultaträkning under lånens löptid. Räntekostnaderna ackumuleras och redovisas i koncernens resultaträkning för respektive period.

Räntebärande skulder med en ursprunglig löptid längre än 12 månader klassificeras som långfristiga räntebärande skulder i koncernens balansräkning, medan återbetalningar som förfaller inom 12 månader redovisas som kortfristiga skulder under kortfristig del av långfristiga skulder. Kortfristiga företagscertifikat, banklån och andra räntebärande skulder för vilka den ursprungliga löptiden är mindre än 12 månader redovisas som kortfristiga skulder under räntebärande skulder.

Leasingskulder

När ett kontrakt tecknas bedömer koncernen om kontraktet är, eller delvis innebär, ett leasingavtal. Ett kontrakt är, eller innehåller, ett leasingavtal om kontraktet överför rätten att kontrollera användningen av en specifik tillgång för en viss tidsperiod i utbyte mot betalning. Leasingskulder kapitaliseras initialt när leasingperioden börjar och värderas till det aktuella värdet av de leasingavgifter som inte betalats vid leasingperiodens början, diskonterat till koncernens låneräntesats. Tillämpad leasingperiod är lika med den period under vilken avtalet inte kan sägas upp utom i de fall då koncernen i princip vet att kontraktet kommer att förnyas. Koncernen fördelar kontraktets ersättningsbelopp på de olika leasingdelarna och räknar av delar som inte avser leasing i den mån de går att identifiera. Leasingvillkoren förhandlas individuellt och kan innehålla ett brett utbud av olika villkor.

Leasingskulderna värderas sedan till upplupet anskaffningsvärde enligt effektivräntemetoden. Leasingbetalningen fördelas mellan skulder och finansiella kostnader så att räntebetalningarna på den utestående skulden blir proportionella. Leasingskulder omvärderas främst när framtida betalningar förändras på grund av ändringar i index eller räntesats eller om koncernens bedömning av huruvida man ska utnyttja en option för förlängning av avtalet förändras. När leasingskulden omvärderas görs vanligen en motsvarande justering av det bokförda värdet för ROU-tillgången.

Koncernen har valt att inte redovisa leasingskulder för leasingavtal omfattande 12 månader eller mindre, eller leasingavtal för tillgångar av mindre värde. Leasingavtal för lågt värderade tillgångar gäller huvudsakligen dator- och kontorsutrustning, vissa fordon och maskiner och annat av mindre värde. Koncernen redovisar leasingavgifter i anslutning till leasingavtalen som en kostnad som fördelas proportionerligt över leasingperioden.

Före övergången till IFRS 16 den 1 januari 2019 hade koncernen främst kontrakt som klassificerades som operationell leasing, som inte kapitaliserades, och Stora Enso hade vid utgången av 2018 inga kontrakt för finansiell leasing av väsentligt värde.

Räntebärande skulder

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Obligationslån	1 978	1 523
Lån från kreditinstitut	1 162	1 140
Leasingskulder	440	0
Finansiella leasingskulder	0	1
Derivata finansiella skulder (se Not 25)	24	0
Övriga långfristiga skulder	5	4
Långfristiga räntebärande skulder, inklusive kortfristig del	**3 608**	**2 668**
Kortfristiga låneskulder	516	566
Räntekostnader	33	40
Derivatskulder (se Not 25)	23	68
Checkräkningskrediter	13	1
Räntebärande skulder, totalt	**4 192**	**3 344**

MEUR	**2019**	**2018**
Bokfört värde 1 januari	3 344	3 016
Anskaffningar, leasingskulder på grund av införandet av IFRS 16 Leasingavtal	525	0
Förvärv av dotterbolag	793	0
Erhållna likvider från nya långfristiga lån	870	578
Anskaffningar, leasingskulder	29	0
Återbetalning av långfristiga skulder	-1 216	-358
Återbetalning leasingskulder och ränta	-88	0
Förändring i kortfristiga lån och räntekostnader	-58	46
Förändring i derivatskulder	-21	32
Omräkningsdifferenser och övrigt	13	30
Räntebärande skulder, totalt	**4 192**	**3 344**

Händelser under 2019 och 2018

År 2018 lanserade Stora Enso det gröna ramverket Green Bond, som en del i sitt arbete för en hållbar ekonomi. Målet är att erbjuda en låneform som stödjer hållbarhetsfokuserade investerare i räntebärande instrument och att rapportera direkt klimatpåverkan av vissa investeringar och affärsaktiviteter. I februari 2019 emitterade Stora Enso sina första gröna obligationer till ett totalt nominellt värde av 6 000 MSEK. Obligationerna består av tre delar: 3 000 MSEK som förfaller i augusti 2021 med en rörlig ränta på STIBOR +0,85 %, 1 250 MSEK som förfaller i februari 2024 med en rörlig ränta på STIBOR +1,45 % och 1 750 MSEK som förfaller i februari 2024 med an fast ränta på 1,875 %. Obligationslånen medför inga kovenanter. I Stora Enso Sustainability Report 2019 finns ytterligare information om användningen av intäkter och om Stora Ensos strategi för en hållbar ekonomi.

Under andra kvartalet 2019 emitterade Stora Enso ett obligationslån på 1 000 MSEK i form av gröna obligationer under sina program EMTN (Euro Medium Term Note) och Green Bond. Lånet förfaller 2026. Dessutom har Stora Enso tagit ett nytt kreditinstitutslån med ett kapitalvärde på 1 500 MSEK. Lånet förfaller 2021.

Under 2019 uppgick Stora Ensos totala återbetalningar av obligationslån i USD och EUR till nominellt 219 MEUR (159 MEUR för obligationslån i EUR).

2018 genomförde Stora Enso en emission av ett nytt obligationslån på 300 MEUR under EMTN-programmet. Obligationslånet förfaller i mars 2028 och löper med en fast ränta på 2,5 %.

Under tredje kvartalet 2018 gav Fitch Ratings Stora Enso Oyj kreditbetyget BBB- med stabila utsikter. I kreditvärderingen belystes Stora Ensos förbättrade kassaflöde och stärkta balansräkning. Under det fjärde kvartalet 2018 tilldelades Stora Enso Oyj en investment grade rating av Moody's Investors Service som uppgraderade det långsiktiga kreditbetyget från Ba1 till Baa3 med stabila utsikter.

Räntebärande skulder - löptider, räntesatser och valuta

Stora Ensos lån har olika löptider. Det kortaste förfaller 2020 och det längsta 2036. Lånen har antingen fast eller rörlig ränta mellan 0,5 % (0,9 %) och 7,3 % (8,6 %). Den genomsnittliga låneräntan uppgick vid årsskiftet till 3,5 % (4,3 %). En del av Stora Ensos lån har ändrats från rörlig till fast ränta genom ränte- och valutaswappar. Huvuddelen av koncernens lån är i EUR, USD, SEK eller CNY. Mer information om löptiderna för koncernens lån finns i Not 24 Hantering av finansiell risk.

Nettoskuld

Under 2019 ökade den räntebärande nettoskulden med 1 117 (minskade med 161) MEUR till 3 209 (2 092) MEUR. Räntebärande nettoskuld är lika med totala räntebärande skulder minus totala räntebärande tillgångar som banktillgodohavanden och insättningar. Kassa- och banktillgodohavanden efter avdrag för checkräkningskrediter minskade med 265 (ökade med 525) MEUR till 863 (1 128) MEUR per den 31 december 2019. Under 2019 var det totala kassautflödet för leasing 88 MEUR inklusive ett räntebelopp på 20 MEUR.

Kvoten nettoskuld/operativt EBITDA för de senaste 12 månaderna var 2,1 (1,1). Skuldsättningsgraden vid årets slut var 0,43 (0,31).

Obligationslån

Emitterat/Förfallodatum	Beskrivning av lån	Räntesats %	Valutaslag	Emitterat nominellt värde	Utestående per 31 december		Bokfört värde per 31 december	
					2019	2018	2019	2018
Alla skulder innehas av moderbolaget				**Valuta, miljoner**			**MEUR**	
Fast ränta								
1993-2019	Series C Senior Notes 2019	8,6	USD	50	0	50	0	45
2006-2036	Global 7.250% Notes 2036	7,25	USD	300	300	300	264	259
2012-2019	Euro Medium Term Note	5,5	EUR	500	0	175	0	175
2016-2023	Euro Medium Term Note	2,125	EUR	300	300	300	299	298
2017-2027	Euro Medium Term Note	2,5	EUR	300	300	300	299	298
2018-2028	Euro Medium Term Note	2,5	EUR	300	300	300	298	298
2019-2024	Euro Medium Term Note (Green Bond)	1,875	SEK	1 750	1 750	0	167	0
Obligationslån med fast ränta, totalt							**1 326**	**1 373**
Rörlig ränta								
2015-2025	Euro Medium Term Note	Euribor +2.25	EUR	125	125	125	125	125
2015-2027	Euro Medium Term Note	Euribor +2.35	EUR	25	25	25	25	25
2019-2021	Euro Medium Term Note (Green Bond)	Stibor+0.85	SEK	3 000	3 000	0	287	0
2019-2024	Euro Medium Term Note (Green Bond)	Stibor+1.45	SEK	1 250	1 250	0	119	0
2019-2026	Euro Medium Term Note (Green Bond)	Stibor+1.60	SEK	1 000	1 000	0	95	0
Obligationslån med rörlig ränta, totalt							**651**	**150**
Obligationslån, totalt							**1 978**	**1 523**

Finansiella leasingskulder enligt IAS 17

Den 31 december 2018 hade Stora Enso ett litet antal finansiella leasingavtal avseende maskiner och byggnader, för vilka kapitalkostnader om 3 MEUR ingick i materiella anläggningstillgångar; av- och nedskrivningen av dessa var 2 MEUR 2018. De sammanlagda leasingkostnaderna uppgick för 2018 till 28 MEUR, varav 1 MEUR utgjorde ränta. Nuvärdet av finansiella leasingskulder vid årsskiftet 2018 uppgick till 1 MEUR. Från och med den 1 januari 2019 tillämpar koncernen IFRS 16 om leasingavtal.

Not 27 Derivat

Redovisningsprinciper

Finansiella derivatinstrument och säkring

Finansiella derivat redovisas först till verkligt värde i koncernens balansräkning och värderas sedan till verkligt värde vid varje bokslut men metoden för redovisning av vinster och förluster är beroende av vad det är som säkras. Vid tecknandet av derivatkontrakt anger koncernen om de är avsedda för säkring av mycket sannolika prognosticerade transaktioner eller fasta åtaganden (kassaflödesäkringar), säkring av exponering för förändringar i verkligt värde av redovisade tillgångar eller skulder (verkligt värde-säkringar), säkring av nettoinvesteringar i utländska enheter eller om de är derivatinstrument som inte uppfyller kraven för att redovisas som säkringar enligt IFRS 9. Derivatkontrakt med en löptid längre än 12 månader klassificeras som långfristiga räntebärande fordringar eller skulder medan derivatkontrakt som förfaller inom 12 månader redovisas som kortfristiga räntebärande fordringar eller skulder.

När säkringen påbörjas dokumenterar koncernen förhållandet mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten, liksom målet för risksäkringen och strategin för att genomföra olika säkringstransaktioner. I processen ingår också att länka alla finansiella instrument som definierats som säkringar till en viss tillgång eller skuld, till specifika åtaganden eller mycket sannolika prognosticerade transaktioner, för att kontrollera och dokumentera förhållandet mellan den säkrade posten och säkringsinstrumentet i enlighet med IFRS 9.

Den säkringsgrad som används för säkringsrelationer är vanligtvis 1:1. För valutasäkring och råvarusäkringsändamål använder koncernen en säkringsbeteckning där de kritiska villkoren för säkringsinstrumentet och den säkrade posten kommer att sammanfalla när det gäller det noterade beloppet och tidpunkten. När det gäller räntesäkring kommer räntebasen mellan swap-kontrakt och underliggande skuld att sammanfalla. Eftersom de kritiska villkoren för säkringar och underliggande risker matchar anses säkringsinstrumenten kompensera för eventuella förändringar relaterade till de förväntade transaktionerna. Potentiell källa till ineffektivitet för alla ovannämnda säkringar är möjlig kreditrisk som dominerar värdeförändringar. Potentiella källor till ineffektivitet som kan förväntas inträffa i förhållande till valutasäkringar och råvarusäkringar är huvudsakligen relaterade till den prognostiserade transaktionen som inte inträffar i beloppet eller vid den förväntade tiden. För räntesäkringar kan valutaspridning eller säkringsinstrumentets initiala verkliga värde vid säkringsdatumet leda till ineffektivitet.

Koncernen dokumenterar också sin kvalitativa bedömning vid säkringstillfället av hur effektiva de derivat som används som säkring är för att uppväga förändringar i verkligt värde eller kassaflöden av säkrade poster. Säkringarnas effektivitet bedöms i enlighet med kraven i IFRS 9.

Kassaflödessäkringar

Förändringar i verkligt värde av derivat som definierats som och får redovisas som kassaflödessäkringar, och bedöms som effektiva, redovisas i reserv för kassaflödessäkringar under övrig totalinkomst, vars rörelser redovisas i koncernens rapport över totalinkomst. För valutaterminer har både spotelementet och terminspunkterna inkluderats i säkringsbeteckningen. När det gäller valutaoptioner ingår inte tidsvärdet i definitionen av säkringen. Det är endast optionens realvärde som definieras som säkringsinstrument. Förändringar i valutaoptioners tidsvärde redovisas som kostnad för säkringsreserv under övrig totalinkomst. Ett derivats ackumulerade vinst eller förlust som avräknats mot eget kapital överförs till koncernens resultaträkning och klassificeras som intäkt eller kostnad i samma period som den säkrade posten påverkar resultaträkningen. Realiserade resultat av säkringsredovisade derivatinstrument som används för att säkra transaktioner i utländsk valuta redovisas som justering av försäljningsintäkt eller material och tjänster beroende på den underliggande säkrade posten.

Vad gäller säkringar av valutaexponering i framtida transaktioner som resulterar i redovisning av icke-finansiella tillgångar, överförs vinsterna och förlusterna som avräknats mot kassaflödessäkringsreserv under övrigt totalresultat från eget kapital för att ingå i anskaffningsvärdet för den icke-finansiella tillgången vid tidpunkten för redovisning. De icke resultatavräknade beloppen skrivs slutligen av i resultaträkningen över de icke-finansiella tillgångarnas livslängd.

När ett säkringsinstrument förfaller eller säljs, avslutas eller löses in, eller inte längre uppfyller kriterierna för säkringsredovisning enligt IFRS 9, kvarstår den vid denna tidpunkt ackumulerade vinsten eller förlusten som avräknats mot eget kapital i eget kapital och redovisas som en justering av intäkt eller kostnad när den transaktion som koncernen åtagit sig eller som prognosticerats slutligen redovisas i koncernens resultaträkning. Om den underliggande prognosticerade transaktionen däremot inte längre förväntas inträffa redovisas den ackumulerade vinsten eller förlusten, redovisad i eget kapital för perioden när säkringen gällde, direkt i koncernens resultaträkning.

Säkringar av verkligt värde

För säkring av verkligt värde använder koncernen antingen derivat eller lån som ett säkringsinstrument för att hantera risker kopplade till den säkrade postens verkliga värde. Vinster eller förluster på säkringsinstrument som definierats som och får redovisas som säkringar av verkligt värde, och bedöms som mycket effektiva, redovisas i koncernens resultaträkning tillsammans med alla eventuella förändringar i verkligt värde av de säkrade tillgångar eller skulder som säkringen hänförs till.

Säkring av nettoinvesteringar

För säkring av nettoinvesteringar i utländska enheter använder koncernen antingen derivat eller lån i utländska valutor. Om säkringsinstrumentet är ett derivat redovisas vinster eller förluster hänförliga till den effektiva delen av säkringen som ackumulerad omräkningsjustering i eget kapital som redovisas i koncernens rapport över totalresultat. Vinst eller förlust hänförlig till den ineffektiva delen redovisas direkt i koncernens resultaträkning. Dessutom redovisas även kursvinster och kursförluster som uppkommer vid omräkning av ett lån i utländsk valuta som säkrar en nettoinvestering i utländsk verksamhet som ackumulerad omräkningsjustering och eventuell ineffektiv del redovisas direkt i koncernens resultaträkning. Vinsterna och förlusterna som redovisas som ackumulerad omräkningsjustering återförs till koncernens resultat när den underliggande säkrade nettoinvesteringen avyttras.

Derivat till verkligt värde via resultaträkningen

Vissa derivattransaktioner får, även om de utgör en effektiv ekonomisk säkring enligt koncernens risksäkringspolicyer, inte redovisas som säkringar enligt de särskilda reglerna i IFRS 9. Därför redovisas förändringar i verkligt värde av säkringar som inte kvalificerar för säkringsredovisning till verkligt värde i koncernens resultaträkning. För derivat som ej kvalificerar för säkringsredovisning redovisas

förändringar i verkligt värde i rörelseresultatet. Förändringar i verkligt värde för andra derivat som ej kvalificerar för säkringsredovisning redovisas i koncernens resultaträkning som finansiella intäkter och kostnader.

Värdering av derivat

Derivatinstrument redovisas i balansräkningen till sitt verkliga värde definierat som det belopp till vilket derivatinstrumentet skulle kunna ingå i en transaktion mellan parter på den öppna marknaden på värderingsdagen. Det verkliga värdet för sådana finansiella poster har bestämts enligt följande kriterier:

- Valutaterminskontrakts verkliga värde beräknas utifrån valutakurserna på balansdagen.
- Valutaoptioners verkliga värde beräknas utifrån balansdagens kurs och allmänna prissättningsmodeller för optioner.
- Råvarukontrakts verkliga värde beräknas utifrån noterade marknadspriser på terminsmarknader eller annan tillförlitlig information om marknaden.
- Ränteswappars verkliga värde beräknas med hjälp av en diskonterad kassaflödesmetod.
- Valutaswappars verkliga värde beräknas med hjälp av en diskonterad kassaflödesmetod där också växlingen av nominellt belopp inkluderas i värderingsmodellen.

Eget kapital - övrigt totalresultat

Utestående derivat definieras som kassaflödessäkringar och förändringar vid värdering till verkligt värde redovisas i den särskilda posten för eget kapital i övrigt totalresultat: Kassaflödessäkringsreserv. Optioners tidsvärde ingår inte i definitionen av kassaflödessäkringen, utan redovisas separat som kostnad för säkringsreserv under övrig totalinkomst.

Kassaflödessäkringar

De derivat som används för valutakurssäkring av betalningsflöden är främst terminskontrakt och valutaoptioner. Swappar används främst för säkring av råvaror och räntor. Vid råvarusäkringar använder koncernen också säkring av riskkomponenter för att säkra mycket sannolika prognostiserade inköp av naturgas. Dessa inköp medför en exponering för naturgaspriser som översätts till riskkomponenter för kol och råolja, som kan säkras med hjälp av swappar kopplade till API2-kol och Brent-råolja vilka förväntas fullt ut kompensera för förändringar i marknadsvärdet för de säkrade riskkomponenterna. Båda dessa riskkomponenter kan identifieras separat och värderas på ett tillförlitligt sätt tack vare den prissättningsformel som specificeras i avtal för inköp av naturgas.

År 2019 ingick koncernen avtal om nya ränteswappar för ett totalt nominellt värde på 4 000 MSEK. Ränteswapparna har definierats som kassaflödessäkringar av nyligen utgivna gröna obligationer med rörlig ränta som löper till 2021, 2024 och 2026. År 2018 ingick koncernen en ny valutaswap från rörlig till fast ränta i Kina med ett totalt nominellt värde av 200 MEUR. Valutaswappen har definierats som en kassaflödessäkring med syfte att säkra de underliggande valuta- och ränteriskerna kopplade till skulder i EUR med rörlig ränta i Kina. Säkringen förfaller 2023.

Orealiserade vinster och förluster i samband med kassaflödessäkringar förväntas återanvändas via resultaträkningen inom ett till tre år. Det längsta säkringskontraktet förfaller år 2027 (2027), men de flesta kontrakten förväntas förfalla 2020. Kassaflödessäkringsreserv och säkringar av nettoinvesteringar i aktier presenteras i mer detalj i följande tabell.

Analys av kassaflödessäkringsreserv och säkringar av nettoinvesteringar i aktier 2019

MEUR	1 jan 2019	Förändring i verkligt värde redovisad i övrigt totalresultat/ ackumulerad omräkningsjuster	Flyttad från övrigt totalresultat till resultaträkningen	Skatteeffekter	31 dec 2019
Valutakursrisk - säkringar av kassaflöde från den löpande verksamheten	-17	-67	86	-4	-2
Råvaruprisrisk - Råvaruswappar	25	-23	-12	9	-2
Ränterisk - Ränteswappar	-5	-4	0	1	-8
Ränte- och valutakursrisk - Valutaswappar	-10	1	1	-3	-11
Kostnad för säkringsreserv	-2	3	0	-1	1
Total kassaflödessäkringsreserv i övrigt totalresultat	**-9**	**-90**	**75**	**1**	**-22**
Valutakursrisk - Säkring av nettoinvesteringar	20	-6	-4	1	12
Total säkring av nettoinvesteringar i ackumulerad omräkningsreserv	**20**	**-6**	**-4**	**1**	**12**
Säkringsreserver, totalt	**11**	**-96**	**72**	**3**	**-10**

Analys av kassaflödessäkringsreserv och säkringar av nettoinvesteringar i aktier 2018

MEUR	1 jan 2018	Förändring i verkligt värde redovisad i övrigt totalresultat/ ackumulerad omräkningsjuster	Flyttad från övrigt totalresultat till resultaträkningen	Skatteeffekter	31 dec 2018
Valutakursrisk - säkringar av kassaflöde från den löpande verksamheten	18	-72	28	9	-17
Råvaruprisrisk - Råvaruswappar	1	12	21	-8	25
Ränterisk - Ränteswappar	-4	-1	0	0	-5
Ränte- och valutakursrisk - Valutaswappar	0	-19	6	3	-10
Kostnad för säkringsreserv	-1	-1	0	0	-2
Total kassaflödessäkringsreserv i övrigt totalresultat	**14**	**-81**	**54**	**4**	**-9**
Valutakursrisk - Säkring av nettoinvesteringar	31	-14	0	3	20
Total säkring av nettoinvesteringar i ackumulerad omräkningsreserv	**31**	**-14**	**0**	**3**	**20**
Säkringsreserver, totalt	**45**	**-95**	**54**	**7**	**11**

Investeringar i intressebolag

Intressebolag redovisar säkringar och pensionsrelaterade belopp direkt i eget kapital och koncernen redovisar också sin andel av dessa belopp i eget kapital under ”övrig totalinkomst i investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden”.

Övrigt totalresultat, intressebolag

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Bergvik Skog AB	0	-11
Totalt	**0**	**-11**

Verkligt värde på derivat

Valutakursvinster och -förluster i resultaträkningen exklusive säkringar, totalt

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Omsättning	12	24
Kostnader och utgifter	-10	-16
Lån, insättningar och leasingskulder	-6	-55
Totalt	**-3**	**-46**

Säkringsresultat i rörelseresultat

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Redovisad kassaflödessäkring		
Valutasäkringar	-83	-28
Råvaruprissäkringar	12	-21
Totalt	**-71**	**-48**
Som justering av försäljningsintäkt	-79	-76
Som justering av kostnad för material och tjänster	8	28
Realiserat från övrig totalinkomst via resultaträkningen	**-71**	**-48**
Ineffektiva valutasäkringar	-3	0
Nettoresultat från kassaflödessäkringar	**-74**	**-48**
Säkringar som ej kvalificerar för säkringsredovisning		
Valutasäkringar	-17	-16
Nettoresultat av säkringar som ej kvalificerar för säkringsredovisning	**-17**	**-16**
Säkringsresultat i rörelseresultatet	**-91**	**-65**

Under 2019 förväntades vissa prognostiserade framtida transaktioner inte längre inträffa varför redovisningen av säkringar för dessa transaktioner upphörde. Det innebar att en förlust på 3 MEUR redovisas i koncernens rörelseresultat och att förlusten visas i tabellen ovan på raden för ineffektiva kassaflödessäkringar. Under 2018 redovisades inga ineffektiva kassaflödessäkringar i rörelseresultatet.

Vinst och förlust av säkringar i finansiella poster

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Redovisad kassaflödessäkring		
Ineffektiva valutasäkringar	0	-1
Ineffektiva räntederivat	0	-3
Nettoresultat från kassaflödessäkringar	**-1**	**-4**
Derivat som ej kvalificerar för säkringsredovisning		
Nettoresultat av valutaderivat	0	22
Nettoresultat av derivat som ej kvalificerar för säkringsredovisning	**0**	**22**
Nettoresultat i finansiella poster	**-1**	**18**

Nominellt och verkligt värde för derivatinstrument

MEUR	Per 31 december							
	Nomi-nellt värde	Positivt verkligt värde	Negativt verkligt värde	Verkligt värde, netto	Nominellt värde	Positivt verkligt värde	Negativt verkligt värde	Verkligt värde, netto
	2019				2018			
Valutaderivat								
Terminskontrakt: Säkring av kassaflöde från den löpande verksamheten	759	6	-9	-4	1 267	7	-15	-7
Valutaoptioner: Säkring av kassaflöde från den löpande verksamheten	1 458	9	-8	1	1 375	6	-24	-18
Redovisad kassaflödessäkring, totalt	**2 217**	**15**	**-17**	**-2**	**2 642**	**13**	**-38**	**-25**
Terminskontrakt: Säkring av kundfordringar och lånefordringar	414	3	-1	3	686	4	-6	-2
Icke säkringsredovisade, totalt	**414**	**3**	**-1**	**3**	**686**	**4**	**-6**	**-2**
Valutaderivat, totalt	**2 631**	**18**	**-18**	**0**	**3 328**	**17**	**-44**	**-27**
Råvaruderivat								
Elektricitetsswappar: Säkring av kostnader	63	1	-5	-4	67	35	0	35
Oljeswappar: Säkring av kostnader	14	1	0	1	15	0	-2	-2
Kolswappar: Säkring av kostnader	3	0	0	0	5	0	0	0
Redovisad kassaflödessäkring, totalt	**80**	**2**	**-5**	**-3**	**87**	**35**	**-2**	**33**
Elektricitetsswappar: Avslutade avtal	0	0	0	0	2	1	-1	0
Icke säkringsredovisade, totalt	**0**	**0**	**0**	**0**	**2**	**1**	**-1**	**0**
Råvaruderivat, totalt	**80**	**2**	**-5**	**-3**	**89**	**37**	**-4**	**33**
Räntederivat								
Ränteswappar: Säkring av finansiella kostnader	563	0	-12	-11	187	1	-6	-5
Valutaswappar: Säkring av finansiella kostnader	200	0	-15	-15	200	0	-16	-16
Redovisad kassaflödessäkring, totalt	**763**	**0**	**-27**	**-27**	**387**	**1**	**-23**	**-22**
Räntederivat, totalt	**763**	**0**	**-27**	**-27**	**387**	**1**	**-23**	**-22**
Redovisad kassaflödessäkring, totalt	**3 060**	**18**	**-49**	**-32**	**3 116**	**49**	**-63**	**-14**
Icke säkringsredovisade, totalt	**414**	**3**	**-1**	**3**	**688**	**5**	**-7**	**-2**
Derivat, totalt	**3 474**	**21**	**-50**	**-29**	**3 804**	**54**	**-70**	**-16**

Positiva och negativa verkliga värden på finansiella instrument visas under Räntebärande fordringar och skulder.
De redovisade verkliga värdena i tabellen ovan är inklusive upplupen ränta och optionspremier.

Förändringar i säkrade posters och säkringsinstruments verkliga värde 2019

MEUR	Ändring i värde på säkrad post för att bedöma säkringens effektivitet	Ändring i värde på utestående säkringsinstrument	Ineffektivitet
Valutakursrisk - Termins- och optionskontrakt (exklusive optionernas tidsvärde)[1]	64	-67	-3
Valutaomräkningsrisk - säkring av nettoinvesteringar	6	-6	0
Råvaruprisrisk - råvaruswappar	23	-23	0
Ränterisk - ränteswappar	4	-4	0
Ränte- och valutaomräkningsrisk - valutaswappar	-1	1	0

[1] Ineffektivitet redovisas i operativt rörelseresultat.

Förändringar i säkrade posters och säkringsinstruments verkliga värde 2018

MEUR	Ändring i värde på säkrad post för att bedöma säkringens effektivitet	Ändring i värde på utestående säkringsinstrument	Ineffektivitet
Valutakursrisk - Termins- och optionskontrakt (exklusive optionernas tidsvärde)[1]	71	-72	-1
Valutaomräkningsrisk - säkring av nettoinvesteringar	14	-14	0
Råvaruprisrisk - råvaruswappar	-12	12	0
Ränterisk - ränteswappar	1	-1	0
Ränte- och valutaomräkningsrisk - valutaswappar	12	-15	-3

[1] Ineffektivitet redovisas i finansnetto.

.

Finansiell påverkan av kvittning för instrument som omfattas av ramavtal för kvittning 2019

	Ej kvittat i balansräkningen			
MEUR	**Redovisade finansiella instrument, brutto**	**Skulder (-) eller tillgångar (+) som omfattas av ramavtal för kvittning**	**Mottagen (-) eller lämnad (+) säkerhet**	**Nettoexponering**
Derivattillgångar	21	-14	0	7
Derivatskulder	-50	14	0	-36

Finansiell påverkan av kvittning för instrument som omfattas av ramavtal för kvittning 2018

	Ej kvittat i balansräkningen			
MEUR	**Redovisade finansiella instrument, brutto**	**Skulder (-) eller tillgångar (+) som omfattas av ramavtal för kvittning**	**Mottagen (-) eller lämnad (+) säkerhet**	**Nettoexponering**
Derivattillgångar	54	-24	0	30
Derivatskulder	-70	24	0	-46

Koncernen ingår avtal om derivattransaktioner som omfattas av avtal om kvittning med varje motpart. Om en oväntad kredithändelse, som konkurs, skulle inträffa avslutas alla utestående transaktioner under avtalen och som reglering för alla transaktioner betalas bara ett nettobelopp per motpart. Avtalen uppfyller inte kriterierna för kvittning i balansräkningen eftersom kvittning endast kan göras när vissa framtida händelser inträffar.

Not 28 Ackumulerad omräkningsjustering och säkring av eget kapital

Ackumulerad omräkningsjustering

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
1 januari		
Ackumulerad omräkningsjustering på nettoinvesteringar i enheter utanför euroområdet	-355	-319
Säkringar	27	41
Valutaresultat i eget kapital	-328	-278
Skatt på säkringar	-7	-10
Ackumulerad omräkningsjustering i eget kapital	**-335**	**-288**
Årets ackumulerade omräkningsjustering i övrigt totalresultat		
Omräkning av ingående balans i eget kapital i annan valuta än euro	7	-70
Differens i omräkning av resultaträkningen	13	1
Interna kapitaltillskott och utdelningar	5	6
Övriga	0	-1
Ackumulerad omräkningsjustering som redovisas i resultaträkningen	182	27
Förändring av ackumulerad omräkningsjustering i övrigt totalresultat	**206**	**-36**
Årets säkringar av nettoinvesteringar och lån i övrigt totalresultat		
Säkringar och lån	-9	-14
Skatt på säkringar och lån	1	3
Nettosäkringar och lånerörelser i övrigt totalresultat	**-8**	**-11**
31 december		
Ackumulerad omräkningsjustering på nettoinvesteringar i enheter utanför euroområdet	-148	-355
Säkringar och lån	18	27
Ackumulerade valutakursförluster i eget kapital	-130	-328
Skatt på säkringar och lån	-6	-7
Ackumulerad omräkningsjustering i eget kapital	**-136**	**-335**
Säkringar av nettoinvesteringar och lån i utländska enheter		
Säkringar och lån	18	27
Skatt på säkringar och lån	-6	-7
Nettoresultat av säkringar och lån i eget kapital	**12**	**20**
Realiserade vinster	37	45
Orealiserade vinster/förluster	-25	-25
Nettoresultat av säkringar och lån i eget kapital	**12**	**20**

Koncernen säkrar för närvarande endast sin eget kapital-exponering mot USD. De huvudsakliga förändringarna i ackumulerad omräkningsjustering under 2019 var en vinst på 158 (förlust på 53) MEUR hänförlig till SEK, en vinst på 25 (61) MEUR hänförlig till USD, en vinst på 15 (förlust på 16) MEUR hänförlig till RUB och en vinst på 8 (förlust på 4) MEUR hänförlig till CNY. De största ackumulerade omräkningsjusteringarna finns i Brasilien motsvarande en förlust på 209 (204) MEUR, i USD-området motsvarande en vinst på 164 (139) MEUR, i Sverige motsvarande en förlust på 128 (286) MEUR och i Kina motsvarande en vinst på 73 (65) MEUR.

Ackumulerade omräkningsjusteringar som redovisats i resultaträkningen uppgick till en förlust på 182 (27) MEUR för 2019; varav en förlust på 171 MEUR hänförlig till omstruktureringen av Bergvik Skog, en förlust på 8 MEUR till likvidationen av Stora Enso Suzhou Paper i Kina, en förlust på 6 MEUR till likvidationen av SE Försäkringsaktiebolag i Sverige och en vinst på 3 MEUR till avyttringen av Stora Enso Huatai Paper i Kina.

Belopp redovisade i balansräkningen – ackumulerad omräkningsjustering och säkring av nettoinvesteringar och lån

	Per 31 december					
	Ackumulerad omräkningsjustering		Säkring av eget kapital		Ackumulerad omräkningsjustering, netto, i balansräkningen	
MEUR	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Brasilien	-209	-204	0	0	-209	-204
Kina	73	65	0	0	73	65
Tjeckien	33	32	-9	-9	24	23
Polen	-24	-28	0	17	-7	-11
Ryssland	-55	-71	0	0	-55	-71
Sverige	-128	-286	47	50	-82	-236
Uruguay	158	135	-37	-31	122	105
USA	6	4	0	0	6	4
Övriga	-1	-1	0	0	-1	-1
Ackumulerad omräkningsjustering före skatt	**-148**	**-355**	**18**	**27**	**-130**	**-328**
Skatt	0	0	-6	-7	-6	-7
Ackumulerad omräkningsjustering i eget	**-148**	**-355**	**12**	**20**	**-136**	**-335**

Belopp redovisade i rapport över övrigt totalresultat – ackumulerad omräkningsjustering och säkring av nettoinvesteringar och lån

	Per 31 december					
	Ackumulerad omräkningsjustering		Säkring av eget kapital		Ackumulerad omräkningsjustering, netto, i balansräkningen	
MEUR	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Brasilien	-5	-14	0	0	-5	-14
Kina	8	-4	0	0	8	-4
Tjeckien	1	-1	0	0	1	-1
Polen	4	-10	0	0	4	-10
Ryssland	15	-16	0	0	15	-16
Sverige	158	-53	-3	0	154	-53
Uruguay	23	56	-6	-14	17	42
USA	2	5	0	0	2	5
Övriga	0	0	0	0	0	0
Ackumulerad omräkningsjustering före skatt	**206**	**-36**	**-9**	**-14**	**197**	**-50**
Skatt	0	0	1	3	1	3
Belopp redovisade i övrigt totalresultat	**206**	**-36**	**-8**	**-11**	**198**	**-47**

Säkring av nettoinvesteringar i utländska enheter

Koncernens policy är att minimera exponeringen för omräkningsrisker genom att, där så är möjligt och ekonomiskt försvarbart, finansiera tillgångarna i samma valuta. Om matchning av tillgångar och skulder i samma valuta inte är möjlig kan säkringsinstrument användas för kvarstående risk. Vinster och förluster efter skatt på alla finansiella skulder och instrument som används för säkring avräknas i ackumulerad omräkningsjustering mot de förändringar som uppkommer vid omräkning av nettoinvesteringar till balansdagens kurs. Som syns i tabellen ovan uppgick den totala nettoförlusten som ingår i ackumulerad omräkningsjustering för räkenskapsperioden till 8 MEUR (11 MEUR).

Säkringsinstrument och orealiserade säkringsförluster

	Per 31 december					
	Nominellt belopp (valuta)		**Nominellt belopp (EUR)**		**Orealiserade förluster (EUR)**	
MEUR	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**	**2019**	**2018**
Låneskulder						
USD-området	300	350	267	306	-25	-25
Säkringar, totalt			**267**	**306**	**-25**	**-25**

Net investment loans

Koncernen redovisar vissa koncerninterna lån som nettoinvesteringslån enligt IAS 21. Den 31 december 2019 påverkade nettoinvesteringslån den ackumulerade omräkningsjusteringen i eget kapital med 0 MEUR.

Not 29 Åtaganden och ansvarsförbindelser

Redovisningsprinciper

Garantier

Koncernen är i allmänhet återbetalningsskyldig i fall där låntagaren fallerar under garantier som ställts ut med hjälp av finansiella institutioner och andra kreditgaranter. Garantierna innebär en kreditrisk utanför balansräkningen för den bokföringsmässiga förlust som skulle redovisas i bokslutet om motparterna inte helt uppfyller de förpliktelser de har enligt kontraktet. Kreditriskbeloppen är lika med kontraktssummorna med antagandet att de inte betalas och inte kan drivas in från andra parter.

Åtaganden

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
För egen räkning		
Inteckningar	2	2
Operationell leasing, inom 12 månader	0	100
Operationell leasing, efter 12 månader	0	631
Övriga åtaganden	3	6
För intressebolags räkning		
Garantier	4	4
För övrigas räkning		
Garantier	6	23
Övriga åtaganden	13	13
Totalt	**28**	**779**
Inteckningar	2	2
Garantier	10	27
Operationell leasing	0	731
Övriga åtaganden	17	19
Totalt	**28**	**779**

Under 2019 uppgick koncernens åtaganden till 28 (779) MEUR. Dessutom har moderbolaget Stora Enso Oyj garanterat skulderna för många av sina dotterbolag och samägda bolag till ett belopp av 1 508 (1 962) MEUR per den 31 december 2019.
Operationella leasingavtal har sedan den 1 januari 2019 redovisats i balansräkningen enligt kraven i IFRS 16 om leasingavtal. Ytterligare information om ”right of use”-tillgångar finns i Not 11 Immateriella tillgångar och materiella anläggningstillgångar och om leasingskulder i Not 26 Räntebärande skulder.

Återbetalningsplan för åtaganden i operationella leasingavtal

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Mindre än 1 år	0	100
1–2 år	0	92
2–3 år	0	78
3–4 år	0	57
4–5 år	0	48
Över 5 år	0	356
Totalt	**0**	**731**

Investeringsåtaganden

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Totalt	**223**	**111**

Investeringsåtaganden redovisas inte i balansräkningen och i dessa ingår koncernens andel av direkta investeringsåtaganden i samägda bolag. Åtaganden i samband med investeringar är främst hänförliga till konverteringen av bruket i Uleåborg och andra pågående projekt vid bruken i finska Imatra och tyska Maxau.

Ansvarsförbindelser

Stora Enso har de senaste åren genomfört omfattande omstruktureringar som bland annat inneburit avyttring av hela företag, försäljning av tillgångar och nedläggning av bruk. Dessa transaktioner innebär risker för miljömässiga eller andra förpliktelser som i dagsläget inte är kända men som kan visa sig i framtida händelser vilka inte helt kan kontrolleras av koncernen.

Stora Enso är part i rättsprocesser som uppkommer i den löpande verksamheten och som i första hand handlar om olika affärsrättsliga problem som kan uppstå. Företagsledningen anser inte att det är sannolikt att krav i samband med sådana processer före eventuella försäkringsersättningar kommer att påverka koncernens ekonomiska situation väsentligt eller verksamheten i stort.

Rättsprocesser i Latinamerika

Veracel

Den 11 juli 2008 meddelade Stora Enso att en federal domare i Brasilien i ett domslut hade yrkat att tillstånd som beviljats av delstaten Bahia avseende Stora Ensos gemensamma bolag Veracels verksamhet var ogiltiga. Veracel ådömdes även av domaren att vidta vissa åtgärder, däribland att omplantera ursprungliga trädarter på en del av Veracels plantager samt att betala ett eventuellt vite om 20 miljoner BRL (5 MEUR). Veracel bestrider domen och har överklagat den. Veracels verksamhet bedrivs helt i enlighet med brasiliansk lagstiftning och företaget har alla erforderliga miljö- och drifttillstånd från berörda myndigheter för sin industri- och skogsbruksverksamhet. I november 2008 beslutade en federal domstol att effekterna av domslutet skulle upphävas. Varken Veracel eller Stora Enso har gjort några avsättningar för omplanteringen eller för det möjliga vitet.

I juni 2017 mottog Veracel underrättelse om skatteförseelse avseende år 2012 motsvarande totalt 224 MBRL (50 MEUR) inklusive ränta och straffavgifter. Tvisten gällde enbart räkenskapsåret 2012 för vilket skattemyndigheterna använt en annan metod för internprissättning på grund av en annorlunda tolkning av en övergångsbestämmelse. Vid årsskiftet 2018 uppgick skattekravet till 241 MBRL (54 MEUR) inklusive ränta till den 31 december 2018. Stora Ensos andel av det krävda beloppet är 120 MBRL (27 MEUR). Veracel överklagade beslutet om skatteförseelse i juli 2017 och ärendet avgjordes i maj 2019 till Veracels fördel. Rapporteringen om denna tvist avslutas härmed.

Skattemyndigheten har hävdat att ett belopp på 139 MBRL (31 MEUR) av det som Veracel betalat till PIS (program för social integration) och COFINS (bidrag för finansiering av socialförsäkringar) vid inköp av råmaterial och tjänster för beskattningsåren 2006 till 2015 inte var avdragsgillt. Veracel har redovisat en nedskrivning hänförlig till krediter till PIS och COFINS på 42 MBRL (10 MEUR) i samband med skattemålet som avslutades 2019. Stora Enso och Veracel betraktar det återstående utestående kravet på 97 MBRL (21 MEUR) som oberättigat och inga avsättningar för detta har gjorts, varken i Veracels eller Stora Ensos redovisning. Tvisten var inte avgjord på balansdagen. Kvarvarande krav som kan hänföras till Stora Ensos ägarandel i Veracel är 49 MBRL (11 MEUR).

Rättsprocesser i Sverige

Försäkringsskada

I juli och augusti 2016 lämnade sex svenska försäkringsbolag in stämningar till Mark- och miljödomstolen och Falu tingsrätt mot Stora Enso på grund av skador orsakade av skogsbranden i Västmanland 2014. Stämningsbeloppet uppgår till cirka 300 MSEK (30 MEUR), exklusive ränta. Fallet i mark- och miljödomstolen har avslutats eftersom miljöbalken inte kunde tillämpas på skador som orsakats av bränder. Det andra fallet i Falu tingsrätt har nu avgjorts genom förlikning och hela beloppet täcks av försäkring och påverkar inte Stora Enso ekonomiskt. Därmed finns inte längre några skadeanspråk på grund av skogsbranden. Rapporteringen om dessa försäkringsskador avslutas därmed.

Företagsbot

I januari 2018 öppnade en svensk åklagare en process mot Stora Enso och företagets leverantör på grund av skogsbranden i Västmanland 2014 där man kräver en företagsbot om 5 MSEK var. I december 2019 frikände rätten Stora Enso från ansvar för att ha orsakat branden. Domen har överklagats till hovrätten av åklagaren och leverantören. Åklagaren har minskat företagsbotens belopp till 2,5 MSEK. Det kommer inte att bli någon mer rapportering om fallet.

Not 30 Koncernbolag per 31 december 2019

Dotterbolag

Land	Bolag	Koncernens innehav, %
Finland	Anjala Fiber & Energy Oy	100,00
	Efora Oy	100,00
	Enso Alueverkko Oy	100,00
	Herman Andersson Oy	100,00
	Mena Wood Oy Ltd	100,00
	Merivienti Oy	100,00
	Stora Enso Ingerois Oy	100,00
	Stora Enso International Oy	100,00
	Stora Enso Oulu Oy	100,00
	Stora Enso Packagent Oy	100,00
	Stora Enso Packaging Oy	100,00
	Stora Enso Paper Oy	100,00
	Stora Enso Publication Papers Oy Ltd	100,00
	Stora Enso Veitsiluoto Oy	100,00
	Stora Enso Wood Products Oy Ltd	100,00
Nederländerna	Stora Enso Amsterdam B.V.	100,00
	Stora Enso Timber DIY Products B.V.	100,00
Förenade Arabemiraten	Stora Enso Middle East DMCC	100,00
Australien	Stora Enso Australia Pty Ltd	100,00
Belgien	Lumipaper NV	100,00
	Stora Enso Belgium NV	100,00
	Stora Enso Langerbrugge NV	100,00
	VLAR Papier NV	100,00
Brasilien	Stora Enso Brasil Ltda	100,00
Chile	Stora Enso Chile S.A.	100,00
Spanien	Stora Enso Espana S.A.U	100,00
Sydafrika	Stora Enso (Southern Africa) (Pty) Ltd	100,00
Hongkong	Stora Enso (HK) Ltd	100,00
Storbritannien	Lumipaper Ltd	100,00
	Stora Enso Holdings UK Ltd	100,00
	Stora Enso Pension Trust Ltd.	100,00
	Stora Enso Timber UK Ltd	100,00
	Stora Enso UK Ltd	100,00
Israel	Virdia Ltd	100,00
Italien	Stora Enso Italia Srl	100,00
Österrike	Stora Enso Austria GmbH	100,00
	Stora Enso Wood Products GmbH	100,00
	Stora Enso WP Bad St. Leonhard GmbH	100,00
Japan	Stora Enso Building and Living Japan K.K.	100,00
	Stora Enso Japan K.K.	100,00
Kina	Changzhou Stora Enso Packaging Technology Co. Ltd.	90,00
	Dongguan Stora Enso Inpac Packaging Co. Ltd	90,00
	Guangxi Stora Enso Forestry Co Ltd	89,50
	Jiashan Stora Enso Inpac Packaging Co. Ltd	90,00
	Stora Enso (Guangxi) Forestry Company Ltd.	80,08
	Stora Enso (Guangxi) Packaging Company Ltd.	80,08
	Stora Enso China Co., Ltd	100,00
	Stora Enso Huatai (Shandong) Paper Co Ltd	60,00
	Stora Enso Inpac Corrugated Packaging (Hebei) Company Limited	90,00
	Stora Enso Inpac Hebei Protective Packaging Co., Ltd.	90,00
	Stora Enso Inpac Packaging Co. Ltd	90,00
	Stora Enso Suzhou Paper Co Ltd	97,89
Laos	Stora Enso Lao Co. Ltd	100,00
Lettland	AS Stora Enso Latvija	100,00
	Stora Enso Packaging SIA	100,00
Litauen	Stora Enso Packaging UAB	100,00
	UAB Stora Enso Lietuva	100,00
Mexiko	Stora Enso Mexico S.A.	100,00
Norge	Stora Enso Skog AS	100,00
Portugal	Stora Enso Portugal Lda	100,00
Polen	Centrum Dystrybucji i Obróbki Drewna Sp. z o.o.	100,00
	HESPOL SP.z.o.o.	100,00
	Stora Enso Narew Sp.z.o.o.	100,00

	Stora Enso Poland S.A.	100,00
	Stora Enso Polska Sp.z.o.o.	100,00
	Stora Enso Wood Products Sp.z.o.o.	100,00
Frankrike	Stora Enso Bois SAS	100,00
	Stora Enso Corbehem SAS	100,00
	Stora Enso France SAS	100,00
	Stora Enso Holding France SAS	100,00
	Stora Enso Paper France SAS	100,00
Sverige	Cellutech AB	100,00
	Skogsutveckling Syd AB	66,67
	Stora Enso AB	100,00
	Stora Enso Bioenergi AB	100,00
	Stora Enso China Holdings AB	100,00
	Stora Enso Fors AB	100,00
	Stora Enso Försäkringsaktiebolag	100,00
	Stora Enso Laos Plantation AB	100,00
	Stora Enso Packaging AB	100,00
	Stora Enso Paper AB	100,00
	Stora Enso Pulp AB	100,00
	Stora Enso Pulp and Paper Asia AB	94,21
	Stora Enso Skog AB	100,00
	Stora Enso Skoghall AB	100,00
	Stora Enso Timber AB	100,00
	Stora Enso Treasury Stockholm AB	100,00
	Stora Kopparbergs Bergslags AB	100,00
	Sydved AB	66,67
Tyskland	FPB Holding GmbH & Co. KG	99,97
	Stora Enso Germany GmbH	100,00
	Stora Enso Kabel GmbH	99,97
	Stora Enso Maxau GmbH	100,00
	Stora Enso Paper GmbH	100,00
	Stora Enso Sachsen GmbH	100,00
	Stora Enso Timber Deutschland GmbH	100,00
	Stora Enso Verwaltungs GmbH	100,00
Singapore	Stora Enso South East Asia Pte Ltd	100,00
Slovakien	Euro - Timber, spol. s r.o.	100,00
	Stora Enso Wood Products d.o.o. Koper	100,00
Danmark	DanFiber A/S	51,00
	Stora Enso Danmark A/S	100,00
Tjeckien	Stora Enso Praha s.r.o.	100,00
	Stora Enso Wood Products Planá s.r.o.	100,00
	Stora Enso Wood Products Zdirec s.r.o.	100,00
	Stora Enso WP HV s.r.o.	100,00
Ukraina	Stora Enso LLC	100,00
Ryssland	A/O Ladenso	100,00
	AO Stora Enso	100,00
	OAO Olonetsles	96,88
	OOO Setles	100,00
	OOO Setnovo	100,00
	OOO Stora Enso Forest West	100,00
	OOO Stora Enso Packaging BB	100,00
	OOO Stora Transport	100,00
	OOO Terminal	100,00
Estland	Stora Enso Eesti AS	100,00
	Stora Enso Packaging AS	100,00
USA	Stora Enso North American Sales, Inc.	100,00
	Virdia B2X, LLC	100,00
	Virdia Inc.	100,00

Viktigare intressebolag

Finland	Honkalahden Teollisuuslaituri Oy	50,00
	Kemi Shipping Oy	50,00
	Metsäteho Oy	23,95
	Oy Keskuslaboratorio - Centrallaboratorium Ab	32,24
	Paperinkeräys Oy	30,41
	Perkaus Oy	33,33
	Puhoksen Satama Oy	50,00
	Steveco Oy	34,39

	Suomen Keräyspaperi Tuottajayhteisö Oy	40,09
	Tornator Oyj	41,00
Brasilien	Arauco Florestal Arapoti S.A.	20,00
Österrike	ZMP GMBH	30,00
Lettland	SELF Logistika SIA	50,00
Polen	Kemira Cell Sp.z.o.o.	45,00
Sverige	Bergvik Skog AB	49.79
	Pressretur AB	33,33
	Trätåg AB	50,00
	Österbergs Förpackningsmaskiner AB	50,00

Viktigare övriga bolag

Finland	Clic Innovation Ltd Oy	9,87
	East Office of Finnish Industries Oy	4,00
	Pohjolan Voima Oy	15,61
Pakistan	Packages Limited	6,40
Frankrike	Union Developement Récup. Pap.	10,70
Sverige	AMEXCI AB	9.10
	Combient AB	5,40
	Radioskog AB	10,00
	RK Returkartong AB	8,40
	SSG Standard Solutions Group AB	14,29
	SweTree Technologies AB	18,91
	Sölvesborgs Stuveri & Hamn AB	7,36
	VindIn AB	17,73
USA	Liaison Technologies LLC	3,33

Samägda bolag

Brasilien	Veracel Celulose SA	50,00
Uruguay	Celulosa y Energia Punta Pereira S.A.	50,00
	El Esparragal Asociación Agraria de Responsabilidad Limitada	50,00
	Eufores S.A.	50,00
	Forestal Cono Sur S.A.	50,00
	Ongar S.A.	50,00
	Stora Enso Uruguay S/A	50,00
	Terminal Logística e Industrial M`Bopocuá S.A.	50,00
	Zona Franca Punta Pereira S.A.	50,00

Not 31 Transaktioner med närstående parter

Fordringar, skulder och transaktioner mellan koncernen och dess dotterbolag och samägda bolag, som klassificeras som närstående parter, har eliminerats vid konsolideringen och redovisas inte i denna not.

Koncernen har klassificerat Solidium Oy som en närstående part. Solidium Oy är helägt av finska staten och ägde 10,7 % av Stora Ensos aktier och 27,3 % av alla röster per 31 december 2019. Koncernen har i enlighet med paragraf 25 i IAS 24 valt att inte redovisa transaktioner och utestående saldon med statliga enheter.

Koncernen har klassificerat FAM AB som en närstående part. FAM AB ägde 10,2 % av Stora Ensos aktier och 27,3 % av rösterna den 31 december 2019.

Under 2019 har koncernen sålt 2 % av intressebolaget Swetree Technologies AB till FAM AB för 0,5 MEUR i en transaktion som genomförts på samma sätt som mellan oberoende parter.

De viktigaste ledande personerna i koncernen är medlemmarna i koncernledningen och styrelsen. Ersättningar till ledande befattningshavare redovisas i Not 7 Ersättning till styrelse och ledningsgrupp.

I sin normala verksamhet är koncernen involverad i transaktioner med intressebolag och andra närstående parter på kommersiella villkor som inte är mer gynnsamma än vad andra utomstående parter skulle kunna uppnå - med undantag för Veracel. Stora Enso avser att fortsätta transaktioner på liknande grund med sina intressebolag. Mer information finns i Not 13 Intressebolag.

Koncernens största dotterbolag och samägda bolag listas i Not 30 Koncernbolag.

Returpapper

Koncernen har ett ägande utan bestämmande inflytande i flera pappersåtervinningsföretag från vilka returpapper köps till marknadspris.

Skogstillgångar och vedanskaffning

Koncernen äger 41 % av Tornator där övriga 59 % i huvudsak ägs av finska institutionella investerare. Stora Enso har långfristiga inköpskontrakt med Tornator-koncernen motsvarande ungefär 2 miljoner kubikmeter vedråvara per år till marknadspris. Under 2019 motsvarade inköp av 2 (2) miljoner kubikmeter ett värde av 67 (78) MEUR.

Koncernen anskaffar virke från Kopparfors Skogar AB, ett företag som är helägt av FAM AB och som grundades under 2019. År 2019 uppgick inköpen från Kopparfors Skogar AB till 6 MEUR och försäljningen av tjänster från Stora Enso till Kopparfors Skogar AB uppgick till 4 MEUR. I slutet av 2019 hade koncernen 1 MEUR i öppna fordringar till och 1 MEUR öppna fordringar från Kopparfors Skogar AB.

Stuveribolag

Koncernen äger 34,4 % av aktierna i Steveco Oy, ett finskt företag som tillhandahåller stuveritjänster. Övriga aktieägare i Steveco är UPM-Kymmene, Finnlines, Ahlström Capital och Myllykoski. Stuveritjänsterna tillhandahålls av Steveco till marknadspris och uppgick under 2019 till 25 MEUR (24 MEUR).

Not 32 Resultat per aktie och eget kapital per aktie

Redovisningsprinciper

Resultat per aktie, hänförligt till aktieägarna i moderbolaget, beräknas genom att nettoresultatet hänförligt till aktieägarna delas med det viktade genomsnittliga antalet utgivna stamaktier under året, exklusive stamaktier som köpts av koncernen och som innehas som egna aktier. Resultat per aktie efter full utspädning beräknas genom justering av det viktade genomsnittliga antalet stamaktier plus utspädningseffekten av alla potentiella stamaktiers utspädning, till exempel aktier från aktierelaterade ersättningar.

Resultat per aktie

	Räkenskapsår	
	2019	**2018**
Periodens nettoresultat hänförligt till moderbolagets aktieägare, MEUR	880	1 013
Totalresultat hänförligt till moderbolagets aktieägare, MEUR	1 113	1 025
Viktat genomsnittligt antal A- och R-aktier	788 619 987	788 619 987
Viktat genomsnittligt antal aktietilldelningar	912 677	1 262 891
Viktat antal aktier efter full utspädning	789 532 664	789 882 878
Resultat per aktie, EUR	**1,12**	**1,28**
Resultat per aktie efter full utspädning, EUR	**1,12**	**1,28**
Totala redovisade intäkter och kostnader per aktie, EUR	**1,41**	**1,30**

Eget kapital per aktie, EUR

	Per 31 december	
	2019	**2018**
Eget kapital, MEUR	7 429	6 714
Marknadsvärde, MEUR	10 328	8 123
Antal A- och R-aktier	788 619 987	788 619 987
Aktietilldelningar	768 706	1 056 648
Antal aktier efter full utspädning	789 388 693	789 676 635
Eget kapital per aktie, EUR	**9,42**	**8,51**
Eget kapital per aktie efter full utspädning, EUR	**9,41**	**8,50**
Betald/deklarerad utdelning per aktie, EUR	**0,50**	**0,50**
Marknadsvärde per aktie, EUR		
A-aktier	13,55	11,05
R-aktier	12,97	10,09

Moderbolagets bokslut

Moderbolagets resultaträkning

		Räkenskapsår	
MEUR	**Not**	**2019**	**2018**
Omsättning	2	**2 641**	**2 776**
Förändring av lager av färdiga varor och produkter under tillverkning +/-		-15	25
Produktion för eget bruk		1	1
Övriga rörelseintäkter	3	191	192
Material och tjänster	4	-1 899	-1 926
Personalkostnader	5	-229	-224
Avskrivningar och nedskrivningar	6	-118	-159
Övriga rörelsekostnader	7	-478	-471
		2 546	2 562
Rörelseresultat		**95**	**213**
Finansnetto	9	189	1
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		284	215
Bokslutsdispositioner	10	-53	9
Periodens nettoresultat		**230**	**223**

Moderbolagets balansräkning

		Per 31 december	
MEUR	**Not**	**2019**	**2018**
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella tillgångar	12	79	90
Materiella tillgångar	12	883	840
Investeringar	13	7 934	7 988
Anläggningstillgångar, totalt		**8 897**	**8 918**
Omsättningstillgångar			
Varulager	14	295	326
Kortfristiga fordringar	15	935	555
Värdepapper	16	276	397
Kassa och banktillgodohavanden		506	471
Omsättningstillgångar, totalt		2 012	1 750
Tillgångar, totalt		**10 909**	**10 668**
Eget kapital och skulder			
Eget kapital	17		
Aktiekapital		1 342	1 342
Överkursfond		3 639	3 639
Verkligt värde-reserv		-10	-10
Placerat fritt eget kapital		633	633
Balanserade vinstmedel		456	627
Periodens nettoresultat		230	223
Eget kapital, totalt		**6 291**	**6 454**
Ackumulerade bokslutsdispositioner	18	254	200
Obligatoriska avsättningar	19	28	26
Skulder			
Långfristiga skulder	21	2 195	1 464
Kortfristiga skulder	22	2 141	2 523
Skulder, totalt		**4 336**	**3 987**
Eget kapital och skulder, totalt		**10 909**	**10 668**

Moderbolagets kassaflödesanalys

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Kassaflöde från den löpande verksamheten		
Periodens nettoresultat	230	223
Justeringar och återföring av icke kassaflödespåverkande poster:		
Bokslutsdispositioner	53	-9
Avskrivningar enligt plan och nedskrivningar	118	159
Orealiserade valutakursvinster/-förluster	57	6
Övriga icke kassaflödespåverkande poster	0	-3
Finansnetto	-189	-1
Förändring i rörelsekapital:		
Ökning (+)/minskning (-)		
i kortfristiga icke räntebärande fordringar	96	-38
Ökning (-)/minskning (+) i varulager	31	-79
Ökning (+)/minskning (-)		
i kortfristiga icke räntebärande skulder	-94	30
Kassaflöde från den löpande verksamheten före finansiella poster och skatt	303	288
Erhållen ränta i den löpande verksamheten	30	25
Betald ränta i den löpande verksamheten	-73	-64
Erhållen utdelning i den löpande verksamheten	267	76
Övriga finansiella poster, netto	8	-35
Betalda skatter	-2	-1
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**533**	**289**
Nettokassaflöde från investeringsverksamhet		
Investeringar i materiella och immateriella tillgångar	-155	-185
Realisationsvinster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	3	6
Investeringar i aktier i dotterbolag och övriga kapitaltillskott	-2	-61
Inkomster från avyttring av aktier i dotterbolag och övrig återbetalning av kapital	7	2
Inkomster från avyttring av övriga investeringar	2	1
Betalningar av långfristiga lånefordringar	-843	-345
Inkomster från långfristiga lånefordringar	371	350
Nettokassaflöde från investeringsverksamhet	**-617**	**-232**
Kassaflöde från finansieringsverksamhet		
Inbetalningar vid emission av nya långfristiga lån	801	299
Inbetalningar vid utfärdande av nya långfristiga lån	-101	-226
Förändring i kortfristiga låneskulder	-309	-128
Betald utdelning	-394	-323
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	**-3**	**-378**
Nettoförändring i kassa- och banktillgodohavanden	**-87**	**-321**
Omräkningsdifferenser	1	-1
Kassa och banktillgodohavanden vid årets början	868	1 190
Kassa och banktillgodohavanden vid årets slut	**782**	**868**
Kassa och banktillgodohavanden vid årets slut inkluderar:		
Värdepapper	**276**	**397**
Kassabehållning och banktillgodohavanden	**506**	**471**
Kassa och banktillgodohavanden, totalt	**782**	**868**

Noter till moderbolagets bokslut

Not 1 Redovisningsprinciper

Stora Enso Oyj:s bokslut har upprättats i enlighet med den finska bokföringslagen och övriga gällande lagar och regler som berör bokslut i Finland.

Derivatinstrument

Stora Enso är exponerat för flera finansmarknadsrisker som ska hanteras enligt de riktlinjer som beslutats av styrelsen. Målet är att ha en kostnadseffektiv finansiering i koncernens bolag och att använda finansiella instrument för att hantera dessa risker och minska svängningar i resultatet. De stora riskerna för koncernen är ränterisk, valutakursrisk, finansieringsrisk och råvaruprisrisk, särskilt vad gäller fibrer och energi. Moderbolaget hanterar dessa risker centralt för koncernen. Koncernens principer för riskhantering behandlas närmare i Not 24 (Hantering av finansiell risk) i koncernens årsredovisning.

Derivatinstrument värderas till verkligt värde i balansräkningen. Derivatinstrument med externa motparter som redovisas som säkringsinstrument redovisas till verkligt värde under finansiella tillgångar och skulder via resultaträkningen på samma sätt som moderbolagets derivatinstrument där motparten är andra koncernbolag. Moderbolagets derivatinstrument som används för att säkra moderbolagets eget kassaflöde värderas till verkligt värde, och förändringen i verkligt värde (effektiv del) redovisas enligt principerna för säkringsredovisning i verkligt värde-reserven direkt i eget kapital i balansräkningen, medan den icke effektiva delen redovisas i moderbolagets resultaträkning. Det verkliga värdet av derivat som inte ingår i säkringsredovisningen anges direkt i resultaträkningen.

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till derivat som används för att säkra ränterisken fördelas över derivatets löptid och används för att justera räntekostnaden för de säkrade lånen. Upplupen ränta på terminskontrakt fördelas över räkenskapsperioden. Optionspremier redovisas som förskottsbetalningar fram till optionernas förfallodag.

Ytterligare information om värderingsprinciper, verkligt värde och förändringar i verkligt värde för derivat finns i Not 24.

Pensioner

Föreskriven säkring av pensioner hanteras av pensionsförsäkringsbolag utanför koncernen. Vissa anställda har tilläggspensionsavtal via livförsäkringsbolag utanför koncernen. Pensionsavsättningar fördelas i enlighet med prestationsbaserade löner för räkenskapsperioden.

Immateriella och materiella tillgångar och avskrivningar

Det redovisade värdet för immateriella och materiella tillgångar i balansräkningen består av anskaffningsvärde minus avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar. Avskrivningar enligt plan för immateriella och materiella tillgångar baseras på tillgångarnas förväntade ekonomiska livslängd.

Avskrivningarna baseras på följande ekonomiska livslängd:	
Byggnader och konstruktioner	10–50 år
Maskiner och utrustning för produktion	10–20 år
Lättare maskiner och utrustning	3–5 år
Immateriella rättigheter	3–20 år

Inga avskrivningar redovisas för mark- och vattentillgångar.

Varulager

Varulager redovisas till det lägre av anskaffningsvärde och nettoförsäljningsvärde. Anskaffningsvärdet bestäms enligt FIFU-metoden eller till ett vägt genomsnittsvärde av kostnaden. Kostnaden för färdiga varor och varor under tillverkning består av råmaterial, direkta arbetskostnader, avskrivningar och övriga direkta kostnader samt till varorna hänförliga overheadkostnader. Nettoförsäljningsvärdet är det beräknade försäljningspriset med avdrag för färdigställande- och försäljningskostnader.

Leasing

Leasingavgifter redovisas under övriga rörelsekostnader. Information om kvarvarande leasingavgifter under leasingavtal finns i Not 23 Ställda panter och ansvarsförbindelser.

Kostnader för forskning och utveckling

Kostnader för forskning och utveckling redovisas som en kostnad för räkenskapsperioden.

Inkomstskatt

Skattekostnaden i resultaträkningen innefattar inkomstskatt som baseras på beskattningsbar vinst för räkenskapsperioden samt justeringar för tidigare perioder. Moderbolaget redovisar inga fordringar eller skulder, exklusive derivat, för uppskjuten skatt i sitt bokslut. Fordringar och skulder för uppskjuten skatt som kan redovisas i balansräkningen visas i Not 20.

Obligatoriska avsättningar

Framtida kostnader och förluster som företaget tagit på sig eller är förpliktigat att ta på sig, och som inte längre genererar motsvarande intäkter, redovisas utifrån kostnadsslag i resultaträkningen och under obligatoriska avsättningar i balansräkningen.

Utsläppsrätter

Under 2019 tilldelades företaget utsläppsrätter motsvarande 0,4 miljoner ton enligt EU:s direktiv om handel med utsläppsrätter. Utsläppsrätter redovisas som en nettokostnad, vilket innebär att skillnaden mellan de faktiska utsläppen och de erhållna utsläppsrätterna redovisas i resultaträkningen om de faktiska utsläppen är större än de erhållna utsläppsrätterna. Under räkenskapsperioden gjordes utsläpp på 0,5 miljoner ton. Utsläppsrätter som köpts under räkenskapsperioden redovisas under övriga rörelsekostnader och utsläppsrätter som sålts under perioden redovisas under övriga rörelseintäkter.

I slutet av räkenskapsperioden var marknadsvärdet för utsläppsrätterna 24,48 EUR per ton.

Not 2 Omsättning per division och marknad

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Per division		
Consumer Board	1 094	1 124
Packaging Solutions	384	414
Biomaterials	241	334
Other	923	904
Totalt	**2 641**	**2 776**
Per region		
Finland	1 258	1 340
Övriga Europa	925	962
Nord- och Sydamerika	121	92
Asien och Oceanien	263	298
Afrika	29	31
Övriga	45	53
Totalt	**2 641**	**2 776**

Not 3 Övriga rörelseintäkter

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Hyra och liknande	4	5
Vinst vid avyttring av anläggningstillgångar	2	3
Försäkringsersättning	2	0
Produktions- och underhållstjänster	4	8
Subventioner, bidrag och liknande	2	2
Administrativa tjänster	141	133
Inkomster från försäljning av utsläppsrätter	17	7
Övriga rörelseintäkter	20	33
Totalt	**191**	**192**

Not 4 Material och tjänster

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Råvaror och förnödenheter		
Periodens inköp	1 376	1 449
Förändring i lager +/-	15	-60
Externa tjänster	508	537
Material och tjänster, totalt	**1 899**	**1 926**

Not 5 Personalkostnader och medelantal anställda

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Löner och ersättningar	189	185
Arbetsgivaravgifter		
Pensioner	33	33
Övriga personalkostnader	6	7
Totalt	**229**	**224**

Ersättningar till vd och styrelse

Information om ersättningar till vd och styrelse finns i Not 7 till koncernens årsredovisning.

Pensionsåtaganden för vd

Information om pensionsåtaganden för vd finns i Not 7 till koncernens årsredovisning.

Lån till ledande befattningshavare

Det fanns inga fordringar för lån till ledande befattningshavare.

Medelantal anställda	**2019**	**2018**
Medelantal anställda under räkenskapsperioden	3 021	2 930

Not 6 Avskrivningar och nedskrivningar

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Avskrivningar enligt plan	115	159
Nedskrivningar av anläggningstillgångar	3	0
Totalt	**118**	**159**

Avskrivningar ingår i det redovisade värdet för varje post i balansräkningen under immateriella och materiella tillgångar.

Not 7 Övriga rörelsekostnader

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Varutransporter	149	159
Försäljningskomissioner	41	40
Hyreskostnader	13	15
Administration och kontorstjänster	209	207
Försäkringspremier	7	6
Övriga personalkostnader	20	23
PR	3	3
Utgifter för utsläppsrätter	18	8
Övriga rörelseskostnader	16	10
Totalt	**478**	**471**

Not 8 Arvoden till revisorer

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Revisionsarvode	1	1
Totalt	**1**	**1**

Not 9 Finansiella intäkter och kostnader

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Utdelningar		
Från koncernbolag	253	65
Från intressebolag	14	12
Totalt	**267**	**76**
Ränteintäkter från långfristiga investeringar		
Från koncernbolag	35	24
Totalt	**35**	**24**
Övriga ränteintäkter och financiella intäkter		
Från koncernbolag	1	2
Från övriga	14	13
Totalt	15	16
Finansiella intäkter, totalt	**317**	**116**
Ränta och andra finansiella kostnader		
Till koncernbolag	-1	-1
Övriga finansiella kostnader	-111	-113
Totalt	**-112**	**-114**
Nedskrivning av investeringar		
Nedskrivning av investeringar i anläggningstillgångar	-17	0
Finansiella kostnader, totalt	**-129**	**-114**
Finansiella intäkter och kostnader, totalt	**189**	**1**
I posterna för ränta och finansiella intäkter/kostnader ingår valutakursvinster/förluster	-27	-31

Not 10 Bokslutsdispositioner

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Skillnad mellan avskrivningar enligt plan och skattemässiga avskrivningar	-54	9
Mottagna koncernbidrag	1	0
Bokslutsdispositioner, totalt	**-53**	**9**

Not 11 Miljökostnader

	Räkenskapsår	
MEUR	**2019**	**2018**
Material och tjänster	35	36
Personalkostnader	2	3
Avskrivningar och nedskrivningar	10	13
Totalt	**48**	**51**
Luftrenande åtgärder	12	14
Behandling av spillvatten	22	22
Avfallshantering	10	9
Mark- och grundvattenskydd	0	1
Övriga miljöskyddande åtgärder	3	5
Totalt	**48**	**51**

Not 12 Immateriella och materiella tillgångar

Immateriella tillgångar

MEUR	**Immateriella rättigheter**	**Övriga långfristiga investeringar**	**Förskottsbetalningar och pågående förvärv**	**Totalt**
Anskaffningsvärde per 1 januari	168	12	26	**206**
Ökningar	6	0	2	**8**
Minskningar	-3	-4	0	**-8**
Omklassificering	5	4	-9	**0**
Anskaffningsvärde per 31 december	176	11	18	**206**
Ackumulerade av- och nedskrivningar per 1 januari	-108	-7	0	**-116**
Ackumulerade avskrivningar, minskningar och omklassificeringar	3	4	0	**8**
Periodens avskrivningar	-13	-6	0	**-19**
Ackumulerade avskrivningar 31 december	-118	-9	0	**-127**
Bokfört värde per 31 december 2019	**58**	**3**	**18**	**79**
Bokfört värde per 31 december 2018	60	4	26	**90**

Materiella tillgångar

MEUR	**Mark- och vattentillgångar**	**Byggnader och konstruktioner**	**Maskiner och inventarier**	**Övriga materiella tillgångar**	**Förskotts-betalningar och pågående förvärv**	**Totalt**
Anskaffningsvärde per 1 januari	18	506	2 266	178	121	**3 089**
Ökningar	0	9	90	0	45	**144**
Minskningar	0	-7	-2	-2	0	**-11**
Omklassificering	0	16	101	1	-118	**0**
Anskaffningsvärde per 31 december	18	524	2 455	177	49	**3 223**
Ackumulerade av- och nedskrivningar per 1 januari	0	-363	-1 729	-160	0	**-2 252**
Ackumulerade avskrivningar, minskningar och omklassificeringar	0	7	1	2	0	**10**
Periodens avskrivningar	0	-12	-80	-4	0	**-96**
Periodens nedskrivningar	0	0	-3	0	0	**-3**
Ackumulerade avskrivningar 31	0	-368	-1 811	-162	0	**-2 341**
Värdeökning per 1 januari	2	0	0	0	0	**2**
Värdeökning per 31 december	2	0	0	0	0	**2**
Bokfört värde per 31 december 2019	**20**	**156**	**644**	**15**	**49**	**883**
Bokfört värde per 31 december 2018	20	143	538	18	121	**840**

Produktionsanläggningar och utrustning	
Bokfört värde per 31 december 2019	623
Bokfört värde per 31 december 2018	514

Materiella tillgångar inkluderar kapitaliserad ränta, totalt 2 MEUR (2 MEUR 2018)

Förskottsbetalningar och pågående förvärv

MEUR	Immateriella tillgångar	Byggnader och konstruktioner	Maskiner och inventarier	Övriga materiella tillgångar	Totalt
Anskaffningsvärde per 1 januari	26	12	108	1	**147**
Ökningar	2	0	44	1	**47**
Omklassificering	-9	-12	-105	-1	**-126**
Anskaffningsvärde per 31 december	18	0	48	1	**67**

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Kapitaliserade miljöutgifter		
Anskaffningsvärde per 1 januari	83	76
Ökningar 1 januari - 31 december	15	19
Av- och nedskrivningar 1 januari - 31 december	-10	-13
Anskaffningsvärde per 31 december	**87**	**83**
Luftrenande åtgärder	50	50
Behandling av spillvatten	22	26
Avfallshantering	3	4
Mark- och grundsvattenskydd	11	2
Buller- och vibrationsdämpande åtgärder	1	1
Totalt	**87**	**83**

Under 2019 och 2018 betalades inga miljöböter, avgifter eller kompensationer, och inga subventioner eller bidrag för miljöskydd togs emot.

Not 13 Långfristiga investeringar i aktier och lånefordringar

MEUR	Aktier i koncernbolag	Låne-fordringar på koncernbolag	Aktier i intressebolag	Låne-fordringar på intressebolag	Övriga aktier	Övriga fordringar	Investeringar, totalt
Anskaffningsvärde 1 januari	6 236	1 520	37	2	181	51	**8 028**
Ökningar	2	774	0	0	0	21	**797**
Minskningar	-7	-839	0	0	-2	-3	**-851**
Anskaffningsvärde per 31 december	6 231	1 455	37	2	180	68	**7 973**
Nedskrivningar per 1 januari	-38	0	0	0	-1	0	**-39**
Nedskrivningar 31 december	-38	0	0	0	-1	0	**-39**
Bokfört värde per 31 december 2019	**6 193**	**1 455**	**37**	**2**	**178**	**68**	**7 934**
Bokfört värde per 31 december 2018	6 199	1 520	37	2	180	51	7 988

Not 14 Varulager

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Råvaror och förnödenheter	154	169
Varor under tillverkning	7	6
Färdiga varor	121	138
Övriga varulager	13	13
Totalt	**295**	**326**

Not 15 Kortfristiga fordringar

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Kortfristiga lånefordringar		
Fordringar på koncernbolag		
Lånefordringar	583	69
Fordringar råvaruderivat	5	0
Räntefordringar	28	40
Totalt	**615**	**109**
Övriga		
Lånefordringar	3	0
Fordringar råvaruderivat	1	36
Övriga fordringar	15	13
Räntefordringar	4	5
Totalt	**22**	**54**
Kortfristiga räntebärande fordringar, totalt	**637**	**163**
Kortfristiga icke räntebärande fordringar		
Fordringar på koncernbolag		
Kundfordringar	103	117
Övriga fordringar	1	49
Fordringar råveruderivat	1	5
Upplupna intäkter	0	4
Totalt	**104**	**175**
Övriga		
Kundfordringar	142	178
Uppskjutna skattefordringar	2	2
Övriga fordringar	21	11
Upplupna intäkter	28	26
Totalt	**194**	**217**

Stora Enso kan teckna factoringavtal som innebär att kundfordringar säljs och likvida medel kommer in snabbare. Det nominella resultatet av sådana avtal innebär att fordringar till ett värde av 51,4 MEUR (48,1 MEUR 2018) helt tagits bort från balansräkningen. Stora Ensos engagemang i de sålda fordringarna bedöms vara obetydligt på grund av factoringavtalens natur och riskfördelning.

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Kortfristiga icke räntebärande fordringar, totalt	**298**	**392**
Kortfristiga fordringar, totalt	**935**	**555**
Större upplupna intäkter		
Övriga upplupna intäkter från koncernen	0	4
Skattefordringar och liknande	15	14
Betalda förskott	5	2
Övriga upplupna intäkter	9	10
Totalt	**28**	**30**

Not 16 Värdepapper

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Från koncernbolag	86	82
Från övriga	190	315
Totalt	**276**	**397**

Not 17 Eget kapital

	Per 31 december	
EUR million	**2019**	**2018**
Bundet eget kapital		
Aktiekapital 1 januari	1 342	1 342
Aktiekapital 31 december	1 342	1 342
Överkursfond 1 januari	3 639	3 639
Överkursfond 31 december	3 639	3 639
Verkligt värde-reserv 1 januari	-10	1
Ökning (-)/minskning (+)	0	-11
Verkligt värde-reserv 31 december	-10	-10
Bundet eget kapital, totalt	**4 971**	**4 971**

Förändring av aktiekapital mellan A-aktier och R-aktier specificeras i not 18 (Eget kapital) till koncernens årsredovisning.

Fritt eget kapital		
Investerat fritt eget kapital 1 januari	633	633
Investerat fritt eget kapital 31 december	633	633
Balanserade vinstmedel 1 januari	850	950
Utdelning	-394	-323
Balancerade vinstmedel 31 december	456	627
Periodens nettoresultat	230	223
Fritt eget kapital, totalt	**1 319**	**1 483**
Eget kapital, totalt	**6 291**	**6 454**
Beräkning av utdelningsbart eget kapital 31 december		
Verkligt värde-reserv	-10	-10
Investerat fritt eget kapital	633	633
Balanserade vinstmedel	456	627
Periodens nettoresultat	230	223
Totalt	**1 310**	**1 473**

Not 18 Ackumulerade bokslutsdispositioner

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Avskrivningsdifferens		
Immateriella rättigheter	2	2
Övriga långfristiga investeringar	-1	0
Byggnader och konstruktioner	25	26
Maskiner och inventarier	227	170
Övriga materiella tillgångar	1	2
Totalt	**254**	**200**

Not 19 Obligatoriska avsättningar

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Avsättning för omstruktureringar	3	3
Miljöavsättningar	21	22
Övriga avsättningar	4	1
Totalt	**28**	**26**

Not 20 Uppskjutna skatteskulder och skattefordringar

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Uppskjuten skatteskuld för avskrivningsdifferens	-35	-25
Uppskjuten skattefordran för derivat	2	2
Uppskjuten skattefordran för förlust	61	61
Uppskjuten skattefordran för avsättningar	5	4
Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder på grund av övriga temporära skillnader	-9	-13
Uppskjutna skattefordringar, totalt	**24**	**29**

Uppskjutna skatteskulder och skattefordringar exklusive derivat som inte ingår i balansräkningen.

Not 21 Långfristiga skulder

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Långfristiga skulder		
Obligationer	1 983	1 308
Lån från kreditinsttitut	212	157
Totalt	**2 195**	**1 464**
Skulder som förfaller om mer än fem år		
Obligationer	1 109	1 008
Totalt	**1 109**	**1 008**

Obligationer specificeras i not 26 (Räntebärande skulder) till koncernens årsredovisning.

Not 22 Kortfristiga skulder

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Kortfristiga räntebärande skulder		
Skulder till koncernbolag		
Övriga lån	1 329	1 458
Skulder från råvaruderivat	1	35
Totalt	**1 330**	**1 493**
Skulder till andra		
Övriga lån	255	311
Skulder från råvaruderivat	5	2
Förfallen ränta	22	33
Obligationer	0	219
Lån från kreditinstitut	99	4
Totalt	**381**	**568**
Kortfristiga räntebärande skulder, totalt	**1 712**	**2 061**
Kortfristiga icke räntebärande skulder		
Skulder till koncernbolag		
Leverantörsskulder	89	62
Skulder från råvaruderivat	1	3
Upplupna skulder och förutbetalda intäkter	1	1
Totalt	**92**	**66**
Skulder till intressebolag		
Leverantörsskulder	37	30
Totalt	**37**	**30**
Skulder till andra		
Mottagna förskott	1	2
Leverantörsskulder	208	256
Övriga lån	14	28
Upplupna skulder och forutbetalda intäkter	77	80
Totalt	**301**	**366**
Kortfristiga icke räntebärande skulder, totalt	**429**	**462**
Kortfristiga skulder, totalt	**2 141**	**2 523**
Större upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		
Upplupna lönekostnader och semesterlöneskulder	46	48
Årliga rabatter	17	17
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	15	16
Totalt	**79**	**81**

Not 23 Ställda panter och ansvarsförbindelser

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
För koncernbolags skulder		
Garantier	1 291	1 676
För samägda bolags skulder		
Garantier	212	284
För koncernbolags räkning		
Garantier	4	4
För andras räkning		
Garantier	0	16
Övriga ställda panter, egna		
Leasingavtal, inom 12 månader	7	8
Leasingavtal, efter 12 månader	10	16
Inteckningar	2	2
Leasingavtal	6	6
Övriga ställda panter	1	4
Totalt	**1 533**	**2 017**
Inteckningar	2	2
Garantier	1 507	1 981
Leasingavtal	17	24
Leasingavtal	6	6
Övriga ställda panter	1	4
Totalt	**1 533**	**2 017**

Ansvarsförbindelser

Stora Enso Oyj har de senaste åren genomfört omfattande omstruktureringsåtgärder. Åtgärderna har bland annat inneburit avyttring av verksamheter och produktionsenheter och nedläggning av anläggningar. Dessa transaktioner innebär risk för miljömässiga eller andra förpliktelser som i dagsläget inte är kända men som kan visa sig i framtida händelser som inte helt kan kontrolleras av koncernen. Avsättning har redovisats för förpliktelser för vilka ett belopp går att uppskatta.

Stora Enso Oyj är part i rättsprocesser som uppkommer i den löpande verksamheten och som främst rör krav som har rests i kommersiella sammanhang. Företagsledningen anser inte att sådana processer i sin helhet, före eventuella försäkringsersättningar, skulle ha någon betydande inverkan på företagets finansiella ställning eller på vinsten från den löpande verksamheten. Några av de mest betydande rättsprocesserna beskrivs i Not 29 till koncernredovisningen.

Not 24 Finansiella instrument

Värdering av derivat

Det verkliga värdet definieras som det belopp till vilket ett derivatinstrument skulle kunna ingå i en transaktion mellan parter på marknaden på värderingsdagen. Det verkliga värdet för sådana instrument bestäms enligt följande kriterier:

- Det verkliga värdet för valutaterminskontrakt beräknas utifrån valutakurserna på balansdagen.
- Det verkliga värdet för valutaoptioner beräknas med prissättningsmodeller för gemensamma optioner med hjälp av marknadsnivåer för balansdagen.
- Det verkliga värdet för råvaruderivat beräknas med hjälp av noterade priser på olika marknadsplatser eller med andra tillförlitliga marknadskällor.
- Verkligt värde för ränteswappar beräknas med hjälp av en diskonterad kassaflödesanalys.

Verkligt värde-hierarkin

Stora Enso använder följande hierarki för att fastställa och visa verkligt värde på finansiella instrument utifrån värderingsmetod:

- Nivå 1: noterade (ojusterade) priser på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder
- Nivå 2: andra metoder med vilka alla indata som har en betydande inverkan på det redovisade värdet går att observera, antingen direkt eller indirekt
- Nivå 3: metoder som använder indata som har en betydande inverkan på de redovisade verkliga värden som inte är baserade på observerbara marknadsdata.

Moderbolagets derivat kategoriseras som nivå 2 i verkligt värde-hierarkin.

Nominellt och verkligt värde för derivatinstrument

	Per 31 december 2019			
MEUR	**Nominellt värde**	**Positivt verkligt värde**	**Negativt verkligt värde**	**Verkligt värde, netto**
Kassaflödessäkringar som gjorts för moderbolagets och dess dotterbolags räkning och som redovisas som säkringar i berörda bolag				
Valutaterminskontrakt	1 401	13	-14	-1
Valutaoptioner	2 697	16	-17	-1
Råvarukontrakt	133	6	-6	0
Ränteswappar	533	0	-12	-11
Derivat som inte kan redovisas som säkringar				
Valutaterminskontrakt	364	3	-1	2
Råvarukontrakt	0	0	0	0
Totalt	**5 127**	**38**	**-49**	**-11**
varav mot dotterbolag	1 968	19	-15	4
varav mot externa parter	3 159	19	-34	-15

	Per 31 december 2018			
MEUR	**Nominellt värde**	**Positivt verkligt värde**	**Negativt verkligt värde**	**Verkligt värde, netto**
Kassaflödessäkringar som gjorts för moderbolagets och dess dotterbolags räkning och som redovisas som säkringar i berörda bolag				
Valutaterminskontrakt	2 401	19	-21	-1
Valutaoptioner	2 463	24	-28	-4
Råvarukontrakt	147	35	-36	-1
Ränteswappar	150	0	-6	-6
Derivat som inte kan redovisas som säkringar				
Valutaterminskontrakt	1 555	8	-9	-1
Råvarukontrakt	2	1	-1	0
Totalt	**6 718**	**87**	**-101**	**-14**
varav mot dotterbolag	3 188	35	-49	-15
varav mot externa parter	3 530	53	-52	1

Verkligt värde-reserv

Moderbolagets nettovärde av orealiserade förluster från kassaflödessäkring i verkligt värde-reserven uppgick till 9,5 MEUR och hänförde sig till valuta- och räntederivat. Valutaderivat och räntederivat inkluderar även en förlust på 0,2 MEUR som rör optionernas tidsaspekt. De orealiserade förlusterna redovisas i resultaträkningen på säkringarnas respektive förfallodagar. Det längsta säkringskontraktet förfaller 2027. Huvuddelen av kontrakten förfaller dock under 2020. Säkringarnas ineffektiva andel redovisas som justering av intäkt eller kostnad för material och tjänster beroende på vad som säkrats. Under 2019 redovisades en förlust på 0,2 MEUR från ineffektiva säkringar. De derivat som används för valutakurssäkring av betalningsflöden är främst terminskontrakt och valutaoptioner. Swappar används främst för säkring av betalningsflöden avseende råvaror och räntor.

Vinst och förlust vid säkringar i rörelseresultat

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Kassaflödessäkringar		
Valutasäkringar	-13	2
Råvarusäkringar	-1	6
Totalt	**-14**	**8**
Justering av omsättning	-13	2
Justering av kostnad för material och tjänster	-1	6
Poster från verkligt värde-reserven som realiserats och redovisas i resultaträkningen	**-14**	**8**
Nettoresultat av kassaflödessäkringar	**-14**	**8**

Vinst och förlust av säkringar i finansiella intäkter och kostnader

	Per 31 december	
MEUR	**2019**	**2018**
Derivat som inte kan redovisas som säkringar		
Valutaderivat	-14	-20
Nettoresultat av finansiella poster	**-14**	**-20**

Känslighetsanalys av valutaderivat för en förstärkning av euron

	31 December 2019		
MEUR	**SEK**	**USD**	**GBP**
Valutaförändring mot euron	-5,0 %	-5,0 %	-5,0 %
Valutaderivat för kassaflödessäkring för de kommande 12 månaderna i EUR	0	158	16
Beräknad effekt på verkligt värde-reserv i EUR	0	6	1

Känslighetsanalys av råvaruderivat för prisrisk

En ökning eller minskning på 10 % av priset för energi och råvaror skulle leda till en förändring på cirka 0,6 MEUR av det verkliga värdet på säkringsavtal för energi och råvaror. De flesta av ändringarna i det verkliga värdet anges direkt i verkligt värde-reserven tills avtalen löper ut och resultatet anges i resultaträkningen.

Närmare information om finansiella instrument finns i not 24 (Hantering av finansiell risk), 25 (Verkligt värde) och 27 (Derivat) till koncernens årsredovisning.

Not 25 Transaktioner med närstående parter

MEUR	**2019**	**2018**
Transaktioner med intressebolag och samägda bolag		
Periodens inköp	10	57
Långfristiga lånefordringar vid årets slut	2	2
Leverantörsskulder vid årets slut	37	30

Under 2019 beviljade Stora Enso Oyj ett stort tilläggslån till Stora Enso AB för förvärv av aktier i Bergvik Skog AB och för återbetalning av transaktionens finansieringslån. Normala handelsvillkor tillämpas på låneavtalet.
Principerna för transaktioner med närstående parter behandlas närmare i not 31 Transaktioner med närstående parter till koncernens årsredovisning.

Undertecknings för bokslutet

Inga väsentliga förändringar har skett i moderbolagets finansiella ställning sedan den 31 december 2019. Moderbolagets likviditet är fortsatt god och den föreslagna utdelningen riskerar inte moderbolagets betalningsförmåga.

Helsingfors, 29 januari 2020

Jorma Eloranta
Styrelseordförande

Hans Stråberg
Vice styrelseordförande

Elisabeth Fleuriot

Hock Goh

Mikko Helander

Christiane Kuehne

Antti Mäkinen

Richard Nilsson

Göran Sandberg

Annica Bresky
VD

Revisorernas yttrande

Vår revisionsberättelse har avgivts i dag.

Helsingfor den 11 februari 2020

PricewaterhouseCoopers Oy
Revisionssammanslutning

Samuli Perälä

CGR

Revisionsberättelse (Översättning från det finska originalet)

Till Stora Enso Abp:s bolagsstämma

Revision av bokslutet

Uttalande

Enligt vår uppfattning

- ger koncernbokslutet en rättvisande bild av koncernens ekonomiska ställning och av resultatet av dess verksamhet och kassaflöden för året i enlighet med internationella redovisningsstandarder (IFRS), så som de antagits av EU
- ger bokslutet en rättvisande bild av moderbolagets ekonomiska ställning samt av resultatet av dess verksamhet i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut och det uppfyller de lagstadgade kraven.

Våra uttalanden i denna rapport är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som överlämnats till moderbolagets revisionsutskott.

Revisionens omfattning

Vi har utfört en revision av bokslutet för Stora Enso Abp (fo-nummer 1039050-8) för räkenskapsperioden 1.1.–31.12.2019. Bokslutet omfattar

- koncernens rapport över finansiell ställning, koncernredovisning, koncernens totalresultat, förändringar i eget kapital, koncernens kassaflödesanalys och noter till koncernredovisningen inklusive en sammanfattning av betydelsefulla redovisningsprinciper
- moderbolagets balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys och noter till moderbolagets bokslut.

Grund för uttalandet

Vi har utfört vår revision i enlighet med god revisionssed i Finland. Vårt ansvar enligt god revisionssed beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar för revisionen av bokslutet.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Oberoende

Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernföretagen enligt de etiska kraven i Finland som gäller den av oss utförda revisionen och vi har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa.

Andra tjänster än revisionstjänster som tillhandahållits moderbolaget och koncernbolagen är enligt vår bästa kunskap och övertygelse i enlighet med bestämmelserna för dylika tjänster i Finland och vi har inte tillhandahållit förbjudna tjänster som avses i revisorsförordningens 537/2014 artikel 5.1. De andra tjänster än revisionstjänster som vi tillhandahållit framgår ur not 5 till koncernbokslutet.

Vår revisionsansats

Översikt

- För koncernbokslutet tillämpad väsentlighet uppgick till 52 miljoner euro.

- Vi genomförde revisionsåtgärder vid 28 rapporterande enheter i 11 länder som anses vara betydande baserat på vår riskbedömning och väsentlighet.

- Värdering av biologiska tillgångar
- Avsättningar och eventualförpliktelser
- Rörelseförvärv

Vi utformade vår revision med genom att fastställa väsentlighetsnivå och bedöma risken för väsentligt fel i bokslutet som helhet. Vi beaktade speciellt de områden där ledningen gjort subjektiva bedömningar. Sådana är till exempel betydande redovisningsmässiga uppskattningar som baserar sig på antaganden och prognoser om framtida händelser.

Väsentlighet

Revisionens omfattning och inriktning baserades på vår bedömning av väsentlighet. Revisionens mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida bokslutet som helhet innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Fel anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användarna fattar på basis av bokslutet.

Baserat på vårt professionella omdöme fastställde vi vissa kvantitativa gränsvärden för att bestämma väsentlighetsnivå som tillämpats för koncernbokslutet som helhet. Med hjälp av dessa gränsvärden och kvalitativa överväganden fastställde vi revisionens inriktning och omfattning samt karaktär, tidpunkt och omfattning av våra granskningsåtgärder. Vidare användes väsentlighetsnivån för att bedöma effekten av enskilda och sammantagna felaktigheter på bokslutet som helhet.

Koncernens väsentlighet	52 miljoner euro
Hur vi fastställt väsentligheten	Rörelseresultatet och balansomslutningen
Motivering av valet av väsentlighetsnivå	Vi valde att använda resultatet före skatt och balansomslutningen som referensvärde vid beräkning av väsentligheten för att enligt vår uppfattning använder de som läser bokslutet dem då de värderar koncernens prestation.

Revisionens inriktning och omfattning

Vi beaktade koncernens struktur, typ av verksamhet och redovisningsprocesser samt interna kontroller då vi utformade revisionens omfattning.

Koncernen bedriver sin verksamhet globalt i ett stort antal koncernbolag eller ”rapporterande enheter”. Vi fastställde vilken typ av revisionsarbete som vi, i egenskap av koncernens huvudrevisorer, skulle utföra vid de rapporterande enheterna samt tidpunkten för detta arbete och arbetets omfattning. Detsamma gällde arbete som utfördes av revisorer för delar av koncernen. I de fall då arbetet utfördes av revisorer för delar av koncernen utfärdade vi särskilda anvisningar till dem, vilka innefattade vår riskanalys, väsentlighet och övergripande revisionsmetod. Vi genomförde revisionsåtgärder vid 28 rapporterande enheter i 11 länder som anses vara betydande baserat på vår riskbedömning och väsentlighet. Vi har ansett att de återstående rapporterande enheterna inte utgör någon rimlig risk för väsentlig felaktighet i koncernbokslutet och därför har våra granskningsåtgärder avseende dessa rapporterande enheter begränsats till riktade revisionsåtgärder för väsentliga poster och till analytisk granskning på koncernnivå.

Genom att utföra granskningsåtgärderna ovan vid de rapporterande enheterna, tillsammans med ytterligare granskningsåtgärder på koncernnivå, har vi fått tillräckliga och lämpliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för koncernen som helhet för att få en grund för vårt utlåtande om koncernbokslutet.

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för räkenskapsperiodens revision. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till bokslutet som helhet, men vi ger inga separata uttalanden om dessa områden.

Liksom vid alla revisioner beaktade vi också risken för att ledningen åsidosätter den interna kontrollen, och har bland annat övervägt om det finns belägg för systematiska avvikelser som givit upphov till risk för väsentliga felaktigheter till följd av oegentligheter.

Särskilt betydelsefullt område för koncernbokslutet	**Hur vår revision beaktade det särskilt betydelsefulla området**
Värdering av biologiska tillgångar *Se noterna 1, 2 och 12 till koncernbokslutet* Det verkliga värdet på koncernens biologiska tillgångar som ägs av dotterbolag, samägda verksamheter och intresseföretag uppgick till 4 380miljoner euro den 31 december 2019. Värdet på biologiska tillgångar beräknas utifrån det verkliga värdet minus försäljningskostnaderna. Det verkliga värdet fastställs med hjälp av diskonterat kassaflöde baserat på hållbara skogsbruksplaner med beaktande av tillväxtpotentialen för en cykel. Cykeln varierar beroende på den geografiska platsen och arterna. För att det diskonterade kassaflödet ska kunna fastställas måste tillväxt, skörd,	Vi bedömde ledningens process för värdering av biologiska tillgångar, utvärderade utformningen av intern kontroll och testade de interna kontrollernas operativa effektivitet avseende direkt och indirekt ägda biologiska tillgångar. Våra granskningsåtgärder för värdering av direkt ägda biologiska tillgångar inkluderade bland annat följande: • Utvärdering av ledningens värderingsmetod. • Test av värderingsmodellens matematiska noggrannhet. • Bedömning av diskonteringsräntorna som tillämpades vid värderingen. • Bedömning av övriga väsentliga

försäljningspris och kostnader uppskattas.

På grund av den bedömning som värdering av biologiska tillgångar kräver, styrningsstrukturens komplexitet samt de biologiska tillgångarnas betydelse för koncernens finansiella ställning anses detta vara ett särskilt betydelsefullt område för revisionen.

värderingsantaganden.

- Bedömning av de väsentligaste antagandena och data som använts i värderingsmodellen, inklusive antaganden om försäljningspris, tillväxt och kostnader.

Vi använde oss av värderingsspecialister vid revisionsarbetet med värdering av direkt ägda biologiska tillgångar.

Avseende indirekt ägda biologiska tillgångar har vi haft kontakt med revisorerna för de tre största intresseföretagen och samägda verksamheterna. Den här kommunikationen har bland annat inneburit att vi har utvärderat de väsentliga revisionsåtgärderna och revisionsslutsatserna vad gäller värdering av biologiska tillgångar.

Avsättningar och eventualförpliktelser

Se noterna 2, 22 och 29 till koncernbokslutet

Den 31 december 2019 uppgick koncernens avsättningar för miljö, omstrukturering och övrigt till sammanlagt 165 miljoner euro.

Dessutom har koncernen upplyst om väsentliga rättsfall och andra eventualförpliktelser i not 29.

Granskning av förekomsten av aktuella legala eller informella förpliktelser, analys av sannolikheten för utflöde av framtida ekonomiska fördelar samt analys av en tillförlitlig uppskattning kräver ledningens bedömning för att säkerställa att redovisning och noter är sakenliga.

På grund av den bedömning som redovisning, värdering och presentation av avsättningar och eventualförpliktelser kräver anses detta vara ett särskilt betydelsefullt område för revisionen.

Vi bedömde ledningens process för att identifiera nya förpliktelser och förändringar av befintliga förpliktelser.

Vi analyserade avsevärda förändringar av väsentliga avsättningar under tidigare perioder och skapat oss en detaljerad förståelse för dessa förändringar och de gjorda antagandena.

Våra granskningsåtgärder för redovisade väsentliga avsättningar inkluderade följande:

- Bedömning av kriterierna för redovisning av skulden.
- Utvärdering av ledningens metod för att uppskatta skulden.
- Test av uppskattningens matematiska noggrannhet.
- Bedömning av diskonteringsräntorna som tillämpades vid uppskattningen.
- Bedömning av övriga väsentliga värderingsantaganden och -uppgifter.

Vi inhämtade rättsliga utlåtanden om de främsta pågående rättsfallen.

Vi granskade protokoll från styrelsemöten samt möten i styrelsens utskott.

Vi bedömde sakenligheten hos presentationen av de mest väsentliga eventualförpliktelserna i koncernbokslutet.

Rörelseförvärv

Se noterna 4 till koncernbokslutet

Koncernen förvärvade kontrollen över Bergvik Skog Väst AB 31.5.2019. Förvärvet har i bokföringen redovisats som ett rörelseförvärv.

Anskaffningsvärdet inkluderade en kassaflödespåverkande del på 500 miljoner euro och ett verkligt värde av tidigare indirekt ägda aktier i Bergvik Skog Väst AB på 1 106 miljoner euro.

Största delen av de förvärvade medlen var biologiska tillgångar. Det verkliga värdet på biologiska tillgångar uppskattades till 2 598 miljoner euro. I samband med rörelseförvärvet redovisades goodwill på 57 miljoner euro.

I koncernbokslutet har redovisningen av rörelseförvärvet rapporterats som preliminär.

På grund av den bedömning som redovisning, värdering av förvärvade medel och överförd icke-monetär ersättning kräver samt på grund av deras väsentlighet anses detta vara ett särskilt betydelsefullt område för revisionen.

Vi bedömde ledningens process för rörelseförvärv.

Vi utvärderade lämpligheten i redovisningen av rörelseförvärv.

Våra granskningsåtgärder för värdering av överförd icke-monetär ersättning inkluderade bland annat följande:

- utvärdering av ledningens värderingsmodell
- test av värderingsmodellens matematiska noggrannhet
- bedömning av väsentliga värderingsantaganden
- bedömning av data och antaganden som använts i värderingsmodellen.

Vi använde oss av värderingsspecialister vid revisionsarbetet med värdering av överförd icke-monetär ersättning.

Våra granskningsåtgärder avseende värdering av biologiska tillgångar överensstämde med de granskningsåtgärder som beskrivs som ett särskilt betydelsefullt område för koncernbokslutet i punkten ”Värdering av biologiska tillgångar”.

Vad gäller moderbolagets bokslut finns det inga sådana betydelsefulla områden som kräver rapportering i vår revisionsberättelse.

Risker för väsentliga felaktigheter som avses i EU förordningens 537/2014 artikel 10.2c har inte identifierats i koncernbokslutet eller moderbolagets bokslut.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för bokslutet

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för upprättandet av bokslutet och för att koncernbokslutet ger en rättvisande bild enligt internationella redovisningsstandarder (IFRS), så som de antagits av EU och för att bokslutet ger en rättvisande bild i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut samt uppfyller de lagstadgade kraven. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta ett bokslut som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av bokslutet ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av moderbolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om man avser att likvidera moderbolaget eller koncernen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ än att göra något av dessa.

Revisorns ansvar för revisionen av bokslutet

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida bokslutet som helhet innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns.

Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i bokslutet.

Som del av en revision enligt god revisionssed använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i bokslutet, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.

- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i ledningens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.

- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av bokslutet. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i bokslutet om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera vårt uttalande. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i bokslutet, däribland upplysningarna, och om bokslutet återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernbokslutet. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för vårt uttalande.

Vi kommunicerar med dem som har ansvar för bolagets styrning avseende, bland annat, revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den, samt betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat under revisionen.

Vi förser också dem som har ansvar för bolagets styrning med en bekräftelse om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och kommunicerar alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de frågor som kommuniceras med dem som har ansvar för bolagets styrning fastställer vi vilka frågor som varit de mest betydelsefulla för räkenskapsperiodens revision och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan eller när, i ytterst sällsynta fall, vi bedömer att en fråga inte ska

kommuniceras i revisionsberättelsen på grund av att de negativa konsekvenserna av att göra det rimligen skulle väntas vara större än allmänintresset av denna kommunikation.

Övriga rapporteringsskyldigheter

Uppgifter om revisionsuppdraget

Vi har fungerat som av bolagstämman vald revisor från och med den 28 mars 2018.

Övrig information

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för den övriga informationen. Den övriga informationen omfattar verksamhetsberättelsen.

Vårt uttalande om bokslutet täcker inte övrig information.

Vår skyldighet är att läsa den ovan specificerade övriga informationen i samband med revisionen av bokslutet och i samband med detta göra en bedömning av om det finns väsentliga motstridigheter mellan den övriga informationen och bokslutet eller den uppfattning vi har inhämtat under revisionen eller om den i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter. Det är ytterligare vår skyldighet att bedöma om verksamhetsberättelsen har upprättats enligt gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Enligt vår uppfattning

- är uppgifterna i verksamhetsberättelsen och bokslutet enhetliga
- har verksamhetsberättelsen upprättats i enlighet med gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Om vi utgående från vårt arbete på den övriga informationen, drar slutsatsen att det förekommer en väsentlig felaktighet i verksamhetsberättelsen, bör vi rapportera detta. Vi har ingenting att rapportera gällande detta.

Övriga uttalanden

Vi förordar fastställande av bokslutet. Styrelsens förslag till disposition av utdelningsbara medel beaktar bestämmelserna i aktiebolagslagen. Vi förordar beviljandet av ansvarsfrihet för styrelseledamöterna samt för verkställande direktören för den av oss granskade räkenskapsperioden.

Helsingfors den 11 februari 2020

PricewaterhouseCoopers Oy
Revisionssammanslutning

Samuli Perälä
CGR